

НИКӘЛА КӘЫЦНИА

Афымтақәа реизга

Ажәипшътәи атом

Ажәеинраалақәа

Акәа
Апхәынтшәкәтыжырта
2018

ББК 84 (5 Абх) 6-5

Кә 94

Кәйтһниа, Н. Ғ.

Кә 94 АҫымҒақәа реизга. Аҗәиңшьтәи атом :
ажәеинраалақәа / Никәала Кәйтһниа. – Ақәа :
АңхәынҒшәкәҒыжырта, 2018. – 560 д.

Ари аусумҒа CC0 1.0 ала иарбоуп.

Алицензия ахылаа шәахәаңшырц азы шәҒал:

<https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/deed.ru>

© Кәйтһниа, Н. Ғ., 2018

© АңхәынҒшәкәҒыжырта, 2018

СУАСИАТ ЗӨААНЗА ИСХЭО

Исмоурггы аует уи афыха, –
Ашара сахьымзарггы аует.
Иааскьоит иара атц еимыхуа,
Иаархэны ишьтанатцоит адунеи.

Сьетцэхэ кыдуп макьана,
Избоит хара сцарашэ,
Аха исыхоит аган ахь
Аамта – сагарц сегьыхэжэа.

Абаша саргэашеит, абаша,
Срышьтуам, сыршьахаит амачсач.
Сашьтантцөеит, хыдароу, сиаша,
Смацымкэа даара сармацт.

Схы иананыркьа, ишэазызан,
Итцалеит аф шыоук ана.
Урт сара ахаанггы исыццом,
Ирдыруеит урт зыкъ маана.

Сара, иззымдыруа акада,
Уаф дзымжьац, дзымкәтәац,
Пхызлагь, гәымхарак сеәтан,
Скаххаа шәыбжьара сымтәац.

Ишәгәаласыршәашан ишәхаштуа:
Сықәмызт адгыл сказы,
Саны́кам и́ташәымтқан сашта
Саны́каз и́тызхуаз сыңсы.

Ишәмоуааит игәыхьны, ихыхьны,
Азымшын ихызларгы снышь,
Сцоит сара исыхьшаз зегь сыхьны,
Саны́камгы сшы́каз сыншәыжь.
2008

* * *

Угәы цеит хәа
а́кы ы́камкәоу уа́ха!
Ушнеиуа
зегы урызхәыцуа уаатгыл.
Ирцәахыз дцәыртцып,
иштырхыз дкаҳашт.
Иааз дцароуп,
и́кам даакылсп.
2008

АПКАҚӘА

Еқрем Хышба изкны

– Сара сызлацәажәо санду лбызшәалоуп,
Уи лоуп сара саңсшәа сзыртцаз,
Саңсшәа рыцха! Уи ала сманшәалоуп,
Уи ауп иагьызмырзыз сқабз, сара стас.

Исфырхыргы алшон – ҳрылан атәымуаа,
Аңсшәа иацны урт ражәа саҳаит.

«Аңсшәа уман иахьанза уанзымаа,
Уатәынза неишьас иумоузеи, ҳаит!..»

Ужәоуп сара ас еиңш анысхәо, санхәыцуа,
Аха усқан, зны, санхәыңыз,
Избомызт аңсшәа сфытшәар ишызуаз,
Хнырхәышьагь аиушамызт уи, анцәиныс,

Аха дықан санду, зегьы здыруаз,
Зегьы зхызгаз, ахара иңшуаз,
Атхқәа дрылан уи уақа дуазыруа,
Диашьапкуа дгылан Ҳазшаз, –

Адунеи ду ҳаламзырц аңсуаа,
Иҳамазарц уи алқха-агәыңха.
Егьамам, нас, атәымдгьылгьы ҳақәзаит,
Егьырт зегь ракәым, ҳаңсшәа еиқәырха!

Уи илбон, ианеиқәхарха ҳажәа,
Зыхәашьк иатан ҳанаамтәа ҳбызшәа,
Адгьыл ҳақәзаргь иагараан ҳагәжәажәо,
Мышкызны ҳара ҳаамта аауашәа.

Лыбла иабомызт, апқақәа ҳхалан
Ишнеиуаз харантә рыбжьы анлаҳа,
– Ипқақәами?! – лхәан, длалбааны лхала
Аштә днықәгылт, даагәыргьан еиҳа.

– Ипқақәоуп! – схәеит, сфатцәшын ажәфәан.
Еишьталан урт неиуан хара.
– Уаазырфәи, нан... Аңсышәала ицәажәоит,
Уаазырфәи, иаасырҳаи сызхара...

– Уи шқа, санду?! – илакәшьашәа сгылан.
Лара ажәѡан датцапшуан хыхь,
Акреиллыргахуазшәа уахь уи лапшыла.
Дшааргәаҗеизгыы гәасҗеит уа гәыхьк.

– Арт аауеит Апснынтәи, иудыруаз...
Хазшаз иумчуп, сыңсы нархьыгза... –
Атх далан аухагь дуазыруа,
Саргыы аҗәа сагомызт зынза.
2008

АЛХАЗУР ДКӘАШОН

*Аибашьѡы гәымшәа Алхазур Сулеиманов
ихъзынѡылоуп*

Днарылууаан ахәса, ахаҗәа, – еилагылаз, –
Инкаршәны итцарс иикыз лабақәак,
Дкәашо даақәлеит Алхазур. Иңылан,
Дрыцәкахар хәа иагьяашәеит хәсақәак.

Аха дкәашон Алхазур дышьтхысаа,
Изшьапык дықәгыла, ддардха.
Даатгылеит нахьхьи ңара иахҗахысуаз, –
Игәы имҕязшәа збеит сара хаҗа.

Ахаҗәа рнапқәа еинырҕьон уаҕа агәгәахәа,
Ахәса тәыуон, Алхазур дыччон.
Икнырҗаазшәа хәпсҗәагь гылан рахәа,
Еинышәашьа змам ааигәа еиҗакшон.

Зылаңш дытшәоз ықәгылт ршьапңынца,
Дицкәашарц дааивагьежыт тыңхак.

Алхазур дкәашон уа лаңш ихьымзо,
Алхазур ишәон уажә шыоук рхақ.

Ари ахтыс сеигәырғоит, сгәы ахәуеит,
Исыланатдоит кәашарак мыч ғыцк.
Данатцахазгы убри аены акәзар сгәахәуеит,
Ишицәызрагы хаға Ақсны аницәыз.
2008

ИАХЪАНЗА СЫЗЛААЗ

Смааргы калон иахъанза, машәыршәоуп
Саины сышгылоу ара, шәыгәтаны,
Сара амған ңара ашхамгы сыржәуп,
Санҗажәкуаз, зыхыуп хәа уи ааттаны.

Аха аңыр ңатца сыңазу, уазтәа,
Хазшаз илаңш хаа схызу, сеикәхеит.
Ңаҳанымка схы рхан, иансызцасза,
Срыцәцарц, ңанатка сеихеит.

Исхаштызшәа сыкоуп сахьтахаз, сахьтыцыз,
Салазшәагы сыкоуп убас еиңш аңхыз,
Схағы исзаагом урт, амған исцәызыз,
Илахәажәкәаха ицаз инасыт.

Икан ианызбоз арака зегь башан,
Исхашәарызшәа ана-ара ақарағ.
Аранза сшаашаз адыруазар, иашан,
Схы саағааанза ысылгон агәағ.

Сгәакуа сынтыцыр, сғаңхәа азқәа хыцуан,
Ажәған схаҳара ңысышон – саршәон.

Аккара сыцан, бнашоуракаѣ, сызуан,
Снеиуан схы схыцуа, сгәы сахапжәон.

Ацәхәырахь санкылсгы, уи нцәара ақәмызт,
Иңсыртацгаха иқәхоит такарк.
Сара слакә ауаа ирархәахьаз лакәмызт,
Иқалон уи сагар, сагазар, –

Сжъа-жъо, сахьымаара, нақза,
Акы саццон, саццон, сацәцон,
Амш санаргәақза, ацх санаргәақза,
Цашьа змамыз ара акы стцон.

Салакылцон уи сара ускан
Агәыр атца – җазныкгы сеиқәхарц.
Азәгы ситәымкәа, зегьы-зегь сырусхан
Саацәырцуан, шәахшәа лассы сынкабарц.

Сыбла ихгылоуп амшын ду ихызлаз,
Ашьха исыцқаз, ахра иагаз.
Избалоит сара иахьанзагьы цхызла
Изымааз, аха усгыы иаауаз.

Урт аауан сара сышьтақәа ирхылан,
Схаҗа рышьта схылан сааскьон,
Цъара ҳаипыртцуан, цъара ҳааидыххылон,
Еикәаргьежьюа цшацәгьак иагон.

Нас, уаѣ дықамшәа зызбои исыцааз,
Саазгазеи усгы, схәыцуеит, нахьхьынтә?
Сыҗба заақәрылар, ацәқәырца шлақәа сыцас,
Срыма иаарызшәа збон скәарахьы.
2008

ИААИТ ҲАРА ҲААМҲА!

Иааит, ихәеит, ҳаамта,
Иааит, ихәеит, иааит!
Аҳамтақәа рҳамта
Ҳауит – ҳаиааит!

Иааит ҳара ҳаамта,
Ишеит, уара, иша!
Ҳлашәуп – ианҳазгәамта,
Ҳласуп – укәаша!

Иааит ҳара ҳаамта –
Иааутаху ҳәа!
Ахра иағамдаз –
Акәапрағ ухәҳәа:

Иааит ҳара ҳаамта –
Убжы раҳауаз,
Уфытцала ашамтаз,
Геи шьхеи урыбжьаз,

Иааит, ихәеит, ҳаамта,
Мцәыжәәада ухал!
Иааит ҳара ҳаамта,
Уас асаркьал.

Амш акгы амто,
Иба узыхьзара.
Иааит ҳара ҳаамта
Ҳанцоз ҳашцара!
2008

* * *

Сышътахъка схъацшыр, избо гәйтшьяагоуп,
Сыцсы иџахазгы тнахрашәа иааиуеит.
Иара ацстазаара исыџоуггы еижъагоу,
Схы макъана мчыла саааиуеит.

Срылцрашәа сыџан, еилаханто исхахаит
Ицаз, урт уаџа изымааран иџоу.
Иахәызба сылсуашәа зызбои ацсџаџа
Сахыгылоу, сахътәоу, сахънеиуа – сахъныџәо!

Аду санаргәаџуа амацгы сыцрыхоит,
Зеыцџахшәа иџаз хахаза исылоит.
Уи газаразар, адунеи зегъ сыгәџыхан
Ацх сахъалоу, амш сахъаџыло?

Саахъацшуеит сышътахъка, схъацшыр стахымшәа,
Сақәшәом арахъ исхынџало рыџџащя.
Сеаасыриашар амуа, сегъхымжәо
Сгылоуп сыџлоушәа цшак санканажъуа.

Сацхъаџа ишьџоу сылнагоит мчыла
Сышътахъка инсыжъуа, мџоушәа исыцрасуа.
Сацхъаџа ишьџоу сгылан саргылом,
Стәарггы сартәом, абжъарак, ишџазуеи!

Снаскьоит сацхъаџа зыбларак сеаџан,
Сықәхәан сагоит уи, аф асааит.
Сацхъаџа ишьџоу блейцыхра снаџом,
Сахъзаанза арахъ исыџлан сашъуазаап.
2008

* * *

Сара шыта сзыцәшәаша хәа акгыы сымам, –
Ари адунеиаф исзышытам җыаргыы җатәах.
Рхы ахтынто шьоук анашьтоу ртәы-рымаа,
Срылагылоуп сгәы каршәны сара ахацәа:

Адамра иҗазгало акрыкоума – сзыхзызо,
Сара истәы, уара иутәы – зегь аанхоит,
Ицаз цеит, уахынхалар – иузырҗыцуам,
Иузырхынхәуам, арахь, аихатәкьагь хоит.

Сара ажәван җбаа сатцапшуеит илакәшьо,
Сара адгьыл ду снықәиоит схәыцханы,
Нтәара зқәым адунеи ду сакәшоит
Гәаныла, сшықәыц, мөакы сықәуп сеиханы,

Схәаакәа ансылкьо, иансылсуа урт хәызбоушәа,
Сыҗерысымтарц икастоит җаңхәа шыаҗак.
Сгәы иснамтац ара сусқәа зегьы збоушәа,
Схы сыхьуеит пхәака мардак санаҗам.

Аха усгыы ианысиааиуа сыхәда иқәхаз,
Ицацәкьарашәа анызбо саамта схыс,
Слымтахар хәа сшәоит мышкызны сгәықәхан
Снапсыргәытца ианыргылан иаазгоз пхәыск.
2008

АЦХЫРААРА ИАХӘО ИБЖЬЫ

Слымха аҗынза иаафит уи,
Ацхыраара иахәо ибжьы.
Икалазеи уа, изакәи
Еилазыргылазгыы схәы-сжыы?

Иасуаз пшак инымцанарсит,
Имгазашәә уи ныбжызит.
Аха усгыы стынчра шпарзи, –
Сзыцәом, сықәиоуп, имшазац.

Саазыршын, абар, еиҥаҥхт,
Ацхыраара иахәо ибжы,
Саакәнартәеит уи сырхаго, –
Сагеит рыцхарақ снапшы.

Абжыы зыбжыыз ианазтымкаа, –
Усшәә збоу, – сааитцанаргәгәеит,
Сымчыдаха, схы стыхымкәә,
Сдәылтырц сапхәаҕа снейхеит.

Агәра згартә, абар, еиҥаафит
Ацхыраара иахәо ибжы.
Ғьатдәыҕьатдәран слымха иҥафит:
«Сыршыит алақәә, сыршы!..».

Сахьцо сзымдыруа, сыбналан,
Шәи гәашәи еимцааны,
Сгәаҕ-гәаҕуа атцх салан
Алашыцара схарцаны.

Инеитцақуа ацша тдәуон.
Ус иаатгылт зегь еикдәышышы.
Атцх иалаз уан уажәы-уажә
Ацхыраара иахәо ибжы.
2008

* * *

Имариазшәа збан, аха имариамхеит
Аҕазаара, аеықәкра, аеырҕыхра.
Аңсҕазаара сара акыргы самхеит, –
Иамсырҕаз иснамҕаҕеит аҕыҕра.

Ацаҕа саҕаазшәа, исыздыруам
Уи садҕаны схаҕаха сантало.
Аҕынанахар саамта сыруазыруа
Сышнеиуа дэышкәаҕазк санбалап.

Сузынкылом сара араҕа срахан,
Иансываауа итырхырц шьоук сыцқәа...
Аетдәақәа ажәван иалакнахауп,
Адгыл ду иқәыхәхәоит ақәыцқәа.
2008

* * *

Сымтәыжәақәа еитцысхырц сөеихахуеит,
Сылаңш ажәван ахь иршә.
Сәаңхәа ңарда хьантак снахан
Сеиҕаатәеит. Зыхьшәашәак сыржә.

Уара еилкаа, нас, сызҕажәкуа,
Сшааиуаз, сгәы кыдырба изгаз.
Снаңшын, еимаҳахьеит гәашәқәак,
Сзырәын, игәыҕкаагаҕаууп уазк.

Аңхынха, исыхьи, аф асааит,
Сшааиуаз ахьтаҕь сакит...
Сымтәыжәақәа еитцысхыр рымузаап
Сықәреи исзааигәоу шьоуки!
2008

АЦАҖҖА САДГЫЛОУП САДХО

АцаҖҖа садгылоуп садхо,
СаҖаларц, саҖысырц сҗахны.
Сгәәҗеит – иабыкәу саҗагхо?
Сабацо арантә сеиханы?

АцаҖҖа садгылоуп садхо,
Иамсырцо ськәа иҗашәоит,
Ажәадагь ицәажәаша ак акәһап,
Сыхшыџ азымхар хәа сшәоит.
2008

* * *

Зыҗхаршалан ауаа ирылаз
Хатцак изкьыз ажәабжь ааџт:
Дрыцҗахәха уи зегь рыла,
Ипҗхәыс дыҗалцалеит аџ.

Аха, ус ухәаргьы, ижәдыруаз,
(Изаҳаз ргәы изьпҗәон)
Адунеи ду зьрхьыҗхьыҗуаз
Бонапарт ацгәы дацәшәон.
2008

* * *

Уҗыхәакцәа, рыҗсы рыҗрамзо,
Ушьҗа ишхьыз еибарҗашҗашуа,
Далаҗалазаап азә амца,
Аха изҗада дахьашшуа.

Азә дҗьачақьуа, азәгьы дльгха...
Иҗам урҗ акы рҗасабуа.

Ишцаургеи, уара агәықәха,
Ушьхәа иатцышәшәо асаба!
2008

ИАЖӘЫЗ СААРЫВАГЫЛАНЫ

Хара хажәит, хаилатәоуп хаикәышла,
Аґәа рылгоит ҳабаґқәа – хажәит.
Изгарагы ґышьоит азә даушла,
Дрыбжагылан ґаса зни уажәи.

Даазқәылаз сгәыла иґаґа ихьуеит,
Уи изацлахт, дшааиуаз, игәатқәа.
Даәазә иртәз ахәшәқәагы имыхәеит,
Дышьтагәышьоуп диқәгәыґуа Анцәа.

Ишьапқәа акын, днеиуеит дцыркыґуа
Ишәарыцо зны ахрақәа ирғаз.
Иқәс, ана атцәыргылақәа ирхыґәз
Ихаштызшәа иґааихахьеит дышғаз.

Сґызак ибла иагхазаап, даргәамтцуеит,
Иґаґхьа иаацәыртцит адунеи хәашьза.
Даәазәых, дышкаґсаз изхамтцо,
ґхәыск лґаґхьа иршоит иґатца.

Уи ишәызаап – дызғу ихы ажьарами.
Лафқәак рахәо дааиуеит тақәажәцәак.
ґхашьарами, рымшуп, ґхашьарами,
Аха ирхәо иирҳауам рацәак.

Избагәышьоит саргы шыта сахьааихьоу,
Хнырхәышьа шамам хара ицаз.

Сзыриааиран сыказам исиааихьоу
Арт ашықәсқәа. Саццоит исыхъаз.

Сара снаскьоит снаскьацәар сҭахымкәа,
Сара сагоит инымгыло цәқәырцәк.
Адәахьы сынтьцуам ақәа анхымкәо,
Рҭак катцәмкәа инсыжьюеит зцаарақәак.

Сшазьцшымыз сықәра ахы снардырзаап:
Иац иауаз, уешьы, иахьа иауам!
Цыруа алыздом, шыта цәфәан асырсуам,
Еихасхауам шәырқәак, жьы сҭауам.

Дажәыр сҭахымызт пхәыск, аха дысцәышлан,
Сәаңхьа даагылт дааиасны шыжык,
Изхьцтраха еа шықәсыкгы лыжәлан,
Шака лгәы тнакьаз убар – уашьып.

Аха дыкоуп усгы са сдунеиае,
Еицәкра зқәым, имажәуа тыпқәк.
Амреипш дгылоит, нахьхьы, дысхашеишеиуа,
Аха сназом лара лкынза – дааг!

Уи дажәуам, сыңшуеит арака сгылан,
Уи дажәуам, ицзозеи, дсымбазац.
Уи дынхеит нахьхьы, сҭара атәылан, –
Ажәфәан иалшәа, исцәылазыз ашьац.
2008

АФЫЖӘЦӘА АЦСРАКНЫ

Иац иаажәыз иахьа ххы ҳахнахуеит,
Адунеигь аацәырцдит ихәашьза.

Инышьтахтеит хусқәа наӳ харнахан,
Хааилатәеит ҳахьааиз ҳгазаза.

Уаџ дыӳамшәа араӳа хы зхагылоу,
Хаилапәтоу ҳазегь, иаххәо ҳәам.
Азә дхагуп, – дцеит иахьа дынкылаз, –
Хаизыпшызаап баша, шыта даауам.

Уи даауам, ҳара пара ҳамам, –
Акгыи иҳахәом сџьыба итоу аӳарышь.
Ана чарак ыӳоуп, ишәаҳама,
Атәыцақәак аажәрын, уара, ҳнашәышьт.

– Уара, ауааггы ҳардыруеит, пхашьарами,
Ишәатәуп ачараџ уеизггы ахаршә...
– Ушаӳәйтџра, иҳамшәарггы егьамам...
– Ишутаху, иахьутаху... ак ҳаржә!

Ҳәынаххоит, нас, ҳара ҳнеишьталан
Зызбахә ҳархәаз псрак ахь, ҳтахцәаха;
Ҳанрыдашшыл, ҳнаган ҳнеиддыртәалан,
Уа атәыцақәак аанахкылеит, аха

Изызхахтәало дызушта? Дыпхәыс, дхатца,
Ухәыцыр, уи ҳа ҳзыхәан зегьакоуп.
Ҳтәан, ццакыра ҳамамызт, ҳабацоз,
Ҳагаланха, аамта бзиоуп, амш еилгоуп.

Ҳапхьа иқәым иӳоузеи, уаарыха,
Ишужәуа уеаџушьаап ррызәтә.
Ианаажә уа, ҳаггынеиџыха-ааиџыхан,
Ирықәахтцон апшәмацәа ҳатыр.

– Дхатца бзиан, – сҭәахит, санарцәажәа,
Сымҭа анаанарт иҭҭеиҭҭеиуа аҭы, –
Иус ыҭан, ихәыс ыҭан, иажәа,
Игәы дамыст, ихы дамыст уаҭы...

– Дарбан, уара, уи?! Иҭсыз сан лоуп... –
Ҷааитит ҳара ҳаҭҭа итәаз арҭыск.
Лапшҭашәаран схи ишасыз саанлоуп,
Уи аҭәыд анылҭәалон аҭҭәыс.

Усшәа зба, ус ҭала, иҭамлазааит,
Псран ара иҭаз, даҭа псран,
Ацәаҭҭеыгақәа ашҭа хҭыҭт, аф асааит,
Дшаххыччоз иҭсны иҭәыз ан.
2008

* * *

Псрак ахь дцан, ҳан маҭыана дмаацызт,
Сара сааҭсеит, скарахеит сшыҭшыз.
Исаҳар сҭахын иахатәи ллакә ссир иацыз,
Днылымкылазар уахь дызгаз аҭҭәыс.

Уи дахгәылан, дааҭәымтцзакәа дпарпаруан,
Ха хҭы дааи, уахь унеи, дара рҭы.
Даар дцомызт, лхатца длықәмақаруан,
Нас дынҭыцуан ашҭа, дасны иҭы.

Ажәакала, адәы иатәын урт аҭыҭыагь,
Аены иааир, арахь рҭаархон, ҳара ҳахь,
Иагарааны дубаргьы, дашҭан цәҭычак
Пҭәыс ҭадыҭь, ахатца ирххон иҭыахь.

Сан ддырзит хәа срызхәыцуан хатей пхәыси,
Ахатца ихарааз, аха хлырзт аңхәыс:
Рыгәхәаа лкызма лара луси сан луси...
Сара сааңсеит, скарахеит сшыңшыз.

Сара сыңшуп, сара сгәы тагылом,
Сегьшәоит хгәашә сахылагылоу, сшәа...
Иахьанзагы лгәағ сымoup хгәыла,
Иагьызбоит сан дахылгаз дмаарашәа.
2008

АЧАНДАРАТӘИ АФЫ

И. Лакрба игәалашәара иазкны

Аамта уахьагаша, уахьаҕыаша
Заа идырны имазам уафы...
Ахатца дҕажәкын амҕан, иҕоу ихәашан:
Деилаҳаит ачандараа рҕы.

Ахатца амҕан дықәнакхьан ацәхәыра,
Итәҕеахьан, данымтәаза, зыгьқәак,
Ахатца дахьцалакгы даахынхәыроуп,
Иҕазам, идыруеит, дәҕеа мҕак.

Дҕажәкыр, днархыңшылон хара зыхьқәак,
Имҕа шытан асаба аныҕфы...
Иабаҳтаху уажә ахатца ихьқәаз,
Деилаҳаит ачандараа рҕы.

Идац-пашә иңхьейт, иара убри акәхап
Иҕалазгы араҕа, уи данҕажәк.
Шта пшзак дынтаңшит илакәха,
Иаатит ачараҳәа гәашәк.

Аңсыуа ажәак аафит игәытгаган,
Аңсыуа ашәак уи харантә иахаит.
Ашьха дықан, нас, уи, дықан ага,
Дышьтнакәыцәаит иибаз, изнархаит.

Адунеи ду ааласхеит дахьатаз,
Дышҗажәкуаз изгәамтазаргь уафы,
Арахь дааңшуа дгылан уи ахатца,
Деилахан Аңандараа рфы.
2008

* * *

Дилгеит рхәеит – данырцәылга,
Иааннықәгыла җә кәарак.
Адәахьы инкарыжыт идәылган
Урт зиааиз газарак.

Дынхеит, рхәеит, дныдыххылан,
Иахьаатыз ашә данас.
Дызит, рхәеит, лышьта дхылан
Уи дышцоз, дшаауаз.

Анасыпда, рхәеит, интәаша,
Шьта ирееирызеи, дыңсып.
Изимамзеи, рышьтасхәашан,
Пхәыск илышьтантәаз насып!
2008

АЛАКЪАЛА

Икало сеидру уатцәынза,
Аусқәа маншәалам иахьалагь.

Иабыкәу сышытызар сахымцо
Бафыкгы змауз алафала.

Атрышә иасуеит саагәартар,
Аңырхәа идыршәуа лабами.
Исымам, исымам ахгартә, –
Сабакоу, сабацо, сабамоу?!

Сышнеиуа ашта сҗарыжлом,
Санылан – амәа санырцом.
Инцәааит, инцәааит, уара, рыжәла,
Исыхыыз, икоу рыздырзом.

Изхәада усгы саапкызшә,
Сижәлан силгошәа испылаз?!
Избада ахәдакәа пызжәо,
Сцарц зҗахыда сынкылаз?

Сыргәәкра иафызар амачаз, –
Амла сакызар баафсыла?
Иамур, сургәаар, ихырцацҗан
Сыцкәа усырбап, хаидыцсылап.

Сышыта ихыцуам исхымзо
Бафыкгы змауз алафала.
Иҗало сеидру уатҗынза,
Аускәа маншәалам иахыалагь.
2008

* * *

Исытаҗео зыхәашык сзацимцо,
Арахь, кәаракгы сықәымзо,
Ужәәан сатцахеит сзатцимцуа,
Удгыл сықәхеит сзықәымцуа.

Аңша еикәагыежъ сажәжәалоит,
Стәар ауама схәыцалан!
Исылсыршозеи сажәала,
Ға мѡакала шәсыцаала!

Исыдгыло икадашь
Ара, аус ахы ақәцатәхар?
Иахьныѡәтәу иныѡәода,
Ххы хмырхозар ақәзаарахь?

Сырхыпшаанза ибналама,
Еимбғыжәааит сықәлацәак,
Урхәаеып угәалақәа
Абас адгьыл уқәхацәар!
2008

* * *

Дырхынхало зажәа еицамкуа,
Уи, дхынхәуа, дгъежьюа,
Дааины дгылоуп дыѡазамкәа,
Сзышәымбозеи хәа иешьюа.
2008

* * *

Абзиа ибзиам ахьахью,
Ацәгьа ашахеицш иахьдыршо,
Иахьырхәо «аиаша егьахьзом»,
Дарбан икацәѡьюо здырша?

Ирзтәым мариала иахьырзу,
Идыртәу зынза иахьырхаштыз,
Ирхәаша мхәакәа иахьырзо,
Итамхаша ахьтахауа уашта.

Унтытыр, уахьцаша уахьзымцо,
Ааша ахьумам уахьяаша,
Ахаан ухы уахьахьымзо,
Иаахьяцшны уахьамбо узбаша, –

Башаза иузымгаша уахоит,
Унеилоит баша ухысхысуа,
Адгьыл уқәымшәа рбахуеит
Уатцәызны урапан иухысуа.
2008

* * *

Ихы дахәацшуа иҫааихан – имбазеит.
Сықамзаап арақағь ҳәа дҫагылан дцеит.
2008

* * *

Ашә нкыдқьан, уеыргәааны,
Ацара мариоуп еиха...
Ҳаиҫызара шыҫоуп ирааны.
Атцәа ҫалом алаха.

Аха узеилаҳаз лаҳазар,
Иусыркыз атцәа шытатца,
Иуаҳашазгьы умаҳазар, –
Уеурдагәеит ауп зынза.

Уцеит ауп ухы уахьахәоз,
Иахьузеиғьыз, нас, уцаз,
Акы унахап, акы уаахап,
Зны-зынлагь – сара сцас.

Иубахыр уахь егьшықам,
Иудыркыр уахьнеиз атцәы,

Умеихашеи уара афныҕа,
Уишытапало җара азэи.

Ахынхара мариам, ирааны
Зегь анышытоу, иааурха.
Ашэ нкыдҕьан, уеыргэааны,
Ацара мариоуп еиха.
2008

* * *

Агэарахэа асаркьал иасуеит,
Аамта аахэын, ирзааиуа рбан,
Сара арт сырхаанхар шҗазуеи, –
Дара иртэыртэзар ауарған!

Иацтэи ражэеи иацтэи рашэеи
Ирыртарц иафуп җа цакык.
Аха рытуан алѡақ иашэуеит
Ишытаѡуазар даҗа гмыгк.

Уи дыгмыгзааит, дагьеицэзааит,
Аха рыхьз ихыз – дыртэыз.
Дынцэамзаргы, шыта дынцэзааит,
Дара ыҕаз, дара тэыз.

Иахьырмаҗхьаз иқэасқэасуеит,
Дара иртэым иахьынхалт.
Инеины зны икнырхыз иасуеит, –
Зегь еизызго асаркьал.

Иабатахэи иааины хашта,
Иузуазар рымѡа кы,

Сара зыгәра ргаша сашьтоуп –
Еизо ирахәатәу акы.
2008

* * *

– Уарцысра абаҕоу, ахатца?
– Иалта, Воронеж, Казан...
– Уахь иуцәынхазеи, уабацо?
– Сабацо, саатәеит ауп, саацсан.

– Уарцысра абанхеи егырахь?
Ара ашьтақәа нымхеит рацәак.
– Иаатгылеит Волга иахьныруаз,
Иабан иааигәахазшәа ецәак.

– Насшәа утәымта утагылан,
Уабацоз уахь, зегь ааныжь?
– Сымҕа ааихылцәеит даасцылан
Пцхәыск, арантә улзыцшишь...

– Уалазшәа сыҕами Таллин,
Изакаызеи уа унзырхаз?
– Сцеит сара уантәигь сыбналан,
Уаҕагь сызнымхеит, аф аст!

– Уалазны уҕан Одесса,
Унхацәеит уахьнеиз Барнаул...
– Уи дыштәын, стиуардессак,
Снаҕья-ааҕьо, уама сталыргылт.

– Питер утәахын уажәаанза,
Москва утанамыжьлеит агәашә...

- Салцит уа сара амца.
- Арақа уағыаатәеит уеимгәажә!..

Уарңысра абақоу ахатца?

- Иалта, Воронеж, Казан...
- Иахья ухы абахоу, уабацо?..

.....

.....

Изқәатың дашьтан, иааигәан.

2008

* * *

Иаахымкәазо, ақәабаа-сабаа рылақәо,
Ихы аарылмышәхәо игхақәа дахьрылатәоу
Цьашьахәыс дҳамоуп, уамашәа ҳааиршанхоит:
Сара сыгхоуп иибо, уара угхак иршахуеит.

Иеиңу рахь дабақаху, иеицәоу иңсы рылақәоуп,
Дагьызрылтцран дықам уи игхақәа дахьрылатәоу.
Хусқәа цәык нарылатцо, қатынкғы дахошәа,
Ибонацы уаргғы саргғы қазтағьежьюа змахушәа.
2008

АҢХЫЗҚӘА

Сызрылымтца срылоуп ңхызқәак,
Ңхыз цәыршәагақәак. Сыршыеит.
Дыстахзамкәа шыстаак дсыцлан,
Агәашә сынтыцаанза сижьеит.

Сшызак диеиңшын уи акырза,
Даатәеит сәаңхья иеыргаза.
Аха арахь ихъз сыздырзом,
Ижәла сгәалашәом зынза.

Ихы ибоу дахьааиз даңшэыман,
Дтэан арантэ дымцарашэа.
Абрахь ауп хэа шэара шэымѡа,
Ахатца дцэажэон уамашэа.

Цъара сдэықәигалт уаала хэа,
Сиргэыбзыграшэа дкакон.
Исымамыз акы дахэон
Исымазгы ъаакы игон.

Снаскьаган, шьоукы срытан,
Дхынхэны стың ахь данаауаз, –
Ауаа сыман иара идагь, –
Шьоук арахь аtryшэ исзаст.

Ххыбажэахуан ғыц хаихьзахын,
Хантахахт хазтымцуа змакх.
Цкъа изтымкааз иажэа сахэуан,
Исиааирц егыагмызт гэгк.

Сыхэдацэа тикааит цэыршэагак,
Сыбла шааңшуаз сижит,
Акы сахо, ъаакы сагэо,
Агэаҕра сшағыз сааңшит.

Иара абас каларгы ауазу?
Избон сышьтазшэа схы таңчы.
Ари цхыззу лабѡабазу
Макъана имааизацызт схаҕы.
2008

* * *

Арахь шэмааин шэак хазхэа хэа,
Сара иаархэо шэахэаѡым.

Сара араҕа акгы сахэом,
Иахбаанырҕыогь скэашафым.

Хара ҳаңхьа ишытоу дәызар,
Ара ңхьахэ арташам сөы.
Цәгьа ишәымбозаргь сөы еихакызар,
Еихакышыак амам сөы!
2008

СЫЦӘАП ХӘА СЫҖОУП...

Сыцәап хәа сыҕоуп уаха сымфыхо.
Иудыруеи избаргы убас сара ңхызк,
Сақәтәан снейуашәа иқәкәашо җыхәак,
Ғәыгракгы сыман сахьашытаху сцәыз.

Ицаз ауп, ңшаашьа змам ауп уи сцәызггы,
Ғагоушәа имфасуеит, сылаңш нахьзан.
Ңхыз еиңшым ара са сыңхызггы, –
Сназқәылаз адгьыл аңлакь еиңш ицан.

Ангылашья абаҕаз, снейр акәын иарха,
Сыңрышан амцәыжәәқәа сыманы збар,
Сықәҕьа снахысыр сҕахын сара арха,
Салцыр сҕахын иңеиңеиуа аҕакар.

Сымфә сарҕьалоу, наарак сағалон,
Сөыхәа арха иазныжьны саауан,
Ғәаныла шыҕа ажәәангы салан,
Арахь, саңхьаҕа ашыхақәа ааңшуан.

Амфә снамҕеит аңхьа исыңгылаз,
Исыҕакәымпылны идәықәлеит хаҳәқәак.

Ирықәшәон нахьхы, ахара, сылацш,
Бҕабқәак ...цаҕьан, хаҳаран сахьцалак.

Избон, арҕашқәа леиуан ишәахха,
Шьауардынқәак цыруан ҳаракза.
Саҕан сара ашьха сшәарахха,
Снаскьон сара, сзымца, сызца.

Иабыкәу, нас, сымчқәа ахьсылзааз, –
Аҕеиха смоукәа зны сахькацсаз?
Ари адгьыл избахьоу дгьылзам,
Ари ажәџан цқьан санаауаз.

Сахьааиз... Иабыкәу усгьы сахьааиз, –
Саҕахымшәа, истәымшәа, истәшәа?
Амҕа рыҕо, аганахьшәа сааиасп, –
Саиргаанза гмыгк агөыцжәа.

Истәыламшәа сналацшуеит тәылак,
Сналазуеит санааскьа дунеик.
Имазамкәоу уаҳа ауаџ цыла!
Зык иаанагаз ацша иагахьеит!

Сыцәап ҳәа сыҕоуп уаҳа сымҕыхо,
Иудыруеи избаргьы убас сара цхызк,
Сақәтәан снеиуашәа иқәкәашо ҕыхәак,
Ғәыҕракгьы сыман сахьашьҕаху сцәыз.
2008

* * *

Исгәалашәо тыц аасыртөм, сықәрыкшоит,
Сдырхынхәуеит, сдыргьежьюеит, сҳараркуеит,
Ажәџан ахь схаргалоит исытдас, насх,
Ацсаатә еипш, цаҕа сҕарцоит сыкәкәаза.

Исгәләшәо, ахахәкәа реиңш, ихьшәашәаза
Исныруеит, зынгы саншәалалоит рыңлакь ца.
Урт сара исыцрыхоит сахьцалакгы,
Урт сара исышьтоуп сахьцалакгы.

Сдырфыхоит – ацәа сықәхауа салагар,
Схы схаштыр – иааин иаасҕагылоит.
Срыларгалоит ицахьоу, аха изымцо,
Исывагылан, сымш иацны снаскъазго.

Схы рҕышуам исгәләшәо, исмаҳаша,
Иаакылсны, слымха иантархәогы убап.
Удыргылап уңсны уқәзаргы – ихызатәха исылкьоит,
Сызлымго хьааны уамаамта исыцроуп.

Сыңсы антарцо – срылақәлоит ажәфан,
Сыңсы антырхуа – срымпыцкьан саагылоит,
Асаркьал абжьеиңш урт анааикәтәо,
Инасыцасауа, срыма ицоит ауаа рахь.

Исгәләшәо шәара ишәхаштзаргы амуеи,
Исыман саацәыртцуеит, ирҕыцтәу нарҕыцуа.
Иухоурштыша хәа акгы ыкамзар акәхап, –
Ацәгьагь абзиагь неидкыло изгалап.

Саартәарым исгәләшәо, саргьежьлап, сархынхәлап,
Сықәнатцап, сықәнахп, – сағозаргь сагап.
Хы итыкәкәаз, гәы иазнымхаз уаха,
Уахьымтәуан, уашьтамлан, икамызшәа ишьа.

Сара исгәләшәо, исхамыштүа исыцу,
Акаҕа сҕашәазшәа сызгәылахан сааиуа,
Сгәы иҕагьежьуа иҕоуп, схы иҕагьежьуа иҕоуп.
Иңстыхгоугы цҕатцагоуп, уаахәыцыр,

Ипсҕаҕаҕоу! Уи ахаан, иудыруаз,
Итнахран иҕам уара уҕсы.
2008

ИРХАМЫШҢУА

Шьоук анрываз ааттраҕа,
Ахыхэараз, имҕсырц,
Иааира сыҕса тҕаацрахеит,
Дама ицеит асырз!
2008

* * *

Саргэаҕуан ааигэазны исхытыз:
Фынтэ жэаба, уара, фынтэ!
Срызхэыцуан исцэырзас, исцэызыз,
Арахь зегь шытраҕалар сҕахын.

Ишрымамгы дырны хнырхэышья,
Сзон сшырпыртца снарпыртц.
Амҕа снангылахит сзышо,
Зынгы иаастаххахит сыҕрырц.

Иаашэан, сымтэыжэаҕа еитыхны,
Сцозшэа ирцэымтарсны хьзык,
Срылтызшэа рбазаапеи стысхан,
Атамҕар исзасуаз иацык.

Дгьылгы жэаангы сыртэымыз,
Срыбжыан, сызлаҕаз ак мырз.
Зны сагон иахьцатэымыз,
Зынгы иахьцэырцтэыз саацэырцт.

Сықәгара иашьталаз саамта,
Исытдасны снанагоит мчык.
Сканажьуеит, саргылалоит аамта,
Снаскьарггы сҭахуп ҭеа хәычык.
2008

«САЛАЗУЕИТ, САЛЫЖӘГА...»

«Сан Москва дызган, дамаабит...».

Москва инхо аҭсыуаки сареи
ҳаицәажәара аҕынтә

« – Салазуеит, салыжәга, шәуаами,
Сахәәеуеит ҭеа ҭытрак сынхар,
Нан, сара исыхьуа хәшәы амам, –
Слымҳа аатднахит шәтамғьар.

Сышьталар – мчылашәа сыцәоит,
Сааңшыр – сгылан сыңшуеит.
Аметро иҭалаз хышхытәоит,
Ишышкамсха арахь итыппуеит.

Сабацо аҳауа анысзымхо?
Уанҭажәкуа, – уҭахызарггы угәығь, –
Утәаз акәакьаҭе уеиҭымха, –
Унаҭыхәап хәа уҕоу азыхь!

Унҭытдыр – узааирым ашнынза,
Уцозар – уахьцаша узцом.
Ҷакала сарҭқоит сара сымца,
Ара сара ахаан сыңхазом.

Сыкоума мамзар исхаштуа,
Сыбла инытцшээр хэа сшэоит:
Арантәи сықәыпшуеит ашта, –
Сашта! – ашыац қашәқашэоит.

Сабацеи, аамталашәагь акәзааит,
Сабацеи, сабази сахытц!
Сынхара схәынтқарра хәыц акәзаап,
Исзаламхуа иалоу сыпхыз!..
2008

* * *

Ари адгылаҕ исхызгаран иҕаз
Зегь схызымгац – сааиуеит макьана,
Ианаатәу сеитәахынхәуа афныҕа,
Иангылатәу саагыло аганаҕ.

Ари адгыл сықәнагалт схатцан,
Ахәса сгәы ацхара нарыто
Сахьааиуаз еидаракгы сатцан,
Уи уафы изгомызт са сыда.

Саауан зны сақәымшәо изуа,
Издыруа, исзымдыруа стып.
Гәырҕазар – сгылан сқызқызыуа,
Сарпыруан амҕан насыпк.
2008

* * *

Дыздыруаз дырдыруан, дагыцьаршьон,
Дҕартцар хәа ишәон еихабыс.
Азәгы изымхәеит, ицхаршьан,
Уи дзакәыз – дышкахпыз.

Акаҳццәа хәа днарышьталт, –
Ае иахәаша – акәадыр, –
Иагынареиахеит ишьтахь
Иқәцашәа зәаазхаз ҳағыр.

Ажәа умеикуеит, дқацқьан,
Уирцәажәом, аа, жәа зәам.
Ажәа гәыпжәага уанацқьо
Убжамеамшәа унхоит, убжамеам.

Уфатца усаан инаницаап
Узлақам ала иузыпшыз, –
Ағьыч уғьычушәа анибо,
Аңсы уанипхьазо цсыс.
2008

* * *

Сахьынтыцуа саламҳарц
Сеацәысыхьчоит тызшәак.
Ари са сус алам хәа,
Нак снахоит шәақьк.

Аха исхалеит алахәа,
Исхақыруа еиҗах.
Сгәы ацәымығ алыхәхәо
Даҗазныкгы избахт.

Сызқәа алапш алырқьоуп, –
Уи баапсыла исыхьт.
Сызларыжьуа салыргом
Иалахәмаруа сгәыхь.

Дызбом нак инахаша
Исгәытцаркуа ашәақь...

Исышәт, татынкгы сахашан,
Сацәышәыхча тызшәак!
2008

САРА СЫЗПЫРХАГОУ

Сырпырхагәтәкьоуп урт, сызпырхагоу,
Сыкәгатәны, сшәартан сызбаз, –
Сахыкьоу мацарагы иархагоит,
Ицәажәоит саңсамшәагы абазк.

Икәм ыкьоушәа ирхәыцуеит,
Ихәоушәа ихәам раҳауеит.
Ираҳаша раҳаанза ирцәызуеит,
Сышытақәа ирхылан иаауеит.

Иаңхәоит ақәад исзанымцаз,
Ианыстцаз анырхуам зынза.
Сцазшәа ыкьоуп сахымцаз,
Саазшәагы уахытә сыгәгәза.

Исыцлаз сыгхазшәа рбахуеит,
Исыгхаз ахарцоит ацәы.
Саныхраз ражәа уабахәо, –
Азәы инаиапигоит җазәы.

Игәартоит сымәақәа ахынагоу,
Сышыта ахьанцоу, иахьанцәм.
Изуа рпырхагоуп, исхәо рпырхагоуп,
Избарггы, исаҳарггы сҗахзам.

Иңшуп иҗабозар хәа сзыхықәа,
Измоуггы абас дара шыны:

Сынхар хәа ишәоит егысмыхкәа,
Дара ыкамкәа, хәпхәака зны.
2008

* * *

Хәашья змам санаадхала – сгәы танарёылон,
Сыңсы җнахуан аргама уи, хәашьяк змам.
Алаапк еипш, ацқәа хырҗаҗыаны ижәылон,
Ипхастан – ицом уи, иааргы иаауам.

Хәашья змам сара сымға ианахалт,
Хәашья анысзатагь, избон, садыргон.
Сахыңар сзахыңом, сызнахом уи уаха,
Сымч аназымхагь дунеик еикәыбгон.

Адгьыл икәтәар, зышхәашәа иажәып,
Аңсы еивнагарын уи адгьылгы акыр.
Хәашья анысзамта, исиаип, саражәып,
Икалап нас сышәқәагь маатыр.

Ус анакәха, иататәуп хәашьяк,
Ейкәнажәо дыкоуп – дагаит дейкәжәаны!
Сгәы скыдхо, ус сгылазар баша, –
Хәашья сзамто ихәатәытцәкьоу, сшәаны?

Рнапқәа еибаркуп иадгыло цәыртңны,
Хәашья змам рхәаанзагь изжуа.
Игылоуп урт аахынхәыхызшәа сырзны,
Еилкаашья рзамто зныхгы сзыршуа.

Хәашья змам хәа акрыкоума усгы!
Аха уи анысзымхәа – сыхәхәеит.

«Дхагахазаап!» – ааргәахәт исзыңшызгы.

Адуinei ду җазныкгы иаахәуеит.

2008

* * *

Иурымто уашьталоит, иумазкуагы ируазеи,

Иахынхалар – уараапкып, мчылаггы ирымужәп.

Дара иртәым рызтода, баша изыруазыруазеи,

Итәаит уи ианааланы – ирымамгы рымоушә.

Уахьырмашытәу уҗынаухоит,

уҗаңхә агәашәкәа ныдхаларгы,

Еимуцаалашт акакала, –

ипжәоу аңагы хутцалап.

Еиҗәжәаны ицаауазар –

унапкәа унарытәхәала,

Амәа уқәыз – мәа лашоуп,

узтәарым ухәыцалан.

Ажәа ахьурымто уцәажәп

идмырцәажәо рыхьзалагы,

Ажәа ахьурымто изхәаша

ирзымхәоггы ухәар ами.

Иузымдыруа уазцаауа

аамта ахьнеиуа уаццала,

Уеаңангы акәымкәа,

ихәхәатәхар – ухәхәарами.

Иурымто уашьталоит,

уахьырмашытәу уҗынаухоит...

2008

* * *

Сгәйсәанылтзон иаха пхәыск, сахьышьтаз
Даасхагылан (саашәеит – шәыла дталахан):
– Иушьтытрашәа баша иубеит иушьтаз,
Уаамнапшы-аапшыр – уззыпшым уеиталахап...

Уерылга уара арахь, урыцымцан иуцымцо,
Иувагылашәа җартозаргь, урт ахаан иухәашам.
Изтәашам дара җенакгы иутапжәо уцамцо,
Аамта умам, уааласы, арантә уқәхәаша!..

Ашә илахаз дысзыпшуп сахьцо уаала хәа, аха
Сгәаҗуа сышьтоуп сиартәҗы – сызгылазом.
Нас, исоуаанза уи ара ак лахәаха,
Дгагазшәа иара уаҗа ашә дагынылазуеит.

Сшәаны саапшит, саауазырны, акы сахәәеуа,
Сиартә саакәтәеит снапшы-аапшуа, скәәәзә,
Схы сызлахәо акы збозар – сахәашан,
Аха, умбо, снапгы араҗа уаҗа ак аәзом.
2008

* * *

Сыпсы быстан зны...
Иҗалома ас уаҗы уизныкәар:
Имцарсны бцеит!
2008

АҚӘРА ИАЦУ ХӘЫЦРАҚӘАК

Уаҗа алазом сгәы, шыта уаҗагь сзышьтыхуам.
Саазтагылаз ари ахра, башазаап, сызхалашам.
Агәкажьгақәа ааскьоит арахь, исышьтаххуа,
Иацтәи амра иахьа избом исхалашо.

Икыдыфрыз ҕагалантәи абыҕ ҕежықәа сытцаҕсеит,
Шьаҕақәак ҕастоит цһьаала, срылалан.
Ашәыр зәһаз цлак анаҕа аидара иатцаҕсеит.
Ифызхуа дзыҕамзеи?! Снеиуеит схәыцуа, сымала.

Ихьҕежыуп ари амш. Иара абри акгы салазап.
Ахра шанха сыхәаҕшуеит, – иабазаап схьатцрашәа.
Изурызеи, амч исымоу шыта ахара сзалацом,
Иагъызбозеи, иараби, лассы асыҕса тҕәацрашәа.
2008

* * *

Сара исхьаау уара иухьаахом,
Сара исгәалоу уара иугәалам.
Сықәызгатцәҕьогь уара иухьаахом,
Уадызцалеи сажәеинраала, –

Угәы иасуам, ухы иасуам
Уи иамхәазгы, уи иахәазгы.
2008

* * *

Ублақәа шааҕшуа уахьыршыа,
Иааиуа умшқәа ахьуцәдырзуа,
Иуаам ууафым хәа уахьыршыо,
Зыҕезан итәаша ахьцәырцуа;

Уимоу, иахьааиуа рҕытхәаны
Ихаззала-хаззала ишәылоу,
Ирзымхәо леилажышәа иаахәахны,
Инхазгы аагоит хәа иахьжәыло;

Аңхьа идьргылоз ахатца
Игәаан хшыырак дахьтартаз

Унанагар – аидара уацоуп,
Уагызыкәтәом тынч ура убарца.

Шьта саныңсуа хәа уңшума,
Итаһәхәа ицәаз урғыһап.
Идырынғыы указ ишумам
Дәа хышә шықәса аңсыһа, –
Дәәа хышә шықәсагы
урт уеузытом...

2008

САЛАМ ШӘКӘЫК АТАК

Хашцаһаху, Жагәа ихы цагәышьеит,
Шьыбга аныһа дартеит, иааибарххан.
Харихан аһаангы лтың лызныжьуам,
Бахкәажәуп хәа дықәдыртәеит ахан.

Илыцакьан ддәылырцеит Какашья,
Иахьяаизаз, чаракаф, жәаһа.
Чакәа икалтоит Накәа лыкацашья,
Цәыхьман адәы дықәхеит дфәһаһа:

Уршьуазаргы иухәо акы ихәашам,
Ихы каканза дтәоуп уа, иааиңтрафы,
Ашәахья иааихәан, ицәыргычит ахәаша
Цыңх Наантә иахзааргаз аеы.

Аб дтыцын, аңа дтәтәеит абахта,
Иагыиңшуп дара урт – Дыгә, Бинагә.
Ааигәа зны Мас азыхәашь дахтан,
Дамгазеит – алакә, ура, алакә!

Лажә дырзықәгом дахьнықәдыртәаз днаган,
Иигаша игахьейт, аха дцазом.
Ишқабзияз иркызар җаңхьа җагак,
Джако дықәтәоуп, арахь кәтағь итцом.

Чарак еиңш иңсхәы иуит Гәадала,
Дугәаламшәо, иаб иоуп уи ахца.
Дахьымаара иңа дцеит дыбналан,
Дтаркырц акәын, нағ дышътәуп зынза!

Иңҗа «луардынқәа» лассы-ласс илыңсахуейт,
Иахьа иңырҗыр – уатҗы иаархәоит җыцк.
Ианхәа илызку шәа Баҗа ихәахуейт,
Дшаааиуаз иара убригьы иңәа дҗаңәтҗыт.

Шәахәаңәоуп, кәашаңәоуп ирыцу,
Аамҗа зтәу. Уаақәлар – укәашап.
Уанхәа дызбом, уабхәа рыңҗағь дызу...
Дара убартҗы дыркәашар калап.

Ихы атҗы иахаргылан дхәлоуп,
Җьарнас кәдыңь, – аңҗахәааф, аныхтә.
Аҗамҗар думдыруей, азмах дталан,
Ахәажә еиңш ифҗы геит. Амыштә!

Хәңьабааңҗа, – ишқабзияз дхәлзаар, –
Лыбз җыхны дхәлахеит ашътәы.
Дхәлоу ңыушьо Хырзаман дхәлалза,
Дхәыртлағьха дықәхеит цәғьала адәы.

Дәҗазныкҗы хатҗа дцеит Гәазаза,
Дкәаңза афны дшыңәаз ләадхәыс.

Ихы даасуа дгәарамыз Қасаса,
Дааимгац, иңоушыап, уажәгы пхәыс.

Маңьга дшааиуаз ашәкәыѡра дакәыцит,
Дырзәкәыхуам Баңьга, уи иңа.
Хгәыла ґыц ҳақәызгаша ихәыцит,
Дышьтацазар нак ихы хырца!

Хамаҳә дыршьит, лґыкналхаит тацак,
Ааигәа акәын уи данаҳзааргаз.
Цәыхь дыхәжәеит изышьтымхуаз дшатцаз,
Икалап дыңсыргыи уи, аф аст!

Икатәкыоу цәырган ара иуархәом,
Икам ыршо инаргоит, урзыңшыр.
Сара исыгхеит, сшәоит аңша сагар хәа,
Сыказаргыи акгыи саңсам, идыр.

Ағарахәа икоуп икамхаша,
Иказааша аарла итоуп рыңсы.
Ишьта ушху узуеит иутаххаша,
Узтаххаша уә дубом лассы.

Иудырбоит зынгыи икам ыкан,
Икоу ажәа анирто аґаґа.
Урт уә дааир утаххом аґныка,
Указамзар еиґыизшьо еиха...

Сажәа неир уара улымха аґынза,
Ара икоу, икамгыи ааурха,
Унатцхала, иґымцәааит уара умца,
Унықалала, икалар шәлаґа.
2008

ИРЖЬАЗ

Рааигәа стәарызшәа сдырбеит ахәынтқарцәа,
Саргыи саакәтәарызшәа сышнеиуа схәынтқарха.
Дара сыртәызшәа иаакәгылеит аарцәаа,
Нырцәаа нықәлеит срыман уахь арха.

Истахзамкәа ажәџан ахь сдыршәит,
Исыкәнагамкәа сларышьт сыкәкәаза.
Самгеит, аха сара ашхамгыи сдыржәит,
Скәлазшәа снейуан зны сыгәгәаза.

Стың рыцшааит акәалакәа ркәалаф,
Ахагацәа срылсуан – хагас сыршьеит.
Саацәырыргеит, ишнеиуаз, сыргәалан,
Аенышыбжьон испыртт урт – сыржәеит.

Сшааскьоз абри адгьыл сатәызшәа,
Исытдыуаа, икыдшәазшәа италт.
Икәз анызба, иныкәтқан ианысшәа,
Сасуа сәаасхар стаххеит асаркәал.

Сыржәеит, ура! Сыңсып ишыгәнызго:
Икәлома газасгыи сыршьар!
Аха ихәа, ихәа изласхызгоз
Сара абартқәа, абасгыи срымжәар!
2008

ИКАН, ИХӘЕИТ, ИАНСААЗ...

Икан, ихәеит, иансааз –
саныгәгәаз, санфыхаз,
Иаха ансымчыз, акгыи санаңсаз.

Усқан шыоук наргон иахъымцаша ирыхан,
Уймоу, ддыргыларц иафын зны ипсхъаз.

Ахъз рыртан – ирзымхеит, ҕа ҕамтак
Рымцаан игеит сара сдырк ихаҕа.
Сзацымныкӕазар акӕхап, нас, ҕаамта...
Уажӕагъ сҕахым,
уашӕагъ сҕахым сара шыта.

2008

* * *

Снапсыргӕытца ианшӕалаз ас-цыра, иаразнак,
Снапы цхамыз, инанзытыла ицеит.

Сцааршӕа сгылазар акӕызма, сеидру...

2008

* * *

Аенышыбжьон, инаигӕйдтан акӕкӕахӕа,
Дышыны дныштарцеит сҕацхъацӕкӕа арцыск,
Аамта дӕыкӕлеит адгъыл иахахӕхӕо,
Ицон абыжькӕа зегъ уи ахӕхӕабжь рацыс.

Итӕаз даргылеит, ицӕаз дарфыхеит,
Еинкӕа-еинырит еибарыџ иаауаз.
Дзыгӕза даагылеит измамызгъы цшыа,
Арыцхара цшацӕгъан арахъ ианыкӕас.

Адгъыл икӕбеит, иалазит ажӕџан,
Рыштыкӕа дырзит ацӕгъара зуыз.
Иааихахеит уи арцыс игӕжӕажӕо
Зхеицш дызтахыз, зыцсеицш дызтахыз.

Дзымбацызгы аргәаҗит – иңстыхан
Арпыс дахышыһаз дышыны, дҗатаза.
Уаф дахымызеит уи иңсы аҗыхха, –
Уи акәхеит, изымхәеит ажәакгы зынза.

– Изхарадашь? Иара иакәзаргы амуеи... –
Ихәан хатцак, даагылт дааскыашәа.
Ихәатәым акы аанахәлеит амфә.
Снаидцыр сҗаххеит уи дыхыжәа.

Ах ара хәатә сымамызт уаха.
Унаскы, рыцхашыарала згәы тәым!
Дыршыт ауафы! Дрыцхауп, дыгәнахауп.
Хазшаз дитәын. Дигеит. Җак хәатәым.
2008

* * *

Уааңшыроуп, уааңшыроуп – исымам ушәшыра
Итәгыло рахы ахаан сара неишыа.
Шьюуки рзыхәан уаҗа кашырран,
Кашырроуп... Ицәгыроуп сара слеишәа.
Иумтәхаз сгылан сырхыччоит,
Снашәылаңшыр – сычхара хыҗеиит.

Шәыкәашашыа акоуп – еибаркыроуп,
Иңыоушыап – шәажәақәагы шҗеиқәшәо!
Шәусқәа сымбарц сааццакыроуп
Иблахатцргьежыыгоуп шәахыеиқәшәо, –
Ижыоу даҗазныкгы иахыжәжыо,
Иҗамгы ыҗоушәа ахышәшыо!

Избоит, гәаққәак гәыбзыцәоуп,
Ара иалызго дарбан ахыбжа?

Пхэыск дзеипхызуа цыгцэоуп,
Лхатца дицрыхоит есымша:
Пшьаала итысларц уи лгара,
Днеины шьоук рапхьа дкаиароуп.

Дрытцоуп, изшэом азэы иуалқәа,
Ауалхәаф макъана даапшыроуп:
Дыргароуп дызлахазгы далган,
Иускәа еилдыргароуп ашәшьыраф:
Машәыршәа арахь даанагазар,
Иуалқәа ирыцларгы узаап!

Рымтәкәашашьа анузымтца,
Уцароуп арантә, уааццакыроуп.
Дудырзар уи, унадтәалаз зымца,
Деилкаа умаакыра змаакыроугь.
Иумазам уахагы псыхәа,
Иутәеҕеа инеиуеит азыхәашь...

Сымфә даеацъара ихами,
Снанагом уахь, мап, машәыршәагь.
Уа шьоук рзыхәан ихаами,
Уа, уаныргәампца, уахьдыршәуа.
Уахь сара исыпхьо уаапшыроуп,
Сугарцаз – сушьуазар сушьыроуп!
2008

* * *

Зегь зырғаз ҕенак зегь ицәызуеит:
Имырхуеит хаала ма мчыла,
Ишнеиуа, изныртцаз абгьыцқәагь ирнытцуеит...
Анцәа ицьшьоуп, сара урт срылам.

Адунеи ду амаа ддыркызшәа
Рбоит, гәәк, амахә иахьаакәтәаз.
Ирыцапцәоит уи, аф анрысша
Зны рхафьы иааргаргы хьхьаакәа.

Уанза урт ыкам хәхьыкоу,
Уанза урт икацәкьоу рбашам.
Хамѡақәа нагам рыѡныка,
Рышәгы хадхазом баша.

Згарта рымам рацәаршьом,
Иаццо инеиуеит ирымоу.
Аѡстаа дрыхьзан, иааирѡашьан,
Аргьа рбоит уажә иарыман.

Ирцәызуеит, зегьы-зегь рцәызуеит,
Иақәшәом излаҳаз аныхшьа.
Гәәк есааира ирыцәхыцуеит,
Ирмоурашәагь сыкоуп ахфыхшьа.

Срыцны шыбжьаанзагь сымныкәац,
Сырхьаам, издыруеит, сыргәалам,
Иказ рхазыхәан, ишыкац,
Иалаз уахь ажәѡангы, иалазп.
2008

* * *

... Даацәырцит, рхәеит, аибашьра ашьтахь
Аиааира згадашь хәа дцаауа.
2008

* * *

Цардак кнашәха арахь шәаахан,
Уи лашәышьт цәка, ишьтакшо.

Сара исымам иахъа шәаха,
Цәгъамзар бзиа муа изыршо.

Сызшәылаңшуам шәус пылхатқәа
Шәыман. Шәеибарк, шәахъаауа;
Схы схызхуа зегъ шәрықәшахатқәан,
Ишәхәогъ, ижәуагъ ахъауа...

Икәз сыбла иамбо шамбо,
Ацәеипш ихыслап – иааскъацәар.
Снеир стәхым сара уи амқан,
Идырчцәаз – ҳагап иңжәар.

Сыбла наӀ хара иаӀыгаз
Еиларгъежъуа измоу Ӏызшәак.
Зыгәра узымгаша – агәыга –
Идыркыр хәа сшәоит ашәақъ.

Сыбла иамбааит цәала ицәажәо,
Асцена иқәхаз, имааран иааз.
Рылџақ дара рыжәџан ашәааит
Хәқәзыццышәааз, хәгәқәа згаз.

Аңарда шәлах! Амш мшыртәуам,
Иусқәа ирыцым зегъ ҳазшаз,
Дара иртәым ахыртәыртәуа, –
Имцдарс иахънеиуа иззыңшуаз.

Стәаны арантә сызлалаңшыIZEИ
Сгәы бжъызхуа, схы еилаңсо,
Цқъа сақәымшәо исхәои изуеи,
Исырхәаша: «Зегъ хәаңсоуп!..»

Аңарда лашәышьт, иауазар,
Исымбаша сышәмырбан!
Аха еиғзар уи рмаҳазар?
Ицаша цон, иаша аауан.

Насғы, сәапхә илеир ашышьхә,
Аңарда шытасуа тақаза,
Сзалаңшрым арантәи ныҳәк,
Сыртаңшрым блақәк хааза.

Цәгәгғы бзиагь уажә избама,
Аамта сааршақьап еиґах,
Ассирқәагғы маашеи иаман.
Шәәах, амарца, аңарда шәәах!
2008

* * *

Икылңшкылзырәуа, ишәцәыстәахыз арбан?
Исымхәаз арбан – исхәазшәа ишәахаз?
Сара ицәырганы иқәыстәо хәмаргам,
Аган ахь инсыжыуа аңсастәуам абазк.

Инықәта-аақәтәо, илакәшьашәо ишәымоу,
Зақара зцышәтәаз ма изыгшәырхаз,
Инаган са сакәым ианзыжылазгғы шәымәа,
Ихәыцны, ишытыхны иаажәгеит шәанаауаз.

Изеидароу шәа шәоуп, нас, шәагьрытәз,
Цәара ишыташәтәп шәышниуа, шәааңсар...
Ари адунеи ду уаәрала аґарґыцуам,
Ишахарсыц иахарсуп уи цьарк.
2008

* * *

Иаасҕагылт ицаз хынхэыхын.
Иаагэыбзыгит, иаамақарт.
Краамта игылан исзыңшыхуан,
Акы иацэшәозшәа ҳаибабар.

Акы саман ажәџан иалан,
Сыблахатц гьежьюан,
Сзон ҕаакы сацэыбналан,
Иаасыхьзар – сашьюан.
2008

* * *

Сындэылцуеит, сааџналоит, схынхэыхуеит,
Сгэы тынчушәа иҕынчым рацәак.
Схы шытыхны агәашә ахь сыңшыхуеит, –
Имџахытцран иҕоуп сасцәак.

Сыңшуп, уи сылымшо уаха,
Инаскьазгар – сҕахцәак саарзыңшуеит;
Сыңшуп игылап ҳәа икаҳаз,
Сџызак иаара сазыңшуеит.

Сшашьтаз сашьтанцәеит, иашан,
Саргәаҕуеит, – сахьымзазеит, – уск.
Анцәа идырааит данааша,
Сылзыңшуп иахьантәаракгы пхәыск.

Изгар сҕахуп гәырҕаҕеҳәашак,
Истәыстәыр сҕахуп адунеи;
Сахьымцашагь ихьзала сцашан,
Сизыңшуп сара саңхьаҕа цеик.

Срыцхашья исывнаго хыкгы,
Усқәак снәруа уәцәзы,
Мшык сзыцшуп сара, цхыкгы,
Сышьтызцаауа, иҗазцо сыҗсы.

Иарбан ахьатра иунаҗо,
Узынгылоугь җлакьшәа ианшу!
Сәҗарха иҗазшәа зхы зжәда,
Иааирак ааскьоит, сазыцшуп.

Сымҗа мариамызт саашәазаргь,
Исылкьазаргь сышәара аҗәы,
Сыцшуп, амра җашәазаргь,
Игылап хәа ишгылац уәцәы.

Иҗоуп уи, зегы ириааиуа,
Саргы инасаҗс изҗарым:
Издыруеит саҗьалгы шааиуа,
Убригь сазыцшуп, изҗарым.
2008

СЫЗЛААИУА

Сызлааиуа... Уҗахызаргы илакәшья,
Ихоумҗан, иуҗаххап – ихәҗа,
Аҗсышья, сәазыскыргы, сақәшәом.
Саҗырҗуеит ма наҗ сәыргаза.

Ашамҗеи амра аҗашәамҗеи
Акалоуп, сҗазшьалоуп сшырҗыло:
Иаҗҗеи амши иахьәҗеи саамҗеи
Сымоуп аҗсра иәғаргыло.
2008

* * *

Ажәак ауп иихәазгы: «Сыбдырма?..»
Дылҗаччашә иуит, дааскьян.
Лҗыргазашә дгылан Сырма,
Иҗазам шьоук рахь дыңшуан.

«Ари сара сами, Сырма...»
Имоурашә ибан атак,
Даҗазныкгы дҗааит: «Сыбдырма?..»
Иагныҗаитцеит шыҗақәак.

Сырма егьҗамлазшә дгылан,
Сырма дшанхашә дыңшуан,
Инеихылҗеит нас уи лылаңш,
Гәаныла уа абасгы лхәан:

«Уздыруеит, уагыдсырдырша, –
Убас усымоуп уеилкааны...
Аха уаха арахь узыршам, –
Узқәа цеит иҗыкәкәаны.

Исзышьтымхуа, уҳалагылан
Иуҗахыхуп сыхьз уҳәар!
Усыздыруам – ауаа урылазт,
Уаргы иудыруаз ухаршт!..»
2008

САРА СЫҖА, СЫҖАМ...

Сара сыҗа, сыҗам – аҗа иҗасгы
Уа уҗалароуп... Уара ағәашә унҗыт,
Урызхәыцуа сызхьымзасгы сзыхьзасгы,
Унарылагарц ари адгылаҗ зегь җыц.

Арахь саазгаз амѡа убла итшѡаз,
Ацѡа ихыстгаз уанза ихызшѡа убаз...
Урткѡа аамталоуп. Ушнеиуа ушьапкѡа утшѡаар,
Ма уцсылмыткѡа укѡхар уахьагаз, –

Изуеикәыстдз амца уаршаҳәшаҳәып,
Инытхәраап уҕаңхә сара сзыхь.
Ицаз хынхәып, иҕам акы уахәап.
Амҕа укәыз – уагарым агәҕеыҕь.

Цашьа сара исоурымызт уахьцаша,
Иалашэозма мамзар уи сыңхыз.
Сзахьзарымызт ура шьта узыхьзаша,
Сара ча мѡакалагь сааит, уазхьыц.

Ианхэатэыз ссагылан ажэа сахэон,
Цкэа сазхэыцны исхэон сара ихэатэыз.
Сеынарыласыжыуазма агэарахэа,
Издыруан сахэатэымыз, сахэатэыз.

Сара уи айцш иага здыруан усгы.
Иухэо ыкоуп, иумыхэаша шытатца.
Ари адггыл хатахуп, дад, шытарнахысггы.
Сара саапсеит. Сара скапсеит. Уца.

Сара сықа, сықам – аға ицасгы.
2008

АМҚАН, ЗНЫ...

Ибацаоз адэыґба җаман, –
Нкылашьа змам аеыѡ?
Бара иҗалаз баҗама, –
Сахыцуазшьа збон сыхшыѡ!

Уи аатгылар, интагәтасны, –
Рацәак нымхазеит, рацәак! –
Блалбаауан. Ус ауазма,
Бара абрантәи бахыцалак!

Сара сныжьны, егъкамлазшәа,
Сшалаз сзалымцуа сыпхыз...
Сара аусқәа збон абасшәа:
Банынаспыртц – сызт ауп, сыз!..

Анаџс иҕахузеи уаха...
Хъзы змам акы саршәеит.
Сааргәырҕан, сгәы ацәкахан,
Амш шнеиуаз иааилашәеит.

Адунеиаџ акгы сахәом.
Адәыҕба неиуеит ихәхәаны,
Җаипыларан хшыҕам сахәо
Уажәгы, уашытангы, җазынгы.
2008

* * *

Амџа хзанылар мышкызны уи рыцкыан,
Снаивагылап зегь ирхадырштыз рыцқак.

Уанза сықаларан сыҕазам рымқан
Изгарц иаџу хажәлар зегь рымқан.

Сыбла иамбар шқастаху уаха,
Бнатоурак наҕ сасуеит, хәиџахар.

Хәхънеиуа, ажәырт еипш, пылхат баацсрак халхо,
Урт рџапхәа сышыталаран сыҕам суархалха!
2008

* * *

Саңхьаҕа ишьтан урт, испыларан иҕаз:
Бзиагь цэгьагьы – ҫсрагьы бзарагьы.
Ишҕамариаз, иҕьоушьаша, ускан
Ахәарагьы азарагьы, аарагьы ацарагьы!..

Агәхьаа скымызт сагозаргьы азиас, –
Сеаласыршәуан ихышхытәаз Кәыдры.
Зегьы бзиан амшқәа аныбзиаз,
Ианыцәгьазгьы урт бзиан са сзы.

Ақәа кыдхаҕа идәықәларгьы сцәылон,
Асы кыдха ианлеиуазгьы сцәын.
Скьаларгьы амуаз – абнара сылан,
Амшын схылеит, арахь сааҕацәын.

Абзиа сагон сара акәа сҕанаршәын,
Аха аҕәараҕ еиҕш ацәгьа схашәан,
Исылахәмарырц мпылк еиҕш санаршәуаз,
Аамҕа сшыа сда иҕанаршәуан.

Ныхәан исымаз, нихәан, хәарада,
Снарылагылаанза снеины ҫсрақәак.
Акгьы ыҕамшәа збон зны иарада,
Аҫсра сышьта ианхымтц сахьцалак...

Урт зегь акакала саңхьаҕа ицәырцуан,
Бзиагь цэгьагьы, ҫсрагьы бзарагьы,
Аха гәаныла сахьыҕоу шәыздырзом,
Сахьынхаз сара арантә санцагьы.

Аа, махәык сахьынхалоуп смаамынха,
Снапы сырххоит иҕысхырц тәақәак.

Исытдагылоу лаңшыла сахьлымхо,
Икалцар сҭахуп зегыи рҭак.

Лара дыччоит, деиҭаччоит ахьхьахәа,
Иаргьежьуеит уи сахькақәхаз сыблахатц.
Адунеиаҕ акымзарақ сахәом
Абри лбарада, илеицшугь дсымбац.

Дыччоит ауп, уаха дегьцәажәом
Дцаанза сылапш ҕазныкгыи илыхьзоит.
Уи илҭахызар, исхыку ари ажәџан
Сцәақәа шыску сџалашәкәа сцоит.
2008

* * *

Ухы уааџах, уара, ихәылашьны ирымоу,
Иушәыхны ишьҭатца наҕ иаины иухақаз.
Арт амшқәа абас мацара ицарыма,
Еиха еиҕны иааицәыртцп иудырбаз.

Цсеивгагак ыкоуп, аамҭала ицәахызаргь,
Уааигәа ишьҭазарггыи амуеи, ицшаа.
Умџа кым, мап, хәаак уанахысуа,
Цхьаҕа уҕынаха, уақәтәоушәа аҭша.

Адгьыл шьҭам уахьнеилак еиқәыцәашь.
Амра шгылаша дьрны иҭашәар,
Уҕынаухар – иухыцәаз урхыцәап,
Ушьҭахькагь царҭа абаҕоу, уаашәар.

Арт амшқәа абас мацара ицарыма,
Иага ссир уара уаҭхьаҕа иубап.

Ухы уааџах, нас, ихәылашыны ирымоу,
Урыцҳара хәылашь – дунеик ааихыккап.
2008

* * *

Сымала сы́каз, самкуазаргь суада.
Адуinei самкуазаргь, сымала сныжь!
Ину́кьозар, ухы зну́кьаргьы зуада,
Уеузамто уанхықәхала азыжь!

Сымала сныжь, арака снейџеиуа
Адәқәа срықәыз, наарак сағаз,
Итацәу гәы зызтам адунеиағ
Аатцрақәа срываз абас.

Ухатцаз, рымхәеи, нас, ахатца,
Иауазар, җа пыттрак снаскьахп.
Сеидара-срыцҳара сымала сатцаз,
Иузназгар – умш аабыжьнахп.
2008

* * *

Абри ахатца издыруам дшыпсыша,
Акы иазыртәышам ипсы.
Изгәа́куа азәы дааизыпшышам,
Дрылтны даагылеит хазы.

Абри ахатца и́коу даргәамцуам,
Дырпыртцт, инижът ицахьаз.
Җаизалгашам хбылуазаргьы амца,
Издыруам ҳахәра змыргьаз.

Уахънеилакгы схатцууп хәә дгылоуп
Агәы аазызмыркәандаз аз пхәыск.
Уиңылала – ахаангы дүңылом,
Иузыкаитцом даалаган уск.

Хатца дахыкам днанагар – дхатцууп,
Дузгәәтом ахацәа рыгәта,
Изышьтымхша аидара датцууп,
Имцарсны иреихау ажыхәта.

Азы уагозар – мацк дааласышам,
Дмаакыран дкалашам, аф ист!
Ситцашыцуеит – издыруам дшыңсыша.
Абри ахатца издыруам... дшыңсыз.
2008

* * *

Сеызцәыстцәахуа дыкам, ишәцәыстцәахуа сымам,
Шәцаргы, шәаргы, сануп шәнапсыргәытца.
Арахъ шәшаныңшылоз шәкарахеит сымға,
Ихәатәым ажәәқәакгы еибышәхәоит инытцак.

Сыцьмахъчамыз, сыкәа итыжәбаауеит ашәха,
Шәгылоуп сқәәцә хәыч шәахәәңшуа иханха.
Дыспырахаит амға ианыстцаз дқыдбажәха,
Сыздызлоз наспыртцит схала санаанха.

Шыьбжышьтахък, исыхәоз срыхәо саацәырцын,
Машәыршәагъ ақәрышь аатымтцт азәы иңыба.
Снарықәыххуан зны ашқәә цәырцәан,
Иңсуан иахыглаз ахәсақәа схыбаан.

Ақыта салсуан сеыхәа қаңықаңыуа,
Сымға аныркуазгы саңбал сахыңон,

Уажәы, саамта сгәы абас ианармачуа,
Исхәоит, еитасхәоит ажәак: «Сызтахыда?»

Зеггы сыртәын, хатала сызтәыдаз?
Изгаша згеит, аха ирыстаз абакоу?
Исхәаз сара исзынужьуама, ақыта?
Уи уахарггы утахымхама, Акәа?

Цъара акы ыказар, сышътахька инсыжьуа,
Уи шәара ишәымаз, сеигзома схәашан.
Сгәы тазмыргыло, амца сыхзыжьуа:
Иниакәкәеит сымшкәа зегь башан!

Урт иаарылцалоит җыхәак кьыркьыруа,
Инахыслоит ашта зегь цәырцәан.
Аха иакәтәоу дызустоу сыздыруам,
Уи хара дызцашогь сыздырцәом.
2008

* * *

Уаға дуағоуп. Иага уцеигалап,
Иагацъара, ушниуа, умәа икып;
Уизыпшзамкәа уашта дынтаххып, –
Угәуҗанзамкәа аҗышыбжьон улалазп.

Уқәиццышәаап нақ, уаға дуағами,
Хәычи дуи мшатакәа инирцәап...
Срыцхаишьар, дсыцхраар Анцәа, –
Сағацәа рыкәгара сахъзап.

Аха икоуп амца насыхзыжьуа,
Исызхымго, сықәзырхало схәушәа, –

Уара утәкәа азы уаналарыжьуа,
Уара утәкәа уаныртиуа урахәушәа.
2008

ААЦРАХЬТӘ

Аатра савахейт сцапхақәа сырзын,
Ицарҕаца иаркуп сара сышәқәа.
Сызлааз амҕа ианыкьасоз сырзын,
Сыбла иамбогь снарафсуан ҕныжәқәак.

Сымҕахытыр – ҕара амца шахәшахәуан,
Итылашо испылон, издыруан, уаҕаҕқәак.
Сара сыхбра – сахтынра затәык сахәон,
Сара уи сымбеижьтеи саргәаҕуан.

Сышьтахьҕа ишьтаз сылтцит – сыршәымыз,
Амҕан уи маҕ-маҕ иҕсасиуан,
Санааскьа, инсыжьыз сдунеи ҕаак ашәымыз,
Уи, инытцак, ҕа шәакгы аныҕуан.

Арахь сықәҕьа саауамызт, сласымызт,
Аха исышьангы збомызт шыамтлаҳәқәак.
Иахьсырзыз Анцәа идырааит исымаз,
Снарыхьашо сҕанаасхаз ахаҳәқәа.

Сзыкәгәыгуаз сҕыба итаз цапхақәамыз,
Ирылаасыртып хәа сыҕамыз сышәқәа.
Аха ишакра иакыз узартуамызт,
Уцапхақәа мызкәа унархыларгь ҕныжәқәак.

Аха изит, ишызра урт ызит,
Сцапхақәа ыҕам арахьгы анахьгы.

Иҗамлаша ак җалозшәә сназхәыцит,
Җшаашә змамыз иахыша анахыгы.

Җсыхәә җаттазтгы Җсыхәә анамаз...
Аатра саван сгәаҗуа, сырҗхамызт.
Ашә аазыртышаз наҗ уаф дыфнамызт,
Аус злазгы уи акәын, цаҗхамызт.
2008

СААУАН ГӘАҒАҚӘАК СЫРТЫСНЫ...

Саауан гәаҒақәак сыртысны,
Сааскьон сықәлан сара хәык.
Схы збон зынза сарҗысны,
Сыңан сатасуан махәык.

Саахынхәызшәә сшыҗаз сызны,
Акы сеигәыргьо саауан.
Саауан сара шыоукы срыцны,
Шәхы абахоу хәә стәауан.

Ирхарҗахын урт мәтәажәқәак,
Рхылҗа еицаҗбақәа рхаршышыын.
Иаарылагъежыт хшааиуаз гәашәқәак,
Қәабк иҗартҗахт цәык ршыын.

Мцакы еиқәахҗеит нас агәгәахәә,
Акәац таагеит нас, ижәын.
Исҗәтәаз жьыхәҗак данахәә,
Снаихәаҗшзар, скьаҗ ишәын.

Иааибарҗчақәеит аҗырҗырхәә,
Инеицәхасшәә, сызлатәаз.

Акы аасзеилымкааит урт ирхәаз,
Аха издырит ргәы иҗаз.

«Абыржәы ханбеиҗу...» – ихәахын,
Даасхагылеит еада дук.
Изымбацыз ракәны избахын,
Аа, дахьрылатәоу са стәык!

«Дахаргап!» – ихәеит зегь раҗхьа
Хәшәык ааҗыган, аха нас,
Иара итәала дагьаасхаҗхьан,
Шәақь иагәыцәын сызтапшуаз.

Избагәышьеит уажә зегь җыцны,
Срылатәан сгәы зфахьаз,
Сабаанагеи абарт срыцны,
Пҗхызла акәзаргы, афаст!

Изымбашаз сыбла ихгылан,
Исмаҳашазгь саҳаны,
Апхыз ағгы сузнымкыло,
Сара саақәтәеит сцәырҳаны.

АВТОБИОГРАФИЯК

Салиааит ақыта, ақалақь салазт.
Избаз еицакит, исхаштт исаҳаз.
Сааит аранза зыбларак сшалаз,
Пыла сымам – избом исырҳаз.

Исырҗаз сзымгеит, исоуз сызныжьюам.
Исархәаз сызхамцеит, сахьыргоз сымцеит.

Сыкоуп сахьтаркыз, хэаакэак срыхрыжьуам,
Хьаас ирымам хьаас иҕастеит.

Сыззааз ракэым сахьааиз испылаз,
Зны аиаша засхэаз роуп сызжьаз.
Снаскьазгарц идэықалаз сааигэара игылам,
Исхыҕэхэошэа игылоуп сызшыуаз.

Схы сырхазшэа збахуеит афныҕа,
Уи ахыгылаз ианықэгьежьуа аҕша.
Зегь ахыыкоу хэа сцоит егьахьыҕам,
Усышьтаз, ухатцоуп, уатцэызны сыпшаа!
2008

* * *

Ушдыршаҕьо угэ иасуеи ух иасуеи,
Иаашьтургоит ҕенак зны атаз.
Уцсы шҕазаашаз дырны умфасуеит,
Уи ухахьы имааикэа уцсы антаз.
2008

* * *

Цхыз хаан уалоуп ацстазаара угэи анарҕэандо,
Уанаргэыбзыҕуа, лнапқэа ухьысуашэа пхэыск.
Унеиуеит усқан ҕа дунеи хэашык уеамто,
Акэтаҕь былгыошэа убарц утахны шытарнахыс.

Аха ацстазаара цстазаароуп, ус ауама,
Ахы иқэнаргылап умш, удунеи аанархэып.
Идэықалап аҕша иҕнаршэаз абҕыц хэыч еипш
уаман,
Уампытшэап ҕьара, амфан баапсыла улахэып.

Уанҗаз еипш, уанажэгы уаргэырҗап, уартэуап,
Уахымцаша уаштып, ихэатэым унархэап,
Абнатоурақәа ырылоу абгақәа уыуа
Арахь рҗаархазшәа атхқәа иудырбап.

Хызатәха иулҗап агәтәажәпақәа ирмаахаз, –
Алымхақәа иртәмлаз улымха тнахып:
Уҗсы ухырхуа, инымтәазо хьаақәан,
Ицаз аахынхәны уашта итаххып.

Уашта италап зны ахәхәахәагы ихысуа,
Удыркәашап, удыршәахәап, иухугаз ухаршт.
Иубап уназлагылаз аамта уаҗысуа,
Зеггы уриааиращәа, җенак, иааутаххар.

Иалшоит убасқангы адыстаак даацәыртыр,
Умәа даангылар деикәараха җнышк.
Икалом иара убысқангы угәыҗрақәа урзыр,
Убасқангы, ухьамтқәа, уаҗхьака уҗшышт.

Икоуп уахь, уаҗхьака, икамлац, икац,
Ажәтәтәи ахтысқәа ахьуҗылало җыц.
Ухы умагәыхьха уаақәлала адыныка,
Аашар, зеггы рҗыцуа, урызхәыцуа, унтытц.

Апсҗазаара азымшын уаламзқәа уалаз,
Умшәар, ухьамтцыр, иацәугап насыпк.
Иудкыл ишыкоу, қалашья анамам җакала,
Апсҗазаараҗ икоуп, ипшаа уара утыц.
2008

* * *

Инхазеи? Уаахәыцыр, егынымхеит,
Аамта ихнаҗеит ихнатыз.

Сқаршаоны слейт, сағазымхеит
Ари адгыл – иғажәкуа исзыпшыз.

Дунеи дук – мазарак – сытан,
Иац амға ҳақәлеит ҳаицны.
Уафытәыфса изгәамтәит са сыда,
Уи сзамға ианыст лағырзны.
2008

ҲАҶҲАҶА ИШҶҶОУ РАҶСУОУ СЫЗДЫРҶӘОМ

Уаргы ишыҶоу раҶсуоу сыздырҶәом
Уаргы саргы ҳашыҶахыҶа инхаз...
ҲашыҶахыҶа инхаз иахьанзагы сдырҶәом,
СаҶхыҶа иааиас иаагылалоит қас.

Ҳәычроуп, Ҷароуп сахыаахыҶашуа инсыжыыз
АамҶа иазымгаз, иагаз хараза.
АмҶәыжәҶақәа сызҶаз, амҶа сыхзыжыыз
УашыҶаҶуа уашыҶаз, уахҶоуп, уахыза.

Ҷхызу, сыбла ихымҶуа иххалоу,
ИаахыҶашрашәа сыбжыы насыргар,
ЗҶабҶәак ана еилагылоуп рхала,
Рееибарк арахы рҶаархоит, абар.

ИҶасыхыҶоит, баагәастан, сара амҶа,
СаагәырҶоит – Ҷазныкыгы ҳаикәшәоит!
Ари бара шбакәу хастҶо, исызхамҶо
Сахыгылоу сгәы кыдшәар ҳәа сшәоит.
2008

* * *

Ақалақь далоуп уи еиғышыо далзаар,
Итахушәа арантәи дахьымаара дцар.
Аха мышкы шыбжьаанзагы дзалцуам,
Акы агхошәа уи дахьымзар, дахьзар.

Саахәыцын, дышлеипшу уи, анцәиныс,
Икархаз, згара изапырымцуа аґхәыс.
2008

* * *

Издыруа, исхаштуа, сназхәыцуа сшыґсыша,
Акы саргәырґьо, еакы сархәацәо,
Ус снаскьалароуп, сшыґац, сышзышо,
Амшқәа шысзымхо, атхқәа сцәынтцәо.

Снеилап адгьыл сықәланы схала, –
Зегьы срыцны, скәаџза, сзатәза;
Исхьынхалоу срыцәџеиуа, срыцәхало,
Сцатәґьо урт зны санрыцәца.

Сыргәыхьха, сырхыхьха сызлияаз,
Снасыґны, исмоуа насыґ, –
Суаџыми, – иаахьаґшаанза сниасп,
Сшашьтоу, сегьшашьтазуа сґыґ.
2008

* * *

Дызбақәахьан уи иахьадагь, –
Зеырџашьан зны исыхьзоз,
Са сышьюаз амтәыжәџа инаґан,
Егькамлазшәа исаџс ицоз.

Уажә данызбагы, даакәанызан,
Итахеит симбазшәа дцар.
Дцааит, имѡа уахь данызааит,
Хәатәгы җамам даасыхьзар.
2008

АХЪТА

Ишықәарқәашьеиуаз салцын ақыта,
Ақалақь спылеит еимхәа-еимсо,
Уаѡ дамкуазшәа сыкан са сыда.
Ахьта, аха ара шьоук анеиза,

Пҗәыск дахьгылоу «сызлымгаша сыхьзаап»
Лымшуп, лыҗс цәгыа иааивцаханаз.
Дгәартан, дееим – гәтцәыхьзаап,
Дацәцартә уи дыҗоуп макьбаназ.

Дхахаза дтыцын ахатца,
Даакылст ақәарахәа деитцасуа.
Кас дук лхалтцеит аҗаца,
Лусқәагы дырҗуп дқәасқәасуа.

Ахәыцқәа нышәкыл! Ируаеи,
Адәқәа инарықәлеит еибарыѡ,
Асы еигәйдто, ихәыцқәами,
Шьта рызхаратцәҗьа ихәмарып.

Урышьтаз – иухәо раҳашам,
Ахьта рыларташт уртгы.
Азынра ҳажәлеит, уабашшуеи,
Җамганда, схәыцуеит, ауртгы.

Пхарак ахыыкоу уанзымца,
Ацааршәха ара акы угәы ахәом,
Ахьта!.. Исцәыцәама сымца,
Зны сыеҕәатәанеи сшахәшахәуа.

Пшоума, нас, сытцлақәа хызжәо,
Иааикәтәеит шысхәо, еиҕасуеит.
Адуinei зегь ахьта иакызшәа
Зызбо сыздыруам, сеитцасуеит.

Цьара сымҕахытцуеит, ишцәхьтоу
Ражәаггы русгы, иаагәастан...
Сагозаап, аҕхаратцәкьа сшашьтоу,
Ғакы сацәынхарггы, сара ахьта!
2008

ШЬЫМА

Сцаауеит, узцарыжьыз иарбан машьыноу,
Иарбан трактору ицаз ма иухысны?!
Уара избяхьаз уакәзатцәкьам, Шьыма,
Иац акәмыз арахь уанааиз уарцысны!

Уанаахалагыла, хуцазит, иашан,
Атыпцәцәа рыба уа уда уаҕ дамбеит.
Аха аҕстазаара ахәархь еиҕш уанахуа,
Рацәакггы унаруам, рацәакггы уарцәажәом.

Иаауҕагылар – ҕраҕа унанашьтуам
Уаташәар... Избан, уара, усгы
Иҕаҕаза изуннатаз уи ашьта!
Иаазхьампшзакәа ицоу иузнаузггы...

Угылоуп избaхъаз уакъзамкәа, Шыма, –
(Саргы сгылоуп уғаңхъа аф сысны)
Сцаауеит, узцарыжъыз иарбан машыноу,
Иарбан трактору ицаз ма иухысны!

Ухағы анаалаша, укачыракәа аныцит,
Ицахъаз ҳаамта – ҳақкәынра – сналаңшт.
Сахыглаз калашъа змамгы сназхәыцит:
Цашъак ыказтгы арбантәи ҳабналан!
2008

МИРАНДА

Ашта даақәлеит дцарцалыкхъа,
Узылхымзо дцоит Миранда.
Днаскъацәар уи – ҳнапы лыгхап,
Ашәшьырақны тынч даатәанда.

Аха уа дызлатәарызеи,
Инымтәәзо лымға гами.
Ари аштагы дызлакрызеи,
Макъанатә ҳдунеи дакуамеи!
2008

* * *

Инықатдан сғаңхъа зегь анысшәа,
Иреихамхагәышьеит зны иреихаз.
Изыбазеи иказгы ыкамызшәа,
Исаҳашагы акәмызшәа исаҳаз?

Дысшәырба уи ахыкоу здырша, –
Узымжъо, ахаангы мцра злам.

Снызкыло азқәа зегь снарыршан, –
Схьагәгәагь сышьтахьҕа саауам.

Сдырҕашьоу, схата араҕа сҕашьоу,
Сара истәыму аамта сызлашәаз,
Избалоит сыздынцәало башан,
Иара уи акәхап асгыи саахәызжәаз.

Акрыздыруоу, еита ихәлама, ишама,
Амши атҕи мчылашәа инеипшыи,
Сықәлан сааиуеит, зегь сымпытышшама,
Сдагәахоу, иаргом акы абжьи.

Сызлагьежьюа амш санаргәамтца,
Сзашьталом изыз – усгыи изт.
Ипхызхарын са сызлаз иахьанза,
Исхасырштып – иееим уи аҕхыз!
2008

* * *

Пхәысеибак длыцуп дылхьымзо,
Наарак даҕоуп, даҕахо,
Дцарц даҕуп уи дахьымцо,
Дыҕам арахьгыи дҕахо.

Аха аҕхәысеиба илуамеи
Даатәар, даахьатцыр аҕсык,
Данылт инымтәазо амҕа,
Длыман дталоит хәҕык.

Арҕашқәа леиуеит ишәахха,
Инеины ихықәтәалоит зыхьк.

Имам ахатца ихы аха,
Имам агәыхыгы, ахыхыгь.

Ус даины амѡа даангылоит
Илапш итцымшәац пхәыск.
Иналықәшәан аңхәысеиба лылапш,
Ишибоз, иаразнак, аф лыст.

Дкабеит иара уа длапштәашәаран,
Дагоу даамтарсны аңша.
Дзавымсуа даадхәлеит наарак,
Ахатца ицәыз дазыпшуа.

Аңстхәақәа неиуан ихыкны,
Дгылан акы даршәаны.
Ибеит аңхәысеиба илыгны,
Неихыркәагь змам җакәажәны.
2008

АУАҦЫ СЫШИШЬҖАЗ...

Сааңсеит. АуаҦы сышишьҖаз сааңсеит.
Уара ууаҦымшәа, егыгы дуаҦымшәа
АмҦақәа сшырныз исыңсеит.
Саныпхамшьа, сышнеиуаз санымшәа,
Уаҗа хәашьа аасзамҗазаргь җымыз
Ма җышықәса – исхәеит ушуаҦымыз.

Уара угәааит усқан бааңсыла,
Иаххәаргы, ихамхәаргы, хайлытцит.
Қәак сцәын, сы хьшәашәак сылан,
Изулакгы умҦа санытцит.

Сзон даеазэы ишыта сынхылан,
Азын, аңхын, җынла, уахынла...

Сара ауафы сышишьтаз сааңсеит.
Иаатәахьеит икараха жьякгы,
Сара сзымтәеит уаха, сқамсеит,
Снапы сқьан, силцит сашьякгы.
Изуаз зуан, изуамызт исзымуаз,
Сара сзышьтаз сишьтан, дуафымыз.

Ахан иқәтәаз снаимышьтит ихан ахь
Ақәацә ифназ иңхеишьеит иқәацәажә.
Сара схы ахьсырхаз ахь иханаз
Исзымдыруаз снарылсит, снарацәажәт.
Шьоук дагәахан – сара сәахахазаап,
Уаф дахьықам ахь сымфа сырхазаап.

Уаф дахьықам иқоузеи? Цәхәыроуп,
Уаф дахьықам афы ықәсуазар иқәсааит.
Сара ныхәак ахьрымоу схынхәыроуп,
Уахь сназго мфамшуп, сегьықәзааит.
Тзы хьшәашәан снадгылт уафымрак,
Сагьамырқхеит уақагь азә имра.

Сара ауафы сышишьтаз сааңсеит.
Саахынхәыр қалон шыта афнықа.
Аха сакәшарц сзон адунеи,
Издыруан: уи дықан, уи дықан,
Ауафы хәа изышьтоу, ауафытәқьа!
Исызгәәтазом уи сара ицәгьа.

Хшла дкәабамзаргь, хшла дкәабоушәа
Саататәоит снеины ишәшыра.

Дысзааигэахап уи – дсашьоушэа, дысцоушэа,
Уи дахьыкоу сыштэхаргы срымшыроуп!
Ауафы дуафызар – дахьнеилак дуафыми,
Саргы уи ида цстазаара сывам.
2008

* * *

Дқарқашьейуа дахьгылаз
Ионы иаллыркъаз амца
Сарцхозар хэа далацшуан ахатца.
2008

АКАХУА АХЬЫРЖӘУА

Зегь ахьырхэо, зегь ахьыршэо,
Рцэа ахьырхырхуа ейхабацэак,
Уней уаргы акахуа ахьыржэуа,
Иутахымзаргь уи рацэак.

Уаарылагыл зыбз иафо,
Згэы кыдгылаз, иажьаз,
Ихэлаанза ақара иавоу,
Зыцсы ззымшьазаз, изшьаз.

Улымха итафып иумахаша,
Амца ухнажып узышьтаз.
Акгы шбашам, зегьы шбашоу
Иалацэажэап шьоукгы нас.

Уара иқатэқьоу уздырзом,
Иқаз ықамкэа иудырбашт.
Дузыхьчом ахара здырцо,
Уанагэйдло баша абаш.

Иабоудыруеи урт ушпыршәо,
Икоугь ыкамшәа узырбо,
Угылоуп уа, акахуа ахьыржәуа,
Амшын ахьрытцоу ицәкәырцо.

Зығезыртынчлоз тынчра имам,
Игәы ирдоит атә иахаз.
Җақәызгаша каларыма,
Дықәаагазар иҳағаз?

Зегь ҳаур, акгы җзымхо
Җгәаҗуа җақәломашь адәы?
Азә деихбаала, еазә деитымха...
Җәашьа узағом зегь ртәы.

...Иааилагылт адунеи иамкуа
Арахь иааиз ааигәашәа,
Җәашьа змоугьы, җәашьа змамгы
Иахьа абраҗа ирҗәарашәа.
2008

АНЦӘА СИҖӘОИТ

Анцәа сиҗәоит: җаумырәашьан,
Зны җуоуа ахьырхәтәыс.
Аиаша иахьыззааит аиаша,
Җара иахтәу җара иахтәыз.

Җатцоумцан, амарҗьа, гәнаҗа,
Гәнаҗа җамазар – иаххых.
Җаихысны җцарым икаҗаз,
Җабла дамбазар – җарҗых.

Халатхацъуа хтәааит иҳамоу,
Иҳамам хашьтамзааит, ҳархәыц.
Хмыцхәымхааит, хусқәа аргамаз,
Хашта дтамгьежьааит атәхәыз.

Иаахгәаларшәала хзықәшәазгы, –
Халтцны хшааиуа апылхат.
Иахьагы, уатәгы, нас-насы
Хы зхагылоу ауаа хат.
2008

Ауахьад ирцәынхаз аеыццышә ахала
Адәы иаақәхейт, абар, икьыркьыруа.
Ицазшәа иахыку ажәван илалаз,
Зышъта ихыз ахьацәызыз аздыруам.

Илабылгьейт ашъацра, аеканажьын,
Ишагылан, еазныкгы икьыркьырит.
Уи уажәытәкьа адәеиужь ааннажьып,
Ус ара ахала ишамамгы адырит.

Ажәван цыккамыз – амш ду хазынан,
Ахәрақәа уман ушътазар – иаргъап.
Аха аеыццышә ара егъахахымызт.
Аеыццышә иазхомызт ицаз ауахьад.
2008

Ускан ҳара иаххагылаз еа жәванын,
Еа дгылын шәаргы саргь ҳазқәыз.
Хатцаңшуан амра аагылар ишанан,
Харпырра цъахшьон шәахәак анаххьыс.

Азаза кабаанза хнықабар хәә хшәазшәә,
Хапсқәә ылахон итатаза ашьац.
Аңша иасуаз игәыҕқаагоу ашәазшәә,
Иаргыежьюан зны-зынлагь уа хаблахатц.

Сара сзыхәан амш ду гәыбзығын,
Сгәы арцшаауан атцх сызлашәаз.
Стәаргыы ауамызт, сапхьаҕа ак сыхон,
Ссахьы иаамго уатдәызны сшажәуаз.

Амшқәә сыпхьон ахацәә рдунеиахь,
Ахәса ирхьынхалон уажәы-уажә сыпсы.
Пынгыла ыҕамшәә збахуан сахьнеиуаз,
Зегь аахәаанза ус-ус сара сзы.

Ишнеиуаз ацәгьей абзиеи анеихьыс,
Аргама ианаацәыртц арахь имазаз,
Дцеит дысцыртцны атыпхацәә иреиҕыз,
Унха хәә уара ара хатцатцас.

Сатдахар алшон убас еипш еидарак,
Сакәәхәр алшон убас газарак.
Итахауа идәықәлон, – есааира ладаран, –
Мәамызт сызнылоз сара сахьцалак.

Аха убасқангыы имцеит исымпытцшәан
Сызхьынхалаз ашаха, ус, ишырххаз,
Зыц хырҕаҕыз гыгшәыграк сеампытцжәан,
Ашеира саҕын сшаҕыц – зегьы рцас.

Сәапхьа ианаат адунеи аҕырҕыцны,
Уи сыхәапшуан цәҕьа ишанхашәә, –

Сыказшәа, иашан, сшызра зны сызны,
Истынха душәа ма исағашәа.

Шьацрак снылагылт сапхьа, схәычхазшәа
Уа сара ғыц аныкәашьа сцон.
Скахауан, сгылон, скахауан насшәагь,
Аха усгыы сцон, пхьаҕа сцон.
2008

УАСИАТК АЦЫНХӘРАС

Алашара сыбла ихбало,
Сахьаашьтаһаз ус сышьтоуп,
Адунеиажә акгыы сзалам,
Уи аамталашәа ҳатоуп.

Хыдарала сымшқәа ныху,
Кыр кастазаргь сымпхьазеит.
Сшамцагылаз сара сныха,
Сымч мырхакәа, аңсра сыхъзеит.

Шәаамыргәамтқәа сықәлап сымџа,
Инхыртәалап шьоукгыы арыжәтә...
Исыздыруам сара исымоу,
Аха исымоу иашьтоу ирышәт!
2008

ЖУКОВ ИЕИПШНЫСШЬАЛАЗ

Жуков диеипшын даара-даара
Уи ахатца, ауаџ җых.
Дшыкастаз гәеитоу гәџарас,
Ашырхәа арахь дааңшыхт.

Хааидығәғәләшәә лаңшыла,
Ажәә еибымхәәо хааиҕагылт.
Инаикәызгарц сашьтан сылаңш,
Аха илаңш сыннакылт.

Уи иахәон: «Саргыы ссолдатын,
Аибашьра амѡақәә сырнын.
Намыгзашьа змамыз ҳадын,
Ҳаңхьа ишьтан игам Берлин.

Уи ҳамгар калозма – ҳазуан
Ҳара усқан, уи ҳамгар,
Асолдағгы ахаан дхьацуам,
Дхьамцыр раңхьа игылоу ар.

Берлин кәыбаса ишьтаҳцеит,
Хбирак хаагалеит Реихстаг...
Иахьа иаххәәо, иахьа иахцо
Даҕаакымзааит, аха иааг...

Ҳазлагылаз тоурых хтысын, –
Инадырхәыз нас, иаадырхәыз.
Ҳаиааизааит, настәи усым,
Нас зегь иртәз ңацархәык...

Дзышьтаз закәызеи, хьызма?
Дсолдатын уи, дсолдаҕ!
Амаршал Жуков усгы дизма,
Унаихысуа, анышә даҕ!

Даацәырцызма длаңштәшәаран,
Дыкам, дызит!.. Иахь сыңшыхт.

Жуков диеипшын даара-даара
Уи ахатца, ауаџ җых.
2008

* * *

Сара дсырҗеҳэарггы, дсырҗьарггы, даҗсазар,
Ауаа дрылоуп, дырдыруеит зегь рыла...
Иҗалап сара сшааиуаз сааҗсазар,
Аҗсышәак наиасхэарц сыџны сзиҗылом.

Хааидхаларггы, ибап уи, сгәыбзыҗцәам,
Дыззыпшу ажәа дуқәак сызхәашам.
Изааигәашәа иҗазггы ражәақәа ныхцәам,
Еибажьаша җамам – зегь башоуп.

Дызлаҗоу далаҗоуп, дыҗазааит усггы,
Дахьзынзацо дцалааит иара итәала.
Иныхәамкәа далцны даагылеит изкызггы,
Ғазакггы ихьзала изымџит жәеинраалак.
2008

* * *

Саҗамыз, панове, шыҗа сара уаҗа
Снықәларан сыҗам Варшаваҗа ахаанггы.
Аха исгәалашәоит уи снапқәа раҗан
Санаҗагылаз сзыџназлалоз бханггы.

Аамҗалашәа уи җара җаҗәахуан, җџыҗьагь,
Лылаҗш җаҗакны җшаалгозггы Ванда.
Адунеи зегь шҗаччоз усҗан, баныччоз,
Иауазар, быччаҗш җазныкггы исҗыршанда.

Аха иамуа шыҗа усггы иауам ауп,
Инхазггы иубарҗамшәа җашьҗахьҗа инымхеи.

Сыгага сышыта ихуп игеамгеауа,
Ауаа ирылоу, срылзаау, сеирымхейт.

Ацла иага игегазаргы, икахар –
Иузыргылашам... Ибгейт сара схангы...
Сағамыз, панове, шыта сара уаха
Снықаларан сығам Варшаваға ахаангы.
2008

ИНАСЫМҚАТӘНЫ ИУАСҚӘӨ

Хағаз ус хшығац, ашышығаа,
Ара сара – атәым, уа уара – атәым.
Хаицәажәар – ихамам еибыхәатә,
Ейбаххәар – иаххәап ихәатәым.
2008

* * *

Дааир акәын ҳа ҳамнейр,
Хаибар акәын енак дхамбар.
Дгәырғыон уи ирееитәу ирееир,
Дааңсарызшәа ибон даатәар.

Дықәын ҳатәык ихәуазшәа,
Уаахьяңшаанза дығны дцон,
Избон данцозгы арахь даауазшәа,
Уахьгы арахьгы днарыхьзон.

Аңсрағы дубон, ачарағы,
Улаңш иқәшәон уахьцалак.
Аамта шишығазгы илахәмаруа
Дығауа дхашьтан, аха дааг!
2008

* * *

Хәһнатәһа итәтәһын,
Исғалашәоит сара, лажәк.
Арахь зәһазхаз дабахуан,
Иааиртаанзәгь уи агәшә.

Иазышьтымхуаз акы иатқан,
Иатәхзамкәа уахь иңшрын.
Хәкәигозаргь уи ахатә
Иһагылан ңеи ишрын.

Иажәһеит ххәон, ихһантәмыз,
Аһа акрыфарахь уанаңхь,
Итңыхәаршәшәон, иузышьақәкуамызт,
Италарц иалагон хдулаң...

Итәоу дарбан, уара, аатцраң, –
Хәһнатәһа ма даагәшәт, –
Дышһылькәара хәңхәа ашьацра,
Иаасгәаларшәо ани хләжә!?
2008

* * *

Сһызак исзимхәац ажәа хаак...
Иреиңәеишьоит амзақәа март, –
Дазытңкәоит март мза жәахагь, –
Саниз ауп – иһалом иааиаһар.

Иагьмартһы, имшуп, иагьжәахан!
Ианихыр хәа сшәоит уи амзар...
Сһызак исзимхәац ажәа хаак.
Дыжәдыруеит дызләһатңкәоу схәар.
2008

* * *

Шәара сшәыцлом – схы санагха.
Схы сацзар – шәаргы сшәыгхом.
Уалгы сықәхом, ус анакәха,
Сацсазамшәа адәгы сықәхом.

Шәара сшәыцлап – сыңсы ансылоу,
Схы санахәо – шәаргы сшәыхәап.
Адунеи инахыго сылаңш,
Снеилап сақәтәан сара сөыхәа.

Сынәыжәухәар уара уеыжәларц –
Уеырцагъа ара узыбжьалом.
Сара исымаз сыхъзи сыжәлеи,
Сырдырузааит зегъ сыбжьала.

Уаргы ушьтысхып сара усқан,
Хашъха дуқәа уракарастәып.
Уара уусқәа саргы исусқәан
Хнеилар, уаңьалгы харастәып.

Зегъ ирасхәо, ус анакәха:
Ахаан сбашан адәы сықәхом.
Шәара сшәыцлом – схы санагха,
Схы сацзар – шәаргы сшәыгхом.
2008

* * *

Сара уафы сыхьынҳалам,
Сиғагылам ма дмышьтуа,
Хара ихалам усгы дҳалам,
Хара иахтәым сиңхьом шыта.

Ажәѡан сатәуп – ажәѡан салаз,
Дгьыл сатәызар – дгьыл сатәыз.
Хақәйтрада аамта салазп,
Кыр сартәуазар – уи сартәыз.

Имѡа хысцәарц сышқангыло
Анцәа иишаз! Уи газ
Иахынато цъара цыла,
Ихыку ажәѡангьы еихыкказ.

Уи сатцалом зны сеишьылза,
Сыцтахаргьы – сааласыз.
Ицагәышьеит иагаѡ сылзаа, –
Дузыргылом зны ицсыз.

Аха срыцны ицсызгьы инхазгьы,
Мѡакы сықәуп Уатцәахьы,
Избоит аранза сеикәзырхазгьы,
Уи баѡ алам, игәагьы:

Умцан иутәым уахьынҳалан,
Игатәым умган, иауам,
Хара уҳаипшны, ара уҳалан
Иурзызгьы урзт, иаауам.
2008

* * *

Иаасмоузеит анаѡс цъара ббарта...
Бысцәагазшәа инышьтасны хьшьык,
Итацәза сәацхьа иаагылахит бпарта,
Ашкол ашта баатамлазт шыжьык.

Дабакоу, дабанхеи, дабацеи, дабази?
Иаадыргәакт зцаара гәартак сыхшыѡ.

Сышѡаѣѡара сгылан, аха саахѡаѣѡит,
Аѡара аѡархха саагылазшѡа сѡыѡ.

Лымѡа ркызаап дшааиуаз дкѡаѡѡаѡуа, –
Лышѡа дышхызгы здыруан ѡѡылдызк, –
Ишѡтарѡахѡан ѡѡѡынѡѡаак аарыѡѡшѡан ирабан,
Азѡгы дахыгылаз аѡыѡыѡѡа дхыст.

Аѡныѡа дхынѡѡит илѡыѡѡракны лшѡыра,
Аѡныѡа дхынѡѡит – дахѡааиз даатѡѡит.
Илыхѡыз хѡымзгылшѡыѡу, уаѡа ак сыздыруам,
Дѡѡит уи арантѡи, дныѡѡѡѡаша дѡѡит.

Сзаламгыѡѡит раѡѡаак саргы аѡыѡа,
Сымѡа иахѡа сахѡынхаз ахѡ иааган,
ѡѡа дунеик даѡѡит уи, дызѡѡыда,
Лѡѡѡан дахѡаатѡаз ѡѡа ганк?

Иѡалап уи шѡа дѡѡѡаѡѡызар,
Хѡыѡ ѡѡартѡа дранзар анду.
Аамѡа, аѡардаѡѡан, аѡгы еиханаршѡызар,
Исшѡырѡа сара лѡѡшѡ ахѡарту.

Смаѡѡѡѡа ныжѡны лашѡа сѡашылон,
Ашѡшѡыраѡ саатѡон уа, ссасха.
Зѡгѡ еилыскаарын уаѡа лаѡшыла,
Сахѡаатѡаз ара сынхозшѡа уаха.

Саѡхѡаѡа ишѡѡамшѡа сызнылаша сымѡа
Стѡѡуп сара уаѡа сеиѡѡышла, аѡ сѡс,
Иѡѡѡѡ бааѡсыла иахѡанзагы ишсѡыѡу
Зѡгы зхарѡу, исызхымѡоз ѡѡылдызк.
2008

* * *

Хналсны хёынаххеит ақыта.
Ажәџан ахухәа илагоит.
Длымамшәа сан са сыда,
Снапы санкны сылгоит.

Ақәа дәықәлаанза ахаеахәа,
Атыртырхәа иаамацәыс,
Сан рыцха акы дахәон,
Исыздырмызт уи закәыз.

Цхакы хакәлан, ишпашәартаз,
Хакәкьар алшон – ицхатцәрын.
Ихамазма цхьака царта?
Иамур – хашьтахька ххынхәрын.

Аха хнеиуан ақәа хцәылан,
Ацша хажәжәо, хантцәаха.
Сан рыцха сацхьа дгылан,
Шәартә сымамызт уаха,

Атх лашьца сналашәаргы...
Уара идыр, нас, дахьагаз,
Агәы саакәхеит шыта сымшәаргы,
Сынкахәыцуа сара нас,

Имџамызт уи, хазнылаз,
Имацәыс уа, иммацәыс,
Хаицырнагеит аамта анылас,
Атх далазит сызцыз.

Цәгьала салахеит ақыта,
Сахьак збоит – сеиланагоит.

Длымамшәа сан са сыда,
Снапы санкны сылгоит.
2008

* * *

Ацәа дакуазу, дыказу ижәны,
Дхырсысуа дахьаатәаз аеҳәа дыеҳәаҳаит,
Ажәала мацара дышьтартцеит дкәыжәкәыжәны,
Сасгыы ңшәымагь иаархамыштзеит уаҳа, –
Ацәа дакуазу, дыказу ижәны,
Дхырсысуа дахьаатәаз аеҳәа дыеҳәаҳаит.

Итцозеи уиаахыс! Афьжәра дакәытцхьейт,
Дажәит, дкацсеит, иааилымшо уаҳа.
Ивагылаз зәырфьы адгьыл ианытцхьейт;
Ханқәак дыргылейт, қәацәқәак еилаҳаит.
Иаархамыштзеит уаҳа: дыказу ижәны,
Дхырсысуа дахьаатәаз аеҳәа дыеҳәаҳаит.
2008

* * *

Уус аламшәа уахәаңшуейт баша,
Аатцрағ угылан, уерыцхатәшәа, сус.
Сықәнагозаргы – иумбаша убашам,
Иуоур хәа ушәан рххатәыс.

Аха иҕам сус, уара уус хәа,
Уаахәыцыр, иҳамоуп зегь уск...
Улымҳа изтамлазеи усқангы исхәаз,
Изузымдырзеи сусгы ухы ишанҕьарыз!?
2008

ЗҰЫЗЫМШЫЫЗ

Сқәыңшын, зынза сқәыңшын сара усқан,
Ааңынха, ағстаа аңсра ансғәаирпқаз.
Ишьтысхаанза инышьтаңан сызламғаңыз аусқәа,
Аешьра схы иаағәгәежит абас.

Арахь сатәзамкәа саақәгылеит абартца,
Сгәы акы иармачзан, сааилышшеит.
Ажәәан аалакәит уа икәлаз абарцаз,
Адгьыл иаахағәгәеит, арахь имшеит.

Аңхыз бааңс еиңш, саазалымтцуа уаха,
Акы салан – иархәашьуан сыхшығ.
Сызтымтцрашәа збон ҳтеиңь ду стаҳан,
Сагьзақәымтәо уаха ҳара ҳеығ.

Избеит цартакгы ыказамшәа, снықәлар,
Ашта снықәсыр – сымға аантәарашәа.
Снаишьтаңшыр бзиан сара сықәлак,
Иасхәаргы сгәы иғаз әбақа ажәа.

Иғәхәахаа ицәан сани саби,
Сашьцәа, сахәшьцәа... Иахтаақәахьаз сасык.
«Сынтытпи нағ, схы ахьынахоугы сцапи», –
Схәан, снейтатцит саңхьақа аңсык.

Слалбааит нас цшыаала, сынхакәыцуа,
Дысиааиуа, сымч иқәымхо исхаңаз.
Ағстаа иифаз сакәзаргы, сычесырзуан,
Зны, ақамзаара еиғны аныснарбаз,

Аха ақәзаарагъ шхыдараз ангәастаз...
Схынхәуазар – схынхәыроуп сышхынхәра,
Саныңшылон ңьарггы игам мѡахәастак.
Имариан аены... Имариамхазеит аешьра!

Иҕаз абою, ааигәа лакггы уыуан.
Абжыы ааѡт аҕаѡхәа иҕҕьаз махәык.
Амш саңылеит сара сгәы стәтәыуо,
Иагъаацәырцит иаины сҕаңхъа хәык.

Исыңхьозшәа збеит сара уи арантәи,
Иахьгылаз рымахә аадыршәшәеит тлақәак.
Снықәиарашәа снейны ара, ара амтқан,
Саазыңшит сахьгылаз акы атак.

«Усггы акәзааит... Нас сара сабацо?!»
Иаасахазшәа сааҕалт сан лыбжыы,
Ғазароуп, уи хыдароуп хәа хатқак,
Даагылт сҕаңхъа илахь еиқәышышыы.

Хьызрацара иҕазшәа, иццакы-ццак,
Сара сашьцәа хынхәны арахь иаауан.
Сшакызггы рыцҳарак сагәытқак,
Ишлеиц ақәа леиуан, асы ауан.

Аамта цон иниас, ицазомызт,
Сара сдагәан, сҕаҳан, сегьлашәын.
Адунеи ду уаҳа исылазомызт,
Ақсабара избартә шәык ашәын.

Ус уи адунеи ду ааилазызан,
Исхәаз аҳаит, исымхәаз аҳаит,

Ип̄тахәашьха исхәһаз акы схыцуан,
Сара с̄кынза ааишьа змамыз ааит.

Сахәшьак дахьгылаз артәаа аатлыргазу,
Слымха хәхәабжьы цәгьак итцахит.
Ӣказ ы̄кан – п̄хызу лабәбазу
Сзымдыруа ш̄такгы сын̄таххит.

Уи ашта дықәын д̄парцалыкьха
Иацы зны сгылан сыззып̄шыз.
Уажә амш даалызбааит илыгхан,
Илзымдыруа дызлаҳаз закә мшыз.

«Уара уоума, – ихәахын, – хаб̄га цызтәаз?» –
Дааины сап̄хьа даақәгылеит х̄тынхак.
Еихьымза-еип̄ымзо ам̄а иқәын с̄оызцәак,
Ӣкалаанза р̄еишьа змамыз гхак.

Ихылама адунеи зегь сышьта,
Сықәнаргылом уаха уи абжьы,
Ухатцоуп, нас, уара абартқәа рышьтахь,
Ухы илагәйдцангы уешьы!
2008

* * *

Уандәықәлаз иац акәушәа уеы кәадырны,
Ма – шыапыла, ап̄ша уажәжәо, уб̄гәауа,
Умп̄сыр ада ц̄сыхәа шы̄кам дырны
Ап̄сра уеамт̄о, ап̄сра уеамт̄о уахьауа,

Ианумам ушьта ихәхало рызхьап̄шха,
Уандыргәамтца, иануцрыхо ахыцәхәыц,

Иаха уматцәкьамшәа иухьаахаз ацшқагь,
Уғахьынаухо, арахь даарылкьоит цәхәызк.

Зегьы урылкьа уцазшәа уи ибахуеит,
Уи ибахуам ухы зкәутцо, узызцо.
Иихәо улымха италом – акы ихәахуеит,
Дәғазныкгы умәа икыхуеит, дкәаратцо.

Агәхьаа икума уи егьыртгьы иухьырхәо,
Акгы удму уара арака, ак уд...
Уцо-уаауа абриак ауп усқан иухәо:
Аңсыха сыт, аңсыха сыт, аңсыха сыт!
2008

* * *

Уантахо уеикәзырхаша урышьталоит уфны,
Итахо арахь ианеихо убналашт.
Уажә узбама, ари ахабла уахыфны,
Уаргьы ахәарахәа хыдарак уалашт.

Ишқабзияз ухылғацсылғаа ажәған
Уғалаз уцар, зны ара урымбазазшәа.
Аха уафьтәыфса иааиламзо уажәа
Уаарылахеит иугәтасуа урызцасшәа.

Узыркра рыздыруам, акгы уаназкымха,
Инаухәацшқан, уңхәысым, уагьхаттам.
Уара уакәзар сахьнеилакгы исымхо,
Иара ххаблаггы изыхәашьха иатцоу?!
2008

ИЦӘОУ ИАХЬ

Уалахеит ацәа, пхызхап узлымтца,
Уахьгәакуа иубоггы здырхуада пхыз.
Уеицыйңза ушьтоуп, иуцәыцәахьоу умца,
Утызқәа хьшәашәазшәа сыкоуп ацәхәыз.

Ипацъпацъуа иаугылаху аштәкны җыхәак,
Иаунеихра, алакәәҗ еиңш, уаашьтпааны рашьк.
Уалахеит ацәа, еиғзар умҗыхар?
Ахәахара улшом – уцәаз уекажь.
2008

* * *

Зегь гәатан – агәы атан, ахы атан, –
Иахьзатәуггы изаны, иахьшәатәуггы ишәаны,
Дысшәырба шәара уи, иааиуа ус, гхада,
Гхак җастар хәа сәнтәоу сара арака сшәаны!

Усқәак сырцәыбналан, срылахаит усқәак,
Хтысқәак саарылцын, абар даҗа хтыск!
Исзымдыруа саакәхар арака сҗыззыскуа,
Исзымдыруа, иҗыцу мәакәакгы сырнысп.

Аамта сзалсрым уаҗагы гхада,
Акы сацәцаргы, исоуп даҗа гхак.
Шәахьнымхалан уи! Арадагь, иахьадагь...
Аха уи иирхашам саҗак.

Днеилааит, нас, иман, атәы иахаркьакьан,
Гәырҗаеҗәашак еиңш имангы дцаз,
Идыруаз мышкызны иусқәа дрызпагьан
Дцәыртцрангы дшыҗам гхак җазымтаз.
2008

* * *

Ауаа нагақәа, аҕәышқәа, аҕәышзақәа
Избалоит икажыушәа ихаххала ргәышцақәа.
Ифытцахеит урт ртыңан хыдақәак.
Урт шааиуаз ара атыңқәа рызтада?!
Ус иага ссир убап ари ажәәдан ацақа,
Ашьха ухаларц уадхала, нас, ацақьа!
2008

* * *

Ашә ааимысцаауан, снықәыххуан ашта,
Иааиуаз сасцәамыз, сгәырған снарпылон.
Насың ду сыман усқан, исхаштуам,
Сыштынахрашәа ажәәдан кеикеиуа исхагылан.

– Истахымызт сысасцәа царггы, изынхомызт
Урт ахьааиз ара даҕа хаха.
Сара схазыхәан мацара сынхомызт,
Сара ахаанггы исымамызт схы аха...

Сыззыңшыз шыоук арахь имфыхытуам,
Иабыкәу урт рығба ахьзааҕәрылаз?..
Зегь сгәалашәоит, уарггы снаузхәыцуа,
Каин иеиңш зны сысасцәа ирылаз.
2008

* * *

Ға аапынраки ҕа пхынраки шысхәоз,
Ға пхынраки тагалани сшырзыңшыз,
Сааит абранза, адгьыл агәы цәысхәан;
Цашьа сымам, цартагь сымам шытарнахыс.

Аха усггы, ажәәдан иалоу псаатәшәа,
Ак сымтцәыжәәа ааитцнахуеит сахьыңшлак,

Исыхылакгы җеикәәңсаша сақәшәом,
Җа ааңынрак, сымшуп, җа ааңынрак!
2008

* * *

Атх җеит. Ицәаша зегь ыцәан,
Измыцәоз хналәлеит җа аамтәк,
Еиҗасыжәлахт хәыцрақәак хышхыцәан,
Исзыкамтцә зцәарақәакгы ртәк.

Сызлагылоу иац инсыжыыз қытам,
Цәхәырак саннагалахын, сеимдон.
Сәатцагылахт снейны пирамидак.
Мысра сыкоуп. Абар, Тутанхамон...

Ацәхәырағгы бнаршәырак сылоуп,
Сзырқьало шәкы ыкәми, сегьызп.
Сзаламңшыртә атоурых цәулоуп,
Сара уи сәагәыласхалоит җыц.

Сара снейуеит исмырзқәашагь ырзны,
Җәыҗрак арантә ахара сагон, –
Цхыраарак сиҗошәа даацәыртңы
Зҗы арахь ихам Тутанхамон.
2008

* * *

Сымч ақәымхеит сымч зқәымхаз:
Дуафымхеит зыңза игәымхаз.
Зыҗезырдагәаз иимырхаит –
Аиаша зымцә иркәәхаит.

Сымч ақәымхеит сымч зқәымхаз:
Хара дсызмыргылт исымхоз, –

Дысзыпхамтеит исхынхалаз.
Иаргы саргы хцахьан хлалаз!

Сымч ақәымхеит сымч ззымхаз:
Исдырбон ихазшәа имхаз.
Иашак ааргеит, акыр тын,
Аха ишымцыц иара мцын.

Сымч ақәымхеит сымч зқәымхаз:
Ишеадаз инхеит иеымхаз.
Ашьапқәа атырхт сымч зықәхаз.
Сзымцеит, ихәеит, схы ахьсырхаз!
2008

* * *

Сгәы зыцәцаз сгәы рцәымцакәа сықазтгы,
Рыпсы таны исымазтгы исцәыпсыз,
Сназпыртыз, инаспыртыз ракәызтгы
Мыш лашак иалызбаауаз, анцәиныс

Сақара шсыцлоз! Ижәбахьаз сакәхозма,
Хнырхәышәа змам сзырхынхәуазар җенак:
Амәа сықәлар, сара асқаамта сықәхозма,
Сцәызқәакгы сыпшаар алшон, аха иааг!

Сгәы тызшьааз сгәы қартартә изықалом,
Ламыс змамыз ламыс роуам шыта.
Схалагь сықаз! Ақшахәала снықәалап,
Снеилап сықәлан схәыцрақәа еипхытта.

Цқа хымкәа азы италаз дзыруама,
Зиаша ырзны зыхгы зырзыз диашазма?

Ѓшаашы змам акы сшашытоу здыруада,
Амшын схызлар, зны арахь саашазма?
2008

ИШАНДА, ИШАНДА!

Атх далоуп далагѣаѣа. Иараби, шыта иаашанда!
Адуinei злaчны ишпaѣоу, амра гылан иааѣшшанда –
Ари адгыл баазажжыра – амш маѣк иааласхарын
Саѣахымшѣа сгѣы ишыснаѣо, саргыи маѣк
сaѣаххарын.

Ишанда, ишанда! Атх далоуп, атх далоуп
далагәаҭуа.
Икәихрын, наҭ ишанда, иаины икәхаз уаха икәаҭә.
Иуҕагыло арахь рҕаархар, иуҕагаго, рыцкәа хны,
Уабацари уара ускан – амш упылар итхны?!
2008

* * *

Ға думамкәә уанаатәә – уа думамкәәгь уаақәхейт.
Иузымдыруа уәапхьа иаагылт зегь нахә-аақәын.
Икоу ыкамшәә афәнаанаха – илакәхейт,
Иумпытқьаны идәықәлейт, иузырхынхәуам уахәан.

Уаға даныҕаз – уажэы-уажэ шәеидыслон,
Шәнаскыа-ааскыон – шәархынхәуан шәышьтахьҕа шәеимак.
Аға думазар – душьырц уиҕахыслап,
Ушәазар – аҗа датцапшлап уеимаа.

Уфны уахънеиуа, ахш еицш ухыцлап,
Ишцоууеи, үгәг нкылашья анамам!

Уи дызлақәугаша нас акы ухәыцлап,
Ара у́ка, унеизаргы Панама.

Сингапур акәзааит, ма – Монте-Карло...
Уахьнеилакгы иудыруеит, иухаштуам
Уара аҭа дышумоу уахьгәарло,
Уацәы зны дтаҳаргы шалшаша уашта.

Уара уимыхәар – ууацәа аацәыртып,
Уфызцәа аакылсны уааигәара игылап.
Узтаху иарбан ирцәузо, иуцәырзо,
Иеибышәхәап, шәаидтәалар, иахьы́камло ҭыла.

Иахьамуа жәбап, ишәхәап иахьауша,
Инеибышәхәап шәахьжәыло, шәахьхьацуа.
Азәгы ддәықәлап дшәымпыцкьан, даушла,
Апстазаара, дадхеит, ус еицш иага ацуп.

Икәлалакгы, икәлап ауаф ихәогь,
Амала, умтәзааит, фызада, уха́кәза.
Дпәцьпәцьуа дақәтәан дымцааит уаҭа уеыхәа,
Аифызара акәзар, ипсфыхгоуп, ухы ақәца!
2008

* * *

Азәы иҭацхьа рхы ла́кәыхуам,
Идмыреыцшәа итәоуп ашьяц.
Изфьыц иафуп иуза́кәыхуам,
Ифуа иашьтоуп изышьтац.

Ргәы тәышам, рыцсы тәышам...
Исхәоит урыс ажәак – позор!

Ишиго иасхээр атцартыша,
Аус сеиџап прокурорк.
2008

* * *

Аиааира згаз иоуп ииашоу хџа рхџахуеит...
Ииашазаргџ акџхап уи ганкахъала,
Аха зны-зынла аиааирагъы угџы ахџуеит –
Аиааира аламыс, ауаџра ахъалам.

Акъџа иалсыз ишьџартџеит иџџышџа,
Иџкъашџкъа иргеит аџалакъ иалаз;
Ишьны ирџеит шъоукы аџхџысеиба лыжџа,
Аџџџахџа еихсит аџџарт ахъыхџџалаз.

Лџџа пырџеит џхџызбак, еиџџымшџак
Лыгажџык дааисуа дихџахџеит.
Аџны иныџналан, ара егъырџахымшџа,
Ирбаз зегъ аагахуеит хџа иахеит.

Аиааира згаз дрызгџамџеит арыџџа,
Агџаџ дышгџаџыз дахъыџаз дынрыжыт.
Ихырхит иеиџџшџааран иџаз шъоук рыџџа,
Хара здымыз дахъџаркыз дџырмыжыт.

Иџџџашџауан, иџзырџџоз рыжџџџын,
Уџџнамыргыло рыбжъы ахара инаџуан,
Иргаз ргеит, инрыжъуазгъы рышџџан,
Аиааира аагеит хџа иатџахаз неиуан.
2008

* * *

Уаха, иага зундазгъы, сарџџатџџџом, сарџџџом,
Иахъа исызгџамџџоз сыбла иаахгылан,

Сыцкәа рзытымхуа рҕаархахуан аарцәа,
Нырцәаа ргәалақәак рыман исцылон.

Гәаҕк иаршуан урт уахыгы арахыгы,
Шыцпрак иабылуан мцоушәа ирыцрасны.
Аеыриаша игылон иахыша анахыгы,
Иашак рымпыцкварц идәықәлеит ишьтасны.

Ахыдақәа ақытақәа иахырылаз еилыхон,
Ақалақь иалзааз ирмоуит тәахышья.
Сацхья иқәыцсоз кылхын алыхәта,
Аха усгы амца сыхрыжьюан.

Арахь ифнаргалт идәылганы ирымаз,
Рхы ржьон уи иамоушәа рееишья.
Иаирхәарц дағын азәы ифымаа,
Шьоук аагылеит сацхьяка рееифшан.

Аарцәаа рацхья идьргылаз дарныгын,
Дышьтәын нырцәаа иахья изымтахырхәоз.
Ахцатәи агылаха имта дырдықын,
Амфәа ағықәан даацәыртцит иеырхәан.

Гыгшәык еицш саршәеит исцаҳалаз, сарцәом,
Сызлыцыз-сызлымцыз ласит – исыхъзеит
Схьызхәоз хәмаруашәа аеыкатца – ихәмарзом,
Ақышә снықәташәа исафсын – имцеит.

Гәыфагак сықәтдан сахышьтәз ихызан,
Исылкьаз сылақәа тнахуа исыхчын.
Сласын, сышьтұхыр – атысхә сафызан,
Сыңсы сыхәламзо, схаҕоушәа сырчын.

Сыбжыазыр сҥахын, акы сыннакылон,
Саман уи сгәы сахаҗжәо,
Атҥх иалызбааз, ашыжы ссагылар,
Исымбар хәа, избархәагь срыцәшәо.
2008

* * *

Апсҥазаараҕ ари ҕыцмызт, ари ҕыцын
(Хыдарахарын уи сара сгәы ахыпнажәоз):
Сахыцалак сыпсыр хәа ишәоз ирыцын,
Ирыцуп иахьанзагы сымпсыр хәа ишәоз.
2008

* * *

Ирмахар, уара, ишәшәырха хәа
Срышьтам – срылалом сыхәхәо.
Шәхахы иаажәымган ишәархәо,
Ихәам зегы-зегь анахәо.
2008

* * *

Башамашак иакәмызт,
уи усҥан деихабзан.
Даартын, дмазан,
закәанк еицш дапцан.
Иихәоз рахар акәын,
ирхәоз иара имахазо,
Цьаргы данымцозгы,
дцозшәа кәитцон зегь ахыцо.

Җенак дааспылеит –
еизарак ахытә даауан.
Уи апсшәа сеихәаргы,
исеимхәаргы ауан, –

Дуаџ думыз, днасывсны
данцозгы убарын, –
Уажә саниба, –
ихала амџа данын, –

Аңсышәак аасеихәан,
даацәажәеит абас:
– Абри саңхьеит,
саңхья инықәцан, сахьтәаз.
Ҳаизара нымцәеит –
хамш зегь агон.
Абри ашәкәы акәымзар,
иахья сеилагон...

Қәцарак рыдыркылт,
изыңхьоз ааңхьаран.
Азәы дтәар – ҫәзәы дгылон,
изҫыз какаран.
Ирхәоз саҳазшәа рбон –
исмаҳаит.
Ишубо, сахьяатәаз,
сдырра азсырҳаит.

Абри ашәкәы зегь
саңхьеит бҫыц-бҫыц...
Нас, уара иҫоу
ҫеила уазхәыц:
Алымҳақәа ңгәоуп,
асасақәа аартуп.
Уаџ дысдырхагамкәа
срылтцт, итабуп.

Иихәоз саҳаит уи,
иһазгы збон.
Избон, абас ала,
атәыла еилыбгон, –
Жәлары зегы ирзеиңшыз
еизара дук шцоз,
Шәкәык аңхарагы
ауағы данахьзоз.

2008

* * *

Иааз данзымаа, ицаз данзымца...
Ус ак ыһан зны, санһаз.
Амһа дықәхацәеит са сһынза
Згәы атра итыцуа насшәа иааз.

Дааит уи анасың лгәытцак,
Далагыла, илхыцәо, ғымт.
Адунеи җакала ирғыцуа,
Ихьааго ишытысхырц саһағым.

Даргәәтеиуан сгәы казыжьуаз,
Дағын иахалцарц даҗа цәак.
Аха еилыскааит санынлыжьуаз
Ара дагышыһамыз рацәак.

Дыһан ахьзын – дыһазамызт,
Дааит ахьзын – дмаазеит.
Иһацазгы һацазамызт,
Дынкабазшәа җенак дагыцеит.

Егы, ашта итһьаз мариала,
Иаанаганы аңша иагаз,

Атәымағ еипш сгәы далан,
Дынхазшәағы збон дахьааз.

Инеилахаз хтысқәак дырзуан,
Имаатрашәа шәқәак лакуан.
Сшыпшымыз, ус, даацәыртцуан,
Дхаран, зынзағы дааигәан.

Агәгәахәа еикәылон сымца,
Сцәашы сцәыцәар хәа саашәон;
Иааз данзымаа, ицаз данзымца,
Ецәақәак сханы ифышәшәон.
2008

* * *

Ачарахь ддәықәызгалаз лыпқацәа
Данааилархәа, лхы анырхәа,
Цкы цшзак аныналшәыртца,
Ларгы данаачча акыркырхәа,
Абри цъара дызбахьейт,
Дызустадашь хәа аңшәма
Ипхәыс хазына дылзыпшуан.
2008

АНЫШӘЫНТРАҢ

...Аңсыха ҳаур –
ҳаргы ҳааишт зны арахь».
2008

ЗМАЦУРА ИАМЫРХЫЗ

Зматцура иамырхыз иидыруа рыздыруаз егьырт,
Зматцура иамырхыз иихәо егьырт ирыхәашам.

Иарггы шәарггы, данамырх, цкьа шәеибадырт,
Шәнеины иара икноуп уажә шәахьашшуа.

Ара дыкамшәа дыкан итып данахзызоз,
Шәеицәыхаран, убас еипш днаскьаган,
Дшыжәбартазггы, иара икынза шәзымназо дызуан,
Ашьха дшыказ, зны днықәгылон ага.

Ишәхәо имаҳаит уи, бызшәала шәеибамкуа,
Иаҳаргь, ижәбон уи, илымҳа ак җамлеит.
Дшақьо адәы дықәын усқан уи амгәаз,
Сакып хәа данықамыз ахьта ма амла.

Ифәанаиха иҗатәахны имаз даарыхан,
Ахфыхраз итыџра дтыцны данаақәтәа,
Алақәа реипш, шыоук арахь иҗагыгуан,
Даатәеит аҗыгә аақәгар хәа ихагәта.

Иамырхыз днеин даҗагылозаап ацәгьа,
Игәыжәла шҗацәгьоу – җеи дузынкылап!
Иихәо хоутар, уи иихәо уаҳацәкьар,
Дамызхыз амхны рхатықан дургылап.
2008

* * *

Ақалақь даламгьацо далоуп
Ишалҗсаара иалҗсааз ақыта.
Игәы инатоит анаара даҗалан
Днеиуашәа, дихыччошәагь уа хыдак.

«Уабаанагеи?!» – имшуп уи ақьала,
Иара иџыза, ақьала, уи ахыда.

Ғағынк дахоит амғаду дантәалан
Ихы рхашәа дахынтәааз, уахь, ақытаһь.

Уадак мтаирсын аибашьра ашьтаһь,
Даалыхашәа иухын тақаажәыкғы,
Абартца дықәтәоуп дықәпшуашәа иашта,
Иқәғахәаны имоуп ана жәыкғы.

Аха ақалақь иалазом уи ажәгы,
Ақалақь қалақьуп, уара, иқытам.
Аңхәыс қадыць лхы лбоит даққаажәны,
Арахь азәгы длымам иара ида.

Ихы иґоу рацаакгы дарманшәалом,
Ихы иґоу инарбахуеит уа шыоук рышәқәа:
Амла уакыр – азәы иңыба уталап,
Ахьта уакыр – ишытұдароуп кыынтыжәқәак.

Итаркызгы ус лассы дынтрыжьуам,
Дытрыжьын, дыргеит қақхьа абахтаһь.
Ақытауағ далоуп изынмыжьуа
Ари ақалақь, хыдарамгы зхәахда!

Нахьхьи рашта иқәиааит ахәакама,
Уңсыр уңсит арақа, угәхьаа зкыда..
Уағ дацымлеит ақалақь аргама,
Цәағәащык данагхоз уи ақыта.
2008

* * *

Сғынасхар акәхоит шыта инеихшьала
Изуз, исхәаз – сызхьымзаз, сзыхьзаз.

Акы аагоуп, игѣастѣн, арахъ шьала,
Сара истѣымызт аидара сызтѣаз.

Уи ддаузар акѣын, ма, дыгѣламха,
Даарылыхѣхѣо днеилар акѣын зны...
Ахра схаларц ацаѣьа санамхоз,
Исгѣалашѣоит, шьоук ааѣшуан иѣсны:

Салѣьан сѣлар, зиаск сагарызшѣа
Иѣан уа – иаѣгѣыгѣуан-иаѣѣшѣон,
Иѣьаѣѣѣахон, иауѣѣахон ма исшѣоз,
Аха усгѣьы амѣан акы сшѣон.

Акы шьѣысхыр, даѣеак наѣ ишьѣастѣон,
Иансымамыз ыѣкамызт хѣсабтѣк,
Ихасымѣоз хастѣомызт, ихастѣоз
Иаѣѣыскуамызт сара ахаангѣьы мап.

Сѣар ѣалон уск снадхѣашала,
Ааигѣа снеиран сыѣкамызт ѣа уск.
Сѣынасхон насшѣа зегъ неихшьало,
Иѣѣхуа, иѣѣѣо снадтѣалон сызѣьыз.

Сѣынасхап ѣазныкѣьы зегъ неихшьало.
Исымазшѣа шьызбоз зегъ хѣсаб,
Сзалымѣуа ѣа зьыбларак салаз,
Исыргѣлаанза аѣыхѣтѣантѣи акѣаѣ.
2008

* * *

Узгаз амѣа абна инылазт,
Уагѣѣѣахит – уи бнатоуран.

Урзыпшаауам ушьта ихылаз,
Икам шыта атакгы роуран
Игытэыгытэуа изызтааз, –
Унзырхаз закәи уахьцаз?

Уанылама ирейгу тэылак, –
Уқәґацама даға дгылк?
Узгаз амға абна инылазт,
Уззыпшымыз акы уцылт.
Уа уагеит, уағыагазеит, –
Умцанарсит нағ, уазеит.

Бзиа уқоуп, ус анакәха,
Арахь иказ ханухашт.
Ари қхызхарым, илакәхап,
Дунеи ғыцзоуп, уазынхашт.
Мғақы арантәи уама ицеит,
Уаға интәазар – интәазеит.

Иахьцалакгы, уи хынхәыроуп –
Амға, мға хара, узныз.
Уқәымхааит, амарца, цәхәырак!
Ус қалазшәа, сгәы аатрыст,
Иуцылода, стәоуп сцаауа,
Умға уаман ианаауа?
2008

ЗҒЫЗЫШҒЫМХЫЗ

Ажәған иалазам иқсаатәхан, –
Рәырызшығымхит урт, ипрышаз...
Идырчыз сырдашан сәтәхәан,
Инасьыс имцар шыоук рышхам.

Ишцарацәоу рыбла иамбо,
Ишцамыцхәу уи иабазгьы!
Сыздырчаблаз саамта самцо,
Уи азакәзар сызкашәазгьы?
2008

АҢОУРЫХ АХЫТӘ

Рәаархеит арахь урт еидгылан,
Икәзшәа уажәраанзагь еилацәан.
Ажәәан иңта хәашьха ихылон,
Далырхуан дахьалаз азә ацәа.

Ихадьдуан зәоужьны иаатәаз,
Алымхақәа иртаҳәхәон иардагәартә.
Ирыцлар зтахым ирызгәауан.
Итарцон ирцыраҳаз иагәан.

Икәз икам хәа азырхәон,
Ианыз анзамшәа ианырхуан.
Аңшәма игәтасны дахырхәон,
Ирхагылан ацәақәа аеырхәан.

Ргәы ааилахынхәны ирцырцыз
Ирышьтан, инармышьтырц өраңа.
Изхәода урт шақаө дырзыз,
Шақаңьара ирхаҳаз асаба!

«Еидгылароуп икоу, амарңа!
Хәидгылар – зегь рыла хәаиаиуеит!..»
Иеидгылаз ражәа анхарца,
Уаргьы саргьы ҳақәгараз иааиуеит.
2008

СЫМЦСИТ, ИХӘЕИТ, УСКАН...

Сымцсит, ихәеит, усқан, зны саныцсышаз,
Хгашья анамамыз нас сызлацшуаз;
Исывшьяан, инаган ианартоз атыша,
Сызтахан иҗаз ақәабгы аншуаз.

Сымцсит сара усқан. Еиҗахәашьяк амам
Сгәы мхахәхакәа иахьанза сызлааз.
Салагылоушәа збоит уи адрама,
Иныцтакшәа исхәалоит зынгы суаз.

Сгәы иснаҗеит саапшыxyzшәа сыцәан,
Салазшәа сгәаҗуа, сеиҗагәаҗуа, пхызк.
Сырхәәеуеит исгәалашәо схыцәан,
Снарылахан исхызгаз зегь җыц.

Пхәыск дысхьынхалоуп ацхыраара дахәо,
Сеиламгонда, дцәыуоит дыштәыуац хәычык.
Сышнеиуа снықәхауеит дгьылк агәарахәа,
Схы саазынхахуеит исымамкәа мчык.

Сеиҗархәәеуеит исгәалашәо схыцәан,
Снарылахан исхызгаз зегь җыц.
Сгәы иснаҗоит саапшыxyzшәа сыцәан,
Салазшәа сгәаҗуа, сеиҗагәаҗуа пхызк.
2008

ИШЦАХАХЫИ УСГЫ...

Ишцәкалеи, ишцәахыи усгыи иахмыхьшаз, –
Ианбаҗабгеи, ишсоухәара, ацха ихабжъаз?

Уафрак ааиуан зны, иугәаларшәә, зыхышәә,
Усфызангы акәым, уанысшьоз ешыас.

Ускан, ианаабоз анык ҳаицлыхшазшәә,
Ҳаицықәлазшәә ари адгьыл хазына ду җенак,
Ҳгәы иахнаҗон иааиуаз җамшқәагь лашазшәә, –
Ғәәақы җанаағәәәтәоз хьтақы җанаклак.

Машәыршәә саанахәар, уагап җәә умшәәкәә,
Салугарц, зегь раҗхьа, уеоуҗон азы.
Сзыкәгәыгуаз, саҗхьа исыргылоз уа уакәын,
Сызхьыпшыз, исхьыпшыз ура уакәын иацы.

Изызбо сыздыруам иумамшәә хғыхшьа,
Хырқыиашьагь умам сызжьаз-сызқатәаз...
Ишпакалеи, ишпахахьы усгы иахмыхьшаз, –
Ианбаҗабгеи, ишсоухәара, ацҗа ихабжьаз?!
2008

* * *

Аус дарҗеит. Азы дарҗеит.
Аныхагь дарҗеит ус ишааиуаз.
Ихьзеи иара уртқәә рзыхәан!
Дшыкац дыҗоуп. Акгы игзам...
Иахьа ашьыбжьышьтахь, ибартца дықәтәан,
Ақалақь далацшуан дыгмыгза.
2008

* * *

Зны-зынла сара аратәзам,
Сызтагылоугь даҗәа аамтоуп.
Сашьтахуп ус дук схы ақәцан,
Аус усцәҗьоуп, ихадоуп.

Дхэынтқарума, дахцәажәцәан,
Дшаҭо хывагылт азәы.
Иблахкыгақәоуп ахкәажәцәак,
Ицар – урыхьзап уатцәы!

Иааиуа аамтҕеи аҭша иасуеи
Иаци иахьеи ианрыбжьас,
Саанагазар иудыруазеи
Петербургынтә тарантаск!
2008

* * *

Зегь цеит сара саҭхьаҭа иниас,
Иҭоу сышьҭахьҭа инхазгьы?
Сызмыруа сыхьқәхалеит зиаск,
Арра сҭахны зегьы рцасгьы.

Сааизар, аракәзар сахьааишаз,
Уахакгьы араҭа сааҭхьап.
Сынкылангьы самоуп исиааишаз –
Сдәы иатцәа иқәсуа уахьадк.
2008

* * *

Араҭа ирҭхьалоуп сара сыцәа:
Сызқәымгәыгуаз сахтынцдоуп.
Ара акы мҭцарсуп, ишьҭкәыцәаауп,
Ишоуп, ишыршазгьы мазоуп.

Ианықәымза, адгьыл итцоу
Шынеимаркуа шьоукы цсып.
Иҭалаша урт азхәыцуам,
Ирго ирнаҭозар насып.

Сказцада араҕа стәымшәа, –
Дарбан гәымхоу исхаҕаз?
Сыңсы тырхуеит сара истәымшәа
Гәаҕра згым Аңсны сзырбаз.
2008

* * *

Угазамзар ари адгыылаҕе ушҕамшәо!
Зегь дәықәлар – уаргыы уцароуп агаҕа.
Ахагацәа уаарылахоит ухы еиқәшәамшәа,
Дара раастаҕь уара ухата ухагахан.

Изакә мцузеи изхыцтраха ишәытцәеҕо,
Шәазыңшуеит шәгылан уи аиаша хәа...
Утәаз, нас, иухыччо урылаччо,
Ахьыршәыгә иахьашьталаз абаша хәа!
2008

* * *

Амҕа сшықәыз схы сахьымзо,
Аамта сыхәлатцәан саражәт...
Уара уцап, дад, са сахьымцо, –
Унылагылап даҕа гәашәк.

Уналаңшып адунеи ҕыц,
Уқәс уҕынаухар ҕа дәык.
Уаргыы саргыы ара хәнеилытц,
Умҕа иқәгал сара стәык.

Уеизгыы-уеизгыы цъара иухәашт,
Уаназыңшым, уахьазыңшым.
Уагозар – уагап иухан,
Имшхап умшқәак анымшым.

Уаарпхап, еифоукыр умца,
Иагыуанахәап уи ажәабжык:
Амџа сшықәыз схы сахымзо,
Иуџапхаанза хәа шыжь шәапшь.
2008

* * *

Ирзышьтымхуа-ишьтырхуа, ирылымшо-ирылшо,
џыџа атала идәықәлеит дунеи дук.
Ари адгылаџ урт ршеит ауаа аныршоз,
Еилкаангы ирыман иахьнеитәым, иахьнеитәу.

Иахьнеитәым...
Иабыкәу, нас, уи, иахьнеитәым?
Извыстәу арбан ахагақәа ахьеилоу?
Ирбаз:
 инеитәын, иахьнеитәымгы инеитәын!
Иааџло азхом, иазхом уахь инаџлогь.

Иагозшәа рхәалон азыблара ишьтнахны,
Аха инеиуан уи дара реатан.
Аамта, аамта цәгъан – ирна́таз рыџнахуан,
Асеи́пшгы аба́коу, рхәалон, хара хәада!

Зегь рымазшәа и́кан – ахауа рызхомызт,
Ирыхәланагалон уи хьзыдак ишхамха.
Апсаатә еи́пш, ажәџан ахь баша еихомызт,
Иџеиуан урт уахь аца́кьа иамхо.

И́камыз џыџа, реидара ишатцаз,
Ишџьаршьоз мацара ахра иаџысуан.
И́кан урт џыџа, апхә́ysi ахатей.
Тәамџахә змамыз, зыгә́қәа запысуаз.

Аамта азлагара иалагон ыыца,
Амѡа иқәын шәкы-зықыгы рыгны.
Аха ицон урт ирѣагылаз иахыччо,
Рхы рбон азы рѡыцагы иазәыкны.
2008

ИААИЗ

Ак рымақәан иааиу, иргаша иашьтоу,
Изыз рыцшаарц рѣаархоу урт, иааиз?
Исыздыруам ҕынкылашы ирымамгы гәашәтоу,
Ианаагыла арахь, ҳацхьақа шааиас;
Сара избаз: ак рыхон рағәрақәа рымжәо,
Даргы аацшуан, ҳарбаргы ртахымшәа.

Иахьчаша рымоуп, цатәызар – иагыцанда,
Дызбом сара арақа урт ирѣахахо.
Ҳара ҳазхьымзаз рацәаи, ирыхьзанда,
Ҳара иахьанза ҳазмышәаз ҳабахәо!
«Шәца, нас!» – Ғаастуеит иааиз снарцыл, –
Ахәынцәа ҳғамкьакәа, шәышыкылқәа шәрынгыл!..»
2008

* * *

Иааикәтәахьазар акәын шыта саркьалқәак,
Амѡа сықәнатц слымҳақәа цызхуаз.
Аха урт еиқәымтәазозаап, суалқәак
Срыцалан саауазар сара абас.

Сыцәа зыркьалало урт суалқәа
Сытдыркьалоит – исымоу роуп шәатәыс.
Арѡаш еицш ацакьа саналкьогь
Исхасырштүам дунеи дук шатәыз.

Уи еилахар – сбаагэара еилахап,
Уи бжъазыр – схаҭагыи сыбжъазп...
Асаркьал еиҭш ажэван салакнахауп,
Агэыр еиҭш сыларшэуп ашьац.
2008

* * *

Аамҭа нкылашьа анамам,
Ианнеиуа уи ҭшак еиҭш ишэхашэышэ,
Сышэгэалашэоз сызгэаламшэар амуа,
Сышэхашэырштыр ззеиҭгу сышэхашэыршт!
2008

АҭЕЫБҭАКАЗА

Сакэшан сҭалеит, сҭеи аҭара сахо,
Хара иныжьны сышьҭа ихыз.
Атрышэ иасуа, рнапқәа рхахо,
Арахь испылон сызҭахыз.

Сызҭахымыз хьаан ирымаз:
Изсаҭымгеит дара ртэык!
Даҭеаҭьара ихазааит рымға,
Ҷазны инықәлап даҭеа дэык.

Саашэыдыххылт адгьыл цэыртцэан,
Сашьны сыҭкоушэа арыжэтэ.
Сара изысҭаху сыздырцэом –
Апхьахэ иашьҭантцэоз ирышэт!
2009

* * *

Иаанаго сеидру ақьаадбҭгыц ианыстцо,
Ианыстцаз анырхыр – сгэи абаарын уи.

Ирацэацэоуп ианысто иахтнысто,
Ирацэацэоуп... Уцаашт – изакэи?

Иаркьяфны атак абас иґацоуп:
Ианысто иахтнысто... Схаґа сахтынцоуп!
2009

АТЦХ ИАЛОУ

Аaira уадафын, саахэыцын, уаханза,
Имшынха саларшэын амш сызлаауаз,
Сааскьон сара арахь, ак хатцо, ґакгы хамцо,
Сыґан, ак амур, нас ґак ауас.

Атцх саалагылт, ґэаракаф, саазазшэа,
Иртэхар сызмыруа саґхьаґа зык,
Снеихаргы сґахны, ари аамґа сазцасшэа,
Исхынхалар сґахымкэагы мцык.

Атцх иалызбааз амш иатэыз роуп,
Сзыцэцаз ауп ґазныкгы ара сзыхьашо.
Сыблақэа хыздар – иґамшэа имфасроуп,
Ианаму, схэыцуеит, са соума изыршо?!

Са соума ириааиуа иаанахалар сымфэ
Сыґсы зцэызгаз, амш иазынхаз?!
Сымчқэа сымчым, гэахэарагь сымам
Сгэы ґызфаауа срылаґшуа, аф аст.

Атцх цґтыхга иалазша аналамз,
Амза гылом, ецэакгы збарым.
Уацэтэи амш акала санаалом,
Хаалагь, мчылагь уи сазцарым.

Сахэланагалоит атцх сацэымцар,
Сацэцарггы – икалап сеилагар.
Ибжъазоузеи усггы уатэынза,
Уатэынза, насыпшэа, неишьяк калар!
2009

* * *

Дэык хаицыкэын. Мышкэак хрылан.
Иаххагылан ускан жэоанк,
Иааиуаз ныхэак хаицапылон,
Ихазгэамтэаэаг хажэуан.

Хамш абаказ, хатцх абаказ,
Хэапхъа зкэакггы тькэкэахъан...
Апстазаара цэгъа саргэафын,
Избоз сзымбо сартэахъан.

Аха усггы, сгэы еилгамыз,
Иказ, икалазггы збон.
Сымда шэымда ахьгаз игамызт,
Хаикэзыршэозггы хаивнагон.

Ишэхъаамызт сара схъаа,
Шэцеит шэавсны слахьынтца,
Снымхазозшэаг сыкан шэхаан, –
Дгьылк хаицыкэмызшэа зынза.
2009

* * *

Ахьта алалазшэа, ахэарахэа
Еимхэо аатцра иавахеит церуал.
Икам шьюуку икалаз нарахэо,
Исхаштхъаз гэарабжьарақэак срыбжьалт.

Ишанхашәа исыхәәпшуеит испыло,
Апсышәакгы рхәоит ипхашьашәа.
Ифырхәахьоу гәашәкәак срылагылоуп,
Сыртапшуеит штәкәак сшанхашәа.

Исыздыруам амѡакәа сахьырго,
Исзеилкаауам исыхан сызлааргаз.
Схәыцракәа хракәак сырфьргоит,
Сыкан, сыкоуп, сызуеит сара нас.

Ак санахәоит ажѡан, иаалакәызшәа
Саатхәоит, исзымдыруа сахьцо.
Изакаызеи сара сгәы еикәызжәо,
Ипшатлакәа хтыскәак ансыхьзо?

Адәы сыкәхеит сымала, ахәарахәа
Еимхәо аатра иавахеит церуал.
Зегь стахуп, арахь акгы сахәом,
Ишсыкәыцгы исыкәуп шьоуки руал.

Ицаз роума, икоу роума, иааиуа
Ируалу сара исзымшәо сызтахаз?
Сырхаго, изакә бжьузеи иааѡуа?
Сахьынхаз абыкәу – сахьтахаз?

Иааскьо акы сәастахуеит сга хәа,
Ахаан сгәы итамшәакәац схуп.
Дысхатәахуп сара сан, аккахәа
Илхәо мыткәмоуп. Гарашәак стахуп.
2009

* * *

Дыршьызар, иказар акәхап дызхыршьааз,
Бла иахьамбо, иахьымаара игәараз.

Дцәыртцуоу сыздыруам иҕатҕаҕоу здырша,
Иахҕа иршыыз ихарамҕы ихараз,

Аха уатҕаызны, – ианааикэтэа, иантынчха, –
Ианынарықарыхәхәа аусқәа зегь ахәа,
Даацәыртцуу арахь, ома зегьы мөхак,
Ауаҕразы ажәақәакҕы ихәахуа

Уи ацәҕауаы?! Иҕалап дырхаҕазар,
Дцәаҕеыгаха, дызцәазҕы, дызжыызҕы.
Дааины абра ҕара хааигәара дтәазарҕь,
Дшыуп уи иршыыз дызшыызҕы.
2009

* * *

Саҕхыаҕа ишыҕаз зегь сышыҕахыҕа иныжыны,
Схарахаҕшуа сгылоуп, анаҕстөи сацәшәо.
2009

* * *

Зегь сҕаххазар акәхап сажәымтычха,
Исымпытышшо смышытырц снархынхалт.
Исыздыруам абри адҕыл иқәхаз,
Ашыацраҕы сөынеитцых сышыталт.

Саныхәыңыз еиҕш, еиҕа сарчыхәчыхәуеит
Сҕаҕхыа ашҕа хызҕо аҕаскыын.
Сышытнажәарц акы арантә исыхон,
Асыларҕсны ҕаакы ара сакын.

Сырхәаҕыр хәа саашәеит сылабжышқәа,
Сыбла ианаахгыла исзыҕшыз.
Итысуа хара амшын ихын анышықәа,
Сызлагылаз амшҕы закә мшыз!

Сыңсы ласза ажәѡан иалакнаҳан,
Уи насыхшәашт аамта саргазар.
Акы аасзаламкәа адунеи ду уаҳа,
Истахымызт сара арантәи сцар.

Сгылан сшьамхкәа арсны, ихышьбаргәытца
Сакәыхшон цсы зхоу зегъы Хазшаз,
Даеа цытрак уи сигарц сигәытцак,
Асаби иеицш, сыцкәаза, зны сшааз.

Анцәа сихәон итегъ сааиркәышырц,
Исимыркәтарц, сажәымтычеа газарак,
Иахыларкәтәым схы ахаангы иласыркәышам,
Уи скуп ишьтыхны сахьцалак.

Аха адгыл, згәы сныкәшәаз срыцха,
Сахумбаан, сымцанарсуа цсаатәк.
Уи аныжьра сцәыхантоуп арыцха,
Зны исыкәшәаргы – ишысзыцшым сазаап.
2009

* * *

Иагаѡы ирышьклаҳахьейт, сара сыдагъ,
Аха исиааима уи, сазтархама!..
Иага аургы, иага аршаргы, имчыдоуп
Агәымхара, имчыдоуп, нарха амам.
2009

* * *

Сакит, ихәейт, сшааиуаз, амла,
Сан исалхәаз слымха итамлазт.
Слымха итамлазт саб исеихәаз,
Иццәейт, ихәейт, сыбга аѡаѡхәа.

Сангылашаз сзымгылт, скаҳаит,
Усыцхраа хәа снапқәа сраҳаз,
Хазшаз дхьамцшит, иҕирдагәеит
Схы самхыхәазт... Артқәа лакәын.

Псышьа смоут, ацсра сахәан,
Исдыркын, исзымҕьеит аҳәа.
Саарылахеит сзымкәа, сөымкәа,
Сәанаасха арахь суафымкәа.

Сакит, ихәеит, сшааиуаз, амла...
2009

* * *

Аибашьрақәа аанышәкыл, иауазар,
Араҕа еибашьроуп, анаҕа еибашьроуп,
Адуinei зегь акыр иатәнатәуазар,
Иштәыштәуа, ихәеит, қиароуп, уафроуп.
2009

* * *

Есыуаха, дҕьалазшәа, лымала дшааиуа,
Ицахьоу мышқәак днарылазуеит пхәыск.
Илхытцәаз хтысқәак уаҳа дзыриааиуам,
Акы иацуп анафс даҕеа хтыск.

Даргәыбзыгуеит, дыхнахуеит, дыхнахзоит
Лара лзыхәан иааиз аапынрак.
Ишьтоуп лымфакәа лапхьаҕа ибахза,
Насып рыцуп урт дахьцалак.

Адгьыл датәума, ажәфәан дагама,
Акы дарпыруа, цсаатәшәа дрыбжьоуп.

Илнаркит уи адунеи дуззак амаа,
Зегь рыла дныхәоуп, дыңшыоуп.

Деиланарзызоит дахьнеиуа лаңшыхаак,
Дышьтыхны уи даннартәлоит уарҳалк...
Хәыңгы дуггы гыла илзыңшыхуеит,
Лара аҗада дхалазеит, дхал.

Абас атх далыхәхәа дшалоу,
Ашара лыхьзоит, дагырҗыхоит апҳәыс.
Акы иаршәазшәа идәықәлоит ибналан
Иңхызымкәа-иңхызыны абра дызлаңшыз –

Иааиуеит җа цхыкгы, ицаз иацыңтәахан,
Иааиуеит ицаз, аха изымцо мышқәак.
Дахоит аҗыстаак есыуаха иаға,
Маалықьцәакгы цәхалоит ихымкәазо қәак.
2009

* * *

Сара аиааира згеит, ихәеит,
Шәара – иаашәңыхьашәоз зеггы.
2009

* * *

Са сызмырцәаз иамырҗыхаз,
Сгәы җызшьаазггы змаҳаз,
Иҗабаазшәа рбахуан сөыхәа
Сақәтәан қагьа санаауаз.

Санарңыруаз рыбла иамбоз,
Амыргәырҗа схи ианҗаз,
Рдунеи сатәымкәа самҗон,
Сышьта инхаҳало иаауаз.

Ицъасымшьеит зны ханеилга.
Тәа ахырбаз тәа еизыхәхәоуп...
Ажәеинраала итәуп иззеилкааз,
Изахаз изы ашәа хәоуп.
2009

* * *

Зегъ зыцрыхоз, зегъы змырхыз,
Дыкәмызшәа рхәон анафс.
2009

* * *

Икоу шыкоу ныжышьа анамам,
Рыкекынтәа икәлаша ианашьтоу,
Уара иухәаша уаха ак умбама,
Уааҭахеит уҭагыежьюа шәашҭа.

Азә дагеит дшыруаз азиас,
Ҷазә дгъазкит ацакьа дшадхоз,
Уазыпшын уара акы – иузыбзиаэ,
Узышьҭазгы иутәымыз акәхап.

Икәлашаз кәлеит уара уда,
Уаарыламгылазакәа шьюук уаха,
Узбахә рахаргы рҭахымхеит акытан,
Уашҭа уқәызгашаз анҭаха.
2009

* * *

Сышцара арантәи санца, ҭақхьа аранза
Саазгозеи – амҭа ианахалт шә-пылхатк.
Сааины саатәеит ашәшьыраф, ара амҭан,
Сара арака срахатуп, срахат.

Иҗоу схаштны, иҗам срызхәыцуеит,
Сызлаңшуа уналаңшыр – ушәап, уеилагап...
Абар, дкарауараха ашәхымс даахыцуеит
Анка зны схы знапы аақәызшьлоз саб.
2009

* * *

Исықәҳаз шытызхуа са сыда
Сааигәа уаф дгылам, сааңсоуп.
Исылымго хьаа цәгьақәак сытан
Саартәеит аамтак – саңаңсоуп.

Сыбналар – бналашьа сымам,
Избом даҕаа тыңк – зызцатәу.
Адунеи ааҳәуазаргы, сымәа
Саман инеиуеит – сатәуп.

Иҗам акы сахьынҳалоуп,
Сеалагзан стәоуп ацәыкәбар,
Сәажәкуеит. Ара иахьа ихалоу
Ғкык уатцәынза сзаңцар,

Саамта ҕакала иааҳәышан.
Избарын даҕакала адунеи.
Истәым, сызтәым сахьыңшышам.
Анаҕс исзамургы ауеит.

Схы сәахан исхәоит зеггы рцасгы,
Уи ала сгәы маңк иаасырдан:
Иҗан сара сусқәа анеиңәазгы,
Сызцазгы уажә ааста ихьантан.
2009

* * *

Абрахъ сықэзар ааста ҳаиғыхо,
Схы збо сиеиғымкәа қсык,
Сыцәар сҥахын, акраамҥа сымғыхо,
Сыцәар сҥахын, сынҥахан, шықәсык.

Сыцәар сҥахын исзымдыруа иҥоу,
Жәашықәса, иагғысымбо қхыз.
Исзымдыруа сшәа сдақәа ишыртаныкәо,
Акҥы сҥымло, испҥырымҥуа ғыц.

Сыцәар сҥахын, сымғыхазо уаҳа,
Хышә шықәса, аҥахызарҥы хәышә.
Сғыхап, нас, сихәитәаанза аҥсҥәаҳа,
Иахнаҥьозар уи аамҥала ахәыжә.

Ари адҥыл, илаҳаз ахәа,
Иаҥала иааиуа агәамсам,
Иахьа излаҥоу ачҳара сахәом,
Сзаиааиуам истәым, исзапсам.
2009

* * *

Иаҳхашҥзар акәхап ҳани ҳаби,
Ҥааскьан, рызбаҳә ххәом раҥәак.
Шәааи, иҥаз хынҳәышәа аабапи,
Ҥааилатәапи, шәааи, ҥааҥәак.

Аха ҳаб иааимоузеит ҳаха,
Дыркуп дшыркыц уи шә-уск.
Даатәалонеи ҳанҥы дхахо,
Тәамҥахә лымам уажә аҥҳәыс.

Дцароуп, даароуп, деиґацароуп,
Уи ддыргәаҕеит ақә, аґас...
Зегь лара, ларазәк, дрыхьзароуп,
Згәы җамыхәо шыоук рцасгь.

Иҗаргәашеит җани җаби,
Идҗарбеит җааилала аазаб.
Иҗаз шыҗатцәҗыз наххәапи,
Ихәатәу цьара ак җамзап.

Ианырзымхоз ыҗан җафатә,
Зны, ианагыз җашәтцатәы;
Сара сыџуа Кәыдры саван...
Цәырғашья амам зегь ртәы.

Дара ирыгхеит җара иҗацлаз,
Дара иргәыхьын җара хгәыхь.
Салҗья слеин зны аҗатцла,
Сыґсыз цьылшьоу, сан дрыцәгәыгьт.

Ишҗарацәоу усгьы исхаштүа,
Ишҗарацәоу хаштҗра зқәым!
Сыџуа сықәуп џаҗхья җаштә,
Снықәсын, иҗастеит иакәымк.

Ғани җаби акы иарцәом,
Зегь җазыназаргь җаџны,
Исызҗау, саргьы сыхәмарцәом,
Саҗхья иқәуп акы џны.

Изырцәода амца скызар?
Салызгода ихьтцыз зык?

Сажәәқәа дара ирызкызар,
Сахәәеуазар лағырзык?..

Исызгозар, сыңсы згапи,
Сықәнагаанза арахь иаауа,
Сырзыхьчарым хани хаби,
Исышътазаргъы ргәы цшаауа.
2009

* * *

Ари ақалақь, сара сеипш, иагаф наскыаган
Арахь иаахынхәхьейт – алахь еикәтца.
Хәылцазыла снеиааиуа снавамлар ага,
Зны ара сшықазгъы ахаштып зынза.

Изызбоз сыздыруам ак агхон са сыда,
Сырнын уи амәәқәа сгәы тыңсаауа.
Сцаргъы аныстахыз ықан ақытахь,
Аха сназаанза сықәха саауан.

Саауан сара арахь, сәара зегь ахьықаз,
Сахьгәырғьоз, сахьтәуоз, сахьалаз мцакы.
Саауан, хара сцаргъы, сышиашаз афнықа,
Избомызт – арахь иааган – җеа мәакы.

Сара ари ақалақь сшалаз сарцысхейт,
Схатцахейт, игәастейт иахьықазгъы стың.
Апышәарақәа зегь арақа сырхысхьейт,
Ейхан схы анызбоз исыман насың.

Иҗоуп уи санартәазгъы снасыңдан,
Исыртоз насымхуа сымшқәа анаауаз.
Сыңсы еикәхарцаз сыжәфдан зхыбда,
Сара сзыхәа ахахә анауаз?

Исзымхэац ажэоуп, исзымфыц жэеинраалоуп,
Ари ақалақь – сзырхаз, сеиқэзырхаз.
Саамта цеит ари ақалақь сшалаз.
Сара сажэызааит, иара ҫахаз!

Ари ақалақь, сара сеипш, иагаѿ наскыаган
Арахь иаахынхэхьеит...
2009

* * *

Сызтиуаз дахьашшыз срыман иахьнеиз,
Иаргыы уақа дтэан, сызтиуаз.
Ибла ҕэыскэысуа дтэан уи инафыс
Шахатс иамаз агмыг иуаз.

Изамѿақэа тытны ицон ацэыршэага,
Дыҕеҳэатэазшэа зны ирбгаз ауаҕьяҕ.
Чачаа руаҕьяҕ! Илшозар, дагэан
Итиуан уи рынхара зегь наҕ.

Аха ицэытцагэан икҕеиҕэаз уаҕьяҕуп,
Ипшзан, уи ссирны иҕатцан,
Акраамта илапш ақэкын, даргэаҕуан,
Иҕыртынчшэа даатэеит нас, изан.

Атэым мал иѿны иѿнаиҕжьхьан инаган,
Иазымкыз дасны итиуан ашьтахьы,
Ихы атэы иахаргыла дनावалон ага,
Ихаҕа ицэыргазшэа ақэылацэа ахьы.

Аҕсы қымқым иоуз анизымха,
Даакылсны сыѿны дыѿнапшит хэылбыҕеҕах.
«Абастцэҕыоу?! Утэашьа ҕееим... уеиҕтымха...
Зегь мҕасуа иахьдэықэу... Уеиха!..»

Иара афныматға алигеит Уарча,
Саани мхатдәи еизигақәеит Пшьаң.
Имцаирсша акрыкоуп, амарца,
Дмаалықбушәа дааиуеит, шәижыап.

Ижъеит днеины сара данысзашшуаз
(Иара иеицшуп уа иихәаз заҳаз),
Иңсы аавигазшәагъ збон ауаф баша...
Избахә ҳәатәымызт, ихәоу азырхаз.

Иаб дыздыруан, диеицшуп зегъ рыла,
Арахъ дааңшуеит иузимтошәа кыыс...
Иабгы дуафушәа ақытауаа дрылан, –
Згәыла иқабла ғыычны итакыз.
2009

* * *

Сахынтыцыз зны, санмаңыз,
Абна сылахахъан сқалан.
Аха сылцит изулакгы.
Саныөеидас, өаңхъа сқалахт,
Аенышыбжъон, ауаа сышрылаз.
Изулакгы, схы сахәан,
Саауан нас мөакы санылан.
Узырқьало рыда уаҳа
Уаф дыкамшәа, сажәымтычеха
Ауаа рыжәпара слалаз
Сеиҗацахит, уи бнаршәыроуп.
Сзыршәозеи, анаңьалбеит,
Срылашәар ҳәа агыгшәыг.
2009

* * *

Сара исыхъуа уара иухъуам,
Сара исықәу иуқәу уғәым.
Узыргәығъуа ахаан саргәығъуам,
Сара исыхәо уара иухәом.

Дгъылк ҳақәуп, аха тәылак
Уаргъы саргъы ҳайднакылом.
Сара исылоу уара иулам.
Уахъылоугъы снеин сызгылом.

Уғазгало хара сашътуам,
Сзырпыруа ухы ухнахуеит.
Узышъталаз акгъы сашътам,
Исыдугало зегъ сырнахоит.

Суцәыбналахъан – успыртцуам,
Ушәара адгъыл уцоуп,
Иқамхаша уқоуп, узуам,
Сықазар ҳәа ушәазызо.
2009

* * *

Исыхәоит сағаччарц, санааларц,
Санышәарц нышәашъа змам.
Сцоит сара арантәи сыбналан,
Сцоит сара арантәи, саауам.

Сабацо? Испылар сызпыртцуа?
Иаасғәахар уи аеырғеыц?
Сағаччо уақагъ сызцәырцуам,
Сахъызша сықазар – сызп!

Сы́каз ара́ка, сахы́йка,
Снеилап снапы на́кьяны.
Ианамуа с́еаасхап афны́ка,
Сызнымшэо схы нан́кьяны.

2009

* * *

Ишпа́хьяагагәу уи, – аамта иах́цәәтцәахт
Ицаз, ашы́тапшрагь уа́ха акгы́ хна́том.
Аха усгы́,сзала́мтцуашәа а́цәә,
Акы сазхә́ыцуеит – сазхә́ыцлон иах́ыадагь.

Исы́мпытшәаз а́коуп, ихь́кәы́ршәа́мыз,
Иза́акәкә́алеит зны сшазы́пшызгы́.
Сара ус́кан баа́псыла сыршә́а́мыз,
Аха иах́ыанза уи сы́псы ала́тоуп усгы́.

2009

* * *

Иа́ц еи́пш, жәа́ц еи́пш, есы́мшеи́пш,
Ашара а́дәы икә́лаанза дгы́леит а́пхә́ыс.
Иа́ха лы́пшә́ма аарла иршеит,
Иа́ха җа́хә́аным а́гәашә́кәа ды́ртыст.

Дша́аиуаз, аша́мта́зшәа ды́цәеит ды́нта́хан,
Лара лшә́апды́нта́кәа дна́рыкә́гылт а́пхә́ыс.
Аду́неиа́ф акы да́хә́о́мызт уа́ха,
Изца́р а́бра а́бри ары́цхара рхы́с.

Ды́фнан а́матцурта́ акы дна́ха-аа́хо,
Аш́та дны́кә́сит, рахә́кә́ак еиллы́ргеит.
И́кан а́хатца́ иусы́з, да́бахә́оз,
А́ха авсшә́а лмоу́кәа да́геит.

Аамта лгон акыргы, ицазомызт,
Нас, дахыцэоу длырҕыхар хэа дшэо,
Лхы ныџналкит дахыцэаз – дқэацомызт,
Дыцэан дшыцэац, ианылбогы уажэоуп:

Адунеи ду иахаану цэанырроуп
Ипсҕыхган ирымоу, иахьанза иаазгаз.
Дахьлалбааз илуа, илхэо лыздыруам...
Диашьапкуа дгылан акраамта Хазшаз.

Иаха имыцэацыз лакэмыз, дагыцэеит
Днеины лычэнықэылкын насшэа кэардэык...
2009

* * *

– Баша азы утахысуеит, – рымшуп, –
Ухы ургэакуеит, шэус егыалцуам...
Уеалоумыжылан, хыда, азы-мшын,
Зны урышьтуеит ахабла уалцан...

Зегь сахаит, аха исмаҳазшэа
Сара сгылоуп, схы насыкэае.
Уи атыцаҕе иааиуеит насшэа,
Сеыназыскуеит, ус, сымдшыкэа...

Иарбан уи? Сара исмыхэо,
ҕэазэгы имыхэо – цэытагыгэрак,
Исымбазшэоу, уара, исҕыхо,
Ззин снамто саамта, сықара?!

Уи сҕазшьаамызт жэынгы ҕангы,
Изакаэizei иахьа, сшэазшэа,
Срылагыла сцартэ бзы зҕамгы,
Дарбан, уара, ус еипш шэазхэаз!?

Ахабла сыхсырччартә, изуеи,
Сынхамашь хәа саахысхысуеит,
Исзынкылом, сгәы сапысуеит,
Ихыдаразаргь, зык стахысуеит.
2009

* * *

Сныкәнагом сара сзыхалаз,
Ипстыхгоуп – сзапыртцуам.
Аеыснатом сажәеинраала,
Садызцалазгьы сыздырзом.

Сдәықәнагалоит уи насыхан
Уахь, иахьыказам җазашьа.
Ихьаацәгьоуп, исыгәтыхоуп,
Сагьаршақьоит, станархашоу.

Ауаа аныцәоу итаҳәахаа,
Стәоуп сара ара скәәҗза.
Сахьгәақуа таатынгьы сахом,
Скалам, арахь, егьаҗзом.

Сызхынхалоу пцәар хәа сшәахуеит,
Сназдыгәгәалацәаз цақьоушәа.
Ацарахәа ус иаимшәахуеит
Сыхшыҗгьы, сапхьа ишьтоушәа.

Дәы иатцәарак сныкәыпшыхуеит,
Адунеи ду ааласхахуеит.
Ипацьпацьуа сақәтәоуп җыхәак.
Смыцәазаргьы ауеит җа хаха.

Аапсарам ара са сзыхәа,
Ихыдарам, акгьы башам.

Ари ныхәоуп, ари аныхәа,
Салагәырҕо сцоит сызгаша.
2009

* * *

Иаагоит хәа ижәылан ахан ахь ианеихо,
Амфадукәа ирнылаз, аамта иарфашьян
Икахап ироуаанза иахьдәықәлаз анеиха,
Ахтысқәа ирхыццак, русқәа дырбашап.

Иагыргааит урт ахан ду ижәылан,
Дрымбазааит ршыап иатцашәаз пхәыск.
Ишнеиуа раамта ашәеикәатцәа ашәылап,
Хыдарыла рымфә ианысп.

Игәакуа игылаз аңхәыс данрызгәамта,
Илыгәтасны, илхысны ианца,
Ирыцныкәаран излакоузеи аамта,
Уи дара иртәымеи зынза!

Ирбозааит иртәушәа, ирзалгаша алго,
Иқәтәаз ихалан иргаз ахан,
Ахаан ирызшәашам ирықәхо ауалқәа,
Аңхәысгы дырхаштран икам ахаан.
2009

* * *

Аиаша ухәар – ңеи угәра ргап!
Указшәа ахьубо – убакоу!
Ма алаба уадыргап, ма агәырфә уадыргап
Арака.
2009

АҠҢТААЦӘА РПАРАД

(Ацънышцәа алархәны)

Адаул иасуа, рбираққәа ирѡахан,
АҠҢтаацәа имѡапыргон парадк.
Рақхәа дгылан даауан цәца хахак,
Даакәырцалазшәа арахь ауахьад.

Ихы ацәы иахагылан еицақьак,
Уи дыцънышызшәа сықан, уажәы
Дивацало даауан ахаф-қьақьа,
Ишәхарқьақьашәа иаб икәымжәы.

Ипынцәа дкылхо дрышьтан тахмадак,
Иеырцкәынуа, изеивымго ицсы.
Дызбахьан хәа сықоуп уажәадагь
Ихы каканза иааиуаз хазы.

Дрылагылар руамызт дыздыруаз,
Знык ианицәхас, еазнык ианицәхас,
Дараапкызар акәхап изыруаз,
Ихаштгәышьеит ихы ахьдырхаз.

Дшәацәхныслон дахьнеиуаз уажәы-уажә,
Ибла иабомызт, игәы еилнамыргеит.
Ианимыхәа, инаихеит ацәыуатә,
Ицәгылан дықәган дыргеит.

Дыччон хатцәк дахьнеиуаз дҕамғьарза,
Ахыбжа иртөзшәагь дцон деиханы...
Ишнеиуаз цънышцәак аакылсны илеилартцан,
Ҡардацк днеины днагылт рханы...

Дшазхэыцуаз дааңсеит азэы абыста,
Ибон иара ихихрашэа ахчаҥ.
Еилагьежьюан ҥныши афыстааи,
Амра ҥашэаанза ицон апарад.
2009

* * *

Чаракаҥ снейн, игэастейт, изаацэан,
«Афны дакуамызт» рхэозшэа саҳаит.
Сгылан схала сахыҥказгы схьаацэан,
Избан смаазаргы еиҥны еиҳа.

Егы ачара сагхейт акырза,
Иржэхан, ирфахан, шыҥа царан.
Сназыдтэалаз сыздырзом, срыздырзом,
Бааңсыла рыбзгы аус адыруан...

Ари адунеи саҥаарц, изаацэан
Мфакэак сыццакы-ццак сшырныз
Сааңсазар акэхап, исықэхауейт ацэа,
Сагхэыцуейт сахьаатэахыз ус:

Иҥаз, иҥоу еиҥахэашьа абамоу,
Исзеилкаауам сызлоугы шэзакэ уаау;
Сҥашьашэоуп шэышсыхэаңшуа аргама:
Заацэа саау сара, сагхан сышэзаау?
2009

АШӘТ ЕИҢШ

І

Зегы дыжэбейт, зегы дгэашәҥейт,
Дышәҥны дгылоуп иахьа ашәҥ еиҥш.

Дызтəом, лгəы адəахыы илыхоит,
Илеилахəз ңшак лыцрыхоит.

Излыцəшəозеи уи дагар хəа?
Изакəызеи ллымхə итархəо
Амши атқи лахəытхəытуа?
Дшыссиру, дшышəтыз акəхап.

Далагылоуп лаамта лакəха.
Дыңшуп уи лгəы хытхытуа.
Зегы дыжəбеит, зегы дгəашəтеит,
Дышəтны дгылоуп иахы ашəт еиңш.

II
Убас дықан, зынза убас,
Зны санғаз, сара сзыхызаз.
Саахыазырңшыз, сықəгьежы сышьхəа,
Саңхы дгылан уи дышəтышха.

Нас, аф асааит, иқалазеи,
Илхамызшəа лыңшшəы згазеи?
Лгəақрақəа зегь лыхызамə?
Аамта цəгьак дама ицамə?

Ашəт иғысхыз сыцəканзамə?
Иааиуə зегы цоит рхəамə!

III
Зегы ижəбоит, зегы игəашəтеит,
Дышəтны дгылоуп, иахы ашəт еиңш...
2009

* * *

Досу дызтаңшуа иара ихроуп,
Уи аҕаҕхьа ихгы лаиркәышт,
Хеикәырхагас икоу хыргәыгроуп,
Үыргазароуп... Данырхуеит аҕәыш.

Илгоит иреигъу, дрышьтуам ираҕызго,
Иаңсам ала иаңсоу рхәашоуп.
Амҕа ахьарто аргама аҕәырдысга,
Ашагъ ашоуп, ахаагъ ашоуп.
2009

АПОЕЗИА АХӘЫЛҚАЗ

Апоезиа ахәылқаз уажыргыы әуеит хәә
Сыкоуп. Ари ссирми, иссирми!
Уара уаҕа уреигъхоит хәә уеихәан
Уааикәгәыгт уфызак. Уи акридырма!

Игәы азфозма азал зеиңшрахашаз.
Рнапқәа ааинырқьашәа руит аҕьап-чапхәә.
Уфыза ургәыгуа иихәоз зегъ башан,
Уҕазу уи цъара акала уихьчап хәә

Рғанынарха идәылтңны? Ирхәоз нарыцхәо,
Агаҕа давала днеиуан шыьбжыышьтахь.
Уара ицәыругаз арбан аҕыц хәә
Ианутцаанза ианыхуа уғанынаухаз ушьта?!.

Апоезиа ахәылқаз уажыргыы әуеит, дад!
2009

* * *

Дқәыңшуп. Лыңшзара сыхнахуеит.
Сылаңш дытшәом дахьцалак.
Арахь иҕалаз сгәы ахәуеит...
Иҕаз дыҕан, аха дааг!

Сыбла дхымцуазар ҕалап,
Аибашьра иахәхаз уи лаб.
2009

* * *

Итытны ицахьеит, ицахьагәышьеит,
Ари ашта – ауоу хәаны.
Ара шыта уаха чара рушам...
Аамта дәықәлома иаахәны!

Ара иҕоу ак дырҕыцуам.
Иауп қәак, илеип сук.
Ұызас арахь дымғахыцуам,
Ашта дталашам сасык.

Агәашә ҕығрып, ашта еималап,
Ақәа кылсып ағны ахыб.
Икаңсап ашәыр иғалаз,
Ара ҕыынҕыыхәа рымтәахып.

Дшааиуа амғасғы даатғылап,
Азә дибазшәа, дааимхәаны,
Инаиршәып аштахь илаңш...
Аамта дәықәломей иаахәны!
2009

* * *

Ацха хыртцап итабгар,
Изѣаѣаз дыңшаа-дызбада!
Уныкәхәаны зык уагар,
Дарбаншь гәахәарак знаҗаз?

Убжыы рахарым ухәхәар,
Ас калакәахьеит уажәадагы.
Сгәы сыхьеит, аха исхәар –
Згәы знархьуа иудыруада?
2009

ГӘАЖӘ МИРОД ДААХАЛАГЫЛАН...

Гәажә Мирод даахалагылан,
Ажәак ауп иихәаз: – Шәыешәырҗееи...
Лаңштдашәаран, аха сылаңш
Иңсы җазшәа уи даабейт.

Гәажә Мирод ишимаз гәалак
Усгыы избартан, иара нас
Дҗааит хдунеи данналаңш:
– Абри азоума хазҗахаз?!
2009

АЖӘА ЗЫРҖАЗ

Атрибунахь шәышнеиз
хара шәнахагәҗасшәоуп,
Иааҗәымҗзакәа иҗәажәогь
ажәа зырҗаз шәоуп.
Ишәзызырҗауада
уа зсасақәа рахан?

Ажәа зырҗаз
ишәырҗазеишь уаҳа?
Иаашьҗзырҗада
насшәа атаз?
Ажәа зырҗаз,
амҗагь зырҗаз!
2009

* * *

Узлоу уанызрыламгыло,
Ианухаурштхьоу узлаз,
Иуҗаххоит уцарц ункылаз, –
Ушцара уцазарц умҗас.

Ишыбжьырхра угәы бжьырхуеит
Ушааиуаз иубаз, иуаҳаз.
Уҗазамызшәа уанырхуеит,
Уҗартцаргьы араҗа аҳас.

Иацызны ушьҗҗаара иафьдаз?
Урт роуп иахьа узжуа,
Дуҗаччахуеит ахафьда,
Узҗарыжьуа ақәабгьы ршуа.
2009

...СЫХӘРАК ҒЬАН

Иамугәышьеит сара сыбла ааҗшны,
Сыхәрак мжьыжькит,
сшааиуаз, сыхәрак ғьан.
Скәыба иатцагылашаз дыжны
Санаахынҳәуаз схаҗагьы сыҗсхьан,
ихәеит.
2009

ДИОГЕН

Аамта еилахэашь далсны, алѡақ дашэны,
Мши тхи неипшыа амѡа дықэлан дахьаауа,
Иацло, иацло, зынза иацлеит уи дызражэуа,
Дцаа-цшаауа днарыхьзоит ана-ара ауаа.

Ипаҳалаз анаѡс иааиуагы дшаргэамтца,
Нцэара зқэым мѡақы ахара дагеит.
Амѡа дықэуп, амѡа дықэуп уи иахьанзагы,
Ицэашьы кны ауафы дишьтоуп Диоген.
2009

* * *

Избаз сыблақэа ирхаҳалт,
Сарлашэра икоуп, аф асааит!
Исыхэаран иказам уаҳа,
Ицазгы ахьымаара ицазааит.

Аха сзалтцауамен шэымца,
Иаасымцэаран икамзаап хьаагы,
Сыбла ихгылоуп ихымтца
Ицаз, аха изымцо ахаангы.
2009

ИСЗЫНМЫЖЬУА НЫЖЬУА

І
Иааит уи амш, иааит асаат – ашьшьыхэа
Ашэхымс иаахытцны, иаасыдгылеит фэҳэарак.
Абраќа инцэоит хэа сархэеит уара уныхэа,
Иќататэуп хэа наццан акы атак,

Изакаэizei уи, нас, ацаха сымто,
Амѡа сыто-исымто исыхъаз?
Инаскьо шэнаскья, ишэысто сымдан,
Уи аргамаз, атахызаргъ, уи мазаз.

Саргъы снаскьоит, сѡм асаба ргylan,
Пѡтак сагоит исытѡас, саанаган.
Сыбла ихгылоуп санаауаз арахъ испылаз,
Цэыкэбарқэакгъы катэоит саѡхья, инасѡыкэкэан.

Сыргэыбзыѡа акы схы ашышыыхуеит,
Сыкэа иѡалан, смаѡра иѡысуеит, сеимнадоит.
Аамѡа икыджэан иагаз тзыкгъы ашыыхуеит,
Реишыа змам бѡыцкэак неиѡхыттоит.

Снапкэа еитѡыхуп – сызхынѡало ѡауак иалоуп,
Сара сеиѡш, уртгъы агоит аѡша.
Исеилкаауам ахылаѡъарахъ ас сызѡало,
Схы шыѡхны жэѡан ахъ саныѡшуа!

II
Аха иааит, – иѡоугъ иара уи акэзаап, –
Иааит уи амш, иааит асаат – инѡэоит
Сара исыѡаз аамѡа! Аф асааит,
ѡынч сѡап сымѡэази – сыѡхэѡаѡэоит.

Исызѡымкааз бжыызар, – ирмаѡаитеи! –
Гэаныла, ѡхызла ма аргама исыргаз?
ѡазшаз зегъы ѡѡэарак-ѡѡэарак ѡаиѡеит,
Сагоит саргъы наѡ арахъ саазгаз.

Сызмышыѡа – сѡамѡаз ак сыѡрыхоит,
Иакуп сѡышыэ иѡэкны ажэаѡак.

Қаадк ианыстаз ұысымшыаз сыгәтыха,
Иқастазшәагь сықан зеггы ртак.

III

Зеггы ртак! Уи қазтаз дабақоу?
Иқоу дықам, ицаз дықам – зеггы зхәаз!
Сымқасроума сарггы ари сшаргәақуа,
Сгәы сышкыдхо, схы шысхытцау абас?

Схы нақәтцо сааиуан ус маншәалак,
Иңстыхган уи аацәырцт ацыхәтәаны...
Ари ацәхәыра уаф данымсц ашәала.
Сыңшуп гәырқала уажә ара стәаны.

Ихәшаха угәы икыдлаз ануғнахуа,
Аңстазаара уазытқьоит, уеикәашәоит.
Аха испырхагаз цшыаала снахоит,
Ихәатәым ұара ак самхахәархәагь сшәоит.

Сшәоит сара арақа ргәы нсырхар хәа
Згәы нырхатәым, сара сгәы нзырхаз,
Ирымушаз сзыруз урт, иагьсархәаз,
Дқастар стахым арақа азәггы қас.

IV

Исынмыжьюа ныжьюа, саныцшылоит
Ихынхәны арахь имаауа мқакы.
Схы ргеит шьоук анахь, еидшылан
Еимдырххоит шыжыаахыс урт акы.

Изалымтцау уара идыр ақыбазыба,
Изыриааиуа шыта еилкаа тызшәак.

Ахтыста, ацәыргыла аицш днахыцан,
Азәы даауеит, ихарззала ишәақь.

Дникиларц азә арантә дхысхысуеит,
Артәаахәа иргахуеит еазә ибжы.
Абар, абар, хашихәацшуа дхысуеит!
Пцәыск даацәырқьоит уа: «Сара сышәшы!..»

Нцәара ақәым амџа, уи сагароуп,
Зқәак срырнагап, шыхақәак срыхнагап.
Исзынмыжыуа ныжыуа, снаскьалароуп,
Исыргылаанза атцыхәтәантәи акәац.
2009

* * *

Иреиғьыз сымшқәа ныхуа, иныхуа,
Амџа сықәлан сааскьазеит.
Аҳауатцәқьагь зны ианфыхааз
Аамта абақаху – ицеит!

Ицеит азиасқәа хышхыцәан,
Акәарақәа ҥыкәкәаны,
Сыцәар – стаҳәахаа сыцәон,
Снықәиаргь адгьыл агәаны.

Ақсабара шәтын, ифыхан,
Игәытгаган, зегь цсы рхан.
Ақстазаара аџеицш сафыхәон,
Сцон, насыцк ахь схы архан.

Амра сыцын, амза сыцын,
Идыргьежыуан сыблахатц.

Зегъы аргаман, зегъы цхызын,
Гәырк еипш, илазит ашыац.
2009

ЦХЫЗ

Сацъал ааизар акәхап, ҳацсцәа срылоуп,
Аиҳарафык ахыѝоу – уахь – акы сагоит.
Сан илхәыхуеит акәфәфәры ашыла,
Дызбоит сабгъы – уи анаѝа алу икәоит.

Сахәшъа Ида дгылоуп ганкы леатан,
Лылахь еикәуп, дцәажәаргъы лтахым.
Аха усгъы акы лхәарц дафуп ажәада,
Даахытырцгъы лгәы итазам арахь ашәхымс.

Лфаныналха аштә дықәлан, дцар хәа
Саашәан, уахь сфынасхахт саргъы.
Ирымамшәа сангъы сабгъы исархәо,
Рхы аасықәыркыхуам зынзагъы.

Ипхызушәа збоит сызланагалаз,
Аха, сыцшын, лабфәбоуп, абар,
Хгәыла Бадра дааиуеит аштә дталан,
Дааидтәаларц саб уи, илу икәар.

Бадра ибжыы ахыфлон зны аҳабла,
Уажәгъы иргеит хәа сыѝоуп – исмаҳаит.
Ус даагылоит Бадра исшәа адабла,
Сара уахь снеинахуеит: ихъзеи, ҳаит!

Сахъаакәгъежъыз сангъы дыѝам, сабгъы,
Пшак дымтарсны дагахъан сахәшъа.

Иаасзамто уаха ак хасабгы,
Ашта сгыцны сфынасхат, саша

Длашо акэын уи дышхалагылаз,
Ааигэазоуп данцаз, абар, сыхзоит
Шысхэоз, дцахит уигы абна днылаз,
Саргы уахь, сахан, ыара сцоит.

Анафс, сышнеиуаз гəафак станагалахт,
Сыцсы сыман, сгəакуа, аарла, сгыст.
Сцоит сара, сцоит арантə сыбналан,
Зны – саатгыло, зныхгы – саахысхыс.

Бжык аафועит сышытахька «умцан!» хəа,
Дгытцəгыгытцəуа сышыта дхылеит пхəыск
Хара ак лашон, сара стəала, имцан хəа
Сыкоуп уи, уара идыр еибазыркыс.

Сацал аины уи сагылаблышоу,
Исыхан уахь сагахуан мхылдызк...
Санаапш, афны сыкан. Меышан.
Дыччо дысхагылан уи апхəысгы.
2009

* * *

Аапын илыхьыз хьаахеит тагалан,
Дзацəымцеит уи апхын дзыниаз.
Ахəра мжыжькыр, акраамта еималом,
Иаргəамтцует иацрыхацəо итəаз.

Инхагəышьом ашəтгы шышəтыцу,
Ишнеиуа атла бгыиатцəагы фoit.

Ари адунеи аҕ акгы ыҕам иҕыцу,
Азынра ааир, зегь сык ихнаоит.
2009

АҔСҤАЗААРА АУЦӘОУП ЦАК АНАМАМ

Ampun tux

I
Иануба нахыс аҔсҤазаара цакыдан,
Уажәа ажәам, ушьамхы кәадоуп,
Иубоит ухы узаламкрашәа ақыҭа,
Агәкажьзарагь ақәзаара ахаҭоуп.

Адунеи уаҕ дықәымшәа уа уда,
Уи ҥыкка уналапшып шыжьык.
Иануба нахыс аҔсҤазаара цакыдан,
Ихьырвырза иухалап дача бжьык.

Иануба нахыс аҔсҤазаара цакыдан,
Умхы латҭам, илатҭазаргь ирашәам.
Уал удым, уаҕа харагь удым,
Акгы зам араҕа, акгы шәам.

Арыц еиҥш алу уахәлашәазшәа
АҔсҤазаара уалагәп – уагәыхп.
Уаагылап уара акы уаршәазшәа,
Ақәҭарагь аҭсахым хәа, ных, ных!

Иубап сажәеинраалагы цакыдан,
Ианахаҕа удунеи ашәшы.
Уагьизхьапшрым уаҕа уара ахыда
Аҕарахәа иуқәзыргаз зыбжьы.

II

Аңсҕазаара ауцѳоуп ҕак анамам,
Ианбылҕо ауалыр еипш иҕацѳа,
Сазнымкыло инеиуеит акы саман,
Шѳкы сырхымзо, сгѳаҕуа агаза.

«Дызмыртѳозеи!» – рымшуп, снараҕысын,
Рызхѳаҕшхатѳѳа смоукѳа срыхъзаны.
Сара ҕынчра аазмоузаз арҕысын,
Иаауан аамҕа ҕѳык сахатданы.

Уи саражѳу, даѳеакы саражѳу,
Сеикѳышла саалагылт агѳашѳ.
Аха ишҕыѳыц сгѳы иҕыѳуеит ажѳа,
Усҕы дамгац ашѳа уаѳ деимгѳажѳ.

Сазнымкыло инеиуеит акы саман,
Исызгѳамҕо уаҕа саамҕа ахыца...
Аңсҕазаара ауцѳоуп ҕак анамам,
Ианбылҕо ауалыр еипш иҕацѳа.

III

Хы амамзар иаҕо, ҕак амазар иаҕо,
Саахан иныскылаз агѳра аѳарххо,
Аңсҕазаара саццоит. Саргѳаауеит, сашаҕом,
Уи зны-зынла – абар сахыҕахо!

Сгылахт сышнеиуаз, сѳыжѳѳан сканажыын,
Сгѳы иснаҕан ицазшѳа инасхыс.
Нас адгыл иахыууа сназгахуаз рашыын,
Искын аҕамчеипшгы мацѳыск.
2009

* * *

Сшьапқәа хырҕаҕыа, санхәыңыз еиңш,
Сықәлар шҕастаххеи, мшәан, дәык!
Уи иац акәмыз, нас, итдызеи,
Ғәа утәык соуит, ғәа хәатәык.

Сыџуа срышьтан ңарңарлыккәак,
Ғәырк еиңш, сыларшәын ашьац.
Цығшәа сџеиуан атҕла рықәцәа,
Сара насшәа – саамҕа мцац.

Имцац моу, зыжышәа салагылоуп,
Иңсҕатцаган исхыыкәкәоит.
Ақәа сцәуп зны, асы сылоуп,
Азлагара ду лагоит.

Иамоуп аамҕа иалагаша,
Хацәыбналан уаџҕь хазцом...
Стәоуп сазхәыцуа салагашыа,
Арахь сахыааихыоугь сызхатцом.

Уааи, хәхыңап атәыргыла,
Схәахуеит, сџызак снаихъзан.
Ғәа ңытџыкгы ирықәшәоит сылаңш,
Иааит уртҕ ңықәхәаша исыцәцан.

Ашҕа хамкызт, хҕәарабжыара
Хцоит – хабацо? – хбыжыкыаны.
Шыҕа ихамам хара ңсшьара,
Хнаскьоит наҕ, хнапқәа кыаны.

Хҕарахь акәхап, уахынтә-хәжәрахь,
Уанза хрылазлап шә-уск...

Ара сгылоуп уажэы сҕажэкуа
Адунеи иахьзарц зтахыз.

Иарчихэчихэуеит, аа, сшыапашта
Адәеиужь хызкьо ахаскын.
Сышпашлеи арахь сқаашза,
Ари пхыззарггы стахын.

Аха сгылоуп цыара антәамтаҕ,
Сымш кыафуп, сытх ауцәоуп,
Зегь снато, уаха снамто,
Сымфа гәыграла инырцәоуп.
2009

* * *

Ус, сшааиуаз сыңсы ааивызган,
Сгәыргьатцәа адәы снықәлеит.
Исымамшәа даҕаа усқәак,
Дызбанда аасгәахәит сықәлак.

Испәхалоз амфа снаҕеит,
Исытдасны цшак сышьтнахит.
Амш сашаҕеит, атх сашаҕеит,
Изнахатәыз зеггы ирнахеит.

Ишәахәозшәа збон абардқәа
Икылгазшәа сусқәа алыхәта...
Уара абартқәа... Уара абартқәа
Изхыржәазеи, хәылак, ухәда?!
2009

* * *

«Итабаар акәмыз схы акәара, сышьтәымыз,
Абри амфа сананылоз!» – хәа дхәыцуеит.

Амхылдыз еипш ак ихан дагеит дахьатэымыз,
Азаза ишыклаш уахь хтыстак дынхыцуеит.

Рашта дахьтаһаз дырқамсо рҕаархеит,
Идырхэеит ихэатэымыз, иутэымгы идырузаап.
Изыштымхшаз шытых хәа датцартцан, дархэеит,
Аха усгы дааиуан дырфызан.

Иртэз дыхнахит, изгэамтеит ицэызуаз
Изгэамтеит ахатца – дызтагыежьюаз змахын.
Арака данцэытцас, анакагы данцэытцас,
Ихы ихаирштырц ирыцижэуан дахан.

Дшааиуаз дтыкэкэеит, дузымдыруа игхеит,
Дырдыку, узиҕампшуа итцшэаан илакытца,
Дыздыруаз дырбар ртахымкәа дыгмыгхеит,
Икыашыт уи аенышыбжыон итца.

Уахьгы датэымызт, шыта арахьгы датэымызт,
Ибоит ахатца – иҕартцазгы иҕытцуеит.
«Иҕабаар акэын схы акэара, сышътэымыз,
Абри амҕа сананылоз!» – хәа дхэыцуеит.
2009

* * *

Уи арахь дыказам, аиаша уасхэап,
Бнакы дылахеит ажэырт ааицрыхо.
Ибҕа ылацызтцэоз ибҕа арҕэҕэазшәа
Шибоз, дааит абранза. Дшэырҕыха!

Аха, дурҕыхаргы, шыта думырҕыхаргы,
Анышә дагахьеит. Иара иоуп зхы азтэз.

Инаскыа-ааскыашэа игылт уажэ аҕыһацэа,
Рыҕедырзхыан уггы иҕатцэҕыоу гээзтаз.

Даатэеит агэаҕ иалигаша алган,
Дшааиуаз аамта азыблара иеэтан.
Аха икэхеит убас еипш уи уалкэак,
Ус уал уаҕы икэны сымбац хара хҕада.

Уажэҕы дхэытцыхэҕэоит ибла камкамуа,
Даахэытцҕарц арахь цэгьак ыршо,
Аха анышэ ихы аиҕеит аргама,
Дарбан анаҕс иҕало здырша?!
2009

* * *

Стартахт исеихсны – сымтэыжэаҕэа еитцысхын,
Сларыштыхт ажэван сахьалаз иархаган.
Сышлеиуаз махэык сныкэтэахт стцысха,
Амахэ иатцэан, зынза игээзырхаган.

Исыздыруам рабцар тымкёзу уаха,
Атла карыжырец иасуан еихала,
Дысхыччо абажэ дыкэтэан аҕсцэаха,
Днацша-аацшуа, анаҕсшэа, ихала.

Сшизытрысуаз гәеиҕоу, дысцэызит, –
Дкабеит, сынкацаанза, шәахшәа.
Бахчак сыцан нас сынкахэыцуа,
Ныхэак еипшыз уи схэыцра сыхнахшәа.

Сыҕамызшәа збахыз сеитарбон,
Иааскьон сышьта ихыз еибаркьалан...

Сшьапкәа сытапызтәозгы дарбан,
Сзыргәакуаз сара ацәа сахьалаз?
2009

* * *

Ифытшәаанза аҗәрышь иашьталт рызегь,
Ахьз иашьталт, иасны иеибарехәахуа.
Урышьталар, шьта узларыхьзарызеи,
Урыхьзаргьы, ушьтартцап цьара ухәахәан.
Имтадырсуа рыкәа иҗоуп иҗамзо,
Иртәым зегь еидара хьантан иаҗоуп,
Ишҗеидыркуеи иара абарткәа амца,
Аха иаанкыл, ртың иқәҗа, ухатҗоуп.
Дрылагьежьрын дҗазар, мить калон арака,
Аха, иааг, инарыхьзеит ауп илаҗш,
Нас акраамта игәы дкыдхоит дгәакуа,
Хашҗашәшы, шәызуствәада хәа игылаз.
2009

* * *

Знымзар-зны сҗамлац хәибабанда
Сгәахәуа – сышьтәын шәааигәара сангылаз!
Аха усқан аҗееиднамкылазацызт шәбанда,
Иагьабаздыруаз усқан шәара ишәылаз!

Ишәылаз зысхәо, шәызлашаз тәахызаарын,
Шәыҗапҗазартә, шәара адгьыл шәыҗан.
Сара хәбжьара избахуаз еифызаран
Арахь, хәауан азәазәала шәысцәызуа.

Аибашьраҗгы шәзеибашьуаз дхәҗамызт,
Ихшәыртәаз хара дахтәын, аҗычцәа!

Шәмахәар царкәәкәә ауаа рмал шәахамыз
Ауафра ахәәа ду наӳ шәынхытцәән.

Азәы араса дақәзит аибашьра ашьтахь,
Ҡазәы – иман дшааиуаз камбашькәак,
Анцәа сҭаумырцшын хәа сшааиуаз шәаштә,
Ари аамтә алагеит сканажьуа.

Шәахьызбоз мацарагь схы сыхнахуан,
Сканатцон иара убригь сымчыдан.
Сахьтәаз гәаныла акәукәу сыхәхәахуан,
Сықәтыр сҭахын наӳ инхазгьы шәытан.

Аха ҫьаргьы сашьтуам, имхылдызха,
Сакуп ари адгьыл, шьала иҫыху.
Сымч зқәымхо зегь сара исусха,
Ажәәан сахьынхаларц сҭаыхуп.
2009

* * *

Ҫьаҳанымҕа инеиуаз ҫьанатҕа хәа рахәән.
Мшыцәгьан, урт баапсыла еилыст.
Аха инеиуан аанҫасрада, ргәы ахәо
Рышьтахьҕа ихьамцшуа, амәа ианыз.

Ирхатцааит, ианнықәла, ацҭахәа,
Ианаапса, асы рықәнауа ицшын.
Иушьуазар уаә ишьтахьҕа дхьатцуам
Рацхьа ишьтазар – иррын амшын.

Иҕамызт, мап, урт акы иннакыло,
Арантә ҫьанат абахча иҫацшуан.

Уажэы-уашьтан абар иахьырпыло
‘Еа дунеикгы иналапшит, иаашан.

Икахауам рымѡа иарчалан,
Иагьрызгэамтеит, илашэхатѡкьоу, цаны,
Цьаханым агэашѡқа ишырталаз
Иззыпшымыз амш иахьзаны.
2009

АРГЫЛАРАҢ

Исзеитеихэаз уасхэап сыуак:
Инацэыхарамкэа Псоу
Ашэшьыраќны дтэан ацсыуак,
Даашьан акэу уи, даапсоу.

Ауараш хьшэашэа ижэыхуеит –
Ипсырмацгоуп аќакар.
Аузбек иѡны ишыыхуеит,
Ашѡқа ґеитцоит аќатар.
2009

* * *

Цьаханымќа инеиуа амѡа сыртоит,
Саадыргылоит рапхьа, сыццакырц,
Урт ирбоит иахьыќало сыцсырта,
Исыцдаларгь шќартаху асырз.

Уи хьшхьцѡо, нас есаaira иацло,
Сшатѡахра сатѡахуа, исыхьзар...
Сара сеыргызмалшэа схьатцлап, схьатцлап,
Иахьыстыпу, наќ, цьанатќа сцарц.

«Хара хрышьтуам, уара уахь уабацо?!» –
Азә дааскьоит иратәашәа итачкәым,
Дылтабгоит, дцоит уи адгьыл атахь,
Икаитцаанза арака җеа иакәымк.

Даасгәалашәеит уи дышлытабгаз еипш,
Имаараны иааз иахьанза ашътәы,
Иҗааихар хәа сшәахит иара пәсеипш,
Напы дамкуа, дықәымзо агәы.

Цьаҳанымка инеиуа рыцха хыхуп,
Иаанахәоит тәыцк еипш изго зык.
Сара арака сыказар стахыхуп
Наунагза, уи шхыдароу сназхәыц.

Дәҗеакгы сназхәыцуеит: амҗа сықәлар,
Сара исеипшу җеа пытәык сыхьзап.
Сааигәа дгыламзаргы амҗан сықәлак,
Цьанат шыапыла агәыдыхәа сцап.
2009

* * *

Иахьатәи мариам, дад, даара-даара.
Ибғапцәагахар хәа хшәо-хамшәо,
Амҗа ҳақәуп ҳатцалан еидарак,
Абжеихангы цәгьашәа хгәы пнажәо.

Уланашьтыр уатәам, умч узымхар, –
Аранза иааугаз цап илеипхьытта.
Сара сызлоу ари амш мшымхаргь,
Снаскьалароуп хаала-мчыла еиҗа.

Иахьатәи мариам, ихьантоуп иаххьырхәо,
Ихашьклапшуа ҳдәырлымхлар руам.

Адгьыл сықанаргылом уатдә иахзырхәо,
Уатдәтәи амш еихаггы имариам.

2009

* * *

Кыр ҕалахуама сыңсыр хәа
Дтәоуп ихы дазынханы.
Хьаасггы имазам изырхәо.
Ахәа кнахауп иханы.

Аңсҕазаара ас даркаран
Уи ахаанггы дҕамлазаң.
Изхом ахьхьахәа илеиуа кәарак,
Ицәырцәан изхысым шыаңк.

Аха, ишилымшоггы уаха,
Дцоит гәаныла деиханы.
Ишыкнахаң ахәа кнахауп,
Ахәа кнахауп иханы.

2009

СЫРҢХА, ИХӘЕИТ, СЫРҢХА!

Иаасыдгылеит азынра хьшәашәа,
Адгьыл ду шыҕоуп исыршәа.
Имчыдаха исыдхалеит сажәа:
Сырҗха!

Сырҗха бара атцаа ианарҕаџуа,
Хкыдкыларҕада ус санынха.
Ибырҗа бара уахантәарак иааџуа:
«Сырҗха!»

Сыңсы алызгеит азынра хьшәашә,
Саргәаҕыз – иамоуит нарха.
Ибдырузааит бмапкра сшаражәуа.
Сырҗа!

Аңша иагеит аңша иалаз,
Сцап саргыы арантә сыңшаха.
Сеырейыңыңшәа сызлаатәари схала,
Сырҗа!

Сырҗа, ихәеит, сырҗа!
2009

* * *

Ишәымкәа, ихамкәа, дтәымкәа,
Аказы игәы мназо,
Ари амшгыы итәымкәа,
Дықәлан, аа, дахьцо.

Уаф дыңшым дахьнеиуа,
Иқәра дфанахәоит.
Аха икаҳаз дреиуам,
Уи ашәакгыы ихәоит.
2009

АҢСҢА ИХААН

Аңсҗа ихаан, ихәеит, ихәцәцаз акрыҕоуп,
Урт нхырхәышыа рымамзаргь ҕалап.
Жәларык еилых имамкәа дрызныкәон,
Итаацәа дышрызныкәо еиңш аб.

Аңхьа дгылан уи зегь раңхьа иргылоз,
Ирбартә иҕан ирзаңсаз дшаңсаз.

Адуцәа реипш ахәыцқәа дырпылон,
Дыцхьазамызт усқан уаф пақсас.

Уахгьы җынгы иһакнаһазшәа ахәа
Игәы тынчмызт, ицсы тынчмызт ацсха.
Ижәлар рзы уи абзиа дахәон,
Иҕаитцомызт знымзар-зны җемирха.

Дшаҕьо дрыбжыан Ацсны ахи атыхәеи,
Зшьапы кыдҕаз ихъзеи хәа дцаауан.
Игәыразра дызныз амѡаҕ ихәеит,
Зегь неидкыло, дырхылацшуа даауан.

Дкәалкәало дыкнеимхаит иѡашьаз,
Дахьырхәтәын зегь рыла иахьырхәыз.
Имцырымтәырц дшаваѡуаз Аиаша
Иацхьа ишьтаз амѡақәа дырныст.

Шьтахьҕа инижыыз цхьаҕа даләнеиуан,
Цхьаҕа ишьтаз ызаанза дахьзон.
Ари адгьыл цсыс иахалаз дреиуан,
Ари адгьылаҕ уи зегьы дрыхьзон.

Инапы разқәа ирнын уи дзыхьзызоз,
Иззынижьюаз илацш хаа шырхыз.
Ара дыҕазамшәа зны дырцәызуан,
Арахь даацәырцуан нас, данаҕахыз.

Дахамгылт атәыла ицсы қымқымуа,
Уи злабеиаз цхьакуа, измырхо.
Иахьааз ицон иныкшалоз атәымуаа,
Иҕахозгьы иара абра иҕахо.

Аңсха ихаан зегь аартын, иаргаман,
Ақыара ахра ауаназ, дад.
Аңсха ихаан ҳадгыл нцәа даман,
Суҳәоит, уи арии нахысгьы даҕ.
2009

* * *

Саауеит сара ари раҳәо, еиҕаҳәо,
Сзыкәшәазгьы сахьақәшәаз аракәзам.
Аңьнышцәа срылан. Икыхын азә аҳәа,
Азә цилтак датқан еиқәжыакца.

Хнаңш-ааңшуа ҳаалцын бнаршәырак,
Мѡакы ҳақәын ҳазегь ҳхысхысуа.
Азә уажәы-уажә дтыхон ишәыра,
Егьи даасыхьзахит ухыс ҳәа.

Хаңхьаҕа ицаз – ҳзышьтаз дара ракәын –
Хкараха урт ҳанырхьымза,
Хара-ҳара ҳшеилалаз лакәын,
Иаадырцәашан уаҕа са сымцахә.

Аҳәа зкыз иркалон иаҳәа,
Аңилта зкыз дхысуан дахьгылаз.
Ажәѡан саатцахан, цхыраарак саҳәо,
Снеиуан сцаанза снарылаз...

Сааңшыхит усгьы сыршьызар ҕалап ҳәа
Сгәы кылжәазшәа исыхьуа сахьышьтаз.
Дызбан такәажәык, иҕалаз рабхәап,
Бца ҳәа наҕ дыхсырцшылауан рышьта.

Дәышкәағыз сықәиан нас садыршьызшәа,
Ахѡахаратцәҕьа сылымшо уаҳа.

Нас сааѡахан... Сѡыцкѡхт аф сысшѡ,
Дысхагылазшѡ даины ацсѡаха.

Иаауан сара сахъ ишьтызцаахъаз ахәа,
Ишатцац иатцаз аңилтажә еикәжьакца...
Арии пхызмызт, илакәмызт, исахәан
Саладыршәомызт, иахьыказгы аракәзан.

Ақжибахра – ақстазаара иаңыз,
Ашыыцра баақс – ҳымыгаз, ҳаазымыгаз.
Аамта иаршәаз, аамталашәа ихьатңыз,
Нас игыгшәыгха абнаршәырахь иаауаз.
2009

* * *

Саргы аҗстазаараҕы ысымами пышээк,
Избо схарштүа, инасаҕьюа саауам.
Уацэҕы уанышээп, иахья уананышэа,
Уадгылап, уаццап нышээашья змам.

Анкыатѣи сѣызак ирымѣит хѣаха,
Дшааиуаз дызиаашаз – анышѣ! – дыркѣахѣит.
Уи днѣиуашѣа уѣѣ хѣанѣак дахо,
Шѣѣа ихѣи дѣахѣаран дѣшѣѣам сахѣит.

Иажэа иѣабейт, дгэаан, идмырцэажэаз,
Жэантэ идмырцэажэаз иажэакэа нтэейт.
Даатэейт уи аатраѣ дыгэжэажэо,
Акгыи рзеилам хэа Аиашеи Анцэеи.

Ихы иқәыжь, ызруаз данышәан,
Ауаа дрылоуп иахьа дҕаҕаха,

Исықәнагатцәкьоит ихәахызшәа исзыжәуа,
Иусқәа зегь наган ииҥеит иаҕа.

Ихы даакәсуа лҕаалхан ицхәысгы,
Ииуа изымдыруа даакәхеит еадхәыс.
Лара дырҕуп ла лусгы, иа иусгы,
Ацшәымасгы дыкоуп шыта ацхәыс...

Саргы ацстазаараҕа исымами цышәак,
Избо схарштүа, инасаожьюа саауам!
Уацәгы уанышәап, иахьа уананышәа,
Уадгылап, уаццап, нышәашьа змам.
2009

* * *

Ицоит сара саамта, ихышхыцәаны, саман,
Игәылцыз ашәтыш саффаанза иканзоит.
Ацхьаха соуаанза иааз телеграммак
Ицоит сара саамта, иныкәхәаша ицоит.

Ицоит жәфәнгәыла апкақәа еишьталан,
Харантә урт сылапш аарла ирыхзоит.
Аацынреи ацхынреи ныжыны, тагалан
Саакылсит, саамтагы ыкәхәаша ицоит.

Сышцашлеи шысхәоз, саалагылт азын,
Икәашкакараза исықәнаут асы.
Иахьанза гәаныла сыцкәынра сацын,
Иабаци, иабази уи иахьазы?!

Ицоит сара саамта, ахызатцә ахымзо,
Амца иалцо инеиуеит са сөы.

Уи сагоит сара арантәи сахьымцо,
Искам ағәрагь җаршә снапаҕы.
2009

* * *

Сара стың аҕны, – уатәы ма уатәашьтахь, –
Дтәашт исеиңшу, исеиҕу, исеицәоу, –
Ус змазамыз арахь, ари аштахь,
Шьоукы рзыхәа иалкаау, инцәоу.

Дааиран дааизар – дақәшәап атәашья.
Данааңш-ааңшып, ииуша идырп.
Ицатәхаргы дақәшәап ацашья,
Са сызмырцыз зиасқәак дрырп.

Ихәап сара исзымхәаз, сызхьымзаз,
Исызгәамтәз ибап – ибатәыз.
Дцарым уи дықәлан дахьымцо,
Иашак дацны даазар – датәыз.

Итәсуа, аҕыхацәа дрыман иҕеизар,
Иитәым даргәаҕуа ирхәлап, иршап.
Дыгәрагамзар, зегь рыла дҗаршеизар,
Даазгаз аңша дықәган дагап.
2009

* * *

Ирымам идырзуа,
Изымцеит еиңырц.
Ихырххьеит, цха хырцом,
Иҕам иңрырц.

Ишыхәлаз рыздыруам
Агәаҕқәа, ишшаз.

Анаҕа иуазыруа
Ипшуп ирыхшаз.
2009

РЫЦХАҚӘАК

Арыцхақәа! Хааиуеит иахзымхошәа иҳахьхьоу,
Хнеихыкәласуа, ҳаибафо, ҳаибажуа,
Иуңылошәа анубогь рыгәқәа тырхьахьа,
Гәықәхақәак ируа, ирхәо зегь башоуп.

Иумаҳар еиғьуп – ңсажәами ражәа,
Гәы аңам уи, ихәаз – иумаҳашоуп.
Аҳауа узфыхәо аңаа еиңш ихьшәашәан
Уаналагылоу – уақәшәом уахьцаша.

Шьоук аңхьа идыргылаз ашьтахьҕа ихоит.
Аңхьаҕа инеиша иґагылеит, днарышьтуам.
Аңәа иалаз иахьанза, ддырфыхоит,
Иґагынеихоит иреиархан ишьтахь.

Иреиғьу даныхуп, ианырхыз данырңом,
Еиңақәақәа иаауеит акы рхы ақәңан.
Зегьы здыруа иґоу рыздырзом,
Ишьтоуп русгыи ишақәңаара иақәңаан.

Амәа зырґаз иңхақәа хырхит,
Дахьнеиуа иаңхьа зиаск дызмыруа
Аңсшәа зоумхәаша иґаңхьа ианхырхәа,
Игәы дкыдхон хатңак, дуазыруа.

Амәа иаркараз аґныҕа дангәарла,
Иңааңәа иреиҳәон иґоу зегь шбашоу...

Ҳнеилап ҳақәлан, – ҳабацоишь? – ҳахәмарлап.
Арыцҳақәа ҳнеилап ҳаибафо, ҳаибажуа.
2009

* * *

Сыгәнаҳа зқәызтцаз дабанзазцо дықәлан,
Афстаа дихъзап уи, ацьныш дихыкәласп.
Дышнеиуа, мышкызны, исзиуз идырп,
Ихъзап ихъзаша, кәарак дызмырып,

Аха, суҳәоит, Ҳазшаз, днеиуаз,
Адәы дықәыз, амра ихацеиуаз.
Сара жәицхъыз ишьтастцом уи,
Сыгәнаҳа датцоуп, иутәымыз имуи.

Уи дамгар аузом, ихъымзар аузом,
Сара дсыграгылан харакгы дызцом.
Сара хара сыдым, сааныжь,
Амшын ихыхәхәала инеиузааит снышь.

Гәнаҳа сатцалом, сымәа разуп.
Ихъантам уи, сыцсеицш иласуп.
2009

АБЫРГ ИШЬЫЖЬ

Дымфыхаргы ауа, дфыхаргы ауа
Дшааиуаз, даафыхахт иахъа ашьыжь.
Дзырфыхазгы – рахәқәак дәықәын икаауа,
Ана аанда икылахеит ашьышь.

«Шаанза, итыцаанза, абга рыхъзама?
Абга ирфама, абга!..

Аоны ыкка... Ара уаф дахзами?
Игылоуп уи усгыи иахабган...»

Игэи дтацаажэо дныкэгылт абарца,
Ихи шытыхшэа дныкэпышит ашта.
Ихахаза амра аакылкэит дабарцаз,
Игэаларшэо дгылаанза ихаштуаз.

Ицсы ааталахт, даагэырғыахт ахатца,
Акы ицэалазшэа дэатцапышит ажэван.
Агэашэ шыказ днеиуан атаца,
Уака игылан ибеит шыоук еицэажэо.

Ицкыан ажэван, ихымызт уи птацгыи,
Игэырғыаган дналагылт ашыыжь
Харантэ ашэакгыи ааууан уи иацны,
Иабаказ аанда икылахаз ашыыжь!

2009

ИАХХАЗЫРШТРАН ИКАДА!

Ажэван халан, – аамтак ыкан усгыи, –
Хашытыпрааит, хнареипшхан ацсаатэ.
Ирацэафым ас амцэыжэақэа заузгыи.
Хаацсар зны, адгыылгыи хэааап.

Ара ишынхаз аабон хара иахусу,
Аха ихатцасны хама инеиуан пшак.
Ус, иаалыркыан, аамта хашыклахысу,
Хэынаххэит цака хтала енак.

Хкэыбаса хцаргыи ауан арака,
Адгыыл акны, хаикэирхэит хэзшаз.

Аңсҕазаара ңсҕазааран, ҕаргәаҕуан,
Зыжык еиңш ҕалагылан ҕара нас.

Ханнықәла ҕабжағь ҕамнахызааит,
Җажәә азахкит, ҕашәә азахкит уи,
Ихашьклахәуаз ҕашьклахәцәон, аф рысааит,
Иахзыруаз ацәгьа рхазыхәә ируит.

Иаххахмырштша ҕахьцалакгы иҕацуп,
Иртәахыз аргаман, аа, иахьцәыртц!
Зцәә зхырхыз адунеиажә ҕыцуп,
Узцом уи, уажәызарггы, унапыртц.

Җахьцалакгы ҕа ҕахьааиуа аракәхап,
Җхьаакәә зегь наҕ инкаңсаны
Иаххазырштран иҕада ҕаңсаатәха
Ажәәнан тбаа ҕшалаз ҕара зны!

* * *

Жәеинраалақәак сцәызит, имаңызшәә сцәызқәә.
Амца иахәхазшәә, рыццышә каңсоит.
Изақәызеи ицызхуа исҕахаханы сыцқәә?
Цәәхәәқәак сышрызхәыцуа сааңсоит.

Акы сагоит сахьымаара исытдас,
Сагоит, уи уаҕа арахь саанагом.
Жәеинраалақәак сцәызу зыңсҕазаара зцәызыз?
Нахьхы злагаракгы уаҕа илагом.
2009

* * *

Сара сеиңштцәҕьа изеикәузеишь алахь
Ари амш ду, ихааза амра зхаңхаз?

Ақалақь салоуп, абар, алаќыала,
Еилкаанғыы исымам схы ахьсырхаз.

Илахь еиқәуп сышнеиуаз исқылаз
Сѡызак, исаѡсыз ақсышѡак хѡашѡа.
Илахь еиқәын сахьаатытыз сгѡылак,
Ипқхәыс лахь ибжығыы иргеит дыхѡхѡашѡа.

Избеит ақхәысгыы лылахь еиқәызшѡа,
Илахь еиқәызшѡа илыцыз хәычык,
Сгәы пжѡон, еилкаамызт уи пызжѡаз,
Аха саргѡаќуан, саршаќьон мчык.

Сылахь еитцнамхит араќа бла иамбаз,
Бла иабоз сылахь цѡгыа еиқәнатцон.
Итасмыршѡыцшѡа мпыл затѡык амба,
Дѡы иатѡак ныжыны, сықѡланы сцон.

Ахѡмарра нцѡоу, уара, иалагоу ирѡыцны,
Сгәы акы итнарпсауеит, итнарпсаа.
Саахынхѡызшѡа иааидыскылаз зегь ырзны,
Арантѡ сахьнықѡтрада исымам хасаб.

Аха сабацо? Иахьеиқәым уаѡ илахь,
Акѡтағь былгыѡ иахьықәу дунеик.
Аха иќамеи ус еипш атѡыла,
Иќатѡќьам, иќа! Баша сеимдеит.

Изурызеи, нас, алахь еитцыхым
Ари амш, сара сызлахаз!
Аха маќыана сымчқѡа зегь ныхым,
Саиааирашѡа збоит исағаз –

Игәкажыгоу, агәашә аҗынза уназмышьтуа,
Сымға пызтәарц иаиуа – исҗахәыц...
Дәкәак шытоуп ихыблааны сышьтахь,
Ашьац җеиуеит саҗхьаҗа җыц.

Сааргәыбзыҗуеит, машәыршәоу, лаҗшы хаак,
Иаасгәанарҗхоит ари амшгьы убас,
Ихәыцу, ихәыцым дунеик ахь исыхоит,
Исҗыло ирызгәамто иахьа сахьагаз.
2009

* * *

Апстазаара, мшынцәкәырҗаны саршәын,
Уи агәаншәа исыргылеит сара ашәах.
Сзаарҗәрыло, зны зыхәашьқәак снаржәын,
Сықәнагарц аҗәанахеит – саршәахт.

Пхыз җаастак исзеипшха уи сшалоу,
Исазхәода, исыхьзаанза сгазара.
Иарбан цаҗьоу сара сназыдхәашало,
Скәыбаса санцашагь сышцара.
2009

* * *

Ирымхәаша еиҗархәахт,
Ирымуса еиҗаруит.
Ишәоит ицо рыцәцар хәа,
Иҗоу нхарц, ихәмаруеит.

Иабабнало – ибналар?
Ианзеибамба уаха,
Ишакәым еишьталан,
Ианакәым еишьклахәит.

Ирымам еизыпшыха,
Усқәак наӳ ирнахоит.
Иахьа саазырлахѣыхыз
Дара рхы рыхнахуеит.

Ирѣықәыц ауп ирѣықәу,
Рхаѣы ииз ииц ауп.
Иџуа адәқәа ирықәуп,
Рақара адгьыл итџоуп.

Исыхьзон – исхьымзеит
Исцәызын – ицәызым,
Ицалоит – изымцеит,
Избоит, аха срыцым.

Инаскъан еибархәхәо,
Иаахынхәит ихәмаруа,
Ирымхәаша еиҗархәахт,
Ирымуша еиҗаруит.
2009

* * *

Дыпшзан, дгәыбзығын, дагьқыан.
Сѣапхьа днагылон есшар.
Дсыртцафын. Дсамхабеит бзиа.
Иқаломызт бзиа дызбар.

Сааскьеит, сымџа санысын,
Истахын даҕазныкгы ҳаиниар.
Саашәеит: сџыза дипхәысын.
Иқаломызт бзиа дызбар.

Жьра-цәарак ҳаман, крыздыру,
Еилыскаан – еиғын снаскьар.

Сдәықәын акыргы суазыруа:
Иҕаломызт бзиа дызбар.

Хатца дцахъан уи акырынтә,
Иҕалон лмацәаз сааташәар.
Аха дзакәытәҕьазгы здыруан, –
Иҕаломызт бзиа дызбар.

Ақәыпшза даакылсын дшамшамуа,
Иҕалон сара сеилагар,
Сгәы аангыларгы амуаз,
Иҕаломызт бзиа дызбар.
2009

* * *

Сәаңхъа бцәыртыр шңастахыз бшамшамуа
Быпшшәы набыхҕьаанза бара аңхәыс.
Изурызеи, бықәхацәеит уахь амәа,
Сажәит, ихәеит, сара ара сшыңшыз.

Хаикәшәар акәын разҕы змоу иахъанзагь,
Хнырхәышья аман иҕам ихәцәцаз.
Еиҕәктәын уажә аңхъа ххәыштаара амца,
Аха аамта ҳалахәмарит цас.

Уи бара багеит аңша багәылак,
Бышьятәә арзырц иалагеит шыжьык.
Бсызгәамтәит – зынза сааигәа бғылан,
Схьанарңшит иаагаз даҕа бжьык.

Иҕаларын уи бара ибыбжьызар,
Уара шыта уазхәыцла исызмырҳаз.

Банызбашаз акы сарлашәт – сшызар!
Адгьыл аццышә ықәхаит сахьагаз.

Сахьагаз, сахьынхаз, сахьызыз
Уафы издыруам, схаҭаггы исхаршҭ!
Уажә издыруеит убасқанггы бышсыцыз,
Сыҭсы схыҭрын сара уахь сынхар.

Ицаз боуп барггы усггы, изымцаз,
Бейкәнаршазаргь, зымџа арахь иаауаз.
Иҭымцәаран иҭан сара сымца,
Сыкәа зны бҭашәазар еҭәатцас.
2009

* * *

Ачараҭы снеин – иҭам сдырцәа,
Ҧсышәа уафы исеимхәеит аҭсраҭы,
Арҭ аҭыҭқәа сара цқьа исыздырцәом,
Иахьакәым цьара имџахыҭцит сҭы.

Ара игылаз хыбрақәак неилахау,
Идыргылаз ирхоуп даҭа цәак.
Ҧакәажәыкгы Ҧсышәа салхәом уаха,
Зегь рхы цахьоу араҭа, нҭәа!

Саанагазшәа сара арахь шьханхыҭцынтә,
Ҧарацәак ааҭшуеит ишанхашәа.
Еихлафуашәа еилагылоуп, раҭсшәа рцәызын,
Аха усггы ирхәеит џбаҭа ажәа –

Иаҭсышәанггы иаҭсышәамкәа, ихьырвырза,
Изазамазон, игылазу иашьны.

Мап, сара ара уафы сиздырзом,
Ицатәуп арантәи – саагьежны.

Аха, шәанаңалбеит, сара аратәуп,
Санаалом арада даеа тыпк.
Саазлагылаз тәымуп, сара исаңтам,
Исыман сара араңа зны насың.

Аф асааит, сиасуеит – сажәызаап,
Санғаз ҕақы сгәын ара, ҕақы схын.
Исгәалашәо – шыоуқы зны сырҕызан,
Исгәалашәо – шыоуқы зны сырҕахын.
2009

* * *

Иахынаҕша, иҕахәаҕза иҕоу, инаҕозом,
Сыбжыы аҕауа иналазуа ицоит.
Дәык сыкәгылоуп сымала, скәаҕза,
Пхьазашыа змам еңәақәк сыңхьазоит.

Икыдшәаз са сакәу уа, аетңа акәу,
Ишызбоз атх илалаз иңаз?
Еиҕахәашыа амам иҕоу, зегь лакәуп,
Исылкьо закәи, мшәан, хҕатқас?

Акалашәа иҕами, иаҕша зегь аҕзааит,
Аамта иарцәгьарц иаҕыз слахьынца.
Уатңәтиқәа сыртәхозар –
иахьатәиқәа зегь саҕсааит,
Уаҕ ибла самбоз зынза.
2009

* * *

Сықәха саауеит сара антәамтахь, –
Егьсыгым, сымџа санысп, –
Сымшқәа хыдарак иамто,
Санғаз еипш, сгәы насапыс.

Иҕан санызхуаз, аха ианбыкәыз
Ианыламыз шыоуки ылхо ажәырт.
Скарауараха амџа сахықәыз
Җазшаз сигәаңхазар – иусым егьырт.
2009

* * *

Изакаҕызеи уахаггы сызмыртәо, –
Сзыршәаз, схы итәшәаз?
Избоит шыоуки сеимыртәо,
Сындырхахуагь нас.

Избоит ицаз хынхәызшәа,
Саазшәа сҕаханы.
Схахәггы ҕыц ихәызшәа,
Арахь сҕы ханы.

Аха наҕ ауп, наҕ ауп
Сара сымџа ахыцо,
Уаха акы саргәаҕуеит,
Уаха акы сахьзом.

Снеиуеит, уаџггы дсыцым,
Сыртахым сызтәу,
Илабҕабоуп, иңхызым.
Иабакәу иахьцатәу?
2009

* * *

Икамхаша! Икамлаша!
Дшашьтаз, иказ аниаха,
Амѡа дықəымлеит уи баша,
Атѡа фихырц алаха.
2009

* * *

Урыламзырц утахызар узлагылоу,
Зынғы ргəы ункыдлала ухəшаха.
Удырѡашьар алшоит уара иуңыло,
Иузгəамтаргь дахьыкатѡѡу уаға.

Иааузгəаар – рахəақəа аатырцаап,
Рыбз рхып, идратѡап ртацқəым,
Акы рхəап уѡафы – уанырбо,
Инауаѡсыр – иузырмушеи иакəым.

Умѡығымхан, уажəа ырхаа уи ааста,
Ргəы уамысыр – уаргьы ухы ршышып,
Иранажьтəымгьы анранажь, игəастаз,
Умариа аароуаанзагь уршып!
2009

* * *

Адунеи ду иаакəлашеит амра аацəыртын,
Ицазар хəа сыкоуп ари азынрагь шыта,
Сыпшын, ихышхытѡан идəықəлазгьы сырзын,
Ажəѡан иатцан цтақəак еипхытта.

Сыказма ари азын хышəашəа сацəцап хəа,
Сылцып хəа асы-мкəыл, саршəын,

Ашәа хаан арахь аҕанаанаха исабхәо,
Сыцкәынхеит иаразнак, иацызны сажәын.
2009

* * *

Бзиа иубаша шбакәмызгы дырны,
Агаза, ихәеит, зны бзиа бызбахуан.
Еилахәашь илеиуаз зиасқәак срырны,
Снеины уа бҕаҕхьа снатәахуан.

Даакылсуан арақа, иеабаа хысхысуа,
Дынҕахауа иеиқәа, ҕадабаҕк.
Дургәаар – атықхәа дхысуан,
Днеиуан нас дақәтәан иеабаа.

Бгәашә сшылымтуаз гәеиҕазаап насшәа,
Иара убрақа, бгәашәаҕ сидықит.
Адунеиаҕ бнаос уаҕ димбазшәа,
Дыҕуа уахь бганахьшәа ддәықәын.

Хус, ихәеит, хазлымгаша усхеит,
Агәаҕгы хышхытәон, иҕамбеит.
Ашьтахы уи аеадабаҕь бипхәысхеит,
Биеиҕымзар акәхап, шәеибамбеит!
2009

* * *

Рыбзиақ ыҕазаргы ухнахшам,
Икны уаатәап ухы еимлагәа,
Ирылшозар, цасгы, гәаҕшақә
Азытәҕьагы амца ахьадыркуа!
2009

* * *

Аамта цоит асаба ргыла,
Слымхақаа цырхит быжықаак.
Ршьамхы рытцзаахьеит испыло,
Инархынхало ирыхьзалак.

Ихцәышааза, рхаҕқаа шыадан,
Сықәлацәак иахьа иаацәырцт.
Инеиуашәа зык рҕаатан,
Урт ргәыҕрақәаҕы дырзт.

Амахә пцәама изхынхалаз,
Ацха хыху иназқәыххуаз,
Избац ракәны азәҕы дҳалам,
Иҕам иамуз ирзауас.

Сагоит усқан сгәалак самцаан, –
Ашәоуп, иамазам ааихсыҕ, –
Схы итымтца, сгәы итамбо,
Итхәраа иааиуаз схәыцра азыхь.
2009

* * *

Умҕахытц арахь, акака еицаажәып,
Улаха акәым амҕышаха шыоук рышә.
Ууаҕыми, уааи, хаҕынеицәажәап,
Исхәом сазгаган, мап, ари арыжәтә.

Саазқәылаз уи зынзаҕы исыжәзахуам,
Аха, уанызба, ицахьаз хынхәыхт:
Изжәында аасгәахәит ҕыкҕы сахан,
Уи сара сашьуазарҕы сашьыхп.

Иудыруазеи, уатцэи исмоур ажәха,
Иахьа – атцэицак!.. Салтцып ма сагап.
Иҕам пхэыск сапхьа дцэыртп дахкәажәха,
Ицаз мышқәак ақәеипш инасьхыкәкәап.
2009

* * *

Иҕалом, дад, ас гәырфала утэызар,
Ухы жьашәа уааила, ухы жьашәа.
Аамта иахьа аамтала ҕазэи итэызар,
Уҕынахала, мацк уцсы аашьашәа.

Қәа амузозаргь, иубалоит икыдыбгазшәа,
Аҕәкәахәа аҕаанахахызшәа акырцх;
Уҕапхьа дгьыли жәфани леикәыбгазшәа,
Илеирашәа ахахәгы умфә акырц.

Иудыруазеи иҕало уатцэиыны,
Еивугошәа, иузеивымгошәа уцсы,
Ус ушааиуа, иалшоит, иаамацэиысны,
Икаххаа амш еилгаргы ураа узы!
2009

* * *

Ргарта сывам сара араҕа исоуа,
Еихагы еихауп исзымхо, исцэизуа;
Ишцарацәоу сымш зыркаҕуа, иагызроууа,
Зегы санырбо ма хапкы санцэицоу!

Сара ураа иубогь иумбогь срыцоуп,
Еилукаап хәагь сыҕам сзыруазыруа.
Ирацәацәоуп сара ари адгьылаҕ сзыхзызо,
Сара исыхзызо уаф дынхоу сзыдыруам.
2009

* * *

Зыңстазаара мѡасыз амал ду ишашьтаз,
Ишалаз аз аҕарышь алаз аз зыңхыз,
Насың ыҕан сымбеит сара иаштаҕ,
Аахыт сыҕаз, снанагазаргь Нхыт.

Уимоу, гѡаҕран имазаз арыцха;
Имал инаццо дааиуан уи амал.
Дақәшәар, амалаз ишьтуан шьоукгы ҕыцха,
Цьаргы ихъзеит, ихъымзеит, дыбналт.

Сара уҕан сгылан сатцапшуа ажәѡан,
Сѣыба ҕарышь ахьтам самыршәеит.
Игон сгәатца итыѡуазшәа ашәа,
Етәакгы шааиуаз сыкәа иташәеит.
2009

* * *

Избаз схарштуа, исхаштхьоу сгәаларшәо,
Иҕоу снаѡго, иҕам сырбо,
Сара саамта цоит иахьа акалашәа, –
Зиасқәак хыжьуа, зиакәакгы тарбо.

Сааныркылоит амѡа сызтахьаз сѣылан,
Урт иртахуп уажә саапшырц, смыццакырц.
Ажәѡан шеилгоугы, ацтақәа аахылан,
Аҕәҕәахәа илеирашәа сыҕоуп акырцх.

Ицази иаази еилалоит, еилыцуеит,
Уртгы егьыртгы цьарак инеипшы,
Шәаасзыпшы хәа нарахәан сырцәызуеит,
Иагьцоит адгьыл инықәбан сыбжы.
2009

* * *

Хааины ҳаёоуп, ихёеит, сёыза, ҳааины,
Хаахықәгылеит ғъарак, анаџстәи тышоуп.
Хаанымгылар иара абрақа ҳхы ҳаиааины,
Ҳзызхәыцша ажәџан ахь ҳшыпрышоуп.

Шьюуки ирбаз ҳамтәыжәџа дырқәыдызшәа,
Иҳамамшәа шыта уаҳа прышьа,
Сгылоуп ҳәа сара абрақа акы сардысшәа,
Сзеитамдыртә макъана алу сышьам.

Исоура ҫыышьоит даёа маҷк ахәыцха,
Аеааизгаха, уск аеалархәыха,
Сшеилнарпсаауа, сшеилнашьаауа сгәытқхак,
Сдәықәнагалап уи пҳақа инасыхан.

Апсы ҳаразкуа мчык сара инасытдасп,
Ажәџан аатып – ақтақәа уарқалха,
Уи сәнтәалан сёынасар, сацәызуам,
Исыпҳап ари адгъыл сзыҳалалха.

Сазыхынҳәып уи араҳь ажәала, ашәала,
Сиетцәа кәеицеины хыхьынтә сахапхап,
Шәанымгәығзо зны акала шәсырманшәалап,
Шәләхәны шәтәазар – скыдшәангы шәсырпхап.
2009

ХАТҚАК ИАШШЫПХЫЗ

Сықкәын пҳәыс дизаамгагәышьеит, –
Еиғын ус дынхар еиха, –
Стаца атызшәа салыргагәышьеит,
Дахымаара дцеит сыпқа.

Сымахэ дашьуп даамѡахыцзар,
Дақэтѡоуп дхызазо иѣы.
Смаѡацѡа уѡуа урыцзар,
Икылугашан акаѣы.

Аихабы дѡагылт дымзышѡан,
Аитѡбы усгыы дхыркѡыкѡхѡит,
Ируа ѣеим, ирхѡо цсышѡам,
Ируагы ирхѡогы еимдырххѡит.

Иамугѡышьѣит сыѣсырдагѡар,
Уаха сыхѡрақѡагы аамгѣѣит.
Зегь лыхтныскѡашан са сѡакѡажѡ,
Аха дааумго – дыцсхѣѣит.
2009

ЗЫѢРЫЗѡАЗ

Уи ирѡаз изымхѣит, имыхѡѣит,
Ихамхѡит, иѣихуѣит, уцшишь,
Дшашьѡаз ирымхны сақэтѡѡит хѡа ѣыхѡак,
Снаган рылу сара саѣаижьт.
2009

ЦСѡАЗААРАК

Саауан схы шыѡыхны, саѡацшуга ажѡѡан,
Цсаатѡшѡа уи сѡалашѡкѡа зны сѡарашѡа,
Ацша исѣѡааны иагѣит сара сажѡа,
Ахауга ианалаз быгы ѡежьқѡак ѣышѡшѡа.

Сара аѡежьха змоукѡа иѣшѡаз соуп,
Азынра ааиаанза исықѡнаут асы.

Сымшқәеи сытхқәеи шыхсыркәшаз абас ауп,
Иҕамлеит уаха ҕазны ҕаказы.

Иҕаз сызгәамҕеит... Абас ауп, абас...
Аңсҕазара сҕахгәышһан... ңсыха зрымҕаз.
2009

* * *

Наҕ-ааҕ еиужьзар – еибарңсыхуа,
Иқәибахуа урт аргама,
Арахь, иахһаатәо, еибаргәыбзыҕа...
Излашоу еиҕахәашһа амам.

Шәак еицырхәоит ихьырвырза,
Инеидахало иаацәырцуеит.
Уаарылыхәхәар – зыкгы узырзом –
Акгы ухаразамкәа удырзуеит.

* * *

Исзымдыруа ахкәажәк (дзахәшһада, дзыңхәысда?),
Абахча дҕалан дааиуан шһыбжһышһахьк,
Ақалақ саламыз аенынтәарак уса,
Сылаңш шаҕьо уи аңхәыс иналышһәлт.

Лхы шһтымхкәа дааскәеит уи акырза,
Даасывалон даасҕаччеит убас
(Иахһанзагь уи лыхьзгы лыжәлагь сыздырзом),
Издырит иаразнак ааңынра шааз.
2009

* * *

Амал иарлашәыз сшәызхәыцуеит,
Сышәзыңшуеит шәңһашһацәаны,

Шәареи сәреи шыта ҳаицәызуеит, –
Саагылт арахь сааскыацәаны.

Саргыи сшазар акәхап лакәшәә:
Ағәра саахалоит са сәы –
Истахым шәчара сақәшәар,
Снанагаргыи шәыңсрафы.
2009

* * *

Исылуршозеи шыта, саахыаңшаанза сажәитеи,
Еимаңсеитеи саахынхәаанза аграпара!
Исықәлоу азәи сара сеиха шәиңеит,
Исықәлоу җазәи ус дажәит, дышгәараз.

Иҗам уи ахшара, иусгыи усмызт,
Ихьз зну баҗазам, иқьаадым.
Дызныз амҗа данырбалартә ианысмызт,
Иахьа шыта рыхгыи дтам, рыгәгыи дадым.

Сзыргәаҗуаз уара идыр, сышгәаҗуаз,
Ус ицеит сара сымшқәа, сытхқәа, –
Ак нықәысхыр, җак нықәҳауа сҗәәкәа,
Снапқәа сыважьуа, сшыапқәа аасытхуа.

Зны-зынла, усыхәаңш, схы сжәхуеит,
Исымазам сҳәахуеит сара харгыи,
Аха башоуп, акы сахәар, җакы сахәом,
Сара абри адунеи ду сақәлахаргыи.
2009

АБАРТ ЗЕГЬ АНЫЗБА...

Абарт зегь анызба,
абарт зегь санрылаңш,
Сышнеиуаз,
иҕоу сазхэыцуеит саатгылан:
Дгъазгъазуа дцэыртцит
аңсышэа зоумхэаша,
Иуацэа тэоуп
унеин уахыизашшуа.
Агъычи уи дызкышеи еинаалан,
Ифо, ижэуа,
еифызцэан еидтэалоуп.
Ари адунеи аҕны урт ирҕыргагоу,
Даеак аума, ирҕаххар – дагдырхагоит, –
Уанаарывала зеызшыа амалаз,
Аенышыыбжьон
уцеит ауп уналаз!..
Аңара змаз дигеит анцэахша,
Дыздыруеит,
дыздыруеит уи алахша.
Ивакэашо идэықэуп ихэмаруа
Иңараз мацара,
иңараз, иңараз...
Ирҕэхэарагъы ишаҕыц иаҕын уа
Еизаракаҕ рнапқэа изеинҕыо ачынуаф,
Ицэа ихырхуан афныҕа иахьяаиз,
Рхы дықэтэан уи, дара ириааиз,
Рыңсы зфахъаз, зегь рыгәқэа ңызжэаз,
Илацэажэон ажәлар дыртэызшэа,
Шәҕәыкгы тыцын, иахэаз рмахазт,
Автор иртеит аҳамта иреихаз.

Дтэын уи,
 уа дуқәак дыртэын,
Иныхәәә ржәуан,
 ақатхь ду дыртэын...
Асцена иқәыз ихытдт шәи жәаба,
Бжыы зхамыз уа ихәон ахапа.
Зеггы ирыхцәажәарц игылаз дґахан...
Сара абартқәа збан, исахан,
Сырзасыр сґаххеит сәагылан атрышә,
Аха иґапимтәарц
 еадабағь дук сқьышә,
Уа санзымтәа тынч смырқәаца,
Аатцрақәа срывалт –
 иқасцон ґыргаза.
Хилгеит хәа
 игәырғеит сцарц зґахыз,
Азәггы итапанча тыганы дхыст.
Цьарггы сцом сара арантәи сшәаны,
Сызлагылоу срымгар сеиқәжәаны
Аха цасггы, урт зеггы рцас,
Ижәбахра сықоуп срафсны сышцаз
Шықәсыла, иаххәап, абас дача хышә,
Иагараанггы сырзасып атрышә!
2009

* * *

Исышәмырқатцоз зегь қасцеит,
 исышәмырхәоз зегь шәцәысхәеит,
Сахышәмышьтуаз сшәыцәцеит,
 стәеит сахыфнашәмыжылоз сыфналан.
Ицарқаца иашәыркыз
 ашәқәа арахь иґысхәеит,
Изфыз шәара шәкны
 иузымыфуаз жәеинраалак,

Нас, изыжэбозеи, изыжэба,
шэцазшэа шэнасысны,
Шэнеидахало шэахьнеиуаз
акырза шэсеихазшэа.
Аиааира шэгазшэа,
шэнасыкеит шэара шэхысны,
Иагыкашэтеит иаасхэаз
ажэакгы шэмахазшэа.
Ишьтоуп шэара ишэыргылаз
кэыбаса, еилахан,
Ииааст шэдунеи
шэара шэеипштэка инахацэан,
Шэара ишэеипшу
уафытэыфса дгыломызт уаха,
Иабакоу умхэозар,
иабакоу ахацэа!

2009

КОЛОМБИНА

Ахыз ыыц литеит ипхэыс хазына, –
Ишааи-шааиуаз лыхыз иапыст, –
Ларгы дарччоит Коломбина,
Аоны зхагылоу уи апхэыс.

– Коломбина! – ибжы аагахуеит,
Дшыкфагылоу лыкфафара,
Данашыцыла, лыгэгы иахэеит,
Газаразаргы, газара!

– Коломбина! – ашта дтыцын,
– Коломбина! – аоныка даан.
Коломбина лфызцаа дрыцын,
Даахьанарцшит уи лахан.

Коломбина-Хьыбла, хтаца,
Коломбина, хаша ипхәйс,
Ииуа ибдыруеи ахатца,
Коломбинак былзыпшыз.

2009

* * *

Венеция збар стахын сара даара,
Снарылсны, зны, Будапешти Варшавей.
Сгәылацәа рхәаша, сынкыдхало сгәаран,
Басла азиасгы схагахан саван.

Аха Венеция схы итыцуамызт усқан,
Исыпхьон уи, сазымдырзо хыла;
Сзыргоз сыздыруам аганахь ча усқәак,
Снеиуан Дунаи азиас ду схылан.

Саман акраамта Краков сынкылан,
Гдынеи Гдански срысасны сныкәон,
Ара сыззыпшымыз еибарыуа испылан,
Аха гәаныла Венеция ссир сықан.

Венеция, Венеция! Исзымбаз, сызхьымзас,
Сгылазшәа убазар иуеиархан сышытахь?
Уажәхьазаргь, уагагылан иабыкәу уахьымцо,
Уара уапхьака Венеция анышьтоу!

2009

* * *

Иупылада уахьынтытыз?
Иавубаада апшахәа?
Агәымха, ауаа зырзыз,
Аламысда, уара ахәа...

Изыдтәаладаз ачараҕ?
Амахаҕа цқа, ашты!
Издумтодаз уара ахара,
Иқәымхада цәҕала адәы!

Деинаалаза дааиуан хатқак,
Дивагылан уи иңхәыс,
Лцәа лхухуан шьюук ртаца,
Уалацәажәон дышкахпыз.

Унтахауа шьюуки урыцын,
«Дтарыжьхьан раб атцеиць...
Азәы ичеицьыка уаахыцын,
Изухәеит ажәак — аҕыч!..

Дыкам гәыраз, дыкам қыа,
Уи даңсыуа, уи даурым...
Иумбагәышьяр цәҕамзар бзиа,
Пхьақаҕ бзиа уаниарым.
2009

* * *

Снарыханы аган ахь ишытасцеит сыбҕыцқәа,
Ақьаад ианыстцом уаха цәахәак!..
Шақантә исхәахьюзеи, шақантә зегы рҕыцуа,
Сыбҕыцқәа сырххозеи сара сахьцалак.

Стәоуп цхагәанынза, ианыстцаз аныхуа,
Ажәак атыңан иргыло ҕа ажәак.
Уара идыр иахьанзаҕ сзыкәгәыгуа,
Абартца сықәтәан еитцастцоит ашәақь.

Еитцастцоит сабҕар, сшәақь, сара сажәа,
Изкәыскыз ацәкьара агәта итасыртәарц,

Сажәа ианыңшып сышдәықәу сыгәжәажәо,
Сышгәырғо... Сышнейуа сышытнахып, сағьарзп.

Срылахар сгәароушәа збаз сара хыда,
Абза дызхьынхалаша сажәа змаҳаз,
Сқәықәмашәықәмаха салтып ақыта,
Ақалақь салтып, адунеигьы ғаҳаз.

Сыцәар стаххап сара усқан сынтахан,
Сыцәар стаххап ахаангы смаапшуа,
Сажәа бжәзып, еитархәарым уаҳа,
Аҳауа иалаз уи аман аңша.

Ас сышхәыцуа, хытқьарак иафызан,
Иаафуеит арахь сара истәу ажәак,
Исхәахьан сара уи, саахәыцын, иагьызаап,
Уи ауп изсышытоу абас сахьцалак.

Атц сахьалоу игоит ажәа ғыцқәак,
Игәтыхаха, ихьааха исыцрыхоит убас,
Саарыхоит зыцжәаха сахьымзас абгьыцқәа,
Ишшаз гәастарангь сыказам нас.
2009

* * *

«...Сара исхароу ус инхоит исхаран,
Бара быда сымшқәа ирыцым хаарак
Хаиныриа, макьана акгы хьшәам,
Бара бааигәа сықанатц сажәуам.

Сара исхароу... Иаххахарштып, ҳақәытп,
Ҳаалаган уатәтәи амш ҳазхәыцп.

Аамта җамоуп, ихахшаз җаазап,
Җаидыҗырбало, җаивагылан җцап.

Ибымбари җызшәак хусгы шалам,
Бсырчалар сҗахыми баҗлашала.
Сыңсыр сыңсит, анаҗс сымҗахҗарым,
Сара ахаангы бгәы басыргарым.

Дшыҗам бдыруз бара ибеиҗу пҗәыс...»
Дабаҗахыз, дыңсхьан ари зызҗыз!
2009

АШЫЖЬ

Шыыжьуп. Сдәылцны саақәгылт абартца,
Ааңынроуп – иҗеиуеит аҗа,
Ашьхақәа ирхыцны, цшьаала, сабарцаз
Амра аацәыртит. Иҗастоит ашьаҗа –

Амардуан слалбаан, снықәгылоит ашҗа,
Ишҗацқьоу аҗауа – иулсуеит аҗеицш!
Шәкы срызхәыцуа сҗаасхоит, исхашҗуаз
Сеиҗанарышьҗалоит гәаныла, иацеицш.

Иаци иахьей срыбжьымҗыц макьана,
Аха сагарц иаҗуп иахьатәи.
Избо җыцбарах избо зегь шанан,
Урт сышьҗырхит, исыҗаст, сдыртәит.

Ашьхақәа шсыңхьо, агаҗа сылаңш
Сыршәын, уахьгы акы сышьҗнаҗааит.
Зегьы убартоуп араҗа, сахьгылоу,
Араҗа, абар, ааңынра сзааит!

Ағынанахашт сырғайрғыо, сырғайғауа,
Ари амш ағайырақға сызташа мшуп
Сара макъана сыкоуп арақа,
Сара макъана сахънеиуа исзыцшуп.
2009

* * *

Адәы сықәуп ауаа сзымхо,
Снарғағайбзыға сцоит.
Ауаф иоуп имызуа, имхо,
Ауафы дуафхар – сихъзои,

Дцахъазаргъ ашьха дхыцны,
Амшын дырны, хараза.
Сғахоит ауаа срызхәыцны,
Урт ааспылоит иразза.

Урт ааспылалоит ирыгхан –
Схы схырхуа – ауафрағы,
Иаасқахалоит шыоук гыгшәыгхан,
Цан рмоузо акағы.

Ауафроуп сахънеиуа исзымхо,
Абри ҳадгылағ зынғыы
Ирацаафцаоушәа збоит (исзымхәо)
Сгәы згахъоу дара ауаагыы.
2009

* * *

Амш кьағцаоуп. Сыцстазаареицш. Сыццакцаеит:
Сшыгәйгәйгуаз, уи, са смал ду, аасцаынцдаеит.
2009

* * *

Шәышықәса зхыцыз Иуа дырхаштын, –
Иаха рмоузаап! – иафст иубилеик.
Ускан еибарыџуа италеит азә иашта.
Амаа икуеит хәа рахан адунеи.

Иуа ихы ихаңыххаа ишьтартан,
Хәҗацәа ибака нартеит амшын.
Аха ажәа иаша ахы арзуам –
Сара ускан иубилеик сазыңшын.

Иубилеик сазыңшын...
Ихы атәы иахаргылан,
Дхьажьха асцена даақәпалт цандрахк,
Иуа илахь изеитцымхуа дгылан,

Шәышықәса ихыцуа... Иҳахыц ауп, еиҗах...
2009

* * *

Абри акәара хәыцы снырыр,
Ани шәгәашә ду аасыртыр,
Иахьа уака иҗоу здырыр,
Иртыттәу зегь сыртытыр, –

Снагәылаңшыр дунеи җыцзак,
Сынҗаңшыргы чықьмаңыак,
Иааихышәшәарын даҗа бҗыцқәак,
Нас иагьсоурын зегьы рҗак.

Аха акәара хәыцы сзыруам,
Ани шәгәашә дугьы сзартуам;

Уахъ иҗалаз ак сыздыруам,
Исаҳаша ак саҳауам.

Изаҳауада, сажәа хы амам,
Уи җакыдашәа иаагеит...
Бара убас еипш бхарахама,
Бызбом, сакәшаргы адуinei.

Агәашә акызар, бышәгы акызар,
Амца сзалҗазар быфны,
Изыстаххои сымца еиқәызар,
Иагызынсыжьюеи акы фны!

Сыбыцшлома сықәтәан ҳал ду, –
Ашта баақәлар, – газатас!
Сцап, снақәтәаны уарҳал дук,
Наҗ, аңша бахысцагаз.
2009

* * *

Узгаз ацәа уартыслап агареипш,
Уалагалан уагап даеа дунеик,
Игъежылап уа алу, – азлагареипш,
Уахатәаз, адуinei җыц уаназнеи.

Аха уаҗагы узлагара аангылар, –
Ахуҳәа ишылагоз иааиқәтәар?
Уҗыхеит ауп, ашырхәа уаагылан
Уҗынауҳап, иухацеиуа аҗакар.

Уабацо? Уабацахуеи, узлаз ахь,
Ухы зцәугаз шыҗоу уаахынҳәып,
Иңьюшьаргы, ушыҗалогы абас ауп:
Аҗакарха, – иҗааршәхап, улаҳәып.

Уназлаҳаз уназлыцыз ракәзаап!
Рәархахт җаңхә рыцкәа хуа,
Аңстаараз акәһап, «Нагзара ақәзааит!» –
Ғааутуеит уара уқәацә уныҗнаххуа.
2009

* * *

Сара сзыҳәан дыҗамижътеи краатцуан,
Исмаҳаижътеигъ краатцуан ихабар,
Иеавакны дтәазаарын җәара аатраҒ,
Дзагәзагәуа ус дахәааспылаз, абар.

ДаасҒаччахт, имазамшәа гәалак,
Даагылт дзыпшызшәа акы аҗак,
Ихәозшәа «Ари уара узоуп, Никәала!»,
Икын ишьҗахъ иавакшәа ҳәызбак.

Игага акәын, игага, сзырҗашәыз!
Длапштәашәаран, шәахшәа дынкабеит,
Издыруан уи ишимамыз җалашәа,
Дықәган уи арахъ даазгаз дагеит.
2009

* * *

Уи ахатца ихъҗәыуа даныҗказ игәҗасуан,
Даныҗказ дахыҗказ баапсыла иаргәамцуан.
Хҗысқәак убасқан убас еипш имҗасуан,
Иара иахъанзагъ исхырҗьалоит амца.

Ицрыхоз ицрызааит, дхыызхәаз абаҗоу?!
Усқан, иангәааз, ианиааз драшьамыз.
Шъҗыхшәа змамыз аннықәхагъы иҗәәкәа,
Агәра игомызт рзыблара дшамаз.

Аңсыз еипш, дөһалқарц дағыхын уажәы-уажә
Ағәра игомызт ихытдәарц егышагмыз.
Ашытаһы ргәы иаатасуа ихытәыуоз
Ускан ирхәозгы ирузгы лакәмыз.

Уи дықанатц дықан, даңсыуан,
Уаха хьатцра ааззымдыруз хатан...
Дареи сареи иахьанзагы хаизыуаам
Изатцымтца уи игәнаха иатцаз.
2009

* * *

Саңхьа игылаз дхәычын, дегхәычымызт, –
Саңхьа даагылт уи, са сеипш, дышланы,
Схәыцуан: сыцкәынра агәы акәмыз исымаз,
Сандәықәыз уи дсыцны, санамкуаз афны.

Анафс сара сымшқәа рацәак иласымызт, –
Иснарбон аңстазаара аазаб,
Аха усгы сыцкәынра агәы акәмыз исымаз,
Саазхьахәыр – урт амшқәа ркынза сназап.

Афны фным сара уака сзыфнарцаз,
Ақәа кылсуеит зны-зынла ахыб,
Такәажәы қадыцк дықәтәоуп абартца,
Уи дызбаргы, дсахаргы стахым.

Амза антәамтаз илысталоит қәрышқәак,
Слырццаклоит – урт заа илтаххоит.
Маатқәак роуп схазыхәан инсыжьюа,
Сыстудентми, амшқәа сдырххоит.

Ишқаагылеи саңхьа зегь цәыртцны!
Исцәышлаз ари ақкәын, Цычын,

* * *

Ицеит, хшааиуаз, зегъ леилаҳа,
Аамта ҳаргы ареипш ҳафәыбеит,
Иказ ыкагәышьам уаҳа,
Ҳалагылоуп Ҳыбазыбак.

Ҳаанахәахьеит даеа зиаск,
Ҳама инеиуеит уи еилаеҫео,
Аха бзымцеит бара бниас,
Бышычац еипш Ҳафхәа бышдҫаччо!..

Бара бакәзан уаҫа исхызгы,
Исхәо сҫамшәо бафхәа сгылан...
Ахаан ак ахьран иҫам усгы
Бара быхьз зху атәыла!
2009

* * *

Абзиабара иарлашәыз атаца,
Бхы зынза иаафьрҫьеит, анцәиныс,
Дыгмыггәышьоуп зашта бҫоу ахатца,
Дрымшьыц, аха дрымоуп зәырҫы шытәыс.

Уи бара иабабтаҳу, саҫамыз,
Бахчак быцоуп, ҫша хаак набындо...
Ева Браун Гитлер дикәаиамыз,
Уара зегы уреигьуп хәа Адольф!
2009

* * *

Сара сзышза, уаргы узышза,
Ҳаидашшыло хтәоуп Ҳәаракаҫ.

Ихаххала ишьтоуп агәышца,
Иҫықәнажылаз нышык араҕа.

Зиас ҳаццом, – иахтахарғы, –
Ҳазнеиларым ҳажәџа тыхуа.
Аха иҳамазам ҳәахарғы,
Ҳаибажьарц акы ҳаҫыхуп.

Иаахгәалашәоит ус ҳәсақәакғы,
Даарылыцчоит урт тыпқа ссирк.
Саашьтнаңаауеит сара слакәғы,
Сахьагаз азәыр ижәбазар?..

Скарахеит сшыџуаз, сшыџуаз,
Скәапеи зхыршәлоу азыхь тамбац.
Уи дышҫац дынхеит сыхшыџаҫ –
Шықәс џынџажәа тцеит – ҳаибамбац.
2009

* * *

Ашәа рхәеит, еибарччеит, ихәмарит.
Ирылаз тәахымызт – амш иадырбеит.
Агәырғьара ихагалан иаман ачара,
Иеицыкәашо иаақәлеит ус ани ҫеи.

Насың ду рыман ишқаказ аџыңагы!
Амтәыжәџақәа роузшәа рбан, иҫыруан.
Иеивагьежьуа иахьықәыз еицыччон,
Аңа дыхьшыцбан, длаша-лашон ан.

Длаша-лашон ан, иабалдыруаз, рыцқа,
Уатәызны илшәылтцаран дшықаз ашәы

Иабейдыруз ацкэын, дышныкэсыз еипш ицха,
Днылаз дышцоз асыршэы...

Уи аштa тaцэуп, хэычыкгы дыхэмаруам,
Хадгыл ззыцшымыз, иамбаша абейт.
Салацшуа сгылоуп арантэ сара чарак,
Иеицыкэашо икэуп уака ани цей.
2009

* * *

Амш акгы ззалам – атх изынхап,
Атх акгы ззлам – амш ахь деихап.
Аапын иунамтаз уоуп, зегякоуп,
Апхын иунатап – уапхьака ишьтоуп.

Апхын мѳасыр ишасуаз ашакэ,
Тагалан уаниап даѳа лакэк.
Тагалан абаха умоукэа уанца,
Уналагылап зынрак... узатэза.

Азын атхкэа мцап – иауцэахап
Ухэыцра хьантазар – мцак уамырцхап.
Акы уазыѳып, иацэукуп ак мап,
Иацсоу уапырцыр – иацсамшэа унарбап.

Атх акгы ззлам – амш ахь деихейт.
Амш акгы ззлам – атх изынхейт.
2009

ИЦШЫЗ

Бааирашэа сабхэан, ицштэушэа сбырбан,
Атх ауқэа срылан, амшкэа сыцэцан,

Бааиращаа сыџан уажџымзар-уажџы...
Сылсны снейуеит, абар, асыршџы.

Акы сагагџышьеит сахџымаара исыхан.
Бааиращаа сыџан – исмоут аџшыха.
2009

* * *

Сагаџаа снаскьяргап – сахџымаара сџозар,
Иааџкакып урт, зны, изсыхъзозар,
Машџыршџагъ иаладмыршџауашџа мџык,
Ажџаџаа схырџаап – иааргап лаџырзџык.

Сџызџаа ааилагылап сахџымаара сџозар,
Сагаџаа реипџ, урт иџоу рымзозар, –
Иалаџажџап сызхџымзас, сзыхъзас,
Рыџсы анааивнаго раџхџа сахџџас.
2009

* * *

Сара макџана иагараан шџсыргџамџып,
Шџсыргџамџып иагараан – макџана сажџым.
Азџгы сартарџгы, сеастарым, самџып
Ашџеипџ ари амшџгы сашџым.

Салыџхар сџахуп уи слеикџашџаанза,
Салыџхар сџахуп – сашџахџаз.
Снеиращџа збоит шџи џажџаанза,
Аџсџазаара маџкџгы иаршџаз.

Аха усџгы, зхы шџџых, зыџезыриашо,
Ахаанџгы гџаџжџра иатџым.

Избар сҭахымхеит зегь башан,
Амалахәагь сашьтам атәым.

Аңсҭазаара ныхәами, салаз,
Шәсыргәамтдып, шәсыргәыргьап – хәицыз,
Адунеи ду саналазша салазп,
Сара саамтагь нцәар, афы амыст!
2009

* * *

Сыхьз зхым мҭақы данылан
Днеиуеит Инна, Длымам ҭыза,
Дагьаахәыцуеит ус даатгылан:
«Иауан ари ихьз ахызаргь!»

Ари амҭа, сара сымҭа,
Сааины скәаҭза сахьынхаз,
Ақалақьағ еигьу сымам,
Имҭадумыз уи зынзас.

Иагу ықаз, усгьы ицәгьамызт,
Иқәыртәазар ҭыц кәтранк
Сшанзас иара санзамыз, –
Сцон арантә, арахь саауан.

«Ана мҭадук ихьз ахырцеит... –
Инна ихьзгьы лхәом уажәы –
Дызлагылаз цқьа дрыздырзом...
Иҭоу рбоит, ауаа лашәым.

Амҭаду моу, амҭахәаста
Ихьз ахутарым.... Иахтцаз!

Аха русқәа цәгьоуп зегь гәазтә, –
Игазамкәа идьргазаз...».

Дагьаахәыцуеит ус даатгылан:
«Иауан иара ихьз ахызаргь...»
Сыхьз зхым мѡакы данылан
Днеиуеит Инна. Длымам ѡыза.
2009

* * *

Иҕалон сара избоз сахыҕсааргы,
Сахәәеыр, сашьыр исахауаз,
Иҕалон арантәи сцаны смааргы,
Сзыхьчаша аазгаргы санаауаз.

Снықәхәаша сымцеит зегь ааныжьны, –
Сеысмырзит ҕенак гәырз-шашәаз,
Схын абра изаамкәрылаз нышьны,
Ишаргьежьуазгы амшын ду сыблахатц.

Салапшуан избарц истахымыз,
Сархагарц иағын исахауаз,
Аха иҕам, иҕалаша схымыз,
Инаѡрашәа сыҕан ҕьара суаз.

Еилыхаран, еиҕыхаран – еидыслон,
Егьрыгмызт ишнеиуаз еибарҕсырц,
Сартәозма, аамта сархысхыслон,
Сытнаркьон, зынгы – атәы снаркырц.

Истахын сара амѡан шәак схәаргы,
Арахь, исҕаапкуан аамта сызцас...

Иќалон сара избоз сахыцсааргы,
Сахәәеыр, сашьыр исахауаз.
2009

КЫНДЫҒТӘЫК

Рыцәгәә сыќан – ирәеитәыз сырәеиуан,
Сыќан рыбзиаә – ирцшзо саауан,
Араќа зегы-зегь зхәаахалоз среиуан,
Кындығаа срылан – стәауан, сыцшаауан.

Раргама здыруан – сахънеилак испылон,
Рымаза здыруан – итәршәны итәахыз,
Иага снаскьаргы, рааигәара сгылан
Иеилкааны исыман ара сызтахыз.

Сыбла хәазаргь избон сызтахымыз,
Ирхәозгы ируазгы саәшәан имцеит,
Сеыргаза-еыркәышшәа сынхара сахымыз,
Ус, иқәлан иааиуаз сажәрагь сыхъзеит.

Исиааиуа иалагеит, иараби, схәаақәа,
Урт снармышьтыр қалап рацәазак,
Сшьамхқәа сытцаа ишқацеи сахәаақәлаз,
Иагьсыхъьоит ус ақырқьхәа мцак.

Ицсуа соуп схәеит насшәа, сымәашьо,
Сааиладырзызеит иум ара, ихәам,
Адәы сықәызшәа зызбазеи баша:
Иутәыз-ихәатәыз зегь раамта хынхәуам.

Сцоит сара арантәи исгәалоу шысгәалоу,
Ишқастаху ара даәа пытрак сааңшыр!

Сара сыңсра ңсрамызт акала,
Кындығаа зустңоуу раҳәан сыңсыр!
2009

* * *

Зегь анызбашаз сыблақәа хызғаз
Ғароума, газароума, аф аст!
Ешьак иеиңш даасывагылт сөызак,
Ҳагьеицнаскьеит ус, дышсашьаз.

Дуағоуп ҳәа слымҳа иаатаҳәҳәеит,
Цхатңарык ҳнықәлоны ңшак.
Уи мцызарц ажәған ду саҳәеит,
Исымбеит, снаңшын, дызлашаз.

Иарбан, санааңш, дызлашамыз:
Сымариа ибар – сихәәерын.
Уанза сдунеи ғбаа лашамыз,
Арахь сзықәгылаз цха-ңәрын.

Арахь ҳайдтәалан ҳаицәнымхо,
Ағстаацәа сныхәәға ркуан.
Сынхон сара уа – саҳызынымхоз –
Саған ссызхамлоз мардуанк.

Снықәыңшит адгьыл ғакала,
Ғааңхәа иаагылт зегь ааҳәны,
«Иухароугь акрыкоу, Никәала...»
Аағуеит саҳыгылоу слаҳәны.

Ианызбашаз сыблақәа хызғаз,
Иатңахышаз атңахт зынза,

Изакаэizei, нас, усгы, афыз,
Зегь сзырбаз – сыблақа анца?
2009

АБЫРГЦӘ

Дахьтәуу дызгылом зхы хтәаны ибызтоз
Ибзаазгоз зны ажәфәан аетцә кыдҗаан.
Бынтахауа аарла ибуеит баргы абыста,
Зыкгы ибыржәырц бафуп, игәы кыдбан.

«Иугәалашәома!..» – бхәахуеит бхата аарла
Ибгәалашәо маҗ-маҗ дналахало.
Дахьыҗаз уара идыр, арахь даагәрлоит,
Ацәажәарагь дналагоит ихала.

«Ибгәалашәома!..» – илхәаз наҗ инаццан,
Днарылалоит уи убас еицш хтысқәак,
Хара дыкоуп, ари аамта дацзам,
Уафытәыфсагь дызтысуам уи дахьтысуа.

Дахьафало фалашьа амам, храцәгьоуп,
Дфықәцалоит иахьизыпшым җара дыбҗабха.
Ихьзатәуп уи, даанкылатәуп иахьатцәҗа,
Мап анакәха, дантахогь иахьа акәхап.

Уафытәыфса ибызшәа илымха изтамло,
Азәгы издыруам, – изқәикыз наигзароуп.
Иара изыхәан иҗам ахьта, амла,
Амзахь амфа дықәлазаргь – дназароуп!

Ифара ззымдыруаз ракәхап уажә ихыччо,
Ицсы штоугы зхаштыз – данынарафрыжь,

Рѡашума, имчқәа ракәу ихычәо
Нахьхы, хара, абжыгы аранза иааѡрушь

Анкъеипш, ажәѡан агәы кылтәо?
Дабаауго, дабакоу уи заҳаша?
Итәкәажәгы ддагәоуп шыта, издырцәом
Акы ыкоу, икаму дзыхьзаша...

Дахьтәоу дызгылом зхы хтәаны ибызтәоз,
Апқәыс бырг, ари ахатца ихатца,
Бшәахуеит ибызкнымхыр хәагы абыста,
Бышпакапсеи, бымч абас иабацеи?!.

Еибак-еибашьт, ашта инықәлоит насшәа,
«Апшәма!» хәа агәашәаф бжык анаага,
Инеиґапшуеит урт, ґыц уажә иааибабазшәа,
Изгәалашәаз даарзыкалан дгәытгаган.

Ипқашьоу, нас иаагылт хазы-хаз...
Иара арахь иґааихар, имыцәартә имцахә!
Инаскьоит иаатгыло урт, абжы иарґыхаз,
Ибжьазоузеи усгы агәашә аґынза!
2009

* * *

Зны, ипсы анилаз, ахара дгылан,
Арантәи упшыр – дузгәамтә днаскьон.
Избахьаз иакәмызшәа дықан ҳаипылар,
Зиаск дышьтнахын, атцысхә еипш дагон.

Дхызлоу наґ амшын ду данхыла, –
Апсґы иара иакәын изкыз, –

Избахә има дмааит азә җырххыла,
Датҗахзар акәһап хәаак, данахыс.

Иҗьасымшьеит иҗанааихагь арахь уи,
Сааигәа игылахьаз, сааигәа итәахьаз, –
Иаахошәа ихәахо, ихьуашәа ихәхьуа,
Апсра даналага, дықәлан дахьааз.
2009

СЫҢШЫМКӘА

Шәаргьы саргьы акала ҳаипшымкәа!
Аха усгьы иагарыла ҳааипшым.
Аамта цом сара акы сазыңшымкәа, –
Мшы ыҕам сара саныңшым.

Адәы сықәым сыбзамкәа-сыңсымкәа,
Схахачахоит макьана – сыңсым,
Исзааиуа сыздыруам сыңшымкәа,
Сгәы бжьызхуа усқәак сырҗым.

Ицаз акыр цазааит имшымкәа,
Сыбжа сцәагаз ианысхыс,
Иааиуа җаакы сазыңшымкәа
Җалома, сымға саныз!

Иаафшаз ашьтыбжьгьы шымго,
Избоит арахь иаауашәа,
Стәам сара уи сазыңшымкәа, –
Иамуагь нас-нас иауашәа...

Исафс ицахьеит сара акымкәа,
Аамта иаркараз уафуп,

Аха изуеи акы сазыпшымкәә,
Аңсра акәзаргы, акы сазыпшуп!
2009

* * *

Дааиращәа дықан. Иааиращәа дықан,
Убас еиңш аамтак, дыззыпшыз...
Игәы тгәырғо даауан иара афныка,
Дазыхынхәуан, игәы тгәырғо, иус.

Амш, алахь еиқәызаргь, дыхнахуан,
Иааиращәа дықан насыпк.
Ихашәышәуаз аңшатқәкьагь шәахәахуан,
Данзымтәоз, данамкуаз итың.

Амша дықәлар, ипылоз иара акәны
Дазыпшуан уи анасың ғың.
Хтысқәак еилалон, еилытуан илакәны,
Дазыпшын аахыт дызхьымзацыз Нхыт.

Дааиращәа дықан дқәыпшза хазынак,
Иажәра ихьзаанзагь диоурашәа тейк.
Иаңхьака иибоз ссирын – дыпшыназ,
Иаахалаша-аахалашон амра идунеи.

Дыпшын арпыс. Иеы, ағәра наимжәо,
Днанагон дәы иатқәак ишьтақәа азныжь.
Имша нымтәошәа ибозаапеи имшәо,
Амшынгы дхылеит дақәтәаны анышь.

Дышланоуп уи арахь дшызхытцыз,
Дааңсаноуп уи дықәланы дшааз.

Уафы издыруам ицкэынра ахьызыз,
Деикэаргьежьюа дызмаз закэ пшаз.

Ицсы аавигеит данаатэа ашэшьяраф,
Дааирашэа даакалт арахь дыззыпшыз.
Ихы даафахейт ус, иоузшэа дыррак,
Лыбжыы аалыргазшэагь иахахит уи пхэыск.

Игеит уи абжыы, имахацыз, иахашаз,
Иахьа имгаргы, иаафуаз уатэы,
Агэшэаф дааины дгылан дызгашаз,
Иара арахь дылзыпшын даеазэы.
2009

ИСЫВАНХАЗ

Акы афны инаган истейт,
Даеакых – аанда ихырхэхэаны.
Данфеажэкуаз азы изыстейт,
Сашта дтыцлон сныхэаны.

Ианаамтаз идгыл феамызт,
Ицэагэамызт... Деилахан...
Сытла царцар тэакгы феамызт,
Икэыбаса игахьан.
2009

ТАКЭАЖЭЫК

Скапсахьан сара, аамта иартэашаз,
Сымчкэа зегь аасымнахт уажэык.
Сшэон ихаарадазахан, ибашан,
Зегь збар хэа сахьааиз такэажэык.

Сахьааиз... еиҥах аапынрами!
Саацэтәалеит пшьаала мракы,
Иѡхалеит псаатәшәа акы саман,
Исымамшәагь сцахуеит хықәкы.

Сласхеит – ажәѡан сатәызаап!
Сылапш назахуеит хара.
Иаацәырҕеит – иабақаз, аф рысаант, –
Иахьанзагь ибам сызхара.

Сабагеи, иараби, исыхан, –
Снарыхоит аган ахь пҕақәак, –
Арантәи ҳашта сҕапшыхуеит,
Ныхәоуп уа иҕоу иахьак.

Уи зызхәатцәҕьоу сыздырцәом,
Аха усгьы ишәахәоит, икәашоит.
Даакәыххит ҳашта зегь цәырцәан
ҕеыѡцкәынк... Сизхәыцуа исыршоит.

Ианырму, сицкәашеит сықәлан,
Сықәзытит ҳаштагь аены.
Дгылан дзеитамтцауа сықәлак,
Дамазшәа ихьаахаз дхәаены.

Ибашан уи сгәы мҕазырсыз,
Амш арахь дшаанагаз.
Ибашан скәаѡза сшаирсыз.
Иааиз, аҕша дагышагаз.

Хгәашә дытҕьоу, днахыҕоу.
Сгәалашәом – арҕыс дласын.
Сынижыит сгәы тыҕа-тыҕо,
Адунеи аахәын сара сзын.

Исылшом, еиҗаҗашыа абамоу,
Ицаз уи амш закә мшыз.
Сажәит, сажәгышыеит, егымам,
Сшыңшыз ауп абасгы сшажәыз!
2009

* * *

Дыфхықәтәаларц дағәгышыоуп уи аарла,
Инаитцарсуа мчыла имышьхәылтц,
Азәыр дықазар уахала игәарлаз
Ихы аафнеикрын, анакәымха, удәылтц,
Ухатцоуп, умала абартцахь –
Җсы зхоу убарцаз, урбарцаз!

Аетәа кыдызхуаз ажәфан,
Адуinei ду иамкуаз ахатца
Димамкәа дықәхеит дзацәажәо!
Дабацо ахатца, дабаца!
Итацәызар, адгыл тацәызааит,
Дазәызар, ианаму, дазәызааит!

Ус ажәабжықәа афит,
«Дықамкәа, ииуеи, дабацоз?!»
Дыңшын, еқәакгы еивафәуеит,
Инеиуеит ицәыртәо адәаза.
Җшакгы асуеит, ихьшәашәоуп,
Ихы зызкыду урт ражәоуп.

Аеҗәа неиуеит еивасны,
Дрышьтоуп, анафс дагырапысуеит.
Ари қалахит иахьазны,
Иац акәү?..
Атықьхәа дхысуеит,

Акы иазхэазамкэа, еиқэымшэак,
Иара үи азыхэа дагымшэеит.

Уимоу, дархатцахт, дарґыхахт,
Ддэықәлахт адэы иатцәа иееиуатә.
Ағәра даахон иеыхәа,
Иара уи иараапкуа инеиуан.
Ажәфан ифалазгыи ицоу,
Асар рымфа ишьтакәа анцоуп.

Еиѳдыраашья рымоума, ухэыцыр,
Аѳхызи алакѳи, ара дызлахаз.
Еиѳыызшѳа дыѳоуп уахь ѳъара дызыр,
Арахь даахынѳѳеит иара нас,
Деихоит ииарѳа дзылымѳ уи, дзылт,
Инаитѳарсуа мчыла имышьхѳылѳ.
2009

ААМҢА ААМҢА БЗИАЗАР АКӘХАП...

Аамта аамта бзиазар акәһап, иахырымбо ицәытцаз,
Арахь иаацәыртны,
иаагылазар агәы ашашараф, изажәза.
Ишеифәжәара итәазшәа, уажәы, ргазара анрытцас,
Җакәрыблаар цәгьа ирымбозаап, амца наҳажәтцан.

Инрыжыыз ақаацәкәа еилаҳазар акәһап ақытан,
Иушыргыы уахь ихьацшзом, уахьынтә имаазшәа,
Инеиуашәа ханацәа рыцхәкәа рхәы рытан,
Ихәафкьаны идәыкәлеит, ашақәгы инасшәа.

Ршыапқаа хрытамкыыцында,
хашуааугы ырызгәәтөм,
Иахыцо уара идыр иеураха, еижәылан!

Рмашына цырцырқәа ҳамбацшәа иахьада,
Рыхқәа аатдырхәхәоит: «Шәнеила шыапыла!».

Гәагла изыртәыда: ицкыашәкыоуп иргылаз,
Амца иалгоу урт ылыоуп иахаҳаз.
Уафы иоуп хәа сыказам җыла,
Арт җынкылашыа рмоуазар уаха.

Еилкаашыа амам иргаз зырзымхо,
Дара иртәызар иахыа шыта аиҳарак.
Адгыл ду иамкуа иаҗал ласымхо,
Изажәлогь закәызеи иҗам баагәарак.

Ана шыоукы ршыит аҗәкәахәа инаргәйдтан,
Ирылгеит хара здым шыоук араҗа.
Ишьтоуп адгыл рыцха агәы кыдзаан,
Хәкәхеит уи хәибарҗсуа, хәибаргәаҗуа...

Аамта, аамта бзиазар акәхап, крыззалгаз
Адәы ианыкәу инеиужьзаны җаф уа.
Изшәарц згәы итадашы ирыкәу ауалқәа,
Аамта азлагара арыц еиҗш ханафо?

Ихы ижьозар җалап, илихыз быцам,
Агәнаха иатцоу иманы зәааихаз.
Иееим ари амш, итшәаауп алакытца
Ахыдара атачкәым акәу уи иаахаз.

Аамта аамта бзиазар акәхап, саргылом,
Стәаргы ауам, сыцнаркыоит сжыоушәа...
2009

* * *

Хашта санаакәла, саашьтнахит хәыцрак,
Саарццакит уи зегь ахыѳказ.
Хәыцқәак адәкәа инарықәлеит изхыцтран,
Сцар сҭахым саргыы афныка.

Сара урт срышьтоуп сыфуа, сеиҭафуа,
Ампыл җаман хдәықәлеит җаивасуа.
Иссырҗар сҭахым афытыбжь иаафуа,
Сашьейтцыбгыы иҗааихоит дқәасқәасуа.

Уигыы ампыл асра иҭахымы,
Аха дхәыццәоуп, зегыы дырпырхагоуп.
«Уаха сымам, уца, уаха сымам!» –
Ааикәсыргоит ииуа сархаго.

Нас, ласбак ибазаап, дацрыцуам,
Сылапшгыы дытцшәоит, амфәгы дагама?
Издыруеит уахь дахьцалакгыы дышмызуа,
Аха саарблакьоит уи сара аргама.

Амш леихашәаанза сузықәгом арантәи:
Сзеицәада, ампыл ҭасыршәроуп!
Бжык сышьтоуп – иахьанзагы! Харантәи,
Сылапшгыы уахь инасыршәроуп.

Абар сан дахьааскьо есаaira,
Насшәа дшыҕалаз дыҕам – дегыышлам.
Арахь – җара иаагароуп аиаaira,
Снаижәларгыы сҭахуп азә даушла.

«Ишәцәыхәлеит, афныка!» – аазоит сара сҕынза,
Саалцуеит сызлогыы араҕа.

Ссар сҭахны, аха арантәи сагъзымцо,
Исыпхьоит аамтәк – саггыргәаҕуа.

Ус уаггәаҕла, уаамта зегъ ныхла,
Иумазам неишья уахыҕаз...
Иаххәарггы, иаазарггы,
иахцәыхәлеит, иахцәыхәла,
Ихапхьогъ уаџ дыҕам аџныҕа.
2009

ХАХА ИАЖӘАБЖЬ

Сыџны еимазкуаз срыбжыагылан
Еиҕәыскыхуеит хәа сшафыз,
Ахцатәи имоуртә цыла,
Дақәкьякья дыбналеит сөыз.

Сыџны еимазкуаз гәаҕит даара,
Сҕабаа рыпхзаша азкаҭәоуп.
Нас, иаддыршшаан сыхәдапара,
Агәылара сааины стәоуп.
2009

* * *

«Уажәеинраала иалоуп лахәак ҕыруа...
Иабааугеи! Улапш ақәшәар ҕарматцыск,
Уи ҕа усын – избахьан, издыруан...
Илыдукыларгъ ишәахәоз апхәыс.

Сгәаҕы иааирын. Акы уаруазыруа
Адәы уқәхеит, иумоуп хьаак цәахшәа.
Уажәеинраалагъ иалоуп лахәак ҕыруа...»,
Избоит сара, иаггызбом уамашәа.

Сѡыза иихѡ (шьта дѡыза, дѡызам),
Сѣымтрала, еилкаазар, зегь хѡоуп.
Алахѡа ҕыруа хыхь ихызааит,
Иара – цѡгыала исывахаз лахѡоуп.
2009

АХАҦШЬА ХЫЗТЫЗ

Ирахар хѡа дшѡахуан аҕѡаа
Данаарылалоз дгьежыны:
Дызхаз ахаҦшьа аниѣаҕаа,
Аатцра даважыын дашыны.
2009

* * *

Аамта цашт, аамта нкылашьа амам,
Зѣытхѡа иахья игылоу кыр хнаѡашт.
Аамта леишѡацѡгыа ҕыаракыр изацѡцама
Ихыжѡжѡа-ѣыжѡжѡа иннажыыз уи абааш!

Адунеи ду иақѡлахарц иргылан,
Ахахѡқѡа уа акакала еиқѡтцан,
Аха итцшѡарц иахья егыагым сылаҦш,
Иааиуаз аамта леишѡацѡгыа ахьзан.

Саргыы исышьтоуп аамта, сара арыцха,
Уи сацѡцахуа сыҕоума, иаауеит
Иарбгарц наҕ снықѡсаанзагыы сыцха,
Иаанархѡырц сызлагьежьюаз дунеик.

Сара усҕан сышьтахьҕа смеихашеи,
Адгьыл сѣеиуатѡ, испѡхало рхуа.

Аамта, аамта, исышъталаз ғашақә,
Суцәцар шпастаху уоахаанза уеиха!

Уи сацәцашт, сшамоуггы сырдысны,
Ант ашъхақәа сырхыт, азқәа срырны.
Схынхәуеит сара уеизггы-уеизггы мышкызны,
Ари адгылағ бара бшыкоу дырны!
2009

ҲАИЦЫМ

Аатра сава, абна сыла, сшәылагыла,
Акраатцуеит, шәареи сареи ҳаицым.
Ишәызхымго: сара исылам сылам,
Сара исхәо мцым, изуа мцым.

Асцена шәықәушәа шәыхәмаруеит,
Шәеыргазашәа шәааиуеит – шәеибажьо,
Сара сәы хәызжәом, икәаруеит,
Са мџак ала снеиуеит, сыңхашьо.

Пхъақа шәцеит шәара асаба ргылан,
Шәалызбаауеит аарла, сшәыхъзарым.
Сықазарггы еиғъуп шьта шьапыла,
Сзеигәыргъо: шәареи сареи ҳаицым.

Еицылашья ҳамам шәаахынхәырггы,
Шәаазгаз шәеиҗагап мыцхәара.
Иахъашәырхо иаасырхом сымхәырггы,
Ишааигәахо гәастоит шәығхәара.

Шәиаша тәашоуп, иуғазытүа иқалашам,
Ишәхьытәтәо гәымхароуп, қәазым.

Станархарггы станархароуп сиаша,
Сара исхәо мцым, изуа мцым.
Ҳаицым.
2009

АХЪААЗ

Имамкәа уаха хәышәтәышыак,
Ихаҭоу дрылахеит дхъааха!
Сыштахара сгылоуп атыша,
Дхызатәха дшааиуаз азә дсаахан.

Ицоз днаскъаргеит дырхъааны,
Иааиуаз дрылахаит дхъааха.
Ишьтоуп атцлакәа рааны,
Аиха ҕыцырцыркәа анрааха.

Хъаауп уалызго зыхәашык,
Унаганы уазтоггы хъаауп.
Азәыр уҕоума исыхәо?
Уҕам! Даара сузгәаауп.

Уаагылазтггы сааигәа азәы хәа!
Аха ажәырт усцәасхъеит.
Ҧацхъа, абар, аҕатәыхәа
Сгәы акы алурҕеит цасхәа.

Дхъаауп ихъаам зхъаау,
Ихъаау зхъаам дхъаауп.
Иутәым утәушәа ианаауоу,
Ихъааха ироуртә еиҕаауп.

Ихъаауп иузымхәааз Ажәа,
Хәшәуп – абз уанахәуа,

Укыдларц уалагоит ажәѡан,
Ахъаа уцсы аныѡнахуа.

Гәѡыхас, хъаас шәзаузгы,
Исаахаша, исмаахаша ансаахо,
Сышѡашәало зны-зынла усгы,
Схаѡа сықәхар хәа схъааха!
2009

САРА УАРА САНУҚӘЛАЗ

Сара уара сануқәлаз исыхъша сыхъхъан, ихәеит,
Саархәахъан, сырѡихъан, санырѡахъан, санырххъан.
Сара уара сануқәлаз, сышдырххоз, сагыгыѡхъан,
ихәеит,
Сара уара сануқәлаз издыршаз зегъ здырхъан.

Уара уоума, нас, амзанра, иаины исѡахало,
Аѡәаѡәа схъызхәо сыѡан сыѡазахымшәа!
Саѡахымшәа збаз уа уоума уаха ара,
Акы ухәошәа сѡаѡхъа, акы узахуашәа!

Сара уара сануқәлаз сѡаркхъан, сагыѡрыжъхъан,
Сымѡақәа сырнысхъан, сышхәақәа хахъан,
Сызгашаз сыргахъан, сынзыжъуазгы сынрыжъхъан,
Сара уара сануқәлаз сыѡсны сыбзахахъан.
2009

* * *

Саднамкылозшәа ақыѡа ба быда,
Сналалон ѡъара снабхъыѡшит.
Чаран иѡаз уаѡа, ақыѡан,
Баарылызбаан, цәгы сааилашит,

Сааласит бара бахь, аха ахыда,
Сәашьазаап, – снлышьтапшит җазы.
Иагъаасызхьампшит, ара сызтахыдаз,
Иааччазаргы, инарыластан тәык...

Бсыцымкәә тәым қылақьк салан,
Бсыцымкәә хәаақәак сырхыст.
Ресторанкаҗ, сыпшызар, шәеидтәалан....
Слхәашьялеит аенышыбжьон пхәыск.

Зынгы, ишызбоз, дәығбак бынталахт,
Итәаз хәирплан дук баатыт.
Бцахуан арантәи сышбышьтаз быбналан,
Ашәхымс баалагылахуан җыц.

Схы атыҗаҗ иаазго ирхәо сзымцеит,
Иаҗызааит, нас, иахьгылоугь сырҗьара,
Исылымшеит, иамуит уаха сзымцеит,
Абри бара бахьыкамыз җьара!
2009

* * *

Сахьынхәлеит сара мап зысцәыркыз,
Мап зысцәыркыз амалахәә ус иансырз,
Мап зысцәыркыз акәзам сара исцәыргоз,
Сықәнагон ихытны иааиуаз сырзк.

Мап зысцәыркыз иахьзын сара сиаша,
Иаларәашьо рәаархахьан урт рымц.
Сацымныкәарц сшәапкәә сытх сдыртәашан,
Сшықәтәоу еиңш саины уажә арымз.

Исымаркит, иаагылт дара иртәызшәә,
Ахьз җсахуа, иахаркьякьо ртәы.

Ргәы иажьеит рдунеи сартәызшәа,
Аха уи тацәын, уара, итацәы!

Ирзеилымкааз ықан: амал ацын,
Дара ртәала, иахьзын ахьз-аңша.
Саагылеит сара араһь саахьатцын,
Иахьңшуа акәзам арантәи сахьңшуа.

Акымзарак ыказамшәа исцәырго,
Иааиасын, сызлаказ иахьынхалт.
Еилыскаауан сара сымға зыркуаз,
Ихыржәарцгы изашьтаз сыхәдацьал.

Уи җартон даара рҗырафыстаан,
Иркәахауан ишьтырхуашәа сыхьз.
Исхадуырштырц иаалаган сызустоу,
Иузаап хәа игылан уафы имыхьц.

Исымныхәеит сахагылан реишәа, –
Сырзамысит, иазыңшызаргь, абадақь.
Иееимызт дара рзыхәа слеишәа,
Ртәы сахартцарц иашьтан сахьцалак.

Снеиуеит сара сызлашоу инаццо,
Изгозаргьы шьюуки ргәы еиҗәжәаны,
Сызхьазаарын урт рхәатәы санацца,
Ма сдәықәзаарын схы сгәы ахшәаны.
2009

АЕПИТАФИА

Сара салгеит. Шәара шәалага.
2009

АИБАШЬРА

Ирак аҕәҕәахәа иназгәйдтаны иршыыз
Даныжьлоуп Аҕәа амҕадукәа руақы.
2009

* * *

Иац акәым хара ханықәнагалаз
Ари адгыл, адунеи аныршоз иршаз.
Хаңсы зләтаз шыарда ахауа иалазт,
Анышә иафеит хашьтра зладҳардыршаз.

Шаҕантә инхахьюузеи хабжа хамҕаан,
Аха хдац-цашә ыҕан ескьынгы.
Иахьалаго уаҕы ибартам хамҕа,
Анцәа идырааит уи ахьынцәоггы.
2009

АШӘАРА

Иареи сареи лассы-ласс ҳаикәшәон,
Аа, еилыскааз, ҕазныкгы ҳааиҕахан:
Дышьталар – дызмыцәар ҳәа дшәон,
Дыцәар – дзымҕыхар ҳәа уаха.
2009

СЫХШЫҔ САНАРГӘАҔУА

Санаргәәҕеиуа, сыхшыҔ санаргәаҕуа,
Ихьааха араҕа зегь сытан,
Сзаламгыла саақәхалойт Аҕәа,
Сгәы насытасуа ақытахь.

Аха ақытангы икам ңсыршыага,
Снаскып маң-маң сара аҕаҕахь.
Иңшаатәуп хәа сааҕалоит хжыагак,
Сахьнеиуа наарак саҕаҕуа.

Хыдароуп уи. Ихыдарам арбан?
Саагылалоит сатцаңшуа ажәҕан.
Ихаббала уи иатцоуп ауарба,
Илталоит, ипыртәазшәагы ажәҕа.

Адуinei ду шцаңшәоу араҕагы,
Икамкәа зызбозеи царта!
Сытҕаацып сыхшыҕ санаргәаҕуа,
Схәыцрақәа анышәаза сартап.

Исзыңшызар ҕалап иахыа Аҕәа,
Сцароуп, схинхәыроуп аҕныҕа!
Сызтәома сыхшыҕ санаргәаҕуа,
Санамыргәаҕуагы анбыкәу? Саныкам.
2009

* * *

Лаңшқәак саргы инасыхысуеит,
Сышыта ихыланы ицоит
Ак аатра аҕавакны ихысуеит,
Ихызатәха ңыара инасыхызоит.

Саргәыбыңуеит, иаасңылан,
Аңсҕазаара зцу ҕа лаңшык
Стәазар, иаразнак саргылон,
Саңнагалон уи даҕа мшык.

Адуinei ду убоит даҕакала,
Уахынтәаауа гәоуҕоит, уахыцо,

Ушыапы уанықәнаҕыо алаңш,
Алаңш уңсы антанатцо.
2009

* * *

Саргыы иахьатәизам, анаңьалбеит,
Сырнысны саауазеи шаҕа мѡа!
Насың сыман: сшааиуаз амца салңеит,
Абар уажә сахьгылоу – агылѡа.

Иҕәыбаса изгеит баагәарак сажәлан,
Снеиуан нас сақәтәан сфаетон...
Схы збалоит зны-зынла адгьыл сақәлан,
Ѣызас дсыман Мысратәи фараонк.
2009

* * *

Игазараны имбеит уѡыза
Еилымга игазара.
Игхаңхақәа неимырѡызаан
Даңуп ацара.

Ацандрах! Зеггы дырхыҳәҳәоит,
Ддаууп, ихы ижъан.
Иеиңш иҕәышугь иахьазыҳәа
Арахь уаѡ дыбжъам.

Уа ухы кны утәоуп иахьак,
Иҕоуцан газарақәак.
Иузцәыртцын зцаарақәак,
Иумазам рҕак.
2009

* * *

Ицъасшьом афырхацэатцэкъа рфырхатцара ахьырзас,
Иахьаатэаз рёыпхьак – иубартам зынза
Аибашьра ашьтахь ифырхатцаха ицэырцыз,
Еибашьуаз рааста еихауп хараза.
2009

ЛАХЬЫЦЭГЪАРААН

Уцшыр, ихъз ихъзуп, ижәла ижәлоуп,
Апшәма ихъзуп, дрылатәоуп дсасушә.
Ахахә еикәнажәоит идыргәаауа игәыжәла,
Егъи дгәамуп, ауаа дрылахуп дразушә.

Агба ду акапдан иахьа нышьлоуп
Амшын дышхыалаз, дрыцхәхәха, дгазеазуа.
Асаара ианырцалоз алагъан ианыжълоуп,
Афцыркъа ашәшьыра дытатәоуп дфәрхасуа.

Лахьыцәгъароуп! Унтыцыр, ухы утәымшә,
Ауаа урылоуп, гагатцас, узрыламгыло.
Иузынхаз амацгъы игоит иумжәан,
Ахьапшха уоууаанзагъ угәыла.

Афыза дфызоуп, усгъы уицахызаап,
Умагъра дтысны дааиуеит, укәа дтало.
Дыпшуп, ублацәақәа анынеикәыпса, ухыза
Ихы итарцаны дахьымаара дыбналоит.

Атцх лашьца уалахеит узмыцәо,
Иара убас, узмыцәакәа, иаашоит.
Ашәа ихәарц дафуп азы зфатцәо,
Насыпдакгъы насып имоушәа дкәашоит.
2009

ЗЫҢСЫ ШҢАЗ ИАҢЦӘЫРШЫЫЗ

Сара дыспылеит зыңсы шҗаз иаҗцәыршыыз,
Иацәынхашәа иааиуаз агәыпҗәа.

– Ауаа аныҗаз зны, ашацәа иршаз
Среиуоуп, дад, – ихәахит дыччашәа.

– Иабацей, мшәан, ауаа?! – нацитдахуеит, –
Уабантәауеи уара, иудыруама уахьцо?..
Аҗак иаҗаанза имәала днаскьахуеит,
Дҗыс-җысуа днеиуеит, дмыццакзо.

Сгәы бҗбызхыз иажәоу, даҗаакызу,
Схы сҗахымкәа сәаақәыскит арымз.
Сара уи дыздыруан, иабасусу,
Аха, дахәызтәыз шыздыруагь ззарым.

Ауаа дрылоуп ауафь дуафымкәа!
Дымчыдаха, иблақәа аапшуа,
Еиҗишьо қәак аурҗы ихымкәар,
Днасафсны даццеит наҗ аҗша.

Аҗша дага, җаакы дага, дызпырхагаз,
Дырпырган, зегьы игәы ххыршәан
Дидыркыларц иафьын шьоук ахага,
Дхәаркьиуа ддәықәушәа изыпшуан.

Аха знызатцәыкҗы уи дырмышәеит
Арахь дылбаазхәаз, инацәхып иапсам.
Адәы днықәлеит даҗылозшәа ныхәак,
Дгәыргьатцәа даалҗызшәа ргәамсам.

Адәы дахьықәыз деигәырҗьон, иахьанза,
Дахьааизҗы ибахуан уамашәа...

Ҳара иахтәым анахцаргы аушам,
Идыртәуп уи ақьаад ишаныцуа.

Ҳара иахтәым арифмақәа, ахәоукәа,
Иага Ҳахцаргы, еинаалом, еинаала.
Игәылыршәан, еинаалан, имроукәа,
Акьыпхь аархоуп иахтәым жәеинраалак.
2009

ИДЫДМЫРХАИТ

ИҲалазеи, мшәан, Уаҳайд,
Ашәа схәан – идыдмырхаит,
Ажәа схәан – идыдмырхаит,
ИҲалазеи, уара, ҳаит!

Ашәа изымхәазат азәы,
Сашәа иаақәнаххьан ахәтцәы.
Игәы саламзеит Ҳазәы,
Сажәа илнарҲьан атцәы.

Сара цасгы ашәа схәон,
Сажәа дыдмырхар – сыхәхәон.
Зегьы рлымхақәа цысхит...
Агәықәхақәа рыцқәа рхит.

Саньцашәа насшәа рыц,
Сырлагап, сышнеиуа сызп.
Аха цасгы ашәа схәон,
Сажәа дыдмырхар – сыхәхәон.

Зегь акакәхеит, дад, Уаҳайд:
Ашәа схәан – идыдмырхаит,

Ажәа схәан – идьдмырхаит,
Иҕалазеи, уара, хаит!
2009

ИЦАЗИ ИААИЗИ

Ацашьа дақәымшәеит иҕаз,
Ихы изымдыруа дықәхеит иахтаз.
«Аәныҕа, – хәа иархәеит, – аәныҕа!»
Еилкаашьа анизамта ихәтаз.

«Исзеиҕуп, – ихәазаап, – араҕа,
Сыҕоуиҕьтеи краатцуеит – ссасым.
Сыҕаз сахьыҕоу, шәсыргәаҕуам,
Шәа шәзыхәан итысхуеит сыҕсы...».

«Уца, – рхәеит, – аәныҕа, ушыбзиоу,
Урымаз уахь узыҕсу!..»
Гәаҕла дытәны, иҕыркыиан...
Аха уртқәа хазуп, ихазуп.

Ацашьа даақәымшәеит уаха,
Ибон уи иаамта шынцәаз...
Игәастеит иааиз саниҕаха
Иҕаз иааста дшеицәаз.
2009

Дхашьтыхуам хәа ацхақәа хышәхит,
Дхашьтыхуам хәа шәымчқәа зегь нышәхит.
Дхашьтыхуам хәа сымҕа шәаныжылан,
Сара амшын ду схылахьан нышыла.
2009

УААҒҒЫЛ АБРА...

Уаағғыл абра, уахъааихъоу дырны,
Инархъыгза зегъы-зегъ улақш.
Уаауеит уара зқәак урырны,
Хәқәак урхытны, уахағъ улам.

Иугәаларшәа ишықоу иамуа,
Иузақсамгъы – зны уздынтәалоз.
Ашьацхәақәа ргылан амџан,
Урыхъзаанза шыоукгъы бналон.

Акыр иааскъеит иуџагәыбзыға,
Икылжәаны изгоз угәатқа.
Уаныртшошәа нақ уаныхуа,
Иџнатәан аџыжәуа цацхак.

Иаауџагылар зны, уртахымзар,
Хатцароушәа акы иунарбашан.
Уара иубартан иахъзахымсуаз,
Уара иубартан русқәа башан.

Аха усгъы, угәы ндыргыларц,
Иртахауа иааиуан змахқәак.
Реырзеит нас, ицоу инкылаз,
Иагъахъымзеит акы ахәаха.

Ицазшәа указам, аргама,
Быжъра-быжътәа адгъыл атцахъ.
Азаза илган рышьта гами,
Инаскъашт ибаанза азазагъ.

Удыраақсеит уртгъы егыртгъы,
Уаақсара аума, удыркареит.

Иааикәымтәазеит уаха ауртгы,
Инырызгы арахь еитаруеит.

Иушыклаеаап азқәа хытны,
Амш цәгьақәа ртыхәа пцәашам.
Иказ, икоу цқба урызхәыцны,
Инышытоумтан уаха уиаша.

Уаауеит уара зқәак урырны,
Хәқәак урхытны, уаха улам.
Уаатгыл абра, уахьяаихьоу дырны,
Инархыгза зегьы-зегь улацш.
2009

* * *

Исзеилкаауам, зегь схаршт, абри ссазхәыцуа,
Иагазаргы хтысқәак аамта инкылаз,
– Изхара азгы имжәи! – хәа ицашьыцуа,
Ацець итаҳаз изыцшуан иґажәкуа игылаз.
2009

* * *

Аранза сызлаазу? Ицьоушьап, ицьоушьа,
Даара ицьоушьап аранза сызлааз,
Уахагь ишыртаху сымариа роушам, –
Ахаангы ироушам! – иахьанза сызлаз.

Сымға иангылан: аґсахфы, атәыршаф,
Амтақьақьаф, аґыпыхт, ахаас...
Сызлацашаз амфатцәкьа здыршаз
Сара сакәын, уи алоуп сызлааз.

Сышьта ихын снармышьтырц фараца,
Сырфашьян, скартарц иафын зынгы уас.

Еизибaгaн, иaин исxабaбoн,
Саарышьтуамызт – уи алоуп сызлааз.
2009

* * *

Амал даццеит пхэызбак ааигэа хатца,
Даалатэеит, илцэыргар хэа дшэаны.
Насып лыман дтацанатц атаца, –
Лхатцеи лареи ааиуан еикэшэаны.

Дгэыргдахуеит уи лхатца рныггы,
Ипсыхэозеи итыпан җазэ дицэаар?!
Хатца дцозар акэхап дачазныкгы
Иахьа дызлатэоу амал аанцэар.
2009

АРИОСТО¹

Ахэынтқар илапш даатцашэеит мышрақәу уи,
Иҗаанаиха игэы иахэаша иҗышэшэо.
Иахырҗацэан иихэаз акәу, имхэаз акәу,
Даман уи уажэраанза акы даршэо.

Ицьбаразар ихэоу ажэа – уаргэыбзыгзом,
Иаразнак ухы ухнап – уеикэанаршэап.
Зыбз зҗы изызтамкыз зегь аныхзам,
Раныхшьаггы шыҗам дырны ушэап.

Аха усггы азэы-шыҗа аргама илеиroup,
Рхы атып акны иааирц, нас егырт.

¹ Ариосто – Италиатэи апоет Ариосто Лудовико (1474–1533), Карл V иҗнытэ җамтак аҗасабала адацарқьақьа наган ианихартца, дхагахан амшақәа дырнын.

Уи абжьара аамта уаргәәтеироуп,
Уеихалароуп улаһазшәә ажәырт.

Иара убаскан иаамта аакылст Ариосто,
Дасуа иҫәаихеит, ус рхәоит, тамғарк.
Уи дағын ирхәаанза иаҫахым хәә,
Иулшоит хәагь наццан хгәы ургьар.

«Сааигәа дыказ, избоит, сгәы аҫацашьа
Зәыр дақәшәозар, дақәшәоит иахьазы...»
Имоума Ариосто арантә ацашьа,
Даныртахха, итихт араҫа иҫсы.

Дадырсызшәә дгылан дахьдыргылаз,
Иагьихаштуан уи дызлаҫаз – дышхәычыз.
Ахәыч иеиҫшгы, дибар, дыҫ диҫылон,
Иргәыбзыгуаз, ашәә ззихәоз – зегь зымчыз.

Ахәынтқаргы дгәырғьо дықәын иашта,
Ашәә иаҳаит зегь изырхәоз ашәаны.
Иаҫхьа игылоу, ишьтахь иааиуа ихашту,
Изгәамтоу гәқәак шигаз еиҫәжәаны,

Дцарашәә ибеит дшалагылоу ныхәак,
Иаҳауа ашәә уатцәгы иаҳарашәә,
«Ишәырқьақьа, – ихәеит, – Ариосто изыхәә
Адаҫа махәқәә – иагап рыгәқәә еиҫәжәә

Сыҫазаара иахьанзагы зхы зыхнахуа...
Дныцәаеит днеины ашәшьыра Карл.
Ихахеит уи Ариосто тәыҫа хахан,
Аха ихамта хамтан ахәынтқар.

Амѡадукѡа уи днарнылеит дыѡуа:
«Арахь шѡааѡшы, сыжѡба цѡа, сшѡаѡа...»
Иахьымччашагь иахьччашагь ибжы ахыѡуан,
Ибахуан иагызѡазшѡа шыѡа иаѡа.

Аха ирбац иакѡын, уи дыздыруаз
Ихьзаны ѡара дааныркылар рѡахын.
Днеиуан асаба ргыла, азѡѡа дрыруа,
Дѡагахан амѡаѡѡа дырнын.

Дѡагахатѡѡеит лаѡшы хаа зцу аѡанда,
Егьырт шыѡоугь усым, иара дѡѡыз...
Ашѡышыѡѡсѡѡа дрылс, арахь дааѡаламѡанда,
Иаамѡа датѡын, дыѡаз уа, датѡыз.
2009

* * *

Иаѡызны уѡѡѡан аха, иаѡызны уѡан аха, –
Угѡгы иаднамкылааит, имцушѡа унарбаз, –
Аѡѡѡаара ушьаѡѡѡа уѡѡуа аѡанаанаха,
Иахьакѡым ухы археит ауп, аѡ аст!

Улымѡа нкыдѡѡа, иааулагѡа иааѡуа,
Иухѡа-иумыхѡа, уазхьаѡш, иурѡа.
Шьѡыбжыла бмаѡарагь аамѡа ак аѡеит,
Уѡѡазар, уаргыларгь аѡеит уи иаѡа.

Иааѡып кѡараѡѡак ашьѡыбжь ахьхьаѡѡа,
Улаѡш иѡѡѡѡѡѡѡ аман иаасѡѡѡ.
Уи уаѡыларѡ иаразнак уаахьаѡѡып,
ѡашьа амамшѡа ахьѡбогь уагап.

Иуаѡау аѡша амаѡѡ шарѡѡѡѡѡѡ,
Уа узыѡѡан уи ѡшьаала илаѡѡып.

Иубап ашәаңшь мрыгалара шашәуа,
Амшгы мөасып лассы, урақәа кәыб.

Уныкәыңшып иубо узхамто, ихоуто,
Убла нахугап уңстазаара адәы.
Ишңаиатәаз уи! Еиңшу чәак уоузом,
Угылан уа уара зны уеикәәтәы.

Улымха нкыдта – адунеи ачардагәаз,
Уара иуахаз амаҳазаргы зынза.
Зегы-зегь ухәааха, указ алакәәч,
Аракагы, анакагы иуңыртны ианца.

Улымха кыдзас – удәыкәзааит уныкәо,
Ухы узамыхәо, атахызаргы, ушьтаз.
Ашьтыбжькәа улымха итафуанат укоуп,
Ашьтыбжькәа анааикәтәа... укам ауп нас.
2009

НЫКӘАФЫК

Амәа сықәзан – сахьцашаз сзымцеит,
Сзышьтаз срышьтазит. Исышьтаз схьымзеит.
2009

СЫБЛА ИАБАЗ ЗЕГЬ УРХЫХӘХӘОИТ

Адифирамб

Ухәычуп, аха арахь ухьыршәыгәны,
Иухадырцәо, аха арахь умцаны,
Сымәа снангылт уара уныкәны,
Снакәтәеит срашь сахьзаны.

Уусқәа араҕа ианҕееимыз,
Итырхран ианыҕаз уңсы,
Сҕынасхеит адгьыл ду сееиуатә,
Сынхарц, сегьтахарц ура узы.

Сноугон арантәи сышьтупаан,
Апҕақәа сытдаршә уархалс,
Удлаңса сшыҕам ануба,
Аетә срызноугарц ухалт.

Сазааигәахан ажәџан агәышца,
Иззом, сануҕьар хәа сшәон
Сыҕеуларцс уахьыскыз, уаныстца,
Исышьтаз цшацәгьак сыжәжәон.

Иҕаломызт салазыр ажәџан,
Уи саман сахьымаара ицар,
Хашнеиуаз ажәадагь хайцәажәон,
Ирмахарц ихашьтаз хәхьзар.

Урт унарылакны ицашан,
Уццышәха уларышьтыргьы ауан,
Аха срашь ианахьзашаз,
Ирылҕьан иахьыҕаз иаауан.

Ара еибаркын сара сдацқәа,
Иғәғән араҕа са сҕашә.
Ғәылшыапхап, еихасуа уи ацқәа,
Цәыршәагак аалахаит ашә.

Цәыршәагак, ус ҕа цәыршәагак
Ааскьеит зны ладантә, зны џадантә.

Аха уара угэазырхаган
Унхеит, уеикәхеит урыжәжәан.

Саңхьа уаагылт убаагәаран,
Сыхьчан, сбаагәара, усыхьчан.
Узбон сҗеицәа ургаран,
Урахә срыцын, сыхьчан.

Сцәагәон, слатон, сынхафымыз,
Ажәла ахәйтәхәа искьон.
Иасырхәон сара афымаа, ахымаа,
Зны сашәа, зны сажәа сахкьон.

Срыманы инеиуан абахтахь,
Саддыргылт кырынтә атзамц.
Нас сызлакамьыз зхәахда,
Садымгылт знызатцәык амц.

Ухан хьытәцараха саңхьа
Уаагылон, ургаргы урхәаша.
Ианырхуаз удакьак санаңхьа,
Акара ацлеит сылша.

Урт адакьақәа анжәазааит,
Акеиңш, анафс, даҕеа шәкы,
Угәы ааиҗамҗеит – умшәозаап,
Ана уаҕакы, ара уаҕакы.

Ухәыңны, аха арахь ухьыршәыгәны,
Иухадырцәо, аха арахь умцаны,
Сымфә снангылт уара унықәны,
Снақәтәеит срашь сахъзаны.

Избоит сара иҗало, иҗаз,
Сыетдәхә, җыцәара зқәым.
Схынхәуеит сахьцалакғы афныҗа,
Иуеихәу бааш җаларым.

Сыбла иабаз зегь урхыхәхәоит,
Истахуп уара уҗынза сәазар.
Аҗатхь аанкыла усныхәоит,
Иуатәоу уи ажәа сызхәар.
2009

ДЫЗТӘЫДА?

Зтаарак цо-иаауа ирылан ақытан,
Иага ирзаргғы, уажәы-уажә иаацәырцуа.
Анахь уцаргғы, рәаархон: «Дызтәыда?»
Арахь уааргғы... «Шәуаами, исыздырзом!»

«Ишпыкәу, хара дахтәыми, дызтәыда!
Шәыблақәа хәоума, дхалыхәхәоит дқәацәза...»
Дышәхамшәалааит, ихәон азәгғы, ида,
Дашьхьазу, дахьгылаз иаанкыланы иатцәа.

– Шәара дышәтәызар, дышәцәызгода, дшәымаз!
Ижәдыруз, җбакы итам иара ихә!..
Уи диеицәам хәа иҗааихеит ацшәымак,
Зызбахә имазгғы изырхәон Кьаҗҗәыҗә.

– Хуп, уара, иҗоу, иарбану уаха,
Хы мыжда ззырхәа ихагылоуп хә хтәы.
Утигоит иаразнак тышатцәҗьа утахаргь,
Пынгыла хәа ак имам дахьыкәу адәы.

– Дызлытцыз аадыруеит, дахьынтэаада хархэеит,
Дахьтаһаз, дахьтытцыз аадыруеит Кыаҕҕэйгэ...
– Зегь аҕоуп, зегь аҕоуп, – ирхэац еитархэеит, –
Ғба иҕам, зегь аҕоуп, иара ихэ!

– Шэара шэтэы хэа узҕу, – азэ даабжьалеит,
Икыдҕахэалоу лак еипш дгыҕуа, –
Уи дызлардыруан иҕоу ибжыы алоуп –
Игэаҕаза, ихаззала, улымха цнахуа...

Иауреи ибжыи абаихэо шэхыда!
Дахьнеилак иҕаимтцар аурым газарак,
Уи хара дҕахэом, ижэдыруаз, ақытан...
– Ахаблан? – уахь иҕахым ацара...

ҕазэы иааихан анааҕсан ақытан,
Хаблак далырҕыа рҕаархан арҕыск.
Азэ дахьгылаз ҕаатит: «Дызтэыда?»
Егьырт акы рхэаанза, игэы наиаҕыс.

– Дызтэыхда, сабду Кэакэана, дызтэыхда!
Ахэура дҕан зны Кэакэана, дыхьчан.
Икылшэыршэшэозар ара зегь алыхэҕа
Дызлытцыз дмырҕацызт, дызлоугыы шэмырҕыан...

– Даеазэ дыҕоуп ара, хара иахтэу,
Шэаргыы дшэыхэап, харгыы дахзаҕсоуп.
– Изакэ еихаброузеи, ишухэара иахто,
Зызбахэ умоу дыздыруеит, дпаҕсоуп.

Дпаҕса мацароума, гэыкэха, дхэаҕсами,
Дшааиуаз диеипшхеит амҕеи дзаааз.

Иага шәхәаргы акала даңсам уи,
Хара иахтәу рахь дыкам зынзас.

– Сара заманала издыруеит дахьынтәааз,
Сымфашьартә избартоуп арантәи дахьцо...
– Лаң иңа иами шәызфәу, уара, изымтәаз,
Арахьгы ифәаихама уи дкәаратцо?!

– Дабаказ! Иабыкәу дахьыкамыз зымтәа,
Акгы иафымыз уахь, зегь ирфыз
Насгы, исыздыруам уаха дзаазымтәуа...
Сара изысшәырхәозеи... Дахтәытцәкьам, аф ист!

– Цьарма дхаргылап, – дфьтыззеит хатцак, –
Избом сара арака җеа мфак...
– Цьарма дызустә? – ицааит уа, еиҗатцааит,
Краамта икаитцомызт ицәажәоз аҗак.

– Уи сабду иоуп, – ихәахт иара насшәа,
– Аа, Цьарма! Дабакоу, дымпсхьеи...
– Дыпсхьеит, – ихәеит. Ассир раҳазшәа,
Инахытцәеит зегь рыччабжь дунеик.

Уи адунеиаф еилыхаран иказ,
Рхыдара инахыст даҗеа аңсык.
Ажәлар еилытцны инеиуан афныка,
Избахәгы шрымаз ирымазан ңсык.
2009

* * *

Сгәашә илахаз, умааиндаз саштәхь,
Уаха сымам – уаацәыртт ианакәым

Сықәра макъана сахъуго ахь сашьтуам,
Зыхьк җаҗәалароуп макъана сгәйгәым.

Сгәы җнагоит сара амра шеишеиуа,
Сгәы арҗшаауеит амза анкаҗчо.
Зхы зҗахымкәа зҗыназхаз среиуам,
Амш саҗылоит сгәйргәо, сыччо.

Хҗысқәак иахъанза сырблакьо срыман,
Саҗхәака ицәйртцып ус иага хҗыс.
Сықәхәан исыҗаҗәо зык сазгарыма,
Азсашәа здыруа, амшын дугьы ихыз!

Сара аракоуп, ара, иахьыстыҗу,
Издыруеит, сҗар сара арантәи – саауам.
Уаҗ дсыргылом макъана схәҗыҗан,
Зегьы сырзыхиоуп, аха аҗсра сазыхиа.
2009

АҖСЫМҖӘ

Днанаган – аҗслымз изымхеит аҗәхәыраҗ,
Дәҗалан арҗаш – дышҗажәкуаз дынхеит.
2009

* * *

Җазныкгы сынкылсит уа, схәыҗра атәылаҗ,
Схәыцуа сахәатәаз сагеит, сатәнәтәит.
Сахыҗеит, снықәс, даҗазныкгы аҗәйргыла,
Сназлагылаз дунеи ссирк сарҗәит.

Насыҗла сарҗәит, җушәа сашьу нас,
Иаасылсит, иааргәежыт маҗк сыблахәҗ.

Ана, агәшәәҗ, игылан иңшыназ,
Сөызцәак снарыцлеит, снылсын ашьац.

Нас хныбжбууаант наф гэарабжыарак,
Аддэй иатдээ хақәлеит ихаманы мпылк.
Ҳахәмариун, ҳахәмариун,
 ҳғызкаанза ҳахәмариун,
Уаха халамкәә анаба – хаатгылт.

«Кәыдрыҕа! – ибжыы иргеит азә дахыгыз, –
Аамта җамоуп, Кәыдрыҕа шәыпры!..»
Сынтыцны усқан аума санкылаз,
Саман амшын ахь иандәықәлаз Кәыдры!..

Ахәларә егъагмызт санааҗалоз җашҗа,
Аҗәәжәарагъ сылымшо сааиуан – сааҗсан.
Сылҗәызыны слыҗшаазшәә, ахааназ исхаштуам,
Абарҗахьтә дааҗшуан сара сан.

Схәыцрақәа срылцны, саагылт уажә сеитымха,
Зегь ныжны, сзыпсу рахь саауан.
Игәаҕуан сызтыцыз аштә сыпсы ықәхан,
Сылаңш дшытшәара дытшәахьан сан.
2009

* * *

Аңхынха, дахънеиз, дрылахаит дсушә,
Данырба, рымцахъ идәықәлеит – дыхътан.
Дызтәыз дрылатәан насшә дсасушә,
Ламыск изынхазу, цәашьушә дбылуан.

Комедиан дахѣагшт дшааиуаз адрама,
Дихыхѣхѣошѣа анибоз иеихаз.

Сыблақәа хызтыз дарлашәны даман,
Илымхақәа иртамлеит уи исаҳаз.

Даазгаз аңша дазымгеит ианицла,
Дындырхазшәа ахыбаз дхыртцәан.
Алаҳа ғалазшәа дататәан итцла,
Уи амахәқәа ирызнымкылоз тцәан.
2009

* * *

Пхашьарами дшыџуа дыңсыр, пхашьарами,
Ичааиртынчыр, дшааиуа, дааңшыр...
Аха ишцац ицоит пхьаҕа даман
Итцасуа, иңхьо – изамургь, изаургь.

Адунеи еиҕаразтәуа иакәзаап! Ицәыртцәан,
Дәқәак дырхысхьейт, иғәыхтәыз иғәыхт.
Изақәызей, нас, днықәиар, дызмырцәо,
Дзаргәаҕуа иаархамкәа ахыбо дамыҕк!

Зегьы изеиңшхан диоуп агәатәажәпа,
Изымтәаз аҳаҕьа дықәтцан дырхышт.
Зыңсы мацара иашьтоугь дабажәбеи
Қьафла дымџасуа – иашта иҕаххышт...

Дыззыңшыз зегь аамта иарырхан,
Аеырххаха иоурым – дырҕахп.
Дшәо адәы дықәын ахәылак дыңсырхәа,
Ихьзейт, иагьихысны ицейт уи агәаҕ.

Шәынтә идырбеит иусқәа зегь башан,
Мџагь имамкәа уи шытарнахыс,

Аха азә дрыхъзеит цасгы дзыхъзашаз,
Даауеит Сциллеи Харибдеи дрыбжьыс.
2009

* * *

Сара иѡаргаз азәырѡы сырхаануп,
Урт збоит иахъанзагъ амѡа иқәны.
Иѡеиуа усгы иаѡхъа игылоу хануп,
Инаивагылоит шьоукгы нас инықәны,
Рқышә тапыртцәарц иалагоит ицрыхо:
Уаламкысroup, ныхами аныха!

Иларышьтыз азәырѡы сырхаануп,
Иѡадыргылон амардуан иаѡахар.
Ишызбоз урт ирзыкалазгы шаноп:
Иаарарымхәеит цсышәак дара уаха.
Ирзымдырзо ишыкалоз абасшәа,
Иахъаарпыло ирывсуан ирымбазшәа.

Иѡеиуазгы илеиуазгы рыцхан,
Иѡашъан ирзыкалаз ианарлашә.
Даакылсын, ѡазә даакәгылеит рыцха,
Иааитцгәашәа, иааихашәа аарла.
Исхәо схәозар акәхап сара баша,
Уи издыруам иказ, икалаша.
2009

* * *

Быкагәышьам, ихәеит, быкам, быка,
Сынтәа аапынрагъ мааизакәа ицеит.
2009

* * *

Хатыр икәцан, пату икәцан,
Днаскъаргеит уи, дааскъаргеит.
Дхалагылан насгъы дчыгәза,
Данбакалеи, мшәан, дыхәмарган?!

Дышпахнахи имтадыршәыз,
Изигаеи, рыцха, дамтас!
Илст иаразнак уи идыржәыз,
Дашны дышьтахеит ара амта.

Ихымзаауа аффы ихылаз,
Амахә еипш хатцла дамѡаа,
Дабацари, схәыцуеит, дгылар?
Дызлызааз рахь имам амѡа...
2009

* * *

Зык наиржәуа, ѡык иафыхәо,
Зынгы иѣапхъа иқамсаны,
Дыргеит, ирулакгы, ихан,
Дара рахь дырхәазаны.

Цъара днаргахит дабхәоушәа,
Дмахәушәа ицын нас,
Дапырарыжыт, дқыдуахәоушәа,
Ибылгъан рапхъака иаауаз.

Цъара ддыртарт, цъара ддырхәеит,
Цъара иѣатәхәан дырқатәеит.
Ишыртахыз рхы дадырхәеит,
Ддыргылеит уи, ддыртәеит.

Дкәәфза дықәтәалон ибарца,
Иеырқәышуа, дгазаха;
Рхы дакәыхшан дантартца,
Хәынцәак дылажбын жәаха.
2009

* * *

Исылшом хәа сшааиуаз уаха,
Сқышә ишнықәххлос: «Сынцәеит!»
Схы иқәхаз сыгәгы итахаит,
Исзымхәацыз сархәацәеит.

Исымамкәоу, уара, пыла,
Гәашәқәак ныдхалан, иакит!
Сказыжыыз сеитаргылахт,
Сзырцәаз ҕыц сеибанаркит.

Иргәыгтәымкәа схы сыргәыгма?
Схан етдәакгы аакәеицеит.
Сыңсы ғызхуаз уа иазғыхма,
Сара сыкоуп, иара цеит!
2009

АТЦХ ААГОН...

Атцх ргон, аха амш ргомызт.
Ал. Лашәриа

Атцх халахеит хазмыцәо,
Ххы анкылоуп хара ақбаад.
Изакәызеи бара ибхытәаз?
Ихаршома, ацәа бәеәт.

– Ихаршома, – бхы бааѡахоит, –
Уарггы ацѡа уѡат, уѡат...
Иаххѡо ѡаѡхьа баша иаххѡахуеит:
Ххы анкылоуп уаха аѡаад.

Уи акраамѡа ханыѡшылоит,
Цѡгьак ааухызшѡа, хшѡаны,
Нас, хашнеиуа, хѡеибаргылоит
Иааѡыз наѡ иѡыжѡѡаны.
2009

* * *

Ари амѡа зыхьз ахыз,
Ихьз ахырхын, шытарнахыс
Ишырѡахыз уск ѡаѡоуп:
Даѡа гѡыѡахак ихьз ахѡоуп.
Издыруада даѡазѡы
Изыѡалаша, дад, уаѡѡы!
2009

ИРДЫРУА, ИРХѡАЦ – ДАѡАЗНЫКГЫ

Уѡа уиѡѡгѡыѡ, уѡѡа улыѡѡгѡыѡ – иухшаз роуп,
Акруѡартѡап, акрудыржѡып, удыргылап урт, уаѡар.
Уашьа уиѡѡгѡыѡ, уаѡѡшьа улыѡѡгѡыѡ – иузшаз роуп,
Шѡшьа аками, иузыѡада ус еиѡш уаѡа!

Ууа уиѡѡгѡыѡ, уѡахы уиѡѡгѡыѡ – рдунеи уалаз,
Уѡѡа-ухѡмар, урылагыла, уѡѡуа-ухьы.
Хаибаркыми харт зегь усгьы жьраѡѡарала,
Ажьраѡѡара уанатѡанак, азѡгьы иумѡароуп лахьы.

Агѡыла агѡы даѡызоуп усгьы, угылаз
Уи уиѡѡгѡыѡны, дшьа ешьасгьы, дшьа.

Ухггы иутап, угэггы иутап уи, агэыла,
Уивагылаз аз уафрала, унаипырымтын деикэжыа.

Уфыза уикэгэыг – иуирбап уи умш казказуа,
Уарпшзап ацэгъа-абзиаф – шэеилахэыз.
Уфыза уикэгэыг, унаихан зтыхэа шытасуа,
Уызада утэар ауама, угэггы рхэыз.

Уакэгэыг икоу, уакэгэыг иааиуа, иуцыло,
Уакэгэыг адгыл, уакэгэыг ажэван – ибгарым.
Угэы тыган, ухы шытыхны угылаз,
Узкэымгэыгуа тышак иамаз – ицаз аарым.

Урыкэгэыг уара, урыкэгэыг, сфыза, сгэыла,
Агэы разкэеи зегъ зымчу Анцэеи.
Зегъы урыкэгэыг, аха рацхэа иргылан
Ухы уакэгэыг, уи уанакэымгэыг – унтэеит!
2009

* * *

Чайхыхра еиҥаакылсыхт ахалдабаа –
Аҕыцынхацэа аахалахэит асеицш.
– Арт нкылашыа рымамзаапей, баба,
Имшуп иахыа Бадрагы, иацеицш.

– Иҕазааит, нас, иааури, иҕацхраап, –
Иихэаз аахыеиршшоит абырг.
– Хатцырхып, ирылшаргы хатцхра! –
Агэашэ дылагылоуп уажэ Баҕыр. –

Иудырбап насшэа хҕашэ акзамшэа,
Иҕиар арт араҕа, иҕацарж.

Хатца ицап ацара ртахзамшә,
Инарылазѡап аргама хара хҗар!..

Сгылоуп уи саҳазшә, исмаҳазшә,
Ирхәо зегь акакәны сара сзы.
Сара схәычуп, аха нас, нас-насшә,
Инахнаршәеит аамтагь акасы.

Избаша збеит, избеит изымбашагь,
Истахцәамкәа снарзыцшит хаҗқәак.
Ачаиҗыхцәа ирызгәаауан баша, –
Чаиҗыхран ирыхъзаанза қәак...

Атакар баацс. Имцоз аамта хьшәашә,
Ахәса – иахьа хәлаанза ачаирта ихыз,
Сгәы пнажәоит усқан ирхәоз ашә,
Бериа гәықәха иакәын уи зызкыз.

2009

ДЫЗБАХЬАН САРА ОДЕССА ПРИНЦЕССАК

Дызбахьан сара Одесса принцессак,
Зхацкы кадмыршәуаз, уа изҗыцсаауаз.
Исылмырбеит апринцесса Одесса, –
Лара лакәзан сарггы сызҗапшуаз.

Азәггы дитәымызт, идшыхуан дыртәызшә,
Лааигәара игылон – дхаран, дхаразан.
Избеит насыпла сгәы зегь лыртәызшә,
Лмацәаз саатагьежыт сарггы, слыргазан.

Сзалымтцуа сықәхозаап уаха Одесса,
Сылхыбаан, сқәыцшра сахықан саагылт.

Сгәы атра ишпатыңо, ах, априңсеса,
Зегы баарылтны бәааха, бысдыл!

Даасҗаччеит акароуп, акымзарак уаха,
Адуңеи дазнашәа збеит уи – драцәан.
Җытшыа амамшәа сыкан сахътахаз, –
Лара сахъзымҗазоз икыдыз етәан.

Дызбахъан сара Одесса принцессак...
2009

* * *

– Ишыкоу укам уара ахацәа,
Сгәыраз гәы-халал Есыф!
Унапы санзалоит, укәа сҗатәах,
Сыңс уара иустоит, иф!
2009

* * *

Ажәа цъбаран исхәаз, рхы рыхнахуан.
Сахъаарылаҳаз җенак, ахахә еиңш сырзаун,
Схъамңшзакәа насшәа срылтны сцахуан,
Сықазытуан арака, сны саун.

Снаскъахъан еиңш, азәы ибжыы ааиргахит,
Иеыргәааны, дағъшәа-дыцәхашәа.
Схы сықәыжъ, сара снеиуан сахан,
Аҗатын цыблахеиңш сажәакәа каршәшәа.

Исхәаз хәаны салгахъан, сахъхәымызт,
Схынхәуан сара маңк сгәы рданы.
Исышкхлахысыз цыушыап, уа сағъхәымыз,
Усгы снеиуан схы сгәы азтаны.

Снеиуан исхәаз зеггы цқьа ирахазшәа,
Иаргылазшәа, итнарқазшәа итәаз.
Уск ҕатан, сусқәа уи реихазшәа,
Саңсамхозаргь уаха шыта абазк.

Исхәаз хәан, исхәаз сгәы иташыз ауп,
Уи сазхәыцуан сықәлан сахьаауаз.
Ҷакгы еилыскааит, – сымға сананысоуп, –
Уа шыоукгы ыҕан исымхәазгь заҳаз.
2009

* * *

Аетымцәа рҶатца рҶызцаауаз,
аҳәсеибацәа ирызгагаз,
Анацәа ршәеиқәатцәа
шәеиқәатцәан иацлаз,
Уаха акгы имыхьзаргьы,
дыргьало днаган,
Дыкнахатәуп иеиха кны
дахьнадгыло атцла!
2009

* * *

Иснарбон сара аамта ахаҶ-еиқәа,
Сахьнықәнатцаз маалықьтас сшаны:
Агылара иаҶын аиаша еиха-еигәо,
Иахьынкаҳаз амц иахькьашаны.
2009

ҶЫЦНЫХӘАК

Уныдгылан иупсахрашәа ашыла,
Иахьутахыз уақәшәеит – убзаҳәит.

Уштәаз уа җхәыск улыдыҗшыло,
Одиссеи Итакаҗа дхынхәит!
2009

УИ НКЫЛАШЬА АМАЗАР...

(Ицахьоу хтысқәак срылаңшуа)

Уи нкылашьа амазар – ҳаицхыраап,
Җсыхәа змам иахтап, уара, җсыхәа.
Итахауеит хара хаамта ахшьырахь,
Даҗәазә дақәтәан ддәықәлахьеит сөыхәа.

Ушәа збоу, макьана сара сөыхәа,
Сара сакәу иақәтәоу? Уи хжъаразар,
Җсыхәа змам схала исзәтәом җсыхәа,
Хахә дук былгъан сара сахь иаауазаап!

Уи нахкылап, җәак нахкылап, ҳаицхыраап,
Хаҗагылап – иҗеим аамта ацашьа!
Уигь хыдароуп. Иҗоу уафь издыруам,
Иудырзаргьы, уцаны уа уабашшуеи!

Хнырхәашьа амазар, хнырхәышьа,
Зегьы иартәон, еицхыраа, имеицхыраа.
Схылца схам, аа, сахьгылоу, сеимаа сышьам,
Ецаз, иҗам, иааиуа саруазыруа.
2009

* * *

Зхы зтәу дпоетым, ихәалахуан,
Анкьа зны, афилософ Демокрит.
2009

БАЗАЛА ИАХЬ

Уезушыуазеи, дад, Базала,
Хшара гэартак раб.
Иумхэахкэа – рлымха италап,
Умыхэхэахкэа – ирахап!
2009

ҶРАҲАК

Ихы издыруам, дызгарыда дҳалган?!
Абжыы ихоугыы җышьоит акаҗқаҗ.
Иҗы абанзараҳау, шәанаҗьалбеит,
Иҗы абанзараҳау – уҗабгап!
2009

* * *

Иҗам, исымам уаҳа исырҗыцуа,
Аранза сыңсы сыманы сааит.
Срыҗцеит амца иаҗцахьоу бҗыҗқәак,
Исзымхәаз сышаҗуаз сгәатҗа җнаблааит.
2009

* * *

Сааҗәырҗит ааҗынра саҗны,
Скыдҗьо сызмаз заҗә җшаз!
Сабаҗаз аҗәыр еиҗш сыбжьазны,
Дарбан ишааиуаз сыҗҗшааз?

Саҗхьа иҗәҗоуп иааҗәырган
Иҗаз – сдунеи аанархәит,
Схынхәит сшымцаҗ иадырган,
Сышзымҗо иадырган схынхәит.
2009

* * *

Агәнаҗа иқәтқан, дыцәеит дынҗахан,
Егъкамлазашәа. Агәнаҗа гәнаҗан.
Дыцәан ахатца,
 дазхьампшрашәа уаҗа,
Аха агәнаҗа гәнаҗауп, агәнаҗа гәнаҗа.
Дабацәцо деихаргы, исп имацәысны,
Исп уахазны, исп уи уатцәызны.
Дытцнаркыап уи убас еипш мышкызны,
Адгьыл дықәымзо,
 ажәған дызхамло,
Иахыгара имоуа ицсыжә,
Дытцамлозар
Быжьра-быжьтцәа иааишыжаан анышә!
2009

* * *

Иаазымхазеит уаҗа адгьыл иахьыз,
Адуinei ааршазар иахнагаз.
Ишцарацәоу ара изырцәгьо ҳахьыз,
Изырцәгьарангь избо сара нас!

Ара идырцәар, ихәытцкьоит амца анаҗа,
Иқәибахуа рҗаархоит иааиқәтәаны.
Амҗақәа ирнылоит еибаргәаҗуа,
Акы аҗны иеинышәар, еак аҗны

Ахаангы ирмоуа еилибакаашьа,
Ихьибажәо сгәылацәагь аауеит...
Иҗоу еееим шысхәо, иҗалаша
Иҗаз наҗ иуханарштыр ауеит.

Ажәған ҳхапжәоит, ипжәоит адгьыл ицоу,
Уи азақәхап, схәыцуеит, Иара иныс,

Хазшаз ес аашар, дҗахзызо,
Шәгәйшәеаныз зимшу, шәшәйшәеаныз!
2009

ЕИҖЕИЗАН...

Ари ақыта иалцыз еиҗеизахт,
Иаатәахт иажәарҗасо җнаҗакаҗ!
«Иаазцазеи?» – дҗаауеит аҗхәйсеиба Қәеиза,
Аха аҗак азәгы илиҗом аҗакәажә.

– Иаазцазеи, хусқәа дмырәеиуеи! –
Ихәахуеит иааҗналаз насшәа.
Даатәоит уи араҗа иҗеиуатә,
Иәаартынч, аангылара даазшәа.

– Ирхәо ҳаҳанда... Инеилак!
Ушьапгы еиҗумхрыз, унҗыҗыр.
– Ибзиоуп еиҗкаазар ахеилак
Наҗ-наҗ азгы, умызырц...

Аиашаҗәҗа сабхәеит, сынҗыҗып,
Снеины снарылаҗшуеит, Қәеиза.
Иааргазар аҗәхап иҗыцу,
Ихәхәаша ҳархәап, ианеиза...

Днеиуан абырг дынкахәыцуа:
«Иудыруеи рызегь хынхәуазар?
Ақыта иаҗәызуа, иаҗәызуа...
Зхы изахәоз нықәҗны ицазар,

Қааҗтоушәа инымхеи ақыта!
Арахь уи аҗәхап иаазцазгы.

Иеирзыр ҕалоит ара ахыда,
Аха ҕара, зеггы рцасгы...»

«Уарггы уаама, Базала?!» –
Днеихъан бжык ааихъзахуеит...
Атэарта рмоуит азалаҕ,
Аха усггы идыртэахуеит.

Рлымхақәа кыдуп ахацәа,
Рлымхақәа кыдыртцеит аҳәсагь.
– Җазит, иаҳхацәеит, иаҳхацәа!.. –
Җазәггы даарылат дықәқәсуа.

Атэарта шытатәикәа ироузом,
Иааиз аганаҕ иаагылап.
Ацәажәацәа ражәа андроуза,
Ирымамшәа зибазеи цыла.

Сгылан сцандаз ааигәахәит:
Ирхәоз ари акәнеи цасагь!
Җаца ахьрымам игәы ахәуан,
Ражәа ажәаз ихәазаап.

Ибоит, арахь уаф дахылом,
Изт, иқьацтажәхеит ақыта!
Ажәакггы изымхәеит дғагылан.
Ируеи, зегь ажәа нарытан, –

Ара еилатәоума уатцәынза!..
Реилацса нарцшзап рныхәа,
Идәықәлап ажәала иахьзымцо,
Еидтәалап инеины, еиқәныхәап.

Цыпхгы ус акэын, қыф уа,
Акраамта ашыжауа еидтэалан.
Башами, ирфо еиҥафал,
Дцароуп днарылцны Базала.

Узышьтуада! Имѡа иаангылан:
«Уаахақэныхэа, иахзаанкыл ацэыҥақ...»
Нас иарггы еибарҥэхэоз дрылан,
Нас иарггы изышьтымхуаз дрыҥан.

Аеыѡ закэшома ашыаҥа!
Ашыкыбыжы иацлон, ишьтыцуан.
– Иҥоу шэасхэашан, баба... –
Ибжы изтымкаауаз ызуан.

Ихэар аҥахын ихэатэыз зегь,
Дабаҥаз уи захауазггы!
Абырг дырцэашыт, дызгарызеи
Шыҥа арантэи! Ибон данаауазггы,

Цыпх еиҥш, амѡа дшанхалоз,
Цыпх еиҥш, даарылатцэар ихьуаз.
Дцэажэон дахьнеиуаз ихала,
Иҥаз, иибаз даргэыҥуан.

Итэан, инкыланы ртыпқэа,
Уахазны аишэа иахыцуа.
Ивҥраа инеиуа а-«ҥып»-қэагь,
Цасггы рымѡа даныцуам.

Дыҥан, даггыҥамызт, иашан,
Ирхасабрашэа ус дук, ианеиза.

Уабаци аранти, уабашуеи,
Илоухаеи апҳаеиба Қаеизагь?!
2009

* * *

Сызтәу сатәуп, сызтәу сылтәуп,
Саццоит наӳ сызгаз сагеит.
Гәыраз-гәытбаарала стәуп,
Зыгәра згазгы агәра згеит.

Уи азоуп сзацу, сзаццо,
Станархозаргь сызтахо.
Игәрагам – еидароуп, сацам,
Хзеицылом хаибарххо.

Ишсыцрыхоз иаины, опаа,
Исхынҳалаз зегь кацсеит.
Сара дыстәуп Пенелопа,
Сара сакәзар Одиссеи!
2009

* * *

Уара умшәан, акгы ухьуам,
Сара сызшьуа уара урцәынхап,
Сара исыхьуа уара иухьуам,
Исагоу уара дуағам.

Азәгы дуағам, азәгы дууам,
Улагылоуп зегь рышәхымс.
Чхашьа змам андыртутууа,
Ак уахаргы утахым.

Аатцра уавоуп уеырмагәән,
Ирҗахызар – ухәшахап.
Җыара уахап, җыара уагәап,
Иухәозар – унеихап.

Уи аҗароуп, анафс уаҗа
Акы иаутом җыара кыыс.
Уаагылалоит уаҗар,
Указыжыуа цап иухыс.

Уи уархагом, уи уаргыгыуам,
Иуҗырхагоугь ураҗам...
Уара умшәән, акгы ухыуам,
Сара сызшыуа уара урҗәынхап.
2009

САН ДНАСКЪАГО

Сан лкәыба саҗагылан,
Саакәадахеит, саагазеазт.
Акгы азеилмыргазо сылаҗш,
Снеиуан сара нас.

Ғәынқыбжыын сгәатца иҗыуаз,
О, сан рыцҗа, сан,
Җашҗа сықәмыз сара сыуа,
Быҗанатҗ схәыҗзан.

Сызбахьадаз ас иахьанза
Ашәеикәатҗәагы сышәны.
Иахьа бкәыба саҗагылан,
Сан, саргы сажәны.
2009

* * *

Сани саби! Саңьал аани,
Срыццэазар калап.
Сан лыбжы харантэ ишааѡуа,
Деиґаацэыртцуеит саб.

«Уабацахуеи!» – даасѣагылоит
Уи, симышьтрашэа.
«Шэара шэахь», – сара саатгылоит,
Исхэаз сацэшэашэа.

«Ус умам уара уаха! –
Сгэыраз дааикэашэоит, –
Дхабжызаап аґсцэаха,
Умыцакын, хайқэшэоит...»

Схы сыхэае саахынхэыхуеит,
Сахьцоггы збазом.
Сани саби рахь исыхоит, –
Снеира ргэаґхазом.

Ари цхызу лабѣабаху,
Идыр сызлахаз.
Саазеиґамцрашэа сґахуп,
Срыцхауп сахьынхаз.
2009

* * *

Абзацэа уанзрыламгыла,
Уабацари? Аґсцэа рахь.
Ха хтэқэа рами урт зегь рыла,
Ирызґтан агэаґь.

Рхахьы иҕамызт, ижэдыруз,
Уртҕы аҕсра-антэара.
Аҕстазаара ишаруазыруз,
Инавалеит цэара.

Аракатэи амш иаргэашаз,
Уаҕа рыҕсы ршьоит.
Иудырузеи иҕалаша...
Иҕсытэҕьазшэа ҳаржьоит.

Ирхыччарҕы аҕеит, иааҕыхар,
Аракатэи аҕсцэа...
Ҳаҕсцэа рахь сҕы сыхоит,
Саамта анынтэа.

Инымтэацу уи макьана?
Идырроуп уи Ҳазшаз,
Саарыцхашьа Ғында, Анана,
Иаасырба ишшаз.
2009

* * *

Зегь азэазэа иртэуп, сызтэыда
Абри сра? Аҕак – сызтэыц!
Схы сатэуп, стэашам схыдан,
Схыдан сықэхар – сыҕам, сызп!

Сажэымтыҕеа, иара уанзаҕь,
Схы зыстодаз сара тэыс?
Схы сатэын, саҕалқон амца,
Шьоук анрымаз рххатэыс.

Излашатэҕьаз цқьа игэартон,
Ирцьюан ианыршэлан адырган.

Агәықәхақәа ганкы рҕеартон,
Нас рҕеартон даҕаа ганк.

Ус ишцоз, иблаҕьабласуа,
Агәысакараҕы шьюуку нхон.
Уантә афаса хыла иасуан,
Ирыхьзар – ҕаҕьа идырххон.

Иаарзеилымкааит, идыргьежызаргы,
Иахьанзагы дара зтәыз.
Избазомеи, мшәан, иршыьзар?
Идыртәазаап иахьдыртәыз!..

Зегь азәазәа иртәуп, сызтәыда?
Сеиҕаҕаан, аҕак – сызтәыц!
Схы сатәуп, стәашам схыдан,
Схыдан саақәхар – сыҕам, сызт!
2009

* * *

Ашықәсқәеи ахтысқәеи наҕ дахцәырзеит,
Клеопатра – аҕшза, алахьынтца.
Уи лхаҕыҕан ҕазә арахь даацәыртцит,
Лаҕ иҕхәыс леицш, дҕамҕәыцъза, дҕазаза.
2009

ИКОУП ИКАМХАША АНЫКОУГЬ

Хьҕахеит изынрамкәа. Иҕаауашәа аҕҕахәа,
Уааилшәааит, уааилыҕсааит. Уеурххап
Макьана азынра абаҕоу ара хәа, –
Ахьҕа улалап, амарҕьа, ушьҕахап.

Хьтахеит изынрамкәа. Пхынроуп. Атакарха
Макыана амшын иташыкыруа итоуп.
Ашоура цеицеиуа икәымтыц арха,
Аха хьтоуп, уара, хьтоуп, зегь акоуп.

Иамам агәкәа иртатцааз рдсасишья,
Ихьшәашәаза ишпапшуеи арахь блакәак.
Иубахьоума ас еипшгы псышья,
Еиштоуп, еифафо, еифагыгуа лақәак.

Азы рылатәа, алапкья рылатца, мамзар,
Еикәкымзар, рыхәдакәа тибажәжәа иргап.
Ахтыста снахыцан, избо... лақәамзаап!
Еибаркәымпылуа урт цоит – уеилагап!

Сшәоит, еак акәым, атыкхәа имхысааит,
Дкамлари, уара, издыруа рбызшәа?
Иеимаркуазеи? Тыпхап, аф рысааит,
Малхап урт азыргазгы агәыпжәа.

Сгылоуп икоу сзымдыруа, издыруа,
Сыбжь захарыда, схәыцуеит, сыхәхәар?
Абри азы хәашь еибгала ханыруа
Икалап ажәәанаф адыд ааикәтәар.

Уажә ак леиуеит кырцхушәа, исушәа,
Хьтоуп изынрамкәа. Сгәы тыпсаауеит.
Гылашья сымам аганаф ссасушәа,
Шьоук еикәыскырц сыкәха саауеит.

Дара шеилоу збоит лабахыла,
Ирахан икуп уа азәы икьат.
Хылоуп аиааира шырғало, хыла!
Ахыда, сихьзаанза, икьат ду икьап.

– Еилгама? – снаиаздааит икараха испылаз,
– Иабыкәу иахьеилго! – заарак изаауеит.
Уигы икыат ду хаффаала дгылоуп,
Ихьтоуп. Ишоуроуп. Сгәы тыдсаауеит.
2009

* * *

Иарку агәашә ауп ифыржәо,
Мчы ажәлом уи анарту.
Ахшыф амчқәа ианңыршәо.
Ихәатәуп ихәатәу, ишхәатәу.

Дсасны ифанааиха аурыс,
Даңшәыман аңсуа даацәыртцт.
Аурысгы ииңаху шиоурыз,
Аңсуа иоуз анимырыз!
2009

* * *

Иснымаалт исшәыртцаз. Исшәысхын,
Исшәыстеит еакы, уафы ишәым.
Сфынасхахт исусымгы сусхан,
Сажәызшәа сдырбан, сагьажәым.

Сызлағаз аамталашәа исцәырзан,
Иааган еа цәак схадырқан,
Истәымыз шытыхны иаасшәыртқан,
Сдырфашьашәа сықәлан саауан.

Иснымаало ахара иныжьын,
Цәахан цәфанк иахарқан...
Сшәыхәоит, истәым срылашәмыжьын,
Иснымаалогь сышәмырбан!
2009

АМЧ

Ари адунеи ду аҶафҳа сымчыдоуп,
Аха уаасыхаафш-аасышкклафшыр цқба,
Мчы мазак убас еиғш исытоуп,
Саагәаар изгоит зеггы цқба,

Сара адунеи аасырхәуеит, истаххар.
2009

* * *

Уи зегь рафҳаггы иҶалаз гәалтеит,
ИҶалаз гәалтеит – дахьгылаз дмышәхәеит.
Азы санаанахәа, даамхәыцзакәа леалтеит,
Уи ларггы сарггы ҳаанархәуеит, ҳнанархәуеит.

Ҷаман инеиуеит амшын ахь, ҳарбылгьо,
ИахҶатәоит, уажәы-уажә атдахь ҳагоит
Цәқәырпак ҳатасит насшәа агәы ылган,
Ҷаршәын, шьта егышаҳмыхьуа агәра аагоит.

ИҶазу иҶамзу, салазу пхызны,
Уазхәыц, еилкаа уи уара шьта
Снеиуан аҶәара сықәланы, бсыцны,
Зқәак снарыр сҶахыхны еиҶа.

Мшынуп нас барггы саргь ҳазхылаз,
Инеиуан ацәқәырп атдасуа ҳнышь.
Насыпла иҶәызмышқәак сырпыххылон,
Ссарггы сгәы иҶамызт ахааназ бааныжь.

Аха Ҷазшаз ибоит, – зеггы иусуп, –
Уи дбыцхрааит азы санагоз, бансыхьяз.

Исыбаргәузеи, қәра дукгы инахысуп,
Бара ара баансыжыт зеггы рцас.

Зеггы рцасггы бгәы камқан, амарҗа,
Изҗыц иаҗыз урт – ибҗаапклап, ихәҗаап...
Бхы шытыхны бахънеиуа бмыхәмарзо,
«Ари Никәала дипҗәысын» җәа рхәап.
2009

* * *

Дысҗызашәа дықан, маза-аргама,
Срылаиҗхъан амҗан шә-пылҗатк.
Игәымхарак ашаҗатҗәагъ аман,
Игәымхарак дамамызт шаҗат.

Иагараан уи ишаха сахәырп,
Алакта сҗаҗшып сара аҗсра...
Анҗәа иумҗәан, еибашьрак калахыр,
Сауцахра уи сиҗны еибашьра!
2009

АХТЫС

Ажәҗан иатцасуан анаара иаҗагылаз,
Уи аҗатцла аҗаггы аҗажьын.
Исгәалашәоит, ххалар хҗахны, аха җазхамло
Уи аҗа җанаатдахаз хәыҗ гәартак.
Махәык җәара иамамкәа, иҗьантазза,
Иҗаскьон аҗа ажәҗан ахь акырза.
Сара усқан сеилазгазггы сыздырзом,
Зәыр илшозар, уара уоуп анырхәа,
Еиҗҗакшәа сахьаадырҗәааз акәу,
Сазымхәыцкәа ишхыдараз изуаз,

Сғынасхеит сахьынңашалан. Ақәцәан,
Зегьы иаабон арантәи ҳахьыңшуаз,
Аца аған убас, иахьа хәлаанза,
Ацарақәа реиңш ҳалатәазаргь
Ахәыңқәа зегь уахь ҳөеины,
Акы ааныңшран иҕамызт зынза.
Аца ҕалахьан, уажә акәын
Ианҕыхтәыз, ианөеитәыз уанза.
Аха мариа усымхеит зынза
Сара сус. Аңгәеиңш скыдлан
Акыр сөөаскьахьаны, сыңшың,
Иаасцәымыҕхеит: даара акыргьы
Сөеихьан, аха убри еитцамкәа
Өеитәыс исыман, схәаңза сналатәанза
Ихьыдҳаны абас аца ахьғаз.
Сара сакәзаап зегь реиҳа игазаз,
Ара гәағьышья змамыз згәағьыз!
Уи сазхәыцуан, даҕеакы сазхәыцуан,
Истахымызт схәыцыргьы зынза.
Ацаҕьеиңш аца сағакнаҳан.
Сағакнаҳан исыламкәа уаҳа.
Сыцаҕантә абжьқәа аащуан
Ихьырвырза, исышыклартцоз лапҕьақәаха,
Азә дахьгылаз, атрышә дасуа
Иҕааихеит, икьатеиах ццәон ғазәы.
Сыҕесырдагәан, сағахәазон атцла,
Исмаҳашаз усгьы исаҳауан.
Нас, изулакгьы, сыңсы сыман,
Снеин снықәтәеит сара аца ахьғаз
Изығәза адунеи аанғаст.
Зегь арахь сара исзыңшуашәа
Сгәы иааснаған, сылаңш сыршәт
Ладагьы ҫадагьы! Асы зқәыжьыз

Ашьхақәа аасыхәақшит ишәашә.
Схы еиқәшәамшәа мацкгы, еиқәшәашә,
Снархысит сара урт лапшыла.
Игылан уа, иахьгылац, еишхныцсыла,
Алада, ииатцәкаараза, амшын
Сынхыцшылеит, сшыапы неитцысхыр,
Сынзаагыларашәа, ицсыршыагаха, аҭакарха.
– Аца! Аца! – Абжьқәа ааот цәкәнтә,
Саафыхашәа сеитәназхәыцт сахьыказ.
Иласышытуан сара нас цәка аца,
Акакала амахәқәа ццәаны.
Ажәџан салакнахан сынцәаны,
Адгьыл иқәыз цьара акала срыхәон,
Аца рҭастон – исылуршахуаз уаха!
Иара убрака, ажәџан сшалакнахаз,
Сызхаратцәкьа сарггы аца сфеит.
Аца сфеит убас – саахьанҭахеит,
Исымамкәа шыта арантә лбаашьа,
Акы збатәны исоуит схы саиаины:
Илбаатәын иахьцалак, ишакәхалак,
Ажәџан сахьынхала, атцла сахьхәаза,
Икәцатәын арака цсеиқәырхашьак.
Избеит сара азынаказ зегь башан,
Сычезнымкылазакәа цәка сҭало.
Ажәџан салан, макьана ажәџан салан,
Еихан цатцлак сымбеит сара насггы,
Сара сзы акәзаап, ихакаала абас,
Иазхаз уи, ацаггы заҭахаз!
Исыламызт, исылатцәкьамызт уаха
Саҭахәазан алеира сахьафыз.
Ацәа ахытхьан сымгәацәа,
Иалшон сыцсы схытырггы сшәаны:
Снадыџрыр атцла, шәыцсык схазаргы,

Скәыбаса сцон, сыркәымпылны
Анаара снафанажыуан сгазара.
Сахьымцаша җазны сауцара,
Сахьзымҗеиша хыдарала сауҗеиша!
Насшәоуп сара артқәа анысхәоз,
Насшәа, санлалбаа, сыңсы ансоу.
Даара акраатҗеит шыта уиаахыс,
Саргәатеилоит сгәәҗ инхаз ахтыс.
Сыбла ихытцуам сахьақәак иахьанза,
Цлак ақәцәан сықәтәан збахуеит иахьаггы.
Атрышә иасуа исытцагылоу
Цамзар қалап, иззыңшу җакхап,
Скәыбаса сцарггы – уаҗ дархагом,
Скақәхар скақәхеит, сылбаар –
Ирбоит шыта акгы сшырмышәо...
Сара ажәҗан салакнахауп.
2009

ИЖӘНЫ

Иеилатәан урт ирхәаша рзымхәо,
Аха ирыман уи уақа ихәатәны.
Иеиҗахәытхәытүа иаатәеит иатахым хәа,
Зегь рыла еиқәцаб, рхы ртәны.

Сара сакәын уақа зхы зтәымыз,
Згәы кыздаашәа иказ – сашьын.
Снарзыңшын, аихараҗык тәымыз,
Иеидыгәгәалт урт, рцәа илташышьын.

Арахь ахы кыдқьа иаацәырцуан
Уаха цәахышыа змам – ихәатәыз.
Цьара ихәытцаршәын, иеизаз ирцәырзан,
Ирдыруан иңжәарггы шауаз ианыхыс.

«Сагозар сагаит, сызуазаргь сызуаз! –
Зегь акоуп сара сзыхэан – сашып
Ма сеикэнархап...» – Сгэы цыбара ансытас,
Сажэа хызатцэха иналкьеит ахыб.

«Икэақэра згааит!» – «Ииуеи, имхэанда!»
«Хаилеитцеит ахыда!» – «Имхэаргьы – цсран...»
Игон абжықэа. Иартынчыз дызбанда,
Аха ус уаф дтэамызт ара.

Схафы инымхеит шақаамта еиёыхоз,
Сара сахьгы идыршэуан хахэкэак.
Иказ сазхэыцуан санныштыала аухагь,
Икастцазшэа сиан акы атак.

Ижэны снейуан еакала иахьамуаз,
Сымфа ахьпыртцэоз, сёы ахьадыркуаз.
Сгэы сырдапи хэа срылан иахьа ма,
Уи исзалгон сымбозаргь абазк.

Схы ршышыуама, сыштыартцап скэыжэкэыжэны,
Даргьы ирахаз рызхымго илеикэшэып...
Абжыаацны исзымхэо шэасхэозар ижэны,
Изжэып даеазныкгы, даеазныкгы изжэып!
2009

ЖЭЫНДЭРЫЦШЬ, ЦСРАКАФ

Ида лгэаларшэара иазкны

Срылагылоуп сгэыцшаа-хыцшаа,
Сылағырзи сгэи неилацэо.
Сағашэымтан, нас, жэындэрыцшыаа,

Саҫашәымтдан, ахәса, ахацәа,
Цсроуп, араҕагь, сгылоуп, сгылоуп,
Сызлашәаз саазалымтҭра цьшьа.

Сыбла дхымтцит, саашәыдашшылан,
Абра анышә иамадоу сахәшьа.
2009

БАРЦЬЕИРАК

Ахыргәаҕра саҕуп ахарамхәыц:
Ицстыхгоу даҕьяк сырххоит.
Сажәк дахәуеит уи иамхәыц,
Сарах сарҕыхар сҭаххоит.

Иҕалап ахыргәаҕра иазхазар,
Иапыртцны ицатәызар ҕалап
Сыздхалаз – сашытыр, иауазар...
Иааџхит иаразнак: »О, мап!«

Хыргәаҕроуп, истахы-истахымха,
Сышыҭахьҕа иҕамзаап мџа.
Сынхарц саҕуп сахьызнымхо,
Иахьнымтцәо ахаангьы гәырџа.

Ацшақәа еиҕасуеит араҕа,
Изнымкәа, зынроушәа сеилшәааит.
Ижәбарц шәҭахушәа сышгәаҕуа,
Шәкылцш-кылзырџуа шәааит.

Еилкаашьа шәзәтџом, аиашаз,
Ахатца схы зыхсырҕьяз.
Ақьаад сацрыхозар баша,
Ибашоуп иахьанзагь сызлаз.

Шәиашазар акәһап, ихәыцын,
Сымтарсны сызгаз адунеи.
Сшааиуаз, схытәкьагь сацәызын,
Уаха лашарак сымбеит.

Аңынңыыхәеиңш ажәәкәа рыңхны
Икнахауа сшааиуаз, сыңшын,
Урт ак рылартеит рыңхны,
Рақәыбан иартәит амшын.

Избаз сымбандаз – сархагеит,
Сыбжыы сызтымкааит, сыхәхәан.
Срыбжъан сара ашьхақәеи агеи,
Аңшеиңш снейааиуа срыбжъан, –

Изуз уаха акгы снамто,
Уи аарызгәамто изыкыз...
Иахьагы сәатқьахт ашамтаз,
Исцәыргар хәа сшәахызшәа сус.

Сцәәхәәкәа кьәфзааит, исроузом,
Аха еизугар сзыхьзаз,
Иршан сыхәда иахоутцап,
Ашахеиңш – зны сызхәыруаз...
2009

* * *

Ида лгәалашәара изкны

Сахәшьа рыцха дшыкам хаихәарц,
Хашта дтәлеит шәаңхәафык.
Адәахь саб дындәылцит хаи хәа,
Дагьаатгылеит иқәшәан хык.

Иеааиргәгәеит саб хәашабга,
Иааиз иихәаз аниаха.
Дыҕазамыз, сан дабаргеи?
Даастаххахын уи иаха.

Саауалыуашеит сахьгылаз,
Аха, лыпҕа лахь дцаны.
Аскаамта уахь данкылаз,
Хагәқәа тынчызма, цаны.

Саб даацәажәеит аарла-аарла,
Сара сахь ихы ааирхан:
«Уца уара наҕ, ухәмарла...»
Иҕалашаз ҕалахьан, –

Сахәшья рыцха дшыҕам здырхьан,
Сцәа ианырхьан уи, хзықәшәаз.
Даагылеит саб иеырхәан,
Иихәо дақәымшәәзо нас.

Дахьнавалаз илабжышқәа
Хмырбазакәа иаарбаны,
Даақәгылеит ашта дзышза,
Сара исыхьызгы баны:

Ицәыстәахуаз цәахышья амам,
Исцәйтәахуаз жәада ихәан.
Егыи сахәшья хаалраргаман, –
Арцәаа-артәаахәа дыхәхәан, –

Иааилазызеит нас ахабла,
Арахь иаауан зегь еиханы.
Амш нҕасны иҕнахуан хабла,
Саб дахьгылаз дхахәханы,

Иҗахцәамкәа араһь дааиҗаҗын:
«Уара уеааикәк – ихәеит, – уажәшьта...»
Ихалаһаз хгәырәа саҗын,
Сгәырәаха саагылт схаҗа.

Арцәаа лымшын сахәшьа, арцәаа.
Нас саагылт сара сшәаны.
Арахь иаауан нырцәаа арцәаа,
Еҗәәкәакгы ғышәшәаны

Ихалаҗсозшәа збахуан усҗан...
2009

* * *

Иыҗшәаанза зыезырзыз абарбо,
Ицаҗәеит, ишыхәмаруаз, иархан.
Ихәыҗқәамыз, иааилалеит еибарҗо,
Иагынықәсит ус, ишеибарҗоз арха.

Ашьха иағалаз ашьха дағазит,
Аәхаа иҗалаз дҗахәашеит аәхаа.
Ас убахьоума, иабаци, иабазит!
Хааҗсахьеит ҳара, ихамазам аәхағь.

Изакәызеи җенак инарыҗасны ишьҗызҗааз,
Икәадырны анаҗа иабагылаз рҗеықәа?!
Исабиҗәазшәа сыҗоуп ианызбаз,
Иааикәтәеит рышьҗыбжь хәқәак инарҗеықәән.

Иаразнак игәартазар акәхап ирзеиғьыз,
Инахьыҗшит – иара уаҗа имҗанарсит.
Ирбахьази ирымбаци анеихьыс,
Иархагеит уи, ашақәгы ианарсит.

Амѡа шыѡа антѡамѡахышѡа инагоуп,
Ихьягѡгѡа рѡаархахьеит, сишь, уа.
Иагаз уи, изырѡашьаз, иабаго,
Дарбан ари адгьыл зызныжьуа!
2009

ИКОУ

Уѡоуп. Уѡамзар аадыррын,
Уаабарымызт ас ѡагѡѡа.
Иааилагылт еилауазыруа,
Иухьѡѡуо шыоук еиѡа.

Шыѡѡсык цама ихамбазакѡа,
Жѡаба цама, шѡкы иреихѡу?
Унтѡахаршѡын ѡара ѡакѡа,
ѡааит абранза, иуѡѡу?

Иѡаз аамѡа узырхынѡѡышам,
Дырзамымхит аз иагаз.
Иѡеит, ииазааит иѡсышаз,
Иарбан ѡси бзеи еилзыргаз?

Аамѡоуп. Ихѡа, узлаиааизеи?
Иаѡахзам аѡаарагьы.
Акгьы мѡасуам. Зегьы мѡасуеит,
Аара иаѡуп, аѡарагьы.

Уара уѡоуп, иуѡашьыѡыртѡ,
Иахьынѡалоу зыѡсы аѡаѡ.
Уара узыртѡ! Уара узыртѡ!
Иѡызжѡода уѡашѡ, удаѡ!

Амѡа умоуп, цхьаӀа уцароуп,
Умрацхаран зегы рзы.
Абри адгьыл иӀӀахароуп
ИрызтымхкӀа инхаз уцсы!
2009

САРА ИСЫЦУ

СыӀӀанархоит исмоуа хгарта,
СагӀыднатӀоит хыла абааш...
Сара исыцу, шӀара ишӀбартам, –
АжӀӀан гаыштӀа саннаӀыашт.

Сус зламгы саланажып,
Амцеипш уи сеибанаркып.
Схы сзамыхӀо нас сыннажып,
АбираӀ еипш зны сакып.

ИӀхалахьаны еиталбаап,
ИӀоу-иану зегь снартӀап.
Сара исыцу амца иалӀап,
ӀыхӀӀак саман иӀырзап.

Хьзы снаӀап саныхьыдоу,
ИарцӀарц иалагап уи сыхьз.
Исымнахып гӀыграк сытан,
Исзаанагап уафы имыхьц.

Иааины сыжӀӀан инахаӀап,
УзаӀампшуа уи хӀашып.
Исылнаршарым уи уаӀа,
Сыцсра аиаанза сашып.

Сара исыцу ажәѡан иалам,
Адгьыл иқәым игәгәаза.
Исыңсхаку ауп, аламала
Сагьзаиааиуам, ихатца.

Иаахынхәыхп ишааиуа сырзуа,
Сашьыргь сыңсы аағанатцап.
Сара исыцу нағ испьырцуам,
Сахьынзазцо иаргьы цап.
2009

* * *

Сивамгылац исашьам дсашьоушәа,
Ғасгьы дҕасымцац сара исағам,
Сжьамкәа схы сымжьац, мап, сжьоушәа,
Егьызлам азыхәа атәы сахам.

Аиаша ңьара акала саңырхагам,
Сахьадгылоу схы збалоит суаѡны.
Исаңысны инеиуа сизырхагом.
Садҕырбало сгылам азә иѡны.

Исыргылаз инагәҕасыр зушам,
Сѡашьан адәы сықәым сыбҕьаауа,
Ишаңылатәу саңылоит – даушлагь –
Саңьал акәзаргь иқәлан исзаауа.
2009

* * *

Иажәымтыҕеҕа иңхьеит дызлытыз –
Абнатоурахь деихазшәа индуск.
Пҕшьаала даарылтын уи иңыз,
Днаңьырцит пҕшьаалагьы иус.

Абнахь, наф, уаф дахьыкам!
Ақалақь шыыкьбыжь еикәтәап.
Дцоит уи арантәи ионыка,
Мацк дааццакыр – ицсы игап.

Цивилизациак дахәәеит рыцха,
Иажәра аанза даражәт.
Уи ақағыхәа ианицха,
Хыла дагәйдлахьан ашә.

Аа, уажә даарылтын уи иыыз,
Днаңыртын цшыаалагы иус,
Иажәымтычеха ицхьан дызлыцыз,
Абнатоурахь днәиуеит индуск.

Сааитцашьыцт, снаицланда сгәахәуеит,
Аха уи сымазам хыс,
Сахьгылоу абасгы аасгәахәуеит,
Ихала ицсы ишыааит аиндус!
2009

* * *

Дықәиоуп, дкараханзагы акәым,
Дықәиоуп усда-хәысда, ус.
Ари иац акәым, иахьагь акәым,
Ибҕа ццәеит дианы дшыцшыз.

«Ас ицома, мшәан, – ихәахуеит, –
Иааиуа амш акы аанагап...»
Икоугь ыкамшәа даннахо,
Данахыччо – уеилагап!

Иахьеилыхо игәы ихом,
Итахым реоужьны иахьтәаз.

Данҕыхаша шыжыла дҕыхом,
Гәҕыҕроуп дҕыхангы ихаҕаз.

Ара дыҕам, ана дыҕам...
Крааиго ҕышыозар, ҕаны,
Иҕсхыоу иабду Хатажыҕка
Инаҕқаа инарынҕаны?!

Сихааҕшуеит сара сгылан
Исхәо сҕамшәо, дҕышыангы.
Иара иеиҕтҕаҕа атәылаҕ
Ыкәиоу ҕысшыалоит зынгы.
2009

* * *

Хара хаамта ҕазшәа, ҕасшәа
Блатыхәала арахь иҕшуа,
Асцена иаақәлеит митә ҕартазшәа,
Рыхқаа ирҕаҕежыа аҕша.

Ирызгәаҕом, хамчқаа ныхым,
Аус аҕеит ҕа хыхшыҕ.
Уи рахар зынза ирҕахыым,
Аҕыхахә арҕароуп рҕыҕ!

Аҕыҕ ҕыҕуп, иаармацәысып,
Иақәуртәодә? Уи ауп аус!
Изыкәҕыҕуа итәаз дарҕысын,
Атәҕы уи иоуп инадзыркыз:

Иҕирхаган, наҕ дахымҕеи,
Иҕежыа иаақәирхеит аҕыҕ.
Изыҕшуаз рҕы нарымҕеит,
Ишазымхо рбеит ахшыҕ.

Иақәшәаз ирбеит, ари лакәуп,
Иҕамлаша, ирмышыша рыхт...
Сара сөыхәа акәадыр ақәуп,
Сеитәнеыжәлар, шыоукгыы гәыгьп.

Сөыџ аатгылт иқәарқәашьеиуа,
Ихиоуп, иақәуп акәадыр,
Сөынасхар адгьыл сөеиуат.
Шыоук шархагашагь дыр.

Исыршанхап иааңшуа цасқәагь,
Агәра згоит ҳа ҳтәы ишауа.
Ирасқәоит избаз ҳаамта цазшәа,
Уи арахь еиҕа ишаауа.
2009

* * *

Атқара-атқарақәа ишңеисуеи, аҳауа азымхо,
Сгәы атра иҕагылом, сыңсы ааивҕахоит.
Акаҕеиңш исықәхаит амш исымхо,
Ихааза ицәырцыз амрагь аацахоит.

Анаңьалбеит, сыхшыгә кылнамжәанда!
Сыцәхалацәеит, шәшырак ахь сеихап.
Амш сацәцап, атцх саамыршәанда, –
Сықәра азықәа уи шыта иауцәахап.

Исхакнахауп цстқәақәак кьынтыжәха,
Урт сымбац, сара ус бзантдык.
Саңхьа ишытоуп адгьыл аза нышәхан,
Ахьзы ықәырша – иамам даеа хьзык.
2009

* * *

Исыздыруам, иашан, зхышьяргэйтца
Сакәыхшаша аранза сызлааигаз.
Саныңшыло стәоуп уажә снапсыргэйтца,
Игазар хәа иаша сымџа ахьгаз.

Шақаңыара илакьтазеи уи амџа!
Иахьтахауаз гәастоит, иахьяғгаз.
Хазшаз иоуп исыхәаз иахьысзамуаз,
Ишызгара ,нас, схы агәра сзыргаз.

Сызлахымкьаз ңьасшьоит сара сөыццышә,
Агәра аноусыжь, иңрырц анаҭахха.
Аракагы Аңсөыхџы илаңш сыцын,
Дымчыдахеит аракагы са саҭа.

Дахьяаиуаз иарбан уи исытцеимгалаз!
Илшар, наҭ быжьра-быжьцәа сишьтрын.
Сшьапы амкыр адгьыл, сахьынхалон
Исхагылаз ажәџан – уа сушьрын!

Иара усгыы сыңсы ахац иакымыз,
Исгәалашәом – шақаңыара, шақантә!
Хаилибакаан, схи сареи хайгымызт,
Уи сақәгыгуа, сықәха арахь саауан.

Сааит иахьанза, адунеи зегь сгәытцак,
Исзеикәырхара шңысшьоз, сышгазаз.
Исыздыруам, иашан, зхышьяргэйтца
Сакәыхшаша аранза сызлааигаз.

Ари амшгыы салаңшуеит илакәха,
Салашан, – сымџашьяц, – сызлашаз.

Уатцәы аказы сиҭахызар акәхап
Дысхылапшуа ҕысшыоит уи, Хазшаз.
2009

* * *

Узцәуо думоуп, қәра дуззак
Нутыр – ушықазғы рхаштып.
Ианыцып ухыз ахьануцаз,
Аамта уахымаара уаштып.

Унха, нас, унты шәкы рқынза!
Уеивысп – иоутар ҳасаб:
Ункахан уңсыр уқарахьымзан,
Ухьааго шәышықәса ицап.
2009

* * *

Иаргәырғаз ирылоуп, иудыруаз, иаргәығьыз,
Атәџан еиңш ииашаза уиаша анаурс.
Еицәоу ухьыр әуеит уара иухьыз,
Иқалон, уазхәыцхьан, иакәымк узнаур.

Аха уи уиаша арстәын атәџан еиңш
Зәавазырсуа ааскьарц, иғәғәахарц.
Улымҳа иҭахәхәон: «Заацәоуп макьана!»
Иаауан арахь ихычәан аџарз.

«Ицхтәуп, икажътәуп, иршәтәуп ахшьырахь!» –
Рыбжьы ааџуан идырны аиаша зызкыз.
Ухы иақәпыртәар шқартаххеи ируаз
Ани азыхәашь, иххалашәа ихыз!

Азәы икын уа лабак хәахәакьыцыз,
Убри аирсырц акәын дзаауаз,

«Аа, ураа, Аиаша!» – рхәашан рөырчыгәзан
Аганаф игылаз, иҗалоз збаз.

Иҗалеи? Дарбан арантәи иңхарсыз?
Дамкуа днәиуеит нахьхьи амѡапа,
Иҗалеи? Атәѡан арсын иахьарсыз,
Азыхәашь тыкәкәан, иагеит алаба.
2009

ҖАИЛАМЛАП ШЫРҖӘӨЗ...

Ажәак ауп уи иихәаз дахьгылаз,
Ианааидыгәгәала ишааиуаз: «Җаиламлап...»
Ажәа изкымызт уафьтәыѡса хыла,
Азә ахьта дакуан уа, азә – амла.

Ахьта иакуаз иаразнак даагәамтцит,
Иархәаз иаҳазшәа, имаҳазшәа,
Днаскьар итаххеит цәгьа амцахь,
Аха уи иазыңштәын уфарҳасуа.

Иара уажәытәҗьа ма еибарктәымыз,
Азынраз уаҳа иааимоуз амца,
Амла иакуаз даагылазаргь дтәымызт,
Иныңшуан уи шакәыз дзыргәамцуаз.

Зызхара ыфан иҗаз, дҗәәкәызза,
Иихәац еитеихәахт: «Җаиламлап...»
Иҗоу ара иузеилырго усзам,
Аха амла уакызар уара, амла,

Амѡан ахьта уакызар бааңсыла,
Иумамзар иахьанзагь мҗеиҗак,

Аграпара ылдо, укьыңаха, сыла
Мацара уаауазар – иҫоума җеирак:

Иара асытҗыагы иацрамлонда амца!
Ацақәа зегь җарцәны иаадмырхәуанда!..
Ари амш гыгшәыг иааиз уеаҗамца
Еиқәыртәашьа змоу ак узхәанда!

Сеалазгалар сҗахым сара настәи,
Настәи шәартан – иңсыда-инхәдоуп!
Исыздыруам, ных, иҗаз еихәстәу, –
Адгьыл рыцхәуп, адгьыл җынхәдоуп,

Ара иҗаз шцоз аҗароузар,
Иахьымнеишагы җәара ыҗан, инеизар,
Иалҗыз анҗееимха, ирхәаша роузом,
Иага иҗәышзаргы, аҗәлар ахьеизаз:

Ахьҗа иакуаз дымҗасит дыңхаанза,
Амла иакуаз анышәаза дамоуп.
Итәыз, зегьы зтәыз, ихьыз рызхамҗо,
Иаарышьҗит арахь телеграммак.
2009

* * *

Сҗоит, ихәеит, шыҗа сымҗасны,
Сҗоит сыцәқәырҗаны;
Сыбз кылырхәхәан, – стәартагы снасны, –
Апсҗазаара иарбаны!
2009

ЗАҒАЛЕИ КӘАКӘАЛЕИ

Ешьеи ехәшьеи – Зағалеи Кәакәалеи –
Сғәысеанзамкәа схәыцрағе иаацәырцуеит.
Ассир, иахьанза исхьааз, исгәалаз,
Сәаңхьа иаагылан, иаразнак идырзуеит.

Идырзуеит иаразнак сызлаҳаз, сызлыцыз,
Исныруаз, сыздыруаз нықәыргоит шәахшәа.
Схафьы исзаамгеит Кәакәала илыцыз,
Зағала дызцызгы ыкам, избахуам.

Икоуп ыңыа, уаҳа уаф дыкам,
Зағалеи Кәакәалеи – ешьеи ехәшьеи.
Абнахь ицон урт – ҳаауазар афныка,
Уаҳа арахь имаарызшәагь ҳаржьеит.

Ахага цқьа ззырхәоз лакәын Кәакәала,
Дааувалар – лыбз улырбон.
Ҷыкәбалла ачарахь дниуан Зағала,
Ишакәым игәы нырхазар – дықәпон.

Кәакәала улхыччар иуамызт – дархагон,
Ихаҗагы дышхагаз ааңшуан.
Ипырхагаз зегьы дырпырхаган,
Инаивсыр – дгылан дыңшуан.

Алапкьеиңш ианишьклартца ажәа-наак,
ИҶихуан ихәатәым зхәаз иуаҳәа.
Ргәыреаннатцама уи, иагьаршәама,
Инаивслон наҕ акгы мхәа.

Унаифаччар – дхәыцүшәа дгәыбзыгуан,
Дышьтыпон, дыхәмаруан хәыцтас.
Ажәа хаакәак анафс даарзыпшыхуан,
Иагьиархәон урт зны-зынла цас.

Уи Зағьала иаразнак даргәауан,
Икаломыт – идыруан дужьар.
Дутахытәкьан аниба – дутаауан,
Цсран – уи хагас дужьар.

Кәакәала дыпхәысмыз, дарпыруан ажәа,
Лгәы инкыдлар калон ихәшаха.
Ибаацсызар – дахьгылаз даражәуан,
Афны днеир ауан дтәкәажәха.

Рымш гәазырхаган, рытх гәазырхаган
Ешьеи ехәшьеи еицны ишаауаз
Азә машәыршәа ифкьазаап: «Ахага...»
Ахагақәа ари рлымха иантас,

Зағьала даакәгьежът, ихагара анитас,
Иблақәа кылцан, зынза деилагеит;
Ипыхьашәаз тәәван дук мәанитцан,
Ажәа мыжда зхәаз даиргеит.

Акыркырхәа дыччазаап Кәакәала,
Иааивигеит Зағьала дахьгылаз ицсы.
Имцеит, рхәеит, урт уантәи ибналан,
Рус катцазшәа рбеит иахьазы.

Ирыниаз инарылцын урт цшәаала,
Имыццакзакәа рыфныка иаауан.

Агәы кыджәан иасуаз аңшалас,
Абжы мыргазакәа амшгы тәауан...

Ари адунеиәҗ иҗамлацгы арбан,
Азә дарфашьеит аамта, азә даҗьеит.
Уи исханарштүам, иахьсхагьежьюа иуарбан,
Зағьалеи Кәакәалеи – ешьеи ехәшьеи.
2009

* * *

Җазшаз иситаз аамта сәалак,
Ишсымоу схамырштүа җәәарак,
Схы неиңштәуа шәырк иҗалаз,
Исоуа, исмоуа акы атак,

Сшааиц сааиуеит, сыемырфашьо,
Сәаларцсны икны са стәы.
Анцәа идырп исзыкалаша,
Иахьа сықәуп сара адәы.

Адәы сықәуп излам җарамра, –
Схазы акәым, зегь рзы, –
Уатцәы имгыло здыыр җамра,
Иахьа иацташәо сыңсы.
2009

АҢСИЛАА РАҢ¹

Ажәфәан цыкка гәы иатцәа амтдан,
Ихы ихәыцраха, шәшьыракаҗ диан,

¹ Иулиан – I ашәышықәса – II ашәышықәса алагамтаз Аңсилаа раҢ.

Идгьыл ихъааха, итэыла хэыч дамцан,
Аңсилаа рах ду Иулиан.

Ишышэхэара, идухаз дабакоу ихэычымкэа!
Схэычуп хэа уанаатэа, уташэап амацэаз
Уеицухп иануба адунеи ушазымкуа?
Иреигъу уазнеи, уаиааир иреицэаз.

Дазхэыцуам дшаапсаз, уахагыи шилам,
«Ишьтых, еидкыл, ицаанза уахъза!..» –
Рыбжыи аафует, дцакэак иртоит аңсилаа?
Зны илымха итахэытхэытуеит маза.

Икаххаа, ирахатза изыцэалак, шыри!
Ашьацраф адгьыл гэабануп, гэабан,
Аха аиаха имам ашэшыраф,
Дфыкэтэоит аңсилаа рах ду Иулиан!
2009

СҢАДАГӘ¹

Иерыдикыларц акэхап абазгаа,
Рисмаг дишьталан дааиует Сңадагә.
«Исымоу сымоуп, исымам абаазго!» –
Далоушэа ибоит иара лакэк.

Ацэфангыи наган ахала иузарсуам,
Уи иатахуп даға цэфанк.
Аамта ушьтоуп аршэаа иузасуа,
Уқәнацалар, атлеипш уарфәп.

«Сыргар сара сымға саныган,
Схы ахысмырхаша идырхар,

¹ Сңадагә – саныгаа рах (II ашэышықәса алагамта).

Бҕас ироуада усқан саныгаа?
Ахамыхаа-аилымга-аҕар...

Уара иухэом рхы ианзамыхаа,
Иаңсам дахьнеилак даңсам.
Инеип, нас, абазгаа идырҕыхар,
Саныгаа, иңсып зегь шыңсуа.

Уақашаар акәхоит ушнеиуа аңсышыаҕь,
Акыр иаңсоуп ңсра бзиа – ңсрам...»
Имоу акәым, дазхәыцуеит инижьуа,
Игәы иңхо дыдмыргыларгы руам.

Днаргоит урт абазаа рдунеиахь,
Иртаныҕәоит ара адақәа шыак.
Аетәақәа ахькыду икәеиңеиуа,
Ишьтоушәа игәы инаҕоит рашыак.
2009

СҚАҒАРНА¹

Сқағарна иқәцатәны иоут византиаа,
Ижәсахыр идны аниба Уаңсит.
«Ғаағылар арақа абнеиңш ҳаилиаан,
Хеиқәырхашыа ҳамам, ҳаңсит!»

«Ғаңсит!» – ихәеит усқан, иҒааихан
Уаңситғы, иибоз амца инаркын.
Абааш, иамбац амч ду анааха,
Уи хы аңырғашыа амоут, иаҒакын.

¹ Сқағарна – Мраҕашәарахьтәи абазгаа рхада (550-тәи ашықәсқәа).

Арҕа ишьтнахуаз иацхраауан арма,
Арма иазымгоз арҕа иагон.
Ипсы аавыгашәа дгылан Скъапариа,
Быжьқәакгы ааиқәымтәазо игон...
2009

* * *

Ирзаауз сыздыруам, ҳартахзахым,
Ихауацәоуп арахь, иахтацәоуп.
Рееибаркны урт ахьахо ҳзахом,
Ҳмацыршьарц иалаган – ҳрацәоуп.

Уахь ихаларц кыбак кыддыргылан,
Ирылацшуеит ажәџан ду ҫыкка.
Жәгараа реицш иахьеицу ҳрылам,
Ҳнарыдтәалом ҳнеины, рыгәрага.

Зы уазыргом иахьа ирхәо, ируа,
Иақәтәоуп азәы ицыхәа, рөыргаза.
Ихауацәоу ихаҕацәоу сыздыруам,
Иахзеилазгы сгәалашәом зынза.
2009

* * *

Аханатәгы цлак ҳатәымыз, ҳаицгәылцын,
Шәырк еицш, махәык ҳаицаҕан.
Адуinei ҳахәацшуан аблақәа кылцан,
Ҳа ҳаицш уи усқан иҕан.

Ҳакын анапы ҳақәыргылан, иаххаштуам,
Хыхьынтә амра хааза иахханарцхон.
Ҳагәқәа тгәырҕаауа ҳақәыцшуан ашҕа,
Ҳазлагылаз насыцны иҳазхон.

Аңшацәгъа хатцла амахәкәа ирыласт,
Зны, хазыпшымкәа, акыргыи хәршәеит.
Амца снаркит иаацашәаз сылапш:
Сышшәаз, сышгәафуаз уа бсыцәкашәеит!

Сахьынхалан макъана сара амахә,
Ус, иааазан, еиҭах иааазан,
Схала сҭахозна, ицеит акы саман,
Нас хара уа цъара хаивацсан.
2009

* * *

Дамхны дрышьтит наҕ инаигәтасны,
Рхы рыхнахуа ишааиуаз уи дахьтәаз.
Данынаскъа, иччон атрышә иасны,
Цәгъа ирбомызт иаашьтиргаргъ атаз.

Иара дниуан иҕаз ыҕамызшәа,
Дрыламызшәа иахьанзагъ арт чҳаны.
Идыруан дызрызхымгаз уи, иҕызжәаз,
Изиафазоз рыкаҭа ханы...

Ианааизынха, иааилахеит еилауаҭыруа,
Ишнықәлара еимбгъыжәаа дәык.
– Иахтарыда, иахҭа! – шьоук уазыруан,
– Деадазаргъы, – бжьык аагеит, – хә хтәык!
2009

СЫҔСЫ ШҭАЗ...

Сыҕсы шҭаз сыжәжит шәара агәықәхақәа,
Аенышыьбжьон, сыблақәа шаапшуаз, сышәжит.
Шәтыхәақәа ирхьынхалаз азә даанымхакәа,
Ишәоу урт, иаапшит, иаанапшит.

Азә илымха инҗахәйтхәйт, ицәхасит,
Иччеит, рқышәкәә неихаргәеит, иаашәан.
Наҗ ианнықәла, атрышәгы азә дасит,
Ицқәа аахирҗаҗеит уи амишәан.

«Утынча!» – ицыз иҗәәкәә днас-насуеит
Зхы ацәы иахаргылан иқәха иаауаз.
Амш бзиоуп, ажәәан казказуеит
Аха ус ак нарықәхаит, аф аст.

«Шахат дамамызт, умбо, аха усгы,
Хазшаз хәагы азә дыҗоуп...». «Уиҗәтц,
Уара уеихагь, уи иоуп изтахызгы
Иҗалаз. Иҗам дыҗам, дыбжъазт...»

«Дыбжъамзыр?» «Игәоутартә иҗан ибжъала
Иҗалаз уи зегь реиҗа дшаршәаз...»
«Иухәо збап уатцәызны даабжъалар!
Зыҗыртынчыз зегь абнара шәасп...»

«Ицаз арахь зәыр дхынхәит хәа уахама?!
Анышә иагаз дагеит, дагазеит...»
Асгы ихәон, аха зыбларак даман,
Асгы ихәон, аха хәаас иҗаитцеит

Иахәаиланархәыцыз, иахьарблаҗыз еицыз
Ианаахынхә изқәыркыз рус җаташәа
«Иудыруеи, нас... Рцәажәашәа ееизам,
Икны иагозаап, убоу, зегь ашәа!

Сыңсы шҗаз сыжәжит, шыҗа уаха
Сышәңырхагахо сыҗам – хәиҗәгоуп

Сара сиргыларан дыкам аңсцааха,
Шэара шэымѡақѡа каххаа игоуп.

Иабацо урт? Исызтада ахэыцха,
Аха уггы сцаапи ѡазнык:
Иабацо урт? Шэаарыцхасшьоит, рыцха,
Сыбла даахгылоит даины арныгк.

Издыруеит, уи иоуп арака зегь зыршаз,
Уи агэықѡа, гыч ица шыц!
Еиликаан зны адгылаѡ сзыршаз,
Дахынатѡаз сызгашаз ихэыцт.

Исыцеигалаз самгеит иаразнак,
Акы самгеит, самгеит ѡакгы.
Идиргылт нас иааигѡара итѡаз зегь,
Иѡ иаатшѡоз иаѡын аѡынгы.

Исыкѡшан иаагылан, сымариа рбахт,
Сеысзымѡѡеит, сааѡсамыз, рацѡак.
Реынасықѡрыжын, иаразнак сырѡахит,
Схы илтаѡеит нас аатѡак.

Уѡы издыруам сахьырзаз, сахьыржыз,
Быжьра-быжытѡа снаган сахьартаз анышѡ.
Аха иаргѡѡеиуа инхеит дара идыршаз,
Иртахзамкѡа сыхьз ықѡхеит рқьышѡ.

Сыѡсыртынчхѡеит, сагеит сахьагашаз,
Сиоу цьыршьоит урт сгѡы сахапжѡ.
Цстазаарагь рымам, ухэыцыр, аиашаз,
Иааилахеит саахынхѡыр хѡагы ишѡ!»
2009

* * *

Изѡыз сарцѡм, исзымѡыз сыцрыхойт,
Иѡам хѡаауп, иѡоу гѡйцжѡагоуп.
Иархѡацѡойт шѡоук сааигѡара аныха,
Сымѡа урт ирцырганы инагоуп.

Аха, снармышѡырц акѡхап ѡраѡа,
Асаба харчыл, иаасхыкѡшашѡа игылан.
Раѡхѡа иааиуа уааисуа дурабап,
Илаѡш аасыѡшѡан, цѡымаѡшѡа исылалт.

Шѡынтѡ исхѡахѡейт исымам хѡа шѡаха,
Сыѡсырзхѡейт сыбла иахѡамбаша шѡынтѡ.
Сара ант акѡхѡѡѡа срыѡшѡахуа
Сыѡам, изгѡйдлоз ирзаамыртуа шѡын.
2009

* * *

Ианбаѡастѡей сара абас еиѡш агха,
Дысѡызаны дызбартѡ еиѡш саѡа?
Дызсыртѡазей уи сеишѡа аханы,
Адѡы дыѡѡзар абас дсаѡаны?

Ишѡара адгѡыл дшыѡаз сымбо,
Даасынѡѡаргѡы, егѡамлазшѡа дсынѡо;
Дшааиуаз, данаатѡагылагѡ сыѡсы,
Сразыней – избан? – иара изы!..

Ианбаѡастѡей сара убас еиѡш агха,
Сѡыза дааѡѡыртѡызшѡа збартѡ дсаѡаха?
Дсыман сааиуан аранза ешьас,
Аѡѡаѡѡа хысхит, сгѡаан, ихѡабжѡаз.

Исхъаамызт ихъаа, игъырѡамызт сгъырѡа,
Изымжѡит санѣажѡуаз изыхъ аѣамѡа...
Иаасыршеит смыцѡазакѡа иаха,
Ианбакастеи сара абас еиѧш агха?!

* * *

Анаѡалбеит, нѧѡара аѣѡу амѡа,
Дабантѡауеи, ухъаѧш – ихарацѡоуп.
Ацаѣъа ак амирѣѡит ишамуа,
Иаѧхъа амш арацѡеиѧш еиѣатцѡоуп.

Иѧхзамкѡа аиѡхаа дѧнагалан,
Ихагылаз ашьхаѣа дрыбжьазт.
Аха игъы тыѧѡ ажѡѡан иалан, –
Ишахъынхалаз краамѧ иѧсы ахац.

Акатѡараѣ уи дырбеит ашамѧз,
Гъыѧра змымѧѡазакѡа ишьѧ ихыз.
Аѧсѧзаара датѡын, ари хамѧн,
Аѧсабарагъ гъырѣѡу, иаамацѡыст.

Ишеилатѡаз арѡашѣа хышхыѧѡан,
Аѣа шкыдыбгѡз, зны асы шауаз,
Абри ажѡѡан атѣа уи дыцѡон,
Дѣыхан адѡы дныѣѡлон нас ишшаз.

Арыѧхара ишьѧлан – дзацѡымцеит,
Анасыѧ ахыѣамгъы иѧшауан.
Ихаѣауаз ирызмырцѡеит имѧа,
Иѧсы ѧн – аѧсѧзаара дазшан.

Игъы камыжькѡа уи аранза дааит,
Аамѧеи иареи кыр еибарххацѡеит.

Адуinei дшацрыхоз ицқәа ххааит,
Адуinei шицрыхоз... дацәынтдәеит!
2009

САРА АМҘА СЫҚӘУП УАХЬ...

Сара амҘа сықәуп уахь, бара бышқа,
Лабашьяк еиңш, жәеинраалак насыцарс.
Барах сцазшәа зыббалои Парижқа,
Атарақа, Цлоуқа, Самарақа... сыззарц?!

Сара амҘа сықәуп, скахарггы сгыло,
Ажрақәа реиңш, сызхымқац снархыңо.
Саңхәа атышагы шы́таз – сазынкылом,
АмҘа сықәуп, сагыааихъеит сахыббо.

Сыббарц б́тахыму, быблақәа хыбқан,
С́калеит сара сы́камшәа – сы́кан.
Ххы назтаҳкша хыбракгы схыбуан,
АмҘа сықәын, саауан сара аҥны́қа.

Барах сцазшәа зыббои Парижқа,
Самарақа, Цлоуқа, Атарақа... сыззарц?!
Сара амҘа сықәуп уахь, бара бышқа,
Лабашьяк еиңш, жәеинраалак насыцарс.
2009

* * *

Шәызлацәажәо закәызеи шәцәытатәан шәарт уа,
Зегь нархә-аархәуа – ахьшәашәагы цоушәа!
Ишы́қац и́коуп ара иахәа ашәарта, –
Шәызлацәажәо закәызеи аусқәа ќацоушәа!

Иџеиуаз алеира иафызар – хәхәатәыми,
Ҙыгашья амоума атыша ианҗаха!
Хьчашья змауз атәимуаа иртәыми,
Хнырхәышья аауранггы иказам уаха.

Амца иалгоу амгарц еиҗа амца,
Ирҗәғәатәыми ирзымгаз баагәарак.
Ирҗагыло җа шәкы ыҗоуп ихьамҗуа,
Аидара иатцаз ишьтихт даҗа еидарак.

Ахәархь еиҗш, иргәәҗгоу сгәы ианафыхо,
Еинкья-еиныруеит ахыдара зхыҗәаз.
Итәоуп шьюкы ирхараха рныха,
Ацәа иалахаз дықәыргеит дшыҗәаз.
2009

* * *

Исызпымжәац жәеинраалақәак
Исыздәылымцаз тәым хәыцқәак
реиҗш срылатәан.

* * *

Амшқәа сзымхеит, атқхқәа сзымхеит,
Зегь схәарц сафын – исзымхәеит.
Адгьыл аҗны цәқәырҗак салан,
Махәык еиҗш ажәџан сахьынхалан.

Сара уа сласын – сыҗсаатәхон,
Исзеиқәымҗац мцакы саҗәхәон,
Схаҗа хәышҗаарак сакәицын,
Сызын, сыҗан, зегьы срыцын.

Сагәылашәан, аамҗа саџуан,
Суазын, сашәан, хара снаџуан.

Иахпырхагаз сапырхаган,
Сузыртәомызт – сыңша хаган.

Стәар – сазгагацәан ақьаад –
Салан ажәәқәа руахьад.
Зегь схәарц сафын – исзымхәеит,
Амшқәа сзымхеит, атцхқәа сзымхеит.
2009

* * *

Изымдырша здырцәан,
Сыцәа кьалт, аф аст,
Иабаци нас, сандырцәа,
Сгара зырцысуаз?
2009

САРА УИ СИХЪЗЕИТ ДУАФНЫ

Сара уи сихъзеит дуафны,
Абасгьы нсыжьюеит уажә ифны:
Дуафын дандәықәыз дныкәафны,
Дуафын адәны, дуафын афны.

Ауафрала кыр дааскьеит,
Аха нас азы дагеит;
Дфашьеит, дфашьатцәкьеит, аф ист,
Ахатца ихаштит дышуафыз:

Анышә дастап хәа, деиха,
Ифыза дишьталт диагаха.
Еиқәирхарц азы ицсыжә,
Дагьеитатцәкьеит уи анышә.

Тәа ибан уи, тәа ихәхәеит,
Сыхьчатәымыз – акгы имхәеит.
Санахырқаа зны стып,
Иманы ибон насып.

Нас, дынкахауа, ихазы
Атыпқәа дрышьтәлеит лассы.
Цъара дқыакъеит, цъара дхәазеит,
Дышсыцрыхоз иц қаңсеит.

Днарыцрытцит шьоук ирцбан,
Далатәами шьоукы рчан.
Сымхатә кәйцаан хакәәра,
Далацәажәоит ауәра.

Азы иеитом бзиа уны,
Атәы ыршо дхалоуп, иеырцсны.
Дуафым адәны, дуафым афны...
Сара уи сыхъзеит дуафны.
2009

* * *

Зцәа италаз ус ианталатәымыз,
Икаҳалоз гагақәак ирыхкьаша;
Иаацәгъарахар – зынза арахь иатәымыз,
Нак иатәымыз, иацныкәоз ақша;

Инеин рыкәа италаз цәа зхазамыз,
Аласбеипш рапхьатцәкьа икаиаз,
Сара сзыхәан адунеи шәанзамызт,
Шәсызгәамтеит амған шәахьсыниаз,

Шәызлақоу шәалгамтаз шәсыцәгәығырын,
Шәшықац шәыказ – исыхьуеи шытазы.

Шәара уи азыхәан акрыкоума ишәыхьран,
Итнахуазаргы уи сара сыңсы!
2009

УАБАРГО?

Уабарго ашықәсқәа, уғазар,
Ушьа еилашуазар – уаацәыртыр?
Ақәцәахь – ашьха уағазар,
Иузгәамто аамтакгы уцәызыр.

Уабарго уқәра уарғашьар,
Уашәыр җакалаза ушашәра?
Уаақәхоит иумоуа уахьашшуа,
Ицоит уи уаманы уажәрахь!

Изақәызеи идәықәлазгы иухан?
Ухатцоуп уахьырго уанышәа:
Ирымамшәа уаха аңшыха,
Уиарта цха уаалган – анышә ахь!
2009

* * *

Рхы дадырхәеит абензин еипш,
Дбылуан: игон, иааигалон.
«Иазхоуп, – ихәеит, – шәаха сывам,
Инцәеит, – ихәеит, абалон!...»

Рмашьынажә ағахаху,
Иқыуа икыдын уажә мардак.
Дтәан иханы ицхәыс дхахо,
Иара ихы ықәын амартақ.
2009

ЕГЫЗЛЫМЦЫЗ

Иеиңш шәартә дыһам егызлымцыз, –
Зегь ргәағ змоу иоуп, ирытдашыцуа.
Имѡа укызшәа инарбоит дахьымцаз,
Узынхарашәа уеихәалоит уахьызуа.

Узлызааз дырхынхалоуп егызлымцыз,
Дышңаргәырғьо урт иушькларыжьюа!
Уалаижьарц ажыхәта бзиа имтцаз
Анудигало иуитартә дыкагәышьям.

Иара иоуп итзырһяз итәазгы,
Иһазтцаз урт насшәа ажра узыржуа.
Раңхья дгылан дааиуеит ииһатәазгы,
Иара иоуп араһа атәггы зыршо.

Ахыбжа иақәиргәығуеит ишһа инеилак,
«Уара ари еихауггы уатәоуп», – имшуп,
Уи ахәаңса далоуп ус еиңш хеилакк,
Изатәатцәһьюу рзы Һамтәк ахьырзымшо.
2009

* * *

Хыдарала ухы умыргәаһын,
Уеааиқәк хәа бжык ааскьян,
Сназлаһаз цхызын, лакәын,
Сакара дук сымѡа анган.

Аңша аңслымз еиланаргәежът,
Ишьтыхны исықәнаңсеит исха.
Исывагылаз рхы абаргеи?
Ихынхәтәуп, иазхоуп, иазха!

Аха саңхьа ахы снарбахуан
Иҕаз, иҕамыз акы.
Исықәһаз хәыцрақәак сырдахуан,
Сшаныңшылозгыи мҕааки.

Амҕа, мҕахьанҕа, иннажьуан
Асакара ду сызныз,
Аамҕа алуқәа анашьаз,
Истәхын сацәцарц саңыс.

Аха саргыи ысышьян алу,
Иамуит уаха сааццакыр,
Арахь сацәхеит исуалу,
Игатәхазаргыи уи акыр.

Уажә иназгоит, исзынхазеи,
Исызнамгар – сыңхашьоит.
Аха аамҕа ҕадыңь, аф асит,
Аргамату саргыи сажьоит!
2009

ҲАБАГО?

Изызбо сыздыруам ҳзыршәаз ҳдыршәазазшәа, –
Иаҳхәо иара акәым, иаауа иара акәым.
Уаҳахапш, адәи ҳақәуп ҳаизцасшәа,
Амҕа ҳазнылаз абацо, ҳабаго?

Зегь раха имоуп измоуз зхы аха.
Иргозаргыи зда имазам имжәан,
Зегьи рзыхәа итәоу знапы иҕахо
Иитәугьи дадхалт, дкәанызануа, итәымшәа.

Башьа изаџом арныг бла иамбо,
Избаша-аџыш – даган иахьизеиџьыз.
Аиаша цеит аџаџьаџь иамџан,
Амци иареи шьанџан ианеихьыс.

Амџа еиџьызџаз амџахь анеиха.
Ирџом, раџхьа ддыргылан аџьыџьма.
Ирхьашаџь роуит, ирымаџам џеихак,
Иара аатџраџ дгылоуп дџьыџьџьыуа.

Азџ зегь ирзуеит – ирзшаџь, имырзшаџь,
Аха дадџџалт еизгаз иахьанџа.
Ауаа дырбартџ дьызџьыртџуам иџььыртџша,
Еџьи иаркуа дааџџелеит уажџ амџа.

Адунеи риашашьак амоупџьы зхьахда,
Аха аныџьра џалом, уара, икьахџа!
Зьыз џамгылаз ихеит абахџахь,
Игьы цоу уи, ишьџахьџаџь дхьахџзом.

«Уус злам» хџа акџьы рдыруеит игьааз,
Урт ирдыруеит иџасу, иџасымџь.
Среиуам сара иахьала ишџџааз,
Сара араџа зынџа спапуасым.

Сара исусны збоит, иуџахьызар,
Апапуас иусџџа зегь сусны.
Адџьыл зегь ьџџазоит хьызак,
Ус иџахьызар хџа сыџоуп Иисусџьы.

Аамџа харџьышхьан, хџаатџеит харгазашџа,
Иаххџо иара акџым, иаауа иара акџым.

Хаздәықәузеи ҳзыршәаз ҳдыршәазазшәа?
Амҗа ҳазнылаз абацо, ҳабаго?
2009

* * *

Узызхәыцуазеи уахьылатәоу ашәац уа,
Ажәҗан цыкка уатәаңшуа уахьйоу?
Уаамта шцаз, шыта лассы ушыбжәзуа,
Ишырхәо шыоукы аайдгылақәан аyoу.

Изумоузеи, нас, ура, амш иаркараз,
Абри адгьылаҗ иҗоу зегьы хәаас?
Ашта уқәу цьушьахуеит ухәмаруа,
Иузымдыруа зегь ахьцаз-иахьааз...
2009

* * *

Шәара сышәтәым, – уи ауп исхәо,
Исыхьуазаргьы газарак, –
Асценаҗны ашәак еицызхәо,
Иалагылоу кәашарак.

Адәы сықәуп сара стәала,
Зны сшәахәо, зны скәашо.
Уаҗытәыҗса сиехьынтәалам,
Сахьышьтамлазгьы исыршом.

Зыгәра гоуи зыгәра гами
Сылаңш иаатәакуа сахьцо,
Сахьагаша сымҗа гами,
Сзыхьзашоуп сагьзыхьзо.

Сара истәым – уи еидароуп –
Наҗ аганахь ишьтатца,

Сыздыңшылало җадароуп,
Схьатцроуп уа санкәаратца.

Цьарггы игам ихьатцуа имҗа,
Зажәа иашамгь иажәа хәам.
Ахьаңшкәаңшха сара исымам,
Сара сышыҗахьҗа схынхәуам.

Сахьатаху сыҗоуп, сагым,
Исмаҳаша анссырха,
Исымхәашагь хәо – сқьачақьым,
Зынза сиеипшым аҗаха...

Шәара сышәтәым – уи ауп исхәо,
Исыхьуазарггы газарак, –
Асценаҗны ашәак еицызхәо,
Иалагылоу кәашарак.
2009

* * *

Амци Аиашеи еидыслан,
Амц аиааира агагәышьеит,
Амҗан зымчөхазкуаз нанызлан,
Бжык ирмаҳацыз гагәышьеит.

Инеиуан амц аҗырзәжәны,
Иара адунеи зегь атәызшәа;
Иҗоу уи азхаражәны,
Гәылагь, җсылагь иртәызшәа.

«Аа, уара, Аиаша ахьыҗоу!» –
Данҗыцҗкыа иҗаз иархагаз,
Иҗаңаларц иалагеит иңан,
Ддыртәарц итың аҗы днаган.

Амц гъежы-хынхәуа ихалан,
Аҕаҕхьатҕа хтәан хабзамыҕаха...
Саауеит сара уахынтә сыбналан,
Араҕаҕ уи ыҕоума гәықаха!
2009

* * *

Саргы араҕа сыҕан усҕан,
Хыла-гәыла зегь анеилаз.
Еилыргашья змам аусқәа,
Еидкылашья змам рхеилак.

Амҕадукәа ирнылт ихытцны,
Иузымдырзо шьюук ахынтәааз.
Зегь бжыхны, еиҕарҕыцны
Рҕынархоит аҕны изымтәаз.

Дыҕны ддәықәлеит идырҕыхаз,
Дахыцо сеидру, унаизтааргы.
Ахәса хацәахеит, уаҕ дрыхәом,
Иҕалап рҕачкәымқәа ркьаргы.

Иузеидкылом икарыжьюа,
Иаашытырхыз лабоуп, шәақыуп.
Зхы зтәытҕаҕоу дҕаларушь уа,
Аилаҕеилас хаҕак дагуп.

Изызниуа сеидру, тышоу,
Аха инеиуеит усгы ижәылан.
Ауаа ирхаштит ишыҕсыша,
Абна илцын, абна илоуп.

Раҕхьа иҕан изхынхалоз,
Иахзымҕазаз, изыххәышаз.

Дарггы сарггы шәеикәак халан,
Анцәа дидырроуп иззауша...
2009

* * *

Данаафнала ашә еимылцаан
Абриоуп иихәазггы: «Бабаыз?!»
Игәы аатгәыргъазеит даниба,
Ихаздыруам нас уи иацыз.

Ажәфәан далазу, дабацеи,
Атысхә еицш имш дыштыхны
Сажәеинраалакны дыбжъазит
Иара нцәаанза – аәра сафыхны.

Урт срыштыалан сеицәфәеит,
Еилкаа схәта сахыбжъаыз.
Сахыцалакгы слымха ицәфәеит,
Сара ажәа ссирк: «Бабаыз?!».
2009

* * *

Иаагылазар амфәкәа ирықәзоу,
Иалахар – иалцало амца;
Ирымоу, ирзымдыруа, ирыгзоу,
Шәафәкгы зыштыахька ихьамцәу;

Ишнеиуаз ацакьа иаахаз,
Иадцаз, икахаанза игылаз;
Адгыл ахьаакәа зегь зхьаахаз,
Идырзраны иказ ирылаз;

Зхәышцәара ахаангы измырзуа,
Икәырцо, икәырхуа, ибжъазуа,

Аха нас уеизгы-уеизгы ицәырцуа,
Аамта иалыџуа, иацу...

Дпоетуп уи. Ажәџангы далоуп.
Даркуп адгылаџ дцәымзан.
Иусымгы иусуп, иуалымгы иуалуп,
Иааигәара шәы́каз, шәицәымцан.

Апоет – ажәгы зырґыцуа,
Иахьшы́цуа – уаҟа бла иамбо;
Апоет – азиас, ихы́цуа,
Апоет – амшын ду, итамбо.
2009

ЗґЕЫџНАЗКЫЗ

Саадтәалеит сыңстазаара қаадхан,
Бґыцк аасырхәуеит, даҟа бґыцк...
Дарбан уа سباагәара ду иадхо, –
Инасылаҳаз дарбахын ґыц?!

Хақәитракгы саҳәом, схала сыґетаскын,
Ицқьаза сапхьа иқәуп ақьаад.
Уаҟы имыхәозар акәхап – ихтаскын,
Садынцәалоит уи – дсымам шаҳат.

Сыздыруаз, иссирми, сдагәахаз ґьыршьоу,
Рыбжы дыргазом. Имааџзар ихәаз?
Иґам-ианым, анты́тц, ак дыршоит,
Исхәоит сара араґа ауаз.

Исхәоит, изуеит иахьала еґьызлымцуа,
Еилымга дызхыччо, изеилымкаац ґәыш.

Скъаадқәа сышрылоу исцәыцәахъеит сымца,
Ахамацагъа! Уатцә схы ладырқәышт.

Ацҳаипш исықәсып, ма, срымбазакәа,
Икоу рызгәамто, еишьталан имџасп.
Иарбахын икоу? Икоу алакәаф
Сәажәкуа сынзыжъуа, азеипш итыкәкәаз.

Шьоук адәы иқәуп атәы ыршәуа,
Раамта рцәымыцхәха, иасуа ашақә.
Уафы итахзам иаатгыларгъы иршәо,
Сара арақа сақәшәеит алакә:

Саадтәалеит сыңсҭазаара қбаадхан.
Амца иартар? Ахаангъы ибылзом!
Дарбан уа сбаагәара ду иадхо?
Сара арантәи уи сицны сҭазом.

Аатцра иавоу сыбжъы рызсыргашам,
Башаза исыдхоит, исықәушәа руал.
Аамтоуп издыруа сара сахьагаша,
Саньртәалан зны идәықәло уарҳалк.
2009

АѦСТААЦӘА ИРФАЗ

АѦстаацәа ирфаз ихала дхәытхәытүеит,
Дѡагылан хыла дасуеит атзамц.
Мчыла зегь имхуп, хаала зегь иҭоуп,
Дазытқьоит баша, башазагь амтц.

АѦстаацәа ирфаз адгьыл данымзалт,
Дахьынҳалт зегьы ишырбоз етәак.

Иахъантэарак дтэоуп уи арымзаф,
Игэггы алакам, иашан, рацэак.

Еидхэыцлашьа амам дахъаатэаз дзызхэыцуа,
Еилкаашъа амам иахъыкоу ихшыф.
Уафы издыруам дѳагылар дахъызуа,
Арашь дахъақэтэо, днақэңаны иеыф.

Аѳстаацэа ирфаз быжъра-быжътэа дыцоуп,
Аха ахаангы дырзатом анышэ.
Аѳстаацэа ирфаз игу атэыц ауп,
Ихагылоуп уи хы-мыжда, хыжэ!

Уи дахънеиз иалымшац алшоит,
Иааитаххар – дунеик ааирхэып.
Ажэѳан цыкка аетцэеипш далшэоит,
Ирзишоит зеггы-зегъ насып.

Иара аѳстаацэа ирфахыоу иами...
2009

* * *

Икоу здыруеит, аха исырзом, –
Ихэатэгэышьоуп, аха исхэом.
Дыкнархауеит Иаса Қыырса,
Сара сықэгылан сыхэхэом.

Ўа кэарак ахъ уаха дзырзом,
Датцагылоуп даѳа цъарк.
Зеггы здыруеит, егъсыздырзом,
Сузырехэома – сумырцъар.

Сара сзыхэан иара дкыдцоуп,
Иара дкыдцоуп уара узы.

Цэгъа ихъантaми сара исыдцоу,
Иласуп арахъ сыцсы.

Уи шъытцны ажәѡан иалоуп,
Уи акуп, абар, ахац.
Иласыми, – сахъынхалоуп,
Иаагъежьуазаргъ сыблахатц.

Сзеигәыргъо цкъа исыздырзом,
Ағәра сымнажәоит сҕеы.
Уи дыцсума, Иаса Қыырса,
Абра дыказар – сгәафы!
2009

* * *

Иаакәибахит, итцхәа икажьуа рдац-пашә...
Ас убахьоу, уара, ас уаҳахьоу!
Ишпарацәоу ирзымгаз ажәѡан инатцпаан,
Зегъ ахънарго, иахъартцо лагъоуп.

Адгъыл иқәҳахьоу аццышә азымхеит,
Аҳауа иалазуа иатцасуа пшоуп.
Аамта сагәылсны сеиҕаахуеит сеиҕымха,
Арыцҳара азыҳәан акәу сызшоу.

Еибархъусууа еиҕаатәахт сабицәак,
Адгъыл атцыхәангъы акәыз, нас, уи.
Салартцеит атцх, идырқьалт сара сыцәа,
Сакуа-сыцәо снаскьоит азыркәи.

Иурто акрыкоума амали агәағи,
Удыргәаҕлоит уасаанза хыла адамра.
Сара ари аапынра иааиз сыхнахит,
Сара сазгәаҕуа саагылт ауаѡра.

Алѡа еилахѡашьѡа иаатцалар ажѡѡан,
Афы ықѡсыр арақа иѡеиаанѡа аѡа...
Исѡашѡом шыта исхѡаша ажѡа,
Схыпыццѡа ааихасуеит, ирытцгоит аѡѡа.

Иќаз рхашту, еиѡахахуеит абѡьар,
Имақаруа шыоук ықѡеит адѡы.
Даѡазныкгы ишѡастаху срабѡьар,
Ишѡарацѡоу арақа ахѡатѡы.

Аха исхѡо алымхѡқѡа иртѡѡуам,
Иќоу шыќоу рбом, илашѡѡоу,
Аамѡа иамхѡац, иамѡыц егѡѡуам,
Сар ажѡак ауп исѡаанхѡаз – «Иазхѡоуп!»

Ибатѡуп шыта адунеи шаќа азымхѡ,
Шаќа ацѡыѡхьѡоу, иацѡыѡуа нас-насгь.
Иќалом уара, адгьыл еиѡымхар,
Ирылацшыѡ, асќатѡи зегьы збѡз.

Сылацш иѡымшѡо имиц игарѡуп,
Гарашѡоуп иаѡѡуагь, истахым ѡа шыѡыбѡьык.
Уатѡѡѡи амш ахь гѡыграк сагарѡуп,
Саѡылар стахуп ѡа шыѡьык!
2009

* * *

Иалаѡоз алаѡом уахѡ,
Сеидара азышыѡыхуам шыѡа.
Уи сазыргылаѡом скахар, –
Сусќѡагь цап еиѡхьытта.

Иауамыѡт ахаан сыѡесырдагѡар,
Сахьнеиуа исахѡаша смахар.

Сахъымнеишагъ сымѡақәа наган,
Иҕалозма аеуреицш ирҳар!

Сырцәуо сартәон акыжыхәа,
Зны иаасмыргәғәаргы сашьуан.
Исхәан, исгәалан, исныхәан,
Сама ицалон – саагьежьюан.

Уи зегъ адыруан, ианыруан,
Еснагъ бла иамбара абон.
Исытасуа азиасқәа срыруан,
Исаахоз рацәан – исынцон.

Схьантазар – сышьтыцны сакымыз,
Иауамызт амцхә сааласыр.
Еисуан атҳарахәа – исгәымыз,
Иауам иахьанзагъ сыцсыр.

Сажьом уи, ахаангы сарѡашьом,
Иснарқатцар алшом иакәым.
Сарблакьар – сусқәа зегъ башан,
Ускан уи сара исгәым.
2009

* * *

Сара сакәушәа збахуеит инарго,
Арахъ дсықәлоуп, дысѡызоуп ицсыз.
Ацсреи абзареи! Сааиуеит сеимаркуа,
Сиеицшха сгылоуп абра итанасыз.

Цашьа сымам, исымам аанхашьагъ,
Снызкыло мчыдоуп, сызгаша сазгом.
Снапы ааскьахуеит: «Арақа зегъ башоуп!»
Аха арақа иахьеицгьугы збом.

Уқәнамыргылар ари адгьыл – уабацо?
Атцахь уцеит ауп уахьымаара уцар.
Ари исзышьтымхуа еидаран санатцоу,
Ашәа рхәоит хәаггы сыкам атцар.

Уара идыр, нас, ихахало сыбла,
Лашәык сиџызоуп, сдунеи аахәашьын.
Нас, адәы иатцәара саннықәла,
Ахауа џыцьбарак аицштәкьа сашьын.

Сычерыларцсны искын сара исныруаз,
Исымпытцшәар хәа сшәон сызлашәаз.
Шьта ахаанггы сшымцсуа здыруан,
Сшыцсуа здыруан, имацын инхаз.

Апсреи абзарей! Сааиуеит сеимаркуа,
Сиеицшха сгылоуп абра итанасыз.
Сара сакәушәа збахуеит инарго,
Арахь дсықәлоуп, дысџызоуп ицсыз.
2009

АФНЫ СНЕИААНЗА...

(Аибашьра ашьтахь)

Сгылан агәашәаф. Снеира ртахымшәа,
Арахь шьоук аацшуан еихашәы.
Ишызбо атцлақәа рымахәқәа хымжәо, –
Ашәыр ду рфәжьхуп уажәы.

Ҙагаланхап. Ана-ара иааџуа ҳаичаибжьуп,
Калацқәак ирытцоуп – иахьада исымбац.
Сара сызқәымшәо рааигәара анеишьоуп,
Сара стәымуаџуп. Игьежьуеит сыблахатц.

Амлагъ сакыхуеит. Еилартдэыфны, шыыри,
Быстак сызузар!.. Истэхымызт рацэак,
Кэыдки рцэыки... Сахыгылоу сыңсыр ауп,
Ма иаасызфымхит, сфынарххан, цэак.

Сгэарымта-сгэарта... Аштэхь исыхоит,
Сгылашья чееим, снейп, сынтаххып.
Абартцахьтэ, игэаашэа, арахь шыоук аапшыхуеит,
Иахазамшэа збоит афны ахыб.

Ус, избеит сара агэашэгы фазамшэа,
Ахкаара иакэыршамызт аандак.
Сыңсы тоушэа, зынзак итазамшэа,
Исзыкамтдо сгылан шыафак.

Ицэырцыз асахьақэа алазуан ажэфан,
Исхыызсон гэырфацэгьак. Амш еилахэан.
Сыхэхэар стэхын – сыкамызт сцэажэо,
Саңхьа ишытаз хашта цэагэан.
2009

ИАХА СЫҢСЫР АУАН

Иаха сыңсыр ауан... Иаха сыңсыр,
Иңсы аавивгон цэгьала иҳалахаз Мамсыр.

Ихы атэы иахаргылан, уи агэақ,
Ақэа далсрын дыфуа, дфахан ибирақ.

Уи изкны сара издыруа, газа,
Ауаа ирхаштра цыишыарын зынза.

Сара издыруа... Ирдыруоуп егырт,
Аңсахы, амзанра, илахаз ажэырт,

Ибагәышьеит имаза сахъцо изгарашәа...
Аҗәара деитцаслап сагаанза агәыпжәа.

Уи сагарц ирылоу иңсцәахаха, игиуа,
Аихабацәа рышә илатәоу, уаҗа сызтиуа,

Аатцәажә еипш изатцымцыз сызлаҗам, сызлашам,
Изну уи амәа, иацеипш, иахьагы илашам

Сара сҗины иаархәаз ахаангы иннархом!
Урт сара шыта срыуахом, мап, сегьраҗахом.

Мамсыр ифызцәа роуп иҗаиҗызы тазырхаз,
Салацәажәом ара рызбахә, иазырхаз!

Иаха сыңсыр ауан. Җамш сымбар ауан.
Сгәы сажьо, схы цыруа, сықәҗа арахь саауан.

Иаха сыңсыр ауан... Иаууеи, иаууеи!
Иаха сыңсыр ауан. Иахьа сыңсыр аует!
2009

САРА ИСЫЦЫЗ

Сара исыцыз иҗам цхарак,
Хара ицазарҗ – зычезырҗыцыз.
Сара исыцыз сара схара,
Сара исхарам сара исыцыз.

Саамта шҗацеи, мшәан, икәаруа,
Абар, саалагылеит сызын.
Сыргәырҗьо, иаҗьсықәмақаруа,
Срыман иааиуан – сымшқәа сыцын.

Мтәыжәәда ажәәан салан,
Арахь саапын аамәахытцын.
Ианцәырнагагь аамта гәалак –
Санааилархаз – саапын сыцын.

Иаасхыццакит сыпхын – стәымта,
Иагхеит – даҕбақәак анытцын.
Иснаташаз акыр сымта,
Ианындәықәлоз сәара сыцын.

Сыннамыжыит уи тагалан,
Атәца шытысхит, сгәы арғыцын,
Амш ифымыз ажәеинраалан,
Еиҕаацәыртцит, цәахәак ызын.

Срыкәнаршоит хашьха, хага,
Саанагеит абранза имызыз.
Сгәыгра, исымоу цсеикәырхаган, –
Сара исыцыз, сара исыцыз.
2009

ЧАРАЗ

Хантытцын, хашпацеи иаразнак ханкылаз!
Харпырт, хашьтнахит Чараз.
Хақәгьежьюа хақәын атцаа ахыхшәылаз,
Нкылашьа змамыз хәмарран хазлаз.

Итәытцәза цшакгы асуан, ицшамызт.
Уи хара хзыхәан – чаразран хазғыз
Саақәтыр сеиҕақәлон – сахьгылаз сыпшуамызт,
Азәы снаиапыст, еазәгы снаиапыст.

Игылан иаацшуан, – иаршәоу, иргәаңхазу, –
Сыхәмаршә гәәзтаз ааилагьежыт лассы.
Икәҕа иааиуаз сөызак дсыцәхасын,
Снықәхаит схаххала ацааршә... Иззы?

Иааишә ианыңшит – машәырны имашәырмызт,
Ишысзиуз гәәстеит сөыза ари цас.
Иҕауташа, уи иаухәашагь дыр, нас!
Сыбҕа цдәәзшә сахьнықәхаз сышытаз.

Ахьтаха сыблақәа ирхаҳалейт амца,
Исзеивгом цқәа, иааивызгоит сыңсы.
Агылара сылшом сахькаҳаз. Иахьанзагь.
Сахьышытоу иахьанзагь сцаахуейт: иззы?
2009

* * *

Итыҕыҕьарц иалагейт атыңқәагь...
Иеибамбаша шьоук еиҕахаит,
Иеимаркуазеи, мшәан? Атыңқәа,
Атыңқәа роуп, иарбан уаҳа!

Анацәкьарақәагь тыҕыҕьашан,
Аха урт ара еитцамеи.
Дыҕазами аҳәа зҕьаша,
Иаатызцааша уажә аҕама?

Инықәыкшоит аҕацкәымқәа,
Зегь урт иркуп иратцәан.
Инеицәажәақәейт иакәымкәа,
Инеигәйдхахалт ахацәа.

Имақаруейт, уңшыр, нырцәаа,
Иааилагьежьюейт арахь аарцәаа.

Егърыгымкәа амца дырцәарц,
Ахәса ахыгылоу – артәаа, артәаа!

Иҗалаз ауп, иҗалац ауп!
Узлагылои уееидыңсала!
Исзышьтымхуа еидарак сатдоуп...
Лакәны исаҳәам, пхызны салам.
2009

ҖАМАРА ШҖАКРЫЛҖҖА ЛГӘАЛАРШӘАРА ИАЗКНЫ

Бжык аафәуеит, бжыцәгъа-җахәәек,
Снажәлон еиңш баа хыжәжәарак,
Дышыны саңхъа пхәыск дышьҗахуп,
Дтынхадаха, лымацара.

Исымгар җалом, сжәылан сааиуан,
Сара истәын шыҗа абаагәара,
Ианызгагы са саааиуан,
Сагъаңылон ус ашара;

Амза кыдхалт, иаашанхаху,
Иагъааҗахеит даара-даара.
Ари пхыззар акәхап сгәахәит,
Исымамкәагъ уаҳа лшара.

Сәатцаңшын икыдыз сымза,
Сәаҗакъакъан мчыла наарак,
Саалхахеит аңхәыс сзылхымсуа,
Дагъыздырит уи: Җамара!

Настәи башан, настәи шыамәан,
Салагылан насшәа амца.

Амза аацәырцит игьамгьамау,
Уа сынхеит сара иахьанза.

Аеарфьцуеит, иааин сеиҭахәуеит,
Исзымго садхалеит баагәарак.
Дышьны сапхьа пхәыск дышьтахуп...
Ах, ҭамара! Ах, ҭамара!..
2009

* * *

Сгьежы-хынхәуеит сара, сыбла ак амбо:
Шьоук фьҕаса исышьтахын сыршыырц.
Урт ахьнеиуа азыхькәа зегьы ҭамбо!..
Ухаҭоуп, убнал шыҭа уара арантә, уеырз!

Стахык иахь снейхеит, дхарамызт,
Даасыхәап, схәеит, иҕалаз иахар,
Аха уи иеиҭәахт – деилахамыз.
– Иасхәап, – лхәахт ипхәыс, – уахазны даар.

Иҕалаша ҕалоит, уара, уаханза,
Сахылапшуа, аа, уажәнатәгьы шыак.
Арт алажәкәа исгәйдтан стадырхаанза,
Сеиқәирхарц снаидыххылт сашьяк.

– Акгьы ухьуам, умшәан... Ацәа сыгуп,
Уеаартынч, уаргьы мацк упс шыа... –
Избан иакәмыз ҕыышьеит, цәгьа дарныгуп!
Сизгәааит, сизыҭрысхьан сашья.

Аамҭа абаҕаз! Сыфны снымфахыҭцын,
Снылаххит иаша сөызак ишә.
Дыҕамызт. Сызшыырц иааиуаз дрыцын,
Илызныжьны ихыҭкәаф ифныжә.

Арахъ уаф дыкам, иара анахъгы. Изша,
Илыцапқа быжыра-быжытқа ицоу,
Исыхәо хәа уаф даакамлеит пхызлагъ,
Ишпазурыз, исзыпшыз ауп, лахынцоуп.

Изасхәаша ма азә даасоур сыгәтыха,
Афнынза сыпсы сыманы сназар...
Атхлашә саларшәын, санфыха,
Исыхыша дырны сырцәыбналан сызцар.

Исзымдыруа, исзеилымкаауа, аф аст,
Пхызу, мшәан, лабфабоу сызлаз?
2009

АЧАРХӘАФ

Сшәом сара шыта акы сагар хәа, –
Сызгашаз сакәахәит, исхыст, –
Аха сыбла дхыцуам уи ачархәаф,
Быжыра-быжытқа сдәықәтцара зтахыз.

Игәра згон сара уи акраамта,
Иахыа ицъасшьартә йкоу – дыстахын.
Дызбон, аха цқа дышпасызгәамтоз,
Дызбон, аха дыкамшәа дтәахын.

Саазықәшәаз зегъ амфәан, сара исыхыыз,
Реихаразак, иара иоуп исзырхъ.
Сааигәара дықан ак цәыхыцәыхыуа,
Исзиурц дшашьтаз аз амыхытә.

Сара уртқәа анеилыскаазгы насшәоуп,
Ихабжыамзартә ихабжыазгы санахыхәыз.

Адунеи ду сшықәыпшуа иаашазшәоуп,
Агәхьаа сьмазахымшәа сахьхәыз.

Дахьугалакгы дчархәаѿуп ачархәаѿ,
Дәҗәакуп сара ара сьызшыа:
Сара дыстәын, дшәон игәра сымгар хәа,
Даатәалон зны сҕәаҕәа аашышыа.
2009

* * *

Илызхаит. Илдыруан лгәы иалазгы залаз,
Илдыруан, илдыруан илыхьызгы злыхьыз.
Илзымдыруаз ажәа, илзеилымкааз Фаллас,
Аилкаара дшашьҕаз, дышнеиуаз иаргәыҕьыз.

Дагьарҕыхеит уи, нас, илызха моу,
Дтыпха назан даақәнаргылт ашҕа.
Леипш зеипшу хазынагь даухамоу,
Дшымҕадырсызгы сыцуп, исхаштуам.
2009

* * *

Сахьызо иаазгоит унап ианысто,
Инаусыркаанзагь даара сшәоит.
Сара хәаак ҕара сахьсзом, –
Зегь капануп, зегьы сшәоит.

Шьоукы иааргеит сара сҕынза,
Иргәыҕакны, акгы амырхь.
Уи иамырцәагәышьеит сымцахә,
Истынхашоуп зны сыҕсыр.

Уи хазлеиҕьу, хазлашоу ауп,
Хгәатца иҕоу ауп иҕырҕәаа.

Имкытазо җеҗәә шоушоуп,
Ахаан измырзуоуп җтыхәтәә.

Уи уафроуп, ауафра дузза,
Акыкахш иацны иахзаагоуп.
Җабацәә ирбон ишмызуаз,
Иҗахшаз рахь амҗа гоуп.

Ауаа ирбашт сара исыцлан,
Саҗаратҗәкыа, уи еиқәхар.
Унап ианысто ананызлагь,
Сҗахар еиғьуп, дад, сҗахар.
2009

ИАХЬА ЧАРОУП

Иага рыцхара ыкоуп адунеиаҗ,
Иагаҗара икаҗәоит иага лабжыш!
Җара ачара җамоуп! Икеикеиуа
Ажәҗангы аҗардеицш иаатышт.

Аҗацаагарашәә гоит, лара аҗацагь
Ашҗа даақәыргалоит дымраха.
Иахьа чароуп! Иахьа еидара җаҗам,
Дахзықәым иахьа адгьыл ға.

Иац җашҗаказ?.. Адунеиажә шҗашоу!
Җақәзытуан, ишааиуаз уи маахәыр.
Анцәә идырп уаҗәызны иҗалаша,
Иахьа чароуп. Җабагаришь җаҗрыр?
2009

ИРХАШТУАМ, ИХӘЕИТ...

Сгәы неикәхәалашәа сеиҗаатәахп, исызмыриашо,
Риашашәа аман иҗоушәа схы зҗяп.
Сахъымҗазоз иахъа сҗазарц смеихашеи,
Аха макъана мацк сыҗсы сшяп.

Сара издыруеит, зны риашашәак аман,
Саргәақыртә иҗамызт усқан раҗәак.
Иахъа ишҗалара иҗалахъеит саман,
Сыланаргылахъеит снаган ҳәынтҗәак.

Сзылҗыр уи, сеалажъны зиаск,
Исхысхрын убас еиҗшггы сҗәа...
Аха ирхаштуам, иҗарггы зегъ ниас,
Сшылагылаз нахъхы зны аҳәынтҗәа.
2009

* * *

Исҗәыҗсыз дысҗәыҗсгәышьеит, дызит,
Даасҗыларггы – дыҗам сара сзы.
Иеырҗашәашәа жәаха даамҗахыҗит,
Аха наҗ сызитҗамҗеит аҗсы.

Акы далаҗәажәон исмаҳашаз,
Ибеит исысмырбаша збарашәа.
Имыхәошәа иибоз зегъ дырзашшуан,
Дгәамҗуан уи, дагон агәыпҗәа...

Иҗызҗәа роуп иҗырымҗуаз насшәа,
Иҗарылҗеит саман наҗ сәы.
Ажәа зрымаскрызеи, схагахазшәа,
Акраатҗуеит – сыҗам дара рҗы.
2009

* * *

Срылахаит, сшааниуаз, машәыршәә,
Зусқәа зырҗееиуа җацкәымла.
Ампыл еиңш дрыман азә дыршәуа,
Дыршыуан уи рымцагь еикәымлар.

Ирҗахыз иашьтаџуа иашьтан,
Идрырҗаз рахәушәа еижәылон.
Ахәса ррыцхара иашьтуам,
Ахәса, иҗалахау шәыла.

Дәеиужьк ихагахан икәын,
Зыхәашьк интахауа ируан.
Нас, еизгәаан, еибадыкуан,
Иахьцо, иахьынтәаауа здыруан.

Еидарақәак наргон ирытцақь,
Икахар, ацыхсә еиңш ишьтырхуан,
– Ицегь, – рымшын урт, – ицегь! –
Рақхьаҗагь малк иазыңшыхуан.

Ғыңқәак рзеимакын усгьы,
Иахьнеиуазгьы цәгьа еибаршызаап.
Импытырхт нас зегьы зкызгьы,
Ианиму – игәйдцан дыршызаап.

Инытцак азә ашхам идыржәуан,
Дҗартцеит җазә инхара дзахымло...
Срылахаит, сшааниуаз, машәыршәә,
Зусқәа зырҗееиуа җацкәымла.
2009

* * *

Исмаҳаша санавсуа сеырдагәан,
Исхыфрызшәа шәымбан, уара, схыб.
Исцәеилафашьом Аҗареи Итакеи,
Иқәуп макъана схы атың.

Зы сҗалом макъана сызмырша,
Ишызбо сызгаша җастом.
Иҗам-ианым зегь ахьдыршо,
Изну амфәпала сызцом.

Исзышьтымхуа аидара сатҗам,
Иатцоу дсырҗехәом – дыхәнажәап.
Ахацәа ахьхацәахо схатцоуп,
Саахәам мариала, сыршәам.

Снаган истәым саңыршыуам,
Хеилак сатәымзар сатәым.
Сызлаҗоу җееимыз – исңьыршьом –
Анаҗагы араҗагы стәым.

Мфә мариам сымфә, сабаго?
Ианызго сеидру, җааңшып...
Исцәеилафашьом Аҗареи Итакеи,
Иқәуп макъана схы атың.
2009

АИБАШЬРА АНЕИЛГА....

Араҗа ахыдара аиааира рцәагазаап,
Иааины ирцәылатәеит рышәқәа.
Избахьаз, иҗаз ыҗам, аф асааит,
Араҗа ишарылахьеит рыжәқәа.

Ишьтызхуа дабаҕоу, раандақәа каҳаит,
Ахыбрақәа иркылсуеит ақәа.
Идымрыцқьаз ацеҕыгы леимаҳаит,
Цакгы хбыкызаап ааигәа.

Уи ак ҕангы акәым, аарлақәа игылан,
Иаарыхны ирымам лапкыак.
Зегь зхаратәуа аибашьра гәылак.
Дыхнарцәеит зегь раҕхьа зынзак.

Цәфәнк аирсуа убом азә аҳаблан,
Макыана рлымха иҕафуа хәхәабжьуп.
«Инхазгы дара ирымаз, еилаблааит!» –
Угәы узырхьуа иузхымгаша бжьуп.

Уара идыр иахьроуз, иахалан,
Реартеит ахацәа арыжәтә.
Пхәыск ашҕа дықәуп лхала,
Дахынатәо кәардәык ма иналышәт!

Дара иртәымшәа рбеит иахьахылаз:
Ашҕа цәаҕәоуп, ацлақәа хжәоуп.
Дашьталан, пхәыск илмоуит аххыла,
Зегь ара ишбатәу уамашәоуп.

«Анцәа иумырзын Хапсуара! Хадгьыл
Хара хада дамоуааит ҕазә хас!...»
Дныхәон ацшәма, агәашәгы иенадкыл,
Дрызхәыцуан иахаз, имахаз.

Илаба ицарсуа днадцын агәашьа,
Ашҕа днықәлон дааныркылт, дыбрын.
Амш данаргәаша, ацх данаргәаша,
Ихала данаанха, дынкахан дыпсрын,

Аха арахь дааталейт иҕамыз,
Иҕежәан ирҕахьаз ақәылацәа агәашә.
Ачкәын хәычы – уа ҕәара иамкыз,
Ирхызхран иказ ирхаҳаз аатцәажә.

Уи, ирхаҳаз, иарҕашьейт ахацәа,
Ирыхнахуан аҳәса рыҕсы,
Дгылан ачкәын, иҕачкәым хәыцқәа ратцәан,
Ак аҕак ҕаитарц зеггы рзы.
2009

АБНАЛАҔ

Дыбналейт. Дабацей? Парижҕа? Стампылҕа?
Шәачаҕа?... Дырбахуан Майҕәаң...
Дцейт ачкәын, шыыбжышыҕахык, дындәылҕьан,
Дцейт!... Уа дахьнейуа имеихәап:

Уаҕа даабрым, араҕа иамаабыз,
Араҕа изымҕшааз уаҕа иҕшаауам.
Ихы ҕкьазар хәа сыҕоуп уи арҕыс,
Дашьталт изгәамҕо, иитәым, изшам.

Башаза хишьтоуп уи, иҕсы изарҕы,
Даацәырцышт, иҕоу имбар ҕалазом.
Ихы даацәыбналан иагацәара дцарҕы,
Уи ахаан ҕьарҕы дызцазом.
2009

ИРЫМАЗ

Ирымаз сызхырбааз, ирҕыхьашәаз, ирбаз,
Еибарбылҕьо изышыҕаз, еилашыҕк.

Ирымаз асабицэатѣѣа ирѣырѣааз,
Раѣаѣѣы изѣаѣымѣаз аѣшыѣ.

Ирымаз ирѣаз, ирѣымѣаѣѣы рѣмаз,
Иѣаѣѣеит – ирымаз! Рѣѣѣѣа аадырѣѣѣ.
Уи иарѣынѣуа, ирыѣѣо иѣаларѣма?
Ироуп ѣаѣѣы угѣаѣѣуоу насыѣ?
2009

ѣЫѣНЫѣАДА

Исыѣатѣын усѣан иаѣа ѣыѣныѣѣа,
Ааѣѣаѣѣ еиѣш, иаѣа сѣы иѣарѣатѣын.
Аѣа днасыѣсуан, даасыѣсуан ашышыѣѣа, –
Иѣатѣыз ѣатѣын, инырѣатѣыз нырѣатѣын.

ѣыѣныѣѣа смоут сынѣѣѣны санымаа,
Санѣыдѣала, иаѣѣатѣым санаѣа, –
Уаѣы имбеит ѣыѣныѣѣаѣѣак сыман,
Дааины даатѣон сыѣѣа ѣа.

Имашѣыр-имашѣырым, сышнеиуаз санышыѣѣас,
Исмоут ѣыѣныѣѣа, сылбон сыѣѣа лѣартѣ.
Сыѣѣа лѣон уи дѣѣаѣѣа данышыѣѣаз,
Ианалшоз иааѣѣырѣѣан ѣѣакѣѣы саѣар.

Сааины сѣылоуп, – сшыѣаз сыѣѣѣазшѣа, –
Анышѣынѣра аѣы иныѣѣѣан шѣѣѣѣак.
ѣыѣныѣѣа сымам, саѣѣнеиуаѣ сааѣѣатѣшѣа,
ѣѣѣашѣа шысѣамѣѣѣѣ ѣыѣныѣѣак аѣак...
2009

ИЗАҒСЫЗ

Шьюуы рехәәцәән, шьюук уама зегь рықәхәәцәән,
Уртҕы егыртҕы ыҕамызшәә иниасқәеит.
Сара сахь имҕа икәыз ықәхацәеит,
Ма, ишааиуаз, срызгәамтәкәә исаҕнагеит.
2009

АУАРАШ

Ауараш абаҕаз хқытан!
Аха ихы итәшәазаап ус,
Цкәына еилкыак, адта итан
Дрышьтызшәә, дцеит дышьтхыс

Ауараш аазгоит хәә апхын,
Изтаз уалыр дук еиханы,
Машына хәархәарыгы днацхьан,
Иргылт ахабла агәаны.

Ауараш зтиуазгы дацын, –
Улацш лыдхало тыпцхак.
Изейтамтцлоз шьюук еитатцын,
Рәаархеит иҕаз анраха.

Кәрышькәак роуан ачаи хызхуаз,
Кәрышькәак рыман ҕа шьюукгы.
Агәхьаа мкыкәә ара инырхуаз,
Арахь иаскыкәеит зегы.

– Ари ҕым, бара, иуарашуп,
Зышхәоуп, бҕаха, бахцәашьрым... –
Шьюуки иргәацхомызт баша,
Егырт адтауа убарым.

Иеабаа дақәтәан, дхысхысуа,
Даарылагылт ус арқыск.
Ифеаихеит лапшылагь дхысуа,
Илапш лыдхалан аңхәыс.

Дцахьазугь сеидру хатца,
Ауараш зтиуаз, дымцарс
Дигарашәа дтәлт игәатца, –
Итаххеит арантә дымцар.

Иеабаа дасшәа днарылтын,
Иңыба итаз аҕәрышьқәа нтәоу,
Деитакылсыхт ибла кылцан, –
Дыңшзоуп гәықәха, дыңшзацәоуп!

Ашьацхәа дакит, уаха иарбан!
Ибз даасуа иага ихәашт.
Сыбла ихыцуам ишижәуаз арқыс,
Иеабаа дақәтәан ауараш.
2009

* * *

Угәы ишааҭаху, инеиқәырпшыыхаа, инеимырҕызаа
Зегь нышьтоуцар, ицәыртцуам уаңхәаҕа ҕыц.
Цәыз змауа, акрузиңшааран дыҕоума, сҕыза,
Тәамҕахәҕы иоушам уаха иааззымпшаазаз зцәыз!
2009

* * *

Акы шыҭахеит, акы шытысхын,
Акы сзымбеит, акы збан.
Сымшқәа хыдарала инысхын,
Схы сықәыжышәа саауан.

Уи иац акэын, сынкахэыцуа,
Схала амѡа сананыз.
Саргэатеиуеит иахѡа исцэызуа,
Сымѡахылѡьоит ѡаѡхѡа пѡхэыск.

Иныжтэымыз ана ак ныжѡуп,
Ишэатэыз шшэатэыз ишэан.
Апырпырхэа амца схыжѡуп, –
Сара ишыстаху сеикэшэам.

Имариоума сахѡаѡалаз, –
Сшьапкэа ирытыѡьѡьоит хахэқэак.
Зегь сѡасабын сара стэала,
Иѡатѡам ара акы аѡак.

Сааиуеит ус, исцашѡоуп сцашѡа,
Сгэы арахэыцкэа зегь рххоуп.
Иубахѡоу ас гэынамзашѡа, –
Исызмыриашо иарбан гхоу?
2009

ИКЫДХАЛАЗ

Усцэызуеит хэа знык унтыцыр,
Унхацэоит хэа уахѡ, уахѡцаз,
Ибхэац ауп, еиѡабырѡыцыр,
Сшынхаз басхэап сышгаз.

Исахаз смахазшэа сцахуеит,
Санѡышьѡнаѡаа даѡа уск.
Бара бтэала, сынхазыхуеит, –
Илхаразаргь сеидру пѡхэыск.

Ацарахәа иаазыртыда
Цхагәаншәа хара хгәашә?
Аеыпныхәа сымта-исыта,
Бызхара бсырцәажәт.

«Сыцәаз цыушьо икамхаша...
Сыкоуп дшыкац такәажәык.
Аашар, уахь еиҭа умцашеи...
Сгәы аатынчхазааит уажәык!..»

Бара бцәажәоит, сара ҕыстуам,
Сара исымазам хәатәы.
Сбыдтәалоуп, маза хыстуам,
Арантә сықәыпшуеит адәы.

Уи сагоит, адәы иатцәара,
Сыргәатеиуа сама ицоит.
Снахыпшуеит акы ацәаара,
Сәагылар – уи сахьзоит.

Иара абас, абас мацароуп,
Сан, баргы саргы хшаауа.
Сцароуп, сан, арантә сымцароуп,
Бара бгылоуп бгәы цшаауа.

Ицшаауеит сыгәгы, ицшаатцәкьоит,
Аха усгы... ицшуп аус.
Сшызрылымцуа абзиен ацәгьей,
Деиҭаацәырцуеит уи ацхәыс.

Бара бҭаца, хашҭа иҭамлац,
Зыхьз дырым, бгәы зызәаз.
Сеиҭакыр хәа бшәахуан амла,
Иаасгәаларшәо ишыхьҭахаз.

Сара амееи, мѡа ианызлаз,
Ицан изымаауа лассы,
Бызхара сбымбацзаап җхызлагь...
Арахь ицәырызгои бласы!

Сахьяахынхәыз зны, шыбжышьтахьк,
Аарла исхыбыгзеит жәақәак...
Нас сгәаҗуа баша сбышьтан –
Бсырхынхәырц, аха иааг!..

Сеихагәышьон сара афныҗа,
Исхалазшәа збон заарак.
Бара быҗам, быҗам, быҗам,
Сара сааит арахь сшаара.
2009

* * *

Ари амш сара истәым зегь рыла,
Сгәы җыржәеит, ицоит сыхгыи ейкәжәаны.
Стыҗ ааныжыны, иахьатыҗзам җара срылалт,
Уахьаатәашаз ухьатцны, урыцәшәаны.

Ироухәар идыдмырхауа, ироумхәар амуа,
Аахтәа унамто угьы егысгыи уи,
Апенҗыыр аҗнытә санрыжылазшәа амѡа,
Скәыбаса сышҗацеи! Сызлоу закәи?!

Сысесыртынчырц, сҗынарҗысшырц...
иаххәап, римаа...
Аха сгәы җыржәо җыисшьоит сахьцалак...
Ероглифқәак срыдхалоу, еилкаашьа рымам
Сцо-саауа сзыдтәалоу цәахәақәак.
2009

* * *

«Исзырхынхә, мышкы иадамхарггы, исзырхынхә
Исгәйтцакны иаазгоз, изқәымыз нтәара, –
Урт рыда цстазаара шымамыз дырхын,
Иабазгеи, иабаци наӀ ишцара?!»

Ирацәан урт, сөазгоз аҫада исыхан,
Рҫаштцас, ахрақәа ирылӀьан иаауаз.
Урт ныхәан, урт хьаан, исыгәтыхан,
Сыцсан санрыцӀьозггы хәыццас...

Исзырхынхә ашьанцараҫ иарсу слабашьа,
Азлагарахь исазқәынтца иназгоз саатәа.
Сырхынхә, иудыруеи уахь шаӀа збаша,
Снарылартәа сгәы рахатза стаацәа...»

Игәы дтәцәажәо дахьаатәаз ахатца,
ИаахынхәытәӀьар урт амшқәа ицахьаз,
Дцарын ирхынхәуа, изышьтымхуа длатцәс, –
ДабаӀаз, иқәрагь иқәран, аф аст!
2009

* * *

Шәа сшәырхәарц шәеазышәымкын ианамуа,
Жәа сытатәым исымамзар хәатәык.
Санышәымтцан сара истәым амҫа,
Сықәшәымтцан сгәы бжьызхуа дәык.

Адәггы сыбла иамбо, сымҫа мҫамкәа,
Сгәықәхаха ладеи ҫадеи санрыбжьахо,
Избоит иара адунеиггы сшамкуа, –
ИӀоуп ус ухы уанаҫахо....

Сҕы еихаркыргъ, сашә анааи исхәароуп,
Сгәы итамзо сажәақәа дсырхашт.
Ихәхәтәызар – сықәгылан сыхәхәароуп,
Игатәызар – сажәлароуп абааш.

Бзиа избо збароуп – ибатәызар,
Иахызатәызар – ицазгы сахызалап.
Сара сынхароуп – сара ара сатәызар,
Сатәгышьамзар – схы ахынахоу сцалап.
2009

АИААИРА ЗГАЗ ХЪЗЫ АНИЗЫМГО

Иҕалалоит усгы. Еилымгак
Уи дахыччо баша дцоит.
Аиааира згаз хъзы анизымго,
Мѡақәак иаҕхъа икәаратцоит.

Уи иануп еихыс-еиҕысуа,
Ирбо мтарсны арахъ иаауаз.
Урт ахаангы хра изаҕысуам,
Иаҕаҕалом уи зынзас.

Инарғалоит иртәым шыҕыхны,
Рыкәа итамзас дырхәазоит.
Изиааиз ргоит иҕәыхны,
Ириааиуа аҕаҕхъа иқамсоит.

Снаихыпшыхт ҕазныкгы еилымгак,
Сыхәхәар сҕахуп, сеилагаз:
Аиааира згаз хъзы анизымго,
Дарбан, уара, аиааира згаз?!
2009

* * *

Амшын ихыз сығба шкәакәа анхынаа,
Ацхыраара сшахәоз анраха,
Ләәалхахьан арахь, са сахь, Инна
Аҳашпқа – ах лаша ипқа.

Уи даауан амшын ацқа хушәа,
Днызкылара ыкамшәа зынза.
Зхахьы иааихьаз дарбан сылтахушәагь,
Иаалыршанхеит ирбаз ианахьза.

Сара сгылан искиз аңскы сеаларқс,
Ихынааз сығба шкәакәа сацәшәаны.
Слымха итафыз исмахац жәеинраалан,
Уи арахь иаафуан иашәаны.

Агәра гангьы сықан, сыхазына,
Сдунеи ду шытбаахаз иаха.
Изаақәрыломызт сығба, дсыцын Инна
Аҳашпқа – ах лаша ипқа.
2009

* * *

Адунеи иакәшаз имбац дәәа тәылак,
Зегьы знырхьоу дыламхац алыкь.
Зегьы збазгьы акы ытшәеит, уара, илаңш,
Пхәыск дагуп ашах иуадалыкъ.
2009

АШЫШКАМС

Ашышкамсгьы аидара иатцоуп,
Иазышьтымхша агоит ишагац,

Саргы, сара стәала, схацоуп,
Сеоужны, скаххаа сымтәац.

Сатцоуп еидарак, еидара хьантыцъзак,
Аха ашышкамс сафызоуп, изгоит.
Схала сыкоуп, уафьтәыфса дсыцзам,
Исыргыларц сызфуггы еилибгоит.

Аха җыц исыргыларц санеиха,
Сеидара шытысхын, изгоит.
Исырымтархәагь сшәахуеит анеиха
Сахънеиша – шыта иаашарккоит.

Сатцоуп сара сеидара сшатцац,
Саашьяггы сцашьяггы рбар,
Дцагәышььозаахып хәа днатцаз,
Иааскәап ирхацеиуа аҗакар.

Сшаныц сануп сымфәхәаста,
Исзымдыруа сызхьымзо, сзыхьзо.
Аха дарбану сгәазто,
Шышкамск еицш сықәлан сахьцо!
2009

* * *

Сангәырҗо сзыцгәырҗо, сангәаҗуа сзацәажәо,
Санажә снызмыжьюа, исыццгәаз санҗаз;
Псы ахазцо сқышә иқәку са сажәа,
Са сеипш, сара сҗеицәагь заазаз

Сыдгьыл гәакья! Сызхьяау анык леипш,
Исхылацшуа, абык иеипш сзыхьчо.
Исзымгаз ауп, зегь суҗон, исыгу,
Исныцшуа сара сандырҗо.

Зны ажәдан салоудеит сырпыр,
Зны угәы санкьан – иңнажәеит.
Срыламзит – срылан ухьырпар,
Ишәартан, иубартан – сымшәеит.

Исымаз, исымоу иахьанзагы –
Уи уара умч ауп – скәадам.
Усдацын, успашәын санхьамтцаз,
Исхәоит ахьатцрагы сгәы иштәм.

Исоур җа пытрак анеиха,
Иукәысцаргы сылымшои схи.
Зны сара сзы умавзолеихап,
Укәа сынтәршәны стәахы.
2009

* * *

«Даатәанда, дабацо дыргәйдлан,
Игәампхо зтахыда, игәапхаз!
Игылт шыоук анака еидгәыплан,
Дҗартцашт дышнеиуа зны җас.

Шьяцхәак издыргылеит, ибанда,
Уатцәызны уи имҗақәа ркып.
Цъара ихы таҗичеуеит аңанда,
Ииҗызгьы шыоукы идыркәыкәып...»

Дцәажәоит абас зегьы здыруа,
Измоу заа зегь хасаб.
Иеытцакшәа дааиуеит ашәшьыра,
Иаҗатцәкьоугь уи иакәзар калап.

Уи дҗызоу цышьоит агәыраз,
Ичараҗ дҗаитеит тамадас.

Ицъаршьеит акыргы дыздыруз,
Издыруз иахъанзагъ ихәтаз

Уи, цәгъамзар бзиа зызмыршаз,
Ишааиуаз ашыцра иарѡаз.
Дыказар, иахәатәу здыршан,
Аха дааг уи, дыкам, дымѡаст.

Алықсагъ¹ дымѡаст. Мшынѡас иааихсыгъын,
Реаадыртынчкәеит, – Алықса дымѡаст, –
Ауаѡымра хәа излымгаша ак рыхын,
Шьоук шаргәақыц иаргәакуеит, аф аст.

Уажә саңхъа игылоу даахъахәыр,
Арахъ исѣаижъуа еилкаам.
Сышьтахъка иааиуа еибархәхәоит,
Исыхъзаргы исхъымзаргъ – иуаам.

Раңхъа игылоу дарныгзаап,
Ишьтоу еилыхоит, дыбырын...
Сааигәа дгыланда Алықса,
Арахъ урт ааскьозар жәбарым.
2009

* * *

Философк иеипш, схы сацәажәоит сықәиан.
Зцаарақәак ртак кастоит, ирышьтархх
Дача зцаарақәак аацәыртцуеит икәлан.
Сгәы аатынчхарын урт атак сызрытар.

Иахъа акәым ари, иацгы акәым, ицуазеи,
Ахагацәа реипш, схы сацәажәо саауеит.

¹ Алықса – Алықса Лашәриа.

Иааиҕагылоит ара иҕоуи ицази
Сара урт срыбжыахейт, срыбжыыцсаауейт...

Думанда угэтыхақәа зоухәаша, афилософ,
Уҕсы аавугарын, удунеи ласхарын...
Думанда, Сократ иеицш, уаргыы узацәажәо,
Аха дабаҕоу, дад, Ксенофонт!
2009

* * *

Иаатынчхарын иахьатәиқәак, схы инагәйдцан,
Сеышшыр сара усқан, агаза!
Ғыцныхәа сҕахым, мап, харагь сыдзам,
Схы иҕашәаз азыхәан, ихатца.

Зны адгьыл сықәхар слабарҕыгәуа,
Снеиҕатцуа аарла, ахәара сеимхәо.
Сиеицшхар хәа сшәаху хгәыла, алыгажә,
Сааиуан сгәы бжыысны, акгыы мхәо.

Акгыы схәомызт, аха шәкы срызхәыцуан,
Егьсафымшәо, сеырдагәашәа саауан.
Дабацеи хәа инасышьталалон, сызуан,
Ааигәа сықан, хара сықан, сҕаауан-сыцшаауан.

Сара исмыхәоз, ҕазәгыы имыхәоз сҕасаблон,
Адгьыл сықәын, ажәџан салан сыууаза;
Идунеиха ишызбоз хара хҕабла,
Иаасымпыцзаауан адунеи зынза.

Абзиеи ацәгьейи зааза ианысцәеихьыс,
Шьантца еихьысран ацыпхь нарҕыддит.
Исзеилымкаау араҕа зегьы ирейгьыз,
Иреицәаз гәырџала сгәы сцәартәит.

Исгәләшәйт, амш бзиан, ихәашьымызт,
Ихаазагы арахь иаауан шәак.
Сара аешьра акәын аены хыс исымаз,
Иагьызгәагыан – иаашьтысхит ашәакь.

Ишиатәам здыруан сара ари ахатца,
Еилыскаауан, издыруан шгазараз.
Сшәакь харшалан саатцагылт ақәатца...
Аха уи еибамгеит, уара, цас.

Сдәықәимгалаз сырәашьашәа афыстаак,
Цьаханым атыша сантаңшуаз.
Сыпс иапшәмаһаз, сеиқәзырһаз дызуста?
Ухьышьаргәйтца сакәыхшоуп, Җазшаз!

Са саңхьака ассирқәатәкьа шытамыз
(Урт ирыцзаргь сықәгара зтаһыз),
Сымшқәеи сытхқәеи снарылаңшит, сатамыз,
Дыңшны дгылан дкәәфза хара пхәыск.

Уи лыдагы иааиуаз рацәафымыз,
Арахь, сара сахь, рыгәкәа разза.
Исзыңшын шәкәкәак, макьана ифымыз,
Цәахәкәкәак, схы итамшәацыз зынза.

Ипшын псыхәа змоуаз сара сыда,
Сыңсы таңны изкран иказ пшын.
Исзыңшыз қалақьын, ҳаблан, қытан,
Ипшны итаиан икеикеиуа амшын.

Сышьтызцаашаз ҳаирпланқәак ажәфәан иалан,
Амфә иқәыз дәығбақәак ааскьон.
Сырзапхьаран сықан зны жәеинраалак,
Саныкамгы уи сара истынхон.

Сдәықәимгалаз сырғашьашәә афыстаак,
Цьаҳаным атыша сантаңшуаз.
Сеитатцаауеит, сеиқәзырхаз дызуста?
Ухьышьаргәйтца сакәыхшоуп, Ҳазшаз!
2009

* * *

Иказ ззымдыруа икатәкьоу издырзом,
Ари асахьағ җырчча каташәә
Ҳахьейдгылоу, суцны зыкгы сзырзом,
Иҳахәаңшуа уи рбарггы уамашәә.

Иҳанахәо рацәак ыкам, ҳаибаныхәо
Уарггы сарггы еишәак ҳахьахаз.
Аөеипш исхыңсаит, ицеит аныхәә,
Ҳаибаныхәартә ҳакоу ҳара нас?!

Ҳтызхуаз иакәһап, – иахьа сгәы ишцалоу! –
Зеггы зхароу – иитахыз ицшаит:
Җыкәбалла ҳакоуп, аа, ҳахьейеҗхынтәалоу,
Исгәалашәоит, ус афнынзагь ҳааит.

Исгәалашәоит уеаларцс ағәра шукыз,
Ушықәыз амға укаҳар ҳәә ушәаны.
Исыздыруам излақалаз – ақхьахә шугаз,
Уеыхацәә анушьтаҳәхәоз еиқәшәаны.

Уи иазаауеи... Иҳаман ҳара амға,
Иаҳташәә-иаҳтахымшәә ҳаицанын.
Унасывсыр утаххеит иахьамуаз,
Иаҳа уаныстаххаз ушә аркын.

Издыруада насшәә сшымғахытцуаз,
Уара уахьггы, аганахьшәә снаскьан.

Самырцхеит сара уаха умца,
Угәашә ныдцан, схынхәны сауан.

Арахь, хпатретқәа ирыхәацшуа дырџашьоуп:
Хазпырцхьоу хадгылоуп ааигәа.
Иқатәкьоу атак рзықатцашам,
Еилкаам анака изеибарку хнапқәа.

Иказ ыкан. Азқәа хытц – сызрырзом,
Акәара саакәгылт саашәашәа.
Иказ ззымдыруа, иқатәкьоу издырзом,
Иубарггы, ари умбарггы уамашәа.
2009

* * *

Исышыклахаз сышыклахәит, ишпазуаз,
Хаала-мчыла, гәакрыла снарылцт.
Исхыччозу, аамта атрышә ианасуаз,
Сеыргаза-еыргагәашәа саагылт.

Иаңсам аңсам, урт сычыдысшылом,
Схыыржәазар схыыржәеит, снараџсп.
Абас схәыцуа, иааиуа амш саңылон,
Сытарцаларц шыоук шафызггы аџ.

Исхасырштырц стахын ишысхынхалаз,
Сымџа ишанхалаз сызмышьтуаз,
Ара сыкан – даҟа дунеик салан,
Сышытахькагь ак сышытан гагатцас.

Зегь ахарастәуамызт сара аамта,
Аха сгәала усггы исымзеит:

Исышыклаҳаз шсышыклаҳаз рызгәамта,
Сцыркыпуа схала сныжны ицеит!
2009

* * *

Салагылоуп ари амш сахзызо,
Иеилагьежьуа еилоуп уи иамыртәаз,
Сылаңш дытцшәан, дыҕазам исыццо,
Дцахьоу сшанхашәа сшыңшуаз.

Дааиуазар дсышьталан, дсымбацзар?
Даацәыртцуазар уи уажәы-уашьтан?
Исызгәамто лакәны сыңсы дацзар?
Уи лыңшаара сылымшоу уажәшьта?

Амш мәасуеит, амш нкылашьа амам,
Асаатқәа акакала еихаңсоит,
Саныңшылоит сара арантәи шыамоак,
Уи санысны сааиуеит, сацәкаңсоит

Амахә шыта иазнымкыло ашәыр еиңш.
Зегь ласзоушәа шызбоз шыжымтан
Дачеакуп уажә избо – иуашәшәыроуп
Сназхысуа зегь – саңхәа инеиңхыттан.

Иаидкылатәу шпарацәоу, сырхымзар –
Амш иңымтәац шахак еиңш сарххап.
Сыбжьыууашәа иахьцатәу санзымца –
Ари амш сатәыми, сагәхәхап.

Макьаназы сгылоуп уи сахзызо,
Исзымдыруа сара шыта сзыхьзо.

Сахьынхалагәышьоуп баша исцәыззо,
Сагьархагоит баша амш ахьцо.
2009

* * *

Уаха злоу ицсра убеит хәа, уқыпцаха
Уанаатәа, ухгы ануба уажәзаны,
Ухы уазныжьуп, уғызып, уқып, аха
Уи уускәа ирыхәазом, цаны.

Уеаноуужь, агәарахәа укаҳап,
Ушьтызхуагы думоуп, угәы цазап.
Иулатцәкьам, усшәа убоит, шыта уаха,
Аха, иудыруаз, умәа ныртәазам.

Угыламыз, иануааз зны укаҕкаҕуа,
Агәра га, иузтоуп макьана агәагь.
Уцстазаара кьаҕхоит, дад, шака иуркьаҕуа,
Иузеидкылом удунеигы, иахьша анахь!
2009

* * *

Лабҕабазар еигьгәышьан, ушызбаз цхызлоуп,
Ушызбац еипш, уцкәынза, уразза.
Аамтак ыкан, агәра га, уара сурхәыцлон,
Агәра сзымго ара ушҳаламыз зынза.

Уара укам – икоуп икамхаша,
Иамбаша, иатәым ари хдунеи.
Икоуп икамхаша, хамшкәа зрашо, –
Ичҳаны, хрыцны арахь хмаауеи.

Хаауеит хара, уахь ҳагар хәа хшәахуа,
Хҕеынкыло, ххьапшкәапшуа, хәезашәа.

Уеабанзаузо, иаххадыршәп зны ашаха,
Хәагынаххап, хцаргы хәауашәа.

Ауаф рыцха, ишҗеиуеи, ихы ижъароуп,
Агәыгра кадыцъ ицуп дахьцалак.
Излархәо ала, уаҕа иҕоу цсшьароуп,
Қафуроуп... Алакә, уара, алакә!..

Ушызбаз пхызлоуп, усзыпшызаргь акәхап,
Сааумырццакын, сүхәоит, абаапсы.
Сцаауеит сара, зцаарак аҕакда саакәхан:
Аҕсы җоума, уара, уаҕа аҕсы?
2009

* * *

– Римнтәи саауеит, сара саурымуп,
Дыкәзаахъеит, дыҕам хәа, шьюукых,
Избоит, ара зынза хысгы срымам,
Санылан, санырхит аҗоурых.

– Салырбааит саргы зны аамҗа ссирк,
Иубазом уи арантә уҗшыр.
Аха иҕамлои, нас, аамҗа еитасыр,
Уҗсы шҗоу ма уҗсны уржыр.

– Азыблара уагоит ушаанагаз еиҗш,
Карфаген еилахашт, зегь акоуп.
Саахынхәуам саргы арахь цәсеиҗш,
Амҗақәа зегь ахьгоу сымҗа гоуп.

– Аха сыҕан – зынза сыҕамызшәоу,
Азы ыкәыршан ицоу арантә ицаз?
Сеилизшьаауа, сыҕамзаргы сҗызжәо:
Хәхьз цъара иамхәеитеи зынзас!

– Шәара шәшыҕоу сыҕамыт иансааз,
Сыҕан ахыын – сыҕатҕыҕан сара!
Исиааит нас, сыҕәнагеит истааз, –
Зегь ириааиуа зәаазхаз аҕсра!

– Будда иажәа сыцын, Иаса Қыырса,
Ипҕарақәа ирықәныҕәоз срашыан.
Алакәаҕе еипш, снейн ахқәа аххырсоз,
Алажә еипш, сыбла шаапшуаз сыршыуан.

Будда иажәа сыхәоу, Иаса Қыырса
Илапш хаа харантә исыхызоу,
Сара адунеи сшахәшаз адырзаап,
Уҕаз, уҕазаз хәа уи санцоуп.

Сабанзоз, Мафусаил иқәрагы сықәраз,
Иргылатәын цыара угыы акәап.
Схыжәжәарахха, фасак сышнылагәыгәра,
Иахыанза сдәықәзаргыы ҕалап.

Аха, ассир, уафытәыфса сизгәәтом,
Ауаа ирхаштит адгыыл ду сшаныз.
Уаф дрызгәамто, ируеи, уара, рхада,
Ифашыан ара ишеилоу, анцәиныс!

– Иуурызеи, ауаф итам – итам,
Сара зегыы сгәытцакуп, ипсуам.
Ауаф иоуп сзыргылаз пирамидан,
Ауафы ихы ихаштыргыы ауам...

Сгылан уа, еицәажәара дук сатәнәтәын,
Саргыы зегыы ирхадырштзахыаз тәын.
2009

ВЕРЛЕН ИЕИЦШ...

Схы сазынхар, уаф дсымамшәа уаха,
Верлен иеицш, савахар аган,
Сәанынаско амѡан ажра сҭахап...
Анцәа сухәоит, уанза снаумыгзан.

Сызымдыруа сырбап сыхьзыда-цәадан,
Сыздыруз срыздыррым, ас санажә.
Сықәгылан сыхәхәар – изахауада?
Исзаазыртуада уаҕа сара ашә?

Сеихьыжә-еикәыжә амѡаду санхалар,
Санымлашь, сахәар аҕатца,
Уафы ситәым, уафы сидихалом,
Исызхьапшуада снаряѡс санца!

Скахар, сзыргыло уафгы дсыцым,
Сыбжьахәашар, дабаҕоу хәа иҭцаауам,
Уи ааста ҭынч снымѡахыҭцып,
Лашарақәак макьана иахьҭаауа.

Зны санҕаз еицш, исыртагәышьар,
Сатцашьшь изжәрын уа арыжәтә.
Исхьаамкәа иахьысхам, иахьсышьам,
Сылахап сцо-саауа рышә.

Арыжәтә рыжәтәуп, сдақәа иаарҭахәмарп,
Акы сшәушәа уи сеиланахәап.
Саргылар нас сеитанартәахп уа,
Исымхәац цәахәақәак снархәап.

Итәоу ируа, ирхәо абасцырхагоу,
Иааиуа, иѡым жәеинраалак сатәнатәып.

Ирзымдыруа сара сашьзоу, схагоу,
Бғыыцк иаразнак ажәала исыртәып.

Верлен иеипш, сара уаҕа стәазаап,
Сеынкылашәа, гәаныла сыцәкәырқо.
«Ари агәықәха акгы далаҕазаап», –
Рхәап нас сара уа сызбо.
2009

* * *

– Исылшаз мацшьо игылаз дызустә?
Исымырцысызаргь сахьаиуаз абҕа,
Ишәцәызгаз аиҕа еиҕауп, уара, ишәыстаз,
Дысмот хәа уи еиызкааз тынха.

Изымгеит сара изгазгы мчыла, –
Адгыл иснәтеит, ажәәан илбааит.
Исылам усгы, изури, исылам,
Исылаз сылхуа аранза сышәзааит.
2009

* * *

Исышыклахәуа сыфны ссар хәа ишәама,
Исхымзар хәа ишәама снаскьацәар,
Исархәо ражәа ажәаеи, рашәа ашәаеи,
Рыҕс иаҕа ирхалома саанцәар?

Сара сныхуп, сара даара сныхуп,
Сышхәа хеит амҕақәа сшырныз;
Сынхаз цьыршьоу уаҕа акгы смыхәо,
Сыҕазамшәа шыоук марияла исхыст.

Срымбазозшәа иааиуан, срымбазазшәоуп
Инасафсны инылахан ишцаз,

Исыцэхасыз... Иара убриггы цасшәоуп,
Сара стәала, гәәк иеширгаз.

Саарҗамгылт сатәазымбаз атәамбо
Ихагаха адәқәа ирықәу еилашыџк
Инеиуашәа рымпыл рыман амбахъ,
Иаҗахуп хәа иҗам шьоук ахшыџ.

Сара урт исархәо иумахашоуп,
Урт исзыруа ранааижып Анцәа.
Сзыкәгәыҕа – иҗоу зегъ анбашоу
Схы сааџахар сылшоит сгәыргәтцәа.

Аҗсҗазаара азы-мшын салагылоуп,
Зны издыруа, зны исзымдыруа сахьцо.
Адунеи сшазыҗоу гәыла-җсылоуп,
Снеиуеит ауаа срыкәгәыҗ, Анцәа дхатцо.
2009

СЫНАУР

Сынаур акәхап инеиуа игәеигәеиуа,
Саныҗам изымтәо, иаҗыло зыцәшәо.
Амџа изанузеи аҗакар ахацеиуа,
Излаҗаз изалымтцуа, агәы иахаҗжәо?

Амџақәа нтәазар, иабацахуеи иқәлан,
Еиҗыртцны ицахъеит исзыҗшыз!
Днеиуеит ишьҗахьҗа дхьаҗшуашәа сықәлак,
Дшәаны дааҗылоит амџанггы җхәыск.

Сынаур шакәу лзымдырма илҗылаз,
Уи лара убас еиҗш даршәоу,

Уа даанхеит цъара деишьхныцсыла,
Дзыниазгъы шылбо уама-уамашәоуп.

Лыбла иххалеит, даңырцны дзаңырцуам,
Лаңхьақа, лышьтахьқа илзеихгом шыаҕак.
Саргъы ус ауп, нас, иҕамгъы сзырзуам, –
Иҕаз ықан, сашьтаџеуеит – иааг!

Сынаур неиуеит, ишнеиц, игәеигәеиуа,
Саныҕам изымтәо, иапыло зыцәшәо.
Амџа изанузеи аҕакар ахацеиуа,
Излаҕаз изалымцуа, агәы иахаңжәо?
2009

* * *

Иага шытоуп саңхьақа сызхьымзо,
Саңхьақа иңшуп иага хтыс.
Цашьа соурым сахьзымцо,
Сцап сахьызцо, сагьанысп.
Ара амџа сҕагьамкәа, ус,
Схагамкәа, сшыҕоу, сшаныз.

Сышьтахьқа схьаңшлап уажәы-уажә,
Сахьынтәаауагь сылаңш ахыз.
Инсыжьуа гәаныла сахьцәыуап,
Саңырцып цәгьа сызтахыз.
Иҕаз андыру, ианцоу,
Еилыскаап уатцәызны сзызцо.

Сышьтахьқа иҕам хынхәышьа,
Сгәы ҕенакаргъы исцәынхаз.
Идхалаз ашәқәа сзартышам, –
Иааимҕьаз арахь санаауаз.

Сыфныжәггы ахыглаз еилаҳаит,
Хәатә ыҕам, утәы ыҕазам уаха.

Саҕам шыта, амҕан, исзымго,
Сцом ажьеипш скәаратцо.
Снеиуеит сҕамкәа, сажәымкәа,
Акы аныхуа, ара ак антцо.
Сускәа рацәоуп, ирацәа,
Сынтәеит ауп урт анынцәа!
2009

* * *

Сышытахьҕа схьаңшыр, ацаҕыа садыр,
Хахәык еипш сбылгыо сазцозаап Кәыдры.
Ухьатра уҕоуп ушытахьҕа, иамур!
Иухагьежьюа ауарбеипш уҕры!

Аңхзы сықәтәо, сналашәеит амца,
Сыблахатц аагьежыт, сааилашыфкт,
Аха гәыҕрак, ашахеипш, санамтас,
Иааимшәазшәагь сааҕалт сыхшыф.

Убасқан акәапра днықәызбааит, ассир,
Пҕәыск – сызтахыз, харантә исзыпшыз,
Истаххеит сара ацаҕыа сеисар,
Лгәы дасмыргарц уи аңхәыс...

Дынхеит уи иахьанзагь дышсашәаз,
Иахьанзагь сафылгоит цаҕыак.
Уи акәхап, рыцха дызражәыз,
Дызсыцугь сара сахьцалак.
2009

В. АРЗЫНБА ИПАТРЕТК АҢАЦХЫА

Ианузхымго утәыла рыцха иахьуа,
Уааихәлахоит, аха акгыы уазгом.
Ухатцами, иузтоуп агәагы уи,
Еибаркуп абааш еипш, еилыбгом.

Иаамтацәгыами аамта, зегь анычха,
Иныкәырс ушыап адггыл игәгәаза.
Уаагыл, җазныкгыы уаакәыпсычха,
Нкылашыа умоуагы цхьаҕа уца!
2009

АҢСА ИАЗЫМХӘЫЦУА-ИЗХӘЫЦУА

Аңса сацәшәалон, саазкәылаз,
Уи сацәшәом сара зынза.
Абра җара аамтала сгылаз,
Хьаас акымзарак җамта.

Аңса анакәха, сашта иштало
Дыруп усгыы – уи харам.
Сшазхәыцуаз зны сышьталон,
Сгылар – сацгылон аңса.

Ус сышнеиуаз, сгәы ақәптәаху,
Саатәеит иҗамшәа, исхаршт.
Иҗалоит уиала снахар,
Сгәысеанзамкәа сҗанархаргы.

Аха уаха сагьазхәыцуам,
Сагьазхьаңшуам, мап.

Мазала ианаамѡахыџуа,
Изури, сагар – сагап.
2009

ПҖҖЫСК

Сашьтамызт, сашьтам сара ацэгъа,
Смааит, аха аџша саанагеит.
Сџон сара сықәџны иахьатәкъагъ,
Сџон аха ара... схьанџахеит.

Схьанџоуп, абаџчара сыџоуп.
Җазәгъы дџалап зыгәра зго.
Иарбан џшоу, нас, исыџас,
Сышьџыхны арантәи сызго!
2009

* * *

Иаџнарџаз зегъ ахашџит хәа сыџоуп, –
Иҳалахәмаруа иаауеит аџоурых.
Хқанажьын, ҳаргыланы ҳарныџәоит,
Җыџ ак аѡуеит, ианыз наџ ианых.

Хәқәнархеит еиларѡашьан ахааи ашеи,
Цәгъеи бзиеи џас инеиларѡынт.
Иаҳамбаша уатәызны иаҳнамырбашеи,
Иџаз џанатџап уи даеа ѡынтә.

Даеа хынтәгъы, хәынтәгъы... Аеазынкылом,
Иаҳхааагахьоу рѡаархап даеа зқьынтә.
Аџоурых иахашџуа хьааха исылоуп,
Гәашәқәак ааимџьоит, гәашәқәак асыркын.

Салапшуеит иҕаз, уи еиҕахәашьа амам,
Иҕаз ыҕан, иҕало саршәоит..
Анцәа ицъшьоуп, иахьагыи исызшама?!
Ас цырақәа реипш, аамта хәҕышәшәоит.
2009

* * *

Ицәҕагәышьоуп,
 даара ицәҕоуп иус,
Ари адгьыл аҕны
 хыхьчарта змауз.
2009

ХАЗҒЫЦ

...Еиҕамҳаран ажәлар еиҕаҳаит,
Иеҕыган аҕхьаҕа иҕынеихеит тәык.
«Ари чхашьа амазам уаҳа!..» –
Инеиуа дрылагылоуп са стәык.

Уара утәыкгыи дырзахозаап аҕа,
Анықәлаха имам адәы.
Азәы ихәашам иахьала ашәа-хаак,
Инцәом: уара утәы, сара стәы.

Наҕ иахоз аххыхәа инеилаҳан,
Арахь иахоз шәазшәа иааҕылт.
Дызгылоу сеидру ираҳан ибаҳа,
Азә даатҕкьан даажәг хәа Абрыскьыл.

Ахыдара бааҕсыла даргәашан,
Иара ихгыи анимыхәа рацәак,
Ицысхуеит хәа даҕуп азәы агәашьа,
Ихы аиҳагь диқәгәыҕны нцәак.

Акгы анылымша улагъ ажәалагъ,
Хаттак иѣаихеит дасуа адаул.
«Хусқәа маншәалам, хусқәа маншәалам...
Шәсышталан шәаила!» – амѡа днанылт.

Аеага зкыз ишьтеитцеит иеага,
Ажыга зкыз ижыга наирст.
Зегъ иаҳазшәа ѓаитцахуеит адагәа,
Зегъ ибазшәагъ лашәык, аф имыст.

Ақхәақа дааиаст атыхәан игылаз,
Бжыы зхам ихәоит ахапа.
Насгы исоуран сыґам хәа ґыла,
Ишьтыхны иѣаихеит еазәыхгы алаба.

«Азыршгы хталап, – рымшуп, – ицазааит,
Хтаблааит, уаха иамуазар, қәабк.
Иґало иудыруеи, абґаргы еитцазааит...»
Уаѡы имыхәаша иусгы рхасабт.

Иамырхуа дееим, иалырхуа дееим...
Уеилагап ара ирхәо уахар.
Жәгараа реиґш еишьталаны инеин
Иахырхуеит, уґши, нас, ацәхар.

Иараапкит ирзымдыруаз цәыртын,
Ирдыруаз шыта ирбаргы ртахым.
Аеқәа ашта иахысит ицәыртцәан,
Идырххахуеит анакагъ лаґымк.

«Иѡамгылаша дгылар – ҳабацо?
Ғабацо, ҳабацо, игылоу дымцар?!..»
Уаѡытәыѡса дыґам ақәатца,
Ирхаштхьеит ашәа шырхәо атар.

Сааигэара зыхьк леиуеит ахьхьахэа,
Ахарантэ слымха итаџуеит амыхьтэ.
Еимарымџсандаз, схэахуеит саахьахэуа,
Ауаа ґажэжны иґоуп, азыхь.
2009

ЦАРЦУ

Иґазгы ыґамызшэа ицарцу?
Иґан рхэоит, ажэла Царцу,
Уи аґсыуак анкьа ижэлан,
Аха аамта цэґэырґа ижэлан,
Ажэла абаґоу ахьз ызхьеит.
Иґоуп атыґ, акрахьтхьеит,
Аха иґоуп жэлак иатыґны.
Исхагылоуп ажэџан хьыбны,
Узалымџшуа, ґґеиґэатцэала.
Сабацари сацэыбналан
Ари аамта цэґэырґа иааиуа, –
Зегь хьызџо, зегь ириааиуа!?
Иґан, рхэоит, ажэла Царцу...
Иґазгы ыґамызшэа ицарцу?!
2009

* * *

Адгьыл иньґэшэаанза иньскыларц сашьтоуп
Иґшэаны илеиуа абыґ џежь сахьзаны.
Сааґэаґит, иаразнак сааґаґежьит хашта,
Имґарсны ґшак исцэагон уи, цаны.

Снапы инаншэалар – еґсьыхьуам макьана,
Аамта саргы сеиґэнархашан ґастеит.
Сыхэмарра иахэаґшуа игылаз аґанаґ
Рылаґш снытдашэан, сахьымаара сцеит.

Аамта схашәышәуа иасуан ашақә,
Схаҭа сышьтнаххьан исытцасны җшак...
2009

САХЬАҭЫХҰЫК

Раҗхьа ддыргылозма, дрышьталан дааиуан.
Даарыхьзаргы дхьыржәон, изыруан иакәымк.
Иааитцагьежьыр, идыруан, дыриааиуан,
Иҗыыба иҗакны икзан иҗақкәым.

Уажәы изырхәо... Даблашәа ак сысуеит.
Исылшом – ирыстар стахуп зегь рҗак.
«Дымҗзеит, дхаҗхьагылоуп» хәа ирхәо закәызеи!
Ирхәо закәызеи! Алакә, уара, алакә!
2009

АИБАШЬРА АЛАКҢА ХӘАШЬ СҢАҢШУА

Ашҗа сҗырцеит зны, сыҗхарҗеит, –
Уи сагазар, мшәан, слеимгәажә?
Ұнык сырғылан, амца аҗраҗеит,
Иғхәаны икарыжыит сгәашә.

Ахаан иоурым хәа ғәахәыра,
Сышьтахь аҗхақәа дырбгеит.
Сшабо сықәхеит сара цәхәырак,
Иаахәит, иаахәзеит адунеи.

Исхашҗрашәа рбеит сызустаз, –
Ианнықәс сашҗағь цәағәаны...
Аха дарбан сышьтағьызтуа,
Сышьта ихугьы еиханы?

Схәыцра аума? Ма сәара акәһап,
Ма сыңсы акәһап – уахь инхаз,
Дунеик салаңшуеит илакәһа,
Дунеик – сахьфытцшәаз, сахьтахаз.
2009

АҚӘРА

Зыркәи гәартәк хбаҳча ицаңсоуп,
Сыфны урт сызрышьтамлеит сара:
Сцар хәа сшәоит сеиңышәшәаны.
2009

Атәыуацәа талоит ашта,
Ахәса, ахацәа, гәыла-зла.
Ижәдыруа ара азә дгәашәтап,
Ишәзымдыруагь дыжәбала.

Ицоит амардуан иафалан,
Илбаауеит арахь еиқәшәы.
Аңьабацәа рееидыңсала,
Игылагәышьоуп уа уажәы.

Ирыдашшылаз ашта атцыхәахь
Рыҗенадыркылоит аандакы.
Иҗалеит измамыз цсыхәа,
Шьта изхухәаауеи акы!

Ус, аңсы дандәықәыргало,
Иааскьоит ашта агәахьы.
Жәларык гәырфәо еилагылоуп,
Ажәа зырғаз, иаагәағьы.

Уналага уи, иаркыаҕуа,
Ихэатэугы араҕа ихэа.
Рыбла даахгылт дкаҕкаҕуа,
Дырбеит даван аҕшахэа.

Раҕхыа икэу, инаскыарго,
Ргэы ҕызкааз аҕаацэа.
Ишҕамҕаси аамта хэмарган!
Уи са сакэзар , сара нтэа?!
2009

* * *

Дабаҕаз ускан уи, зегыи здыршаз,
Раҕхыа иныкэызтцоз еикэцаб зегь хасаб?
Халагылан хааскьон хара идыршоз,
Хрылызгаша азэ даабазаргы ҕалап.

Аха хикэҕэыҕын уи, зегь зыриашоз,
Ажэфон хатцапшуа, хгэыҕуа хаауан.
Аҕыныш даакылкыан хамшкэа анирашоз
«Ианбыкэу? Ианбыкэу?» – хгэаҕуа хтцаауан.

Хааззыпшыз хнафон хаззыпшымыз,
Аҕта аҕахаит уахь, хахыпшуаз.
«Шьтатэи егышэнаҕом, уи дара ирымаз!» –
Дгэаау, ибжыи ааҕит Хазшаз.

Аҕынышцэа аакылсит, амаалыкыцэа ыкэцан,
Ахацэа еилартцеит, дрылыршыааит пхэыск.
Ара иатэыз тэымкэаха иныкэзаан,
Иатэымыз рханы даагылеит еадхэыск.

Ахаан ирхаштран иҕамыз хтысын,
Ихышхытцэан адгьыл икэын агэаҕ.

Ауаа ирдыруан: аамталантәи усын,
Иргәәҗуа араһь зәһаазһаз еиҗах.
2009

* * *

Уара ушьапы уаақәиргылт дуыхан,
Сшьапы сықәҗһан слазышьтыз җадажәк.
Риашашьа змамыз ускәак дырҗыхын,
Адҗа анриҗтоз маҗуарқәак: «Дыһнашәк!»

Дтәеит уи иҗаз шыҗаз избар хәа,
Ахәа нақәыхәхәо дһеиуан ашьа.
Инаскьон уи иҗыз еибархәхәо,
Иназлысыз шыҗартҗон ихшьаа.

Азәы ажәала, шәақь тһырҗьазақәа,
Иааилгон, игәы леиҗәжәаны.
Саатҗра иаван сһызҗәак загәзагәуа,
Сгар хәа урт шәон сашәаны.

Ашьтаһь ианааҗәыртҗ ирымаз насыҗын,
Ичҗон еиҗҗби еиҗаби.
Иҗеит урт нас хәанда инахыҗан,
Ирзыҗшыз изархәо апипи.
2009

* * *

Сһызак данҗаргоз,
данҗартҗоз иһеиз,
Хамшқәа зегь хәмарган
ианызбаз анаҗс,
Иҗегь данахәоз
иоуз иаһырҗәыз,

Дтәйтәыхха данцәырцуаз
итәыз,
Дангәыргъоз атцәуатә, –
ианимаз насып,
Абгақәа уыуа
ианакәшоз атып:
Ара зегъ анықаз,
ианзымцоз иахзааз,
Саннеихъаз атықәаф,
сымшқәа анреицәаз,
Игәақыц дангәакуаз,
иџыц даныџуаз,
Сахькаршәыз арақа
исхәон саргыы уазк.

2009

* * *

Мап ацәыскуеит, нақ иумаз
самеигзакәа зны иустаз.
Уанымгылан уаха сымџа –
иахзеицыфо ҳақам быста.
Адгъыл иқәсаит, нас, ауртгы,
ицәырнагаит сымаза:
Уара иуеицшхазар егыртгы –
сара џыза дсымазам!

2009

* * *

Сахьцо сзымдыруа, санрылоу
Арт аныхтәқәа, Нцәа дызмам.
Сыжәџан ақта хәашьқәа хылан,
Сагеит сымџа иахьакәзам.

Сдәықәнағалоит уи ахшыырахь,
Слышьтаңало сцоит қахпык.
Исахьа сыташәа зегь здыруа,
Станағалалоит ҳапык.

Ҡыстаацәақәак аасыцрыхо,
Краамта срымоуп сыршышыны,
Атәақьа агәыдыстоит аныха,
Схагахазшәа саагьежны.

Саңхьа игылоуп ақырқырхәа
Урт еибарччо, Нцәа дызмам.
Схы сыхнахуа ируа, ирхәо,
Сырзыцшуеит – ишам, ихәлам.

Садырсызшәа краамта сгылоуп,
Сзынеиҗамтуа сара нцәа.
Саатдашәахуеит усқан илаңш
Арт снарылызго Сынцәа.

Ицьеишьоит, сибан исыгхан,
Нас, даасеигәырған Ҳазшаз,
Ажәџан сналеитцеит смаалықьха,
Уи сагыналазит дшыңшуаз.
2009

АХЬҢА

Ахьҗа сылоушәа сыкоуп схәыцаахыс,
Ғәәа сығәәамтәацшәа саауан срызмырҗхо.
Исычәуан исынқьоз сара, исаахоз,
Рыцҳаран, хьааны хьтоуп исзынхо.

Сахънеилакгы слалашәоит ахьта,
Убас сара ахьта сакхьеит!
2009

* * *

Сымтәзеит жәеинраалак зөып хәа,
Сгәатца иҗагыежьюаз мцакы
Сагеит сара абрантәи сықәхәан,
Уахагы сашьтамызт еакы.

Сагеит, сацын сызмыртәашаз,
Ццышәны насшәа сканацсаз.
Сышьтнамхзааит сара баша,
Иаанагазааит ак иацсаз.

Сузгарым арантәи сықәхәан
Аамтагы уагәра аауҗакы...
Сымтәзеит жәеинраалак зөып хәа,
Сгәатца иҗагыежьюан мцакы.
2009

* * *

Иахыкәу уара идыр, җара скыдлон,
Сеиха-еигәо наара дук саҗан.
Сызхамлар, усшәа збон, харак сыдлон,
Сыбаџқәа ирылгон аҗҗа-аҗҗа.

Зыц хырҗаҗа исышьталаз сыдрырхаит,
Схьырхәеит урт ақәыҗмақәа сыхьзан.
Сшәон, аха сагышәомызт шыта сыцсыр хәа,
Саарҗагылахт, сгыгшәыгхан, сдыргазан.

Апха исхьынхалаз хыла сасуан,
Тәыџақәак схагылазшәа сыкшон.

Анаџстџи снамтцасын, атазхџа
Саргџа нап ахала ишьтанакшон.

Сдоухоу, изгеит ахы ахапџххаа
Ац хырџаџа ижџылаз ашьтахьшџа.
Ишьтасцеит сара егџыртџгы рхы изамыхџо,
Сымчкџа џбазтџыз ура идыр саншџа.

Исыламызт саргџы араџа уаџа,
Сыџамызт акы збо, исаџауагџы.
Санаапш, днасхытџызшџа збеит аџсџџаџа,
Агыгшџыгкџа абаџаз, ауаагџы!
2009

САРА СТџКџА

Шаџаџ сумадаз зны сара стџкџа хџа!
Саарылагылон сааины, сџырбо.
Абри аамтџ сзеикџџазарџ саџџон,
Иахьнеиуаз уи хытџуа, иџџџџырџо.

Адџы сыџџын суаџны, аџџарахџа,
Сымч ахьызгарагџ сымамшџа, ус.
Сџарахь срыџхџон урт сара стџкџа хџа,
Дара раџџын уи егџызуз.

Сара стџкџа ыџан усџан сахьнеилак,
Сынтыџыр, снарылагылон урт џыџ.
Дара рыла зны сусџџа сырџеилон,
Адџы сыџџын русџџа срызхџџыџ.

Сара стџкџа ыџамзар, иашан, сагџызуан
Аџхџа-аџхџа, санџџџџыџ, санџџаз.

Сыҕазамызт усҕан азә дшыыцуас,
Сыбҕейтапхәагь храк санафаз.

Аха нас... Аха нас илеилахаит
Уи ахан ду, сара сызтапшуаз.
Сара стәык дсызгылеит дыцсәәхан,
Аханатәгы ицәымғыз Хазшаз.

Ифәкәеит уи сыцха иаразнак,
Дымшыыцуаз, сықасыр хәа дшәеит.
Дқалеит адунеи ду сицәазнан,
Даршит уи цәгы, деиқәнажәеит.

Сыцәгыакәа ихәон цәгы зымуцыз,
Иқамыз ықоушәа ихәон.
Шьоукгы мфәхиқьеит исыцыз,
Сусқәа сны ифәнахәон.

Игәы исызтажьыз зегь цааршәын
Зынра царгы имзытуа.
Исзааиуаз аганахьшәа даршәын,
Шьоук ишьтан арахьынтә ғытуа.

Агәыцхт егы, иара ифыза,
Анык илыхшатәқьазшәа дшан.
Днатәан, шәқәы баацск ифызаап,
Еихабык иахьа аргама дашшуан.

Адгьыл санихуан ажәала,
Даауан еиқәыреәео мцқәак.
Ибеит уи сусқәа маншәалан,
Урт дрыхқьашон дахьцалак.

Сыцкэынцэа ирыжэйтцон амца,
Иакэымқәакгы лзиҳәахуан ран.
Ханхашьа ахыбоз даргәамцуан,
Хәаигәа даагылон – дхаран.

Сқәадқәак дрылалт дыбгәатуа,
Хәаас иҕаитцан сахьыуаз.
Еиликаарц дафыхуп иснағаз.
Сыңсы зыхтнысцаз ауаз.

Дгәаҕуеит, дзыцәом дышғалар,
Сышьта дхылеит мцурак.
Снеиғахәо мардуанқәак дырғалан,
Исымакуа дааит матцурак.

Игәыла, изша зкәакәылах,
Дрылан зны сара стәқәак.
Афьыҕағ неины инейдгылан
Иреиңшеит афьыҕағгы тәқәак.

Ишызбо анаҕа шьоук гәыҕуеит,
Исымамшәа сааҕалан хар...
Издыруеит, ахаан сара егьсыхьуам,
Сара стәқәа,
сара стәқәа сҕадмырхар.

2009

* * *

Аҕстазаара шкәәцәоу удыраанза ибзиоуп,
Ианудыр – еиғушәа убоит еиҳағгы.

2009

* * *

Абыгъкәа кыдыфрны идәыкәлеит, аңша асын,
Аҳауа иналалеит урт еипхытта.
Аапынразшәа сгәы иснаған иахъазын,
Ғагалангғы ниасуеит шыға.

Ажәған сатқапшуеит иҕам хъааган,
Иҕоу исзаламкәа збоит ҕара акы.
Сынхъапшуеит уажәы-уажә ашытыбжә ихъааго,
Сгылоуп, абрантә саныпшыло мҕақы.

Сгәы иснаҕоит игәаҕуа шыоук сышыған,
Сырцәалазуа амш, атх сырцәаго.
Ғаргғы ианзамшәа сааҕалоит сышыға,
Саатәар сҕаххоит зегь гәынго.

Саадхалоит ицаз, аха изымцо,
Снанамыштрашәа збоит уи шыаҕак.
Избоит сзыхъзаша шыға сышзахъымзо,
Ишысзыҕамцо зцаара рацәа рҕак.

Аха усгғы, амра аасҕапхахын,
Шәахәақәак хыызха исыхънаршан,
Ғшьаала наҕ ҕарда хъанҕак снахан,
Амахә иқәтәаз цыск сазыпшуан.

Инеиҕаҕа-ааиҕапт ичырчыруа,
Иснарбан уи иамуа ауашәа,
Иҕамыз здыруан, иҕазгғы здыруан,
Избон аапын ицазгғы аауашәа.

2009

* * *

Ижэбагэышьоит сара инсыжыуа шəмыхəо,
Иахьугалак қыаадми, уара, ақбаад!
Шəшеилац уахь шəеилаз шəара шəеилыхо,
Саргыы шəаха сыман сыќам, дад.

Цшак иагар хəа сшəаху арт сыбѓыцқəа,
Иааидыскылоит уажəы-уажə еиқəырцаб.
Урт ирну рфьцуа, еитарфьцуа,
Санфəз еицш, иаасыршарѓ калап.

Акы салцын, факы салоуп сгəаќуа,
Акы схəан, факы нхеит – ищьам.
Еидараха иқəхаит хтысқəак сќəаќəа,
Ицаз сыфуа сашьтоуп – ихынхəуам.

Иааиуа сгəы ицаст – сықəнагашоу –
Исынхалап имѓазо хəраны.
Амш камла сара сзыхəа ишцашоу,
Сышьтанатцар хəа сшəахуеит схəырны.

Ижəбоит шəара усќан акы ишəмыхəо,
Са сзыдхалаз – сымши сыцхи згаз.
Аха, иззом, сшəоит ада цсыхəа
Шəымамкəа шəаатəархəаѓ уа нас-нас.
2009

* * *

Еинышəашьа рымам – ажəа еимаркуеит,
Еиќəызкуа дрыбжьагылам – иааг ахшыф!
Цьара ихацхьоит, цьара ихахалоит, хабарго?
Иахьцо иақəшəом – еилагылоуп еилашыфк.

Сызлаһаз парламенту, ҫармыкыоу?
Зегь еицәажәоит – ирхәо саҳазом.
Имәасында амш – макъана цәыкыоуп,
Ицатәуп арантәи, аха сцом.

Ираҳахуашәа – ажәа рымаскыхуеит,
Сартәом, сағьаргылом уск.
Ғәығьрта ахыыҕазамгы сгәығуеит,
Лыжәәахыр сыенадкылашәа пхәыск.

Ацәа аасцәахырхуеит зыгәра згаша,
Сахырыгзом сзыццаша – сеилархоуп.
Агәы ахәызба аналарцало сиаша,
Хаара здым адунеи сағоуп.

Иаанымцәазеит зыңсы мтәыз зыргәаҕуа.
Иртаху шәаменгзан, наҕ ирышәт!
Аәы сеаҕан саатәарын араҕа,
Аха изжәыр ҕаломеи, уара, арыжәтә!
2009

* * *

Зус зтахцәамкәа иаҕу реиңш,
Сшааиуаз, иҕалазшәа митәык.
Нкылашья сымам, аҕе-уреиңш.
Снықәыххит саңхьяҕа дәык.

Ссарц стахымхеи сыбналан,
Мши цхи наҕ еиларәашь.
Мшынушәа салазп жәеинраалак,
Иааиуагь насаәсып, сыбжьяжь.

Ирызтада урт сара саха,
Исхәаргы, иззаргы уи шыта,

Сшахац сзахарым аға,
Урт рахагъ соурым схаџа.

Аамџа сампытџшәоу, исымпытџшәоу,
Ахахә еипџ зык иџашәеит.
Ихәыңыз сымшқәа срызхәыџшәа,
Сахыгылоу, иааиуа саршәеит.

Идәықәлеит зыхәашь дук саман,
Ицәгьоушәа збоит слахьынтџа.
Исхашџхьоу сгәаларшәо, бџами,
Имџаџшәа иџахьоу сахьыгџа!
2009

* * *

Ашџа сықәлеит сан слымпытџкьан,
Сгылеит, снылашәан ашәаџ.
Сан гәаџ, аџхәыс, ахаџы цқьа,
Акы иааргьежџт лыблахаџџ.

Бзыршәазеи, рыџџа, бтәаз уа,
Аха сахан сара аџәы.
Ашџа аџыхәан слеит атазхәа,
Днасыцәхасызшәа азәы.

Саалыварлыртәахт џаџхьа ашәшьыраџ,
Саалыргәыбзыџт, саалшьышьит.
Агәашә инџыџџлакгы, шыри!
Сара маџа уахь снаџшит.

Сналымпытџкьан, сыџуа, сыџуа,
Уи агәашәгы ааимкьаны,
Сыбжьы ахабла зегь иахыџуа,
Амџаду ахь сеиханы

Снеиуеит. Сан дагыаасыхъзашам,
Амѡаду сагеит, сагеит!
Аха хашта ныжъны сцашам,
Хашта, хашта ду – сдунеи.

Рыцха, азы сагар хѡа дшѡама,
Салашѡар хѡа дшѡоу мцакы;
Исдыркыргы хдунеи амаа,
Лѡацхѡа сгылоуп схѡыцханы.

Акгы сѡѡашам, акгы зѡышам,
Стѡарын лацхѡа схы ааларѡѡы,
Аха иѡамеи хынѡѡышѡа,
Уахъ, иагъзыназом сышѡѡѡы, –

Сан илзыскуа цѡаѡѡаѡакгы
Знылаз, иалызгаз сыцсы.
Икыдхаѡа илеиуа ѡѡакгы,
Са сыцѡхалеит иахъазы.

Царта сымаму, сеиѡымха,
Сааины кѡымрак сыѡнатѡоуп, –
Ицаз аамѡа ахъсыцрыхѡ,
Хѡашѡа змамгы иара атѡоуп.
2009

УАЗК АЦЫМХѦРАС

Сышьѡоуп хаѡѡ дуззак саѡѡеыхан,
Иѡамкѡа уаѡа са стѡы.
Саѡаѡѡа ыѡѡам. Сѡызѡѡа сзырѡыхом,
Цѡгъалашѡа сыѡѡеит адѡы.

Амза бжатаза иатцаршәуп ажәѡан,
Пшацәгъак айѡхаа ибжьѡоит.
Адуinei аеардагәан, иґахәәеза сажәа,
Нахьхьи цъара цаґьяк инанѡоит.
2009

* * *

Зны, саґхьяґа зегь анышьтаз,
Сласза санахыцоз тәыргылак,
Абазгьи шытысґаауан снышьтас,
Снеиуан шыкылқәак срынгылан.

Адәы иатцәа сықәын ицәырцәо,
Уажәы-уажә сеағәрагьи саахо.
Сгазамыз, са стәала, зегь здырцәон,
Исымангьи сыґазма тәаха!

Сзиасқәа саґхьяґа иґан,
Саґхьяґа – сышьхақәа, изхытґәыз.
Сґаасхар сықәлан аѡныґа,
Сышьґахьґа исыхон зызхәыцґәыз,

Инагатәыз аѡада ираҳан,
Изиааитәыз хаала ма мчыла.
Машәыршәа азытґәа санґахагь,
Зыхьқәан сыбла ихгылаз.

Мтәыжәѡада схаларын ажәѡан,
Соужьзар, етґәакгьи сазцашан.
Амра цәыкәбарк еиґш санажәуаз,
Адгьыл ґамѡак еиґш сахьзашан.

Сдырхагон урт, саґхьяґа ишьтаз,
Насгьи саазхьымзазаз уаха.

Ускан, санџеиуаз, санышәтуаз,
Ахара дгылан аңсәәха.

Ех, ишпабзиаз сусқәә!..
Имцаз мшы ссирқәак сыцуп.
Сыказар – сықатқәһан ускан,
Настәи исхасырштша қхызуп.
2009

* * *

Сышътахъка икоуп, сылаңш иааташәо-итцшәо,
Аңсәзаара хәа сара зны сзышътаз.
Избап схәан иахъа уи аарқыцшәа,
Сахъаахъахәыз, снықәқъахын, сышътаст.

Исышкляңшуаз ргәы ирнаҗеит сажәзашшәа,
Снеиқышәшәазшәа рбоу, иаашанхеит.
Сәагылт сара урт зегъы срызцасшәа,
Сымәа санымтқәа қхъа снеихеит.

Арахъ, издыруеит ишмачу, ишмачзоу,
Саңхъақа ишытоу – истәу, исзынхаз.
Сымшқәа рынтәамтаҗ сахъаатәаз сыртхаңзоу,
Урт сызрылтцауам – қсрам сзеилахаз.
2009

АКОНТРАБАНДИСТ

(Сымфанызафк иажәабжъ)

Контрабандистк сышътихит сахъаангылаз амәа.
Иааилахәлон, бааңсыла ахътағ аҗан.
«Арахъ уабақаз, – ихәахт, – угәамгәамуа?..»
«Хәңсәә рқны», – схәеит, сгазамыз, сагъған.

«Ишпақақаюу урт?» – дцаахит дахлафшә.
«Анцә ишихәара!» – «Уаанҕасында уа...»
«Срыдрымкылеит,» – слымха ак ашәом,
Атак ҕастарц саҕуп дзызцаауа.

«Усышьтып дара рахь, даара иутахызар,
Урыдыркылартәгы ҕастоит, анцәиныс...»
Игәы нзырхаз еилкаа уара ашыза,
Дгәааит хашнеиуаз уа аконтрабандист.

Акрыздыруоу уи дызустоу, дызлыху,
Саауеит ауп аҕша исҕанагалаз нахәо...
«Мап ацәукрым уаргы уласыхәо,
Ауаа урыламлан аашаргы ухәхәо, –

Сара сеидара, идыр, контрабандоуп,
Иҕалом иахьнеиша имнеир уатцәы.
Рацәак бжәам шыта, хнызкыло аандоуп,
Уи днахыҕан днеироуп азәы.

Ипшу рзынгы имазоуп уа саннеиша,
Аус ус атахуп – иахзыпшыз.
Ибзиами макьана уа улеишәа,
Уаалаган, цхыраарак ауҕароуп хус:

«Сахьнеиуа арахь саахынхәаанза унхароуп,
Хмал хзеилоуп, иустоит хьчатәыс.
Иудыруаз, иакәым ҕалар – зегь ухароуп,
Ухгы ҕауцароуп уинахыс тәыс...».

Ари еилкаашья змамыз ажәабжын,
Сагар – саанагомызт. Исымамызт мәа,
«Иумахаи? – уи дцаахит даахьяпшын. –
Иуоуша уазхәыци...». Исоут агәырәа.

Мыждарақә сара сымға саангылон.
Итабгазтгы... Уи сзеигын хара.
Хаифызцәазшәа, нас, снапқәа аанкылан,
Аанда днахыңеит иазцаша здамра.

Иажәақәа аафун: «Умшәан, контрабандаз,
Игәагытәызар – гәагышыа змамгы гәагытәуп.
Аконтрабанда... «Иунаҭо зны иубанда,
Иузаргыло бақазаргы – ихтәуп».

Аконтрабандист днаскьон дхьапшкәапшуа,
Дцо-даауа иихәацгы ихәон:
Иахзеикәырхар – иутәуп уара абжа...»
Сара акы сашьун, сфанахәон.

Истахымызт снейны амалахәа
Сеаласыжыр истәымыз малк.
Мчык сыхон аган ахь уаала хәа,
Адца снаҭон уи сара: «Убнал!»

Сегьналазит атх еикәа агәыр еипш,
Сеиҭақыцықыцуа, сыцқәа еихашәы.
Савоуп иахьанзагь зиаск сызмыруа,
Сылхоит, сшылхац, абар, асыршәы.
2009

ИКАЛАША АНЫКАЛА АШЬТАХЬ

Икалаша аныкала ашьтахь,
Ианеикәыбга дгыли жәфани.
Ауаа зеихозеи, мшәан, хаштахь?
Икам ыцъа: саби сани.

Быццакцэеит, аиаша басхэап,
Ибурц, акәу уахьгы рыматц,
Ицахьоу бнарышьталт. Цасхәоу?
Асгы ауама – икаларыма?

Иауы-иаму, быкам, быка!
Сгәы иснаҗеит зынгы усшәа,
Бҗаабхазшәа бара афныка,
Ианаагәабта ашә артызшәа.

Дыфнашькыруа пхәыск ауада,
Данаафныбба – иҗабымшьахит.
Исмаҗацызт ас иахьада:
«Ушьахәуп, зынза ушьахуп!»

Срылацәажәо ажәабжь җыцкәа,
Уи апхәыс даасыргәыбзыҗуеит.
Снарыдтәалоит нас сыбҗыцкәа,
Бахьагаз җара сыҗшыхуа.

Уахь егыкам, иара арахьгы,
Иҗоу җенак исцәеиламҳанда!
Сдунеи иамыхьша анахьгы,
Иаасыргәҗәанда сгәахәит ҳаанда.

Иара убри акәын, иара убри акәзан
Бара арыцхагы бзыргәаҗуаз.
Сызлагылоу пхызым, лакәзам,
Еиҗахәатәзаргь зегь арака.

Сгәы камыжыкәа, хаала-мчыла,
Исзымгогы, иббома, сатцоуп.
Санааҗсазо, уаҳа ансылам,
Сгәы шытыхуа, сгәы рхатцо,

Дсывагылоуп, аа, бзықәныхәоз,
Исыдушәа зызбои харак?
Бнаскьоит есаaira ашышьыхәа,
Инасахәо: «Инхаз унхароуп...».
2009

СААР СҤАХЫМЫЗТ, СЦАР СҤАХЫМ

Саар сҤахымызт: зыжык еипш слалаҳашан
Сыңсы злызгаз, схы зцәызгаз аҥызшәа.
Сыхәхәар – сыхәхәабжә уафы иахымаҳаша,
Сагап, схәыцуан, исиааип аҥызшәа.

Еицәажәашьа рымоу аҳа ҥаҳаи дагәеи,
Еицәажәашьа ҳаурым – иаххәо хаз-хазхап.
Сгәы сышҥагеи, иараби, сгәы сышҥагеи,
Иҥарҗаҗоуп, унакысыр – уи азхап.

Амца ацралап иаразнакала аҥырҥырхәа,
Схы инаркны сшыапаҥынза слеилнашыаап.
Агәхьаа скрым сыхәша-мыкәша ирхәо,
Егькамлазшәа ҥынч саатәап, схы зжәап.

Исхашҥыз аасгәаларшәо, исгәалашәаз аасхаршҥа,
Аҥх саналаз, ианахажьыз амш ашәшы,
Пҥа ҥәашқәак, акасеипш иаасхаршәуа,
Слымҳа иааҥафт исхасыршхьаз быбжы.

Бара бакәын уи акасышгьы зхаршәыз,
Иаазырҥыхаз адгьыл шышьҥаз еиқәышышы,
Сцәа сҥарзызо аҥша шасуаз аршәаа,
Уи иналыф, иаафт ажәакгьы: «Сшы!»

«Са соуп зегъ зхароу, – лымшын насшәа, –
Уара уда иҗацәуазаап адунеи!
Зынғыи уи сзырбазеи илеикәыбгазшәа,
Исиааип сара ас схәааи сгәырәеи...».

Цхыраарак дахәон уи ажәадагъ,
Лыңсы җыхуа, дгәакуа дкыдын тзык.
Егъсыгмызт са сынхарц ашәада,
Уи архынхәуоу илеиз лағырзых.

Даеакала ицәырцит амш лахәыхза,
Даеакала ашәа рхәеит ацар.
Сымшкәа ныхзам, схәыцуан, сытхкәа ныхзам,
Истахымызт шыҗа арантәгыи сцар.
2009

ИҖШУ

Сықәгылоуп абартца,
Аңшра сылшом уаха,
Умыццакцәан, амарҗа,
Ушәацәхныслар – скахап.
2009

* * *

Амшкәа шҗацо, ацхкәа шҗацо?
Схы схыруа, сгәы шыткәацра!
Амшын қашьхар – сара исазом.
Савагылоуп сааины аатцра.

Шьоук амацгыи иалаыхуп,
Егьырт арацәа анырзымхо.
Иааиуа сымбар сҗаыхуп,
Рҗанынархо ицо аасымхо.

* * *

Ишьклацало ицын лакгы,
Ицар иуазма инаиацыс!..
Уаѿ дихѿомызт дахьцалакгы
Уи, шыца иреихабыз.
2009

* * *

«Сухоумырштзан!» – ааѿит аѿѿан ацахьтѿ,
Иќалап уи ааѿзаргь адгьыл итыѿ.
Дарбан, уара, дыпхѿысу дхатѿу,
Иахьанзагы арахь иааскъѿ исыцыѿ?

Дхатѿазар – ибжы ааѿрын аѓарахѿа,
Дыпхѿысзар – аарла, лгѿы кыдшѿ.
Ићахѿаеуп абжы. Уаха сахѿом,
Дааѿаѿѿанда. Сгылоуп харак сыдшѿа.

Саахынхѿхѿеит иаѓараан сара агѿыќѿа
Иагаѿ наскѿаган. Ари дазѿума!
Адгьыл сыќѿуп срызгѿамћѿѿѿ, сыќѿехан,
Сналаћшын, адунеигь ћѿѿѿума?!

Ауаа раћѿа ирылаз рылазаimei,
Иабанкаbei сара истѿыз шѿахшѿа?!
Сааигѿа иќаз, испырымћуазгы цама,
Зегь ћалама иадыркхѿаз ашахта?!

Иааѿѿырцында уртѿ арахь, изрырхѿаз,
Аћсћѿаара изаѿамћшуа еиќѿшѿыхгы.
Уи саргы исхычѿоит аќырќырхѿа,
Аћсћѿаара хѿа иќѿу. Сыћсыхгы,

Исхәаша сызхәанда салагылан,
Иалыџуа инханда уи сыбжытцар!
Исмоурашәа збоит уаха җыла,
Истахуп арантәи шыта сыбжытцыр, –

Сахыбжыахаз цәыршәагақәак сыцрыхо,
Иахысхоу лахәақәак схаҗыруа.
Изакә мчузеи ажәџак ахь исыхо?
Уи сылазтцаз арбану? Исыздыруам.

«Сухоумыртзан!» Ари уажәадагь иааџлон,
Итахәаҗеза дачазныкгыи иааџхит.
Схы ахьсырхо сыздырлом асы анаџло,
Иатаххарггыи аџра исымам аџха.

Сақәшәом исхәо, сақәшәом сара изуа,
Амшын схыларыма? Ишҗа нышьлоу?
Дгьыл сықәнаргылом исхамацәысуа,
Мџа снаџом ақдеипш уи ианыжьлоу.
2009

* * *

Асоура иаҗуп ахәылыхәа,
Уи цаҗа ишьталоит ибахза.
Рдәынакгыи иамоуп аныхәа,
Иҗықәҗықәуеит иахықәтәоу иҗахәза.

Сынкахәыцуа снейуеит аџныҗа,
Искуп исцәызрашәа сышәха.
Адунеиаҗ сымзар акгыҗкам,
Исықәыңсо зызбои иццышәха?
2009

ГЭАЛАШЭАРАК

Даныцшыз, дыцшымкэаг снымѡахыцун,
Схы тнамѡо уи иихэоз сахаун.
Снаицырцны сцаргь краамта сизхэыцуан,
Сышиацэажэац сияцэажэо сааун.

Сааун аѡныѡа, аарагы стахымшэа,
Исзымхэакэа инхазшэа уа ихэатэыз.
Иааигэа сыѡан схы сгэы анахымшэаз,
Сантацэыз ма хэыцрала сантэыз.

Иихэоз сахаун уи, аха ихэамыз
Сахауазшэа сыѡан еихагы.
Сеаныззозгы ыѡан уа, саѡамыз,
Санаатэалоз исмаѡаша ансаѡагы.

Ихы дааѡахар, иажэакэа мыцхэызшэа,
Саатэон исаѡазшэа зеггы рѡак.
Исымбацыт уаѡа баакгы хызжэо,
Исылыцсааун зны-зынлаггы сѡак.

Снаскьеигалон сцара иѡахымшэа,
Иажэа сыцын сынхыцдырггы ашэхымс.
Снеиун нас сгэы зхыз иахымшэо,
Смааирашэагь арахь дача хымз.

Игэы цыстѡар – дачазны дыцшырымызт,
Аѡенѡыр дылагылан уажэ дшыцшуа.
Истахын – уатѡытѡѡа сзыхынхэрымызт,
Сагаргь ауан исытцасны аѡша, –

Иахыцшымыз, зынза сахѡатахымыз,
Аха, уцшыр, чазныкгы саахынхэуан.

Насыңхарын уақа сара исымаз:
Данықамла зны ағны слаҳәуан.

Нас исныруа ағаанахон иңхара,
Иаасыргәгәон аамтала сгәы аасыцәцар.
Адунеи ду иадыстон ахара,
Исзамур – сахьығазаша сымғазар.
2009

АМОНОЛОГ

Сыжәбазом, аха сықами, сызым,
Ҳааиниар – шәаасыхәәш, ҳаиңшым.
Иатцохо срыцым, иаиааиуағы срыцым,
Иңшу срылам, среиуам иңшым.

Иаасхагыло санырбало сгәықәхан,
Исхадырқаанза сатқьоит раатцәажә,
Скыдтәалоуп цъара сытларкәыкәхан, –
Сасуеит, сеитасуеит абажә.

Ашьхарахь скыдлом, сарааңсар арха,
Уи саңырцуам сартәы-самыртәы.
Адәы сықәуп схы саҳәынтқарха,
Схы саҳәынтқарха сықәуп адәы.
2009

* * *

Никәала ҳәа дықан зны Кәытцниак,
Згәы ндырхоз, аха абзиа зхыз.
Шьоуқы рзы ибзиамызт ибзиа,
Иртәхын ицарцгы инаихыс, –

Уи ара ахаанггы дыкамызшә,
Иамуашә җазынгы дҗалар.
Ирацәан ахатҗа игәы җызжәоз,
Ирымуйт дҗагылар ма днатәар.

Имшқәа мҗасит уи дышдыргәтәиуаз,
Имҗа дырзанымгеит, дыршьахан.
Бзиабарак даман дырҗеиҗеиуа,
Цәахышьак имоузеит, изнархан.

Икарыжъхъаз иашак дахьынҳалан,
Дацаауан, даццон иахьцалак.
«Хара дахтәын, дахтәымызшә дҳалан», –
Уызтцааз иуртҗон насгы атак.

Днеиуан уи мҗахәастақәак дырнылан,
Газақәак днаҗыртцауа иҗеыргаза.
Дрызгәамтәзо бжеиҳан ауаа дрылан,
Усқәакгы дрышьтан иҗекынтца.

Ишдырцәац ихъз дырцәон дызтаҳымыз,
«Никәала бзиа» рымшын дызтаҳыз.
Акраамтагы аҗба амшын ихымыз,
Ишьта наҗ инхызлеит уи нахыс.

Баша игылоуп амҗақәа ирныцшыло,
Дагазеит уи, датәахит җа ганк.
Итцозеи, ҳахыҗказ дааҗнашылон,
Дагеит акгы ахыҗкамыз – дгаган.
2009

* * *

Саныҗоу сыҗамшәа сгылом.
Саныҗам сыҗоушәа сцәыртцауам.

Сааиуеит сөынкыла-өынкыло,
Саакылсуеит ишәаз рөахьырзо.

Ишызбо амшынқәа сзырхызлом,
Стыцуам мчыла иахьтырцо.
Иаиааиша ддырны сызицлом,
Иатцахо дгәәтан сзиңырцуам.
2009

* * *

– Рацәа ухатдан – уус усмыз.
Абаа хужәон, анцәиныс...
Уңсы ухазтаз дарбан? – Пңхәысмыз!..
– Уңсы ухызхыз? – Уигьы аңхәыс!
2009

* * *

Деихыкка ауаа дрылам,
Имбазакәа агәағ даражәт.
Дшарылахьеит уи, дшарыла,
Гәамла еитцакәахауп иаатцәажә.

Иңсҭазаара измырманшәало,
Иеаҭашәа дааиуеит сган.
Иңсы ҭнахуеит сажәеинраалак,
Дарцәом изфыз ароман.
2009

АУАФЫ ДАЖӘГӘЫШЬЕИТ, ДАД!

Адгьыл дықәын, ажәфан далан,
Дыхьшьыцбан данцоз дышьтас.
Ишьклахысхьан ирцәыбналоз,
Дрылахысхьан изышьтас.

Иҗыццышә амца иалқан,
Жәларык ыршанхан иаауаз,
Аарла амардуан длалбаан,
Ашҗа даақәгылеит, аф аст!
2009

* * *

Уцәыртц, – инаухарштны уеытәахшәа уштәазгы, –
Ухы наздукыло думамкәа афны уаафнахар.
Уеутәахлар шыҗамло еилкаа, уара, насгы,
Уаҗахымзар шалшогь адәы, уаҗаххар.

Уи адәы иатцәа хыблаашәа ишьҗазааит,
Игьежьюа иқәзааит уахь цша тәытцәык.
Даҗеазныкгы угәы тыблаауа умфасуеит,
Унеиуеит ушыҗоу дурбарц даҗеазнык.

Ажәфан иалоуп рееидкылан цсаатәқәак,
Издыруадашь урт еицрымшәо иахьцо.
Еицхыиттазшәа убоит уара аратәқәак,
Еилоуп рхы иахьымзо, иахьзо.

Еилоуп – еилагылом, иамуит, еиқәымшәеит,
Зегь абзиа иашьҗоушәа рхәоит.
Аха изубои, мшәа, ируа иакәымшәа?
Ирхәашагь тынч иахьырхәаша ихәхәоит.

Ахы тҗьазшәа адунеиггы аатгылоит,
Нас изҗыц иафуп – игьежьюеит.
Уадырсызшәа угылоуп уаҗа анулам,
Умч зқәымхаз уанатцаз – уашьюеит.

Аха мап узацәкуам уара, аф асааит!
Унахьынхалоит иуафсуа җеазнык.

Уи адэы иатцэа хыблаашэа ишытэааит,
Игьежэуа икэзааит уахь цша цэытцэык.
2009

* * *

Атаацэа иршэеит баацсыла:
Дыхэхэаны даацшит шыжык.
Джаланы абна дылан,
Дрылашэахит агыгшэыг.

– Урт уара иабоуцырхагоу,
Абна илоу, – аацит бжык,
Узыцэшэаша, зычезырхагаз,
Ара хрылоуп – агыгшэыг!
2009

* * *

Иага схэаргы, шэара шэыда,
Царта сывамзаап зынза,
Исынхалан амш шэытан,
Атх саларшэуп сзатцэа.
2009

* * *

Икэха идэыкэлоит зегь антэамтахь –
Икоу, ицэыртцуа, иааиуа ҕыц.
Издыркыз ари амшгы хамтан,
Ахьацшха иоуаанзагь ицэызп.

Адгыл икэиааз, икэҕацашаз,
Жэѡангэашэцхьаран иззыцшыз
Иаазгаз краадырма ишагашаз,
Лацшы ишытцшэо шытарнахыс.

Жэынгы җангы ус ауп, ус ауп,
Жэынгы җангы ус ишоуп:
Иҗоу цсҗазаара зауз ауп,
Аха иахзалои – ирхэашоуп!

Ирхэашоуп баагэареи хани,
Еиҗаргылала – ибжызп.
Аха анызаарахь схы хамеи,
Сааины снылаиеит ашьац.

Еиҗахэашьа змам саражәуа,
Ус сынхазшәагь сышхәыңыз,
Саҗаңшуеит сраҳаҗза ажәџан,
Цҗа җәашк сеилаҳауа хчыс.
2009

ЛАҢШЫ ЗХЫМ

Дгыл иҗәымзо, мџа иамкуа,
Згәы җарчацоу, лаңшы зхым,
Акгы сыхьуам гәырџа самгар
Сахьаатәым, сахьаҗахым.

Сахьаагылаз сгәы скыдхо,
Сахьаазымтәаз иантәатәха,
Сыҗекасыжьзарым хәа җыцха
Цьара сдәықәлахуеит сеиха.

Сышьҗакшоит анаҗа самқан,
Ара садхалоит аҗзамц.
Иааҗамшәазеит сымпылк амба,
Иааиз амшгы санаргәамц.

Ицаз гәйтцхан, иааиуа гәйтцхан,
Сыбла ихысло сызлапшуа,
Сызлагылоу акгы җыцхон,
Баша сажәжәоит җаҗхә аҗша.

Акгы сыхуам гәйрә самгар,
Сахәтәым, сахәтәхым.
Дгыл иҗәымзо, мә иамкуа,
Згәй җарҗаҗоу, лапшы зхым.
2009

* * *

Иазхоуп, иазха! Җара иахусзам,
Анаҗс иҗоу – иааиуа иртәыз.
Сара уаха сгәй саҗысзом,
Избоит сымшкәа сышдыртәыз.

Исгәйтцамзо сгәйтцаскышам,
Исзышьтымхуа згарц саҗым.
Иахә еилыскаазшәа сшыҗсыша,
Раҗәак иааиуагь сазыҗшым.

Сыҗаиоуп сраҗатза шәшырак,
Саргәйбзыгуа иасуа җшахк.
Амра нҗагәалоит ахшырахь,
Ахәлара ааскьоит арахь.

Схәйцраҗәа мшынха исхыҗәо,
Ссахуеит аҗахь схәнтәза.
Исыздыруам сҗыхоу сыҗәоу,
Сыҗоу, сыҗаму зынза.
2009

* * *

Иргарын баагэарак иажэлар,
Уи даацэыртыр, иззыпшыз.
Аңыза дрыпшааит, аха ажэлар,
Пшаашья рмоуит, афы рмыст!
2009

* * *

Ахафь азхымтуа ажэџан амш иахахан,
Адгьыл сықэырџацан акы сакуп, аф аст!
Исылнамыршарц аџаххазар акэхап уаџа,
Схы сааџахар – исыхнахп зынзас.

Издыруанда, схэыцуеит, ма исхароу,
Зџаара затэык стир стэхуп: «Избан?»
Иахья акэымхар, уатэызны амра цхароуп,
Аха уанза са снанашьтуам, иаасхацан

Ари ажэџан – сагоит исылсуа ихьяаха,
Адгьыл уи ахьяауп – сейџэнажэоит.
Саазықэшэазеи иқэнагалаз зегь аасаахо,
Агыгшэыгқэа срылахазшэа акы саршэоит.

Аңша иамгеит ихэытџкьо исықэмацэысуа,
Ицаз, иџоу, иџало гэырџо,
Саауан сара сақэымшэацэо изуа,
Илакэшью саазынгылаз закэ мџоу.

Сгэы сажьон уи наџ ианысцарызшэа
џыстаа пылхат, цьныш цэыршэага иус.
Срылагылаз цыышьон абаа хызжэаз,
Срыхьзарызшэагь сыџан исзыпшыз.

Адгьыл сықәхаит уахь акгы сызнамго,
Сахьааихьаз мѡабжара акәын – сеикәархәын.
Еиҭахәашьак астап зны, сеиламгар,
Иҕалаз... Саагылахт, саахынхәын.

Сѣынасхат гәаныла зегь риашо,
Хапсқәа ҕыхуа иааиуаз снарыхьзахт.
Зегь хынхәызшәа ануба зегь анбашоу,
Иухашәарым хәа сгәыҕуеит аҕәараҕ.

Арахь сымчқәа абаҕоу, саамта абаҕоу!
Иҕалап сахьнықәиаз сеилапсаргь.
Адунеи ду шықәхаз анта сҕәаҕәа
Атцыхәтәантәи уара убҕыц, амзар.
2009

* * *

Исзыпшу харам. Исхызгаз акрахьтцуеит.
Уи аауеит, исхызгаз, сышьта ихылан.
Схьанарпшуеит лассы-ласс, сназхәыцуеит,
Алакта сынтапшызшәа, снадыххылан.

Акы снахоит, арахь акы саахоит,
Еиуарам цъара избо, еиҕарам.
Исзыпшу аҕаахан схы сыхнахуеит,
Сацәцар сҭаххоит. Исзыпшу харам.
2009

* * *

Абракәын ҳахьгылаз ҳаиҭамтуа,
Ххьамтуа, иахгәйдтан ҳаушыуазаргь;
Халаҳаргь ҳалтрашәа амца,
Псы зхьтцуа ҳакәны ҳаршазар?

Икаҳаз игылаз, еиҗеихаз
Ианыргагы адггыл агәы ыджәан,
Иаҳмоуит ҳахьнеишаз анеиха,
Избоит сарггы хара дук сыдшәа.

Ихапхьо хыдарам усггы,
Иахьамуа ааныжь, иахьаушахь.
Дархагеит араҕа иззаузггы,
Аамта анижәла даушла.

Хабацо, мшәан, ҳақәха, ҳабахо,
Хрылыууаа, иҳамаз зегь ырзны?!
Ханыкамггы ҳаҕоушәа рбахыр,
Иаҳзымхәаз рхәахыр иаацәырцны!
2009

* * *

Снапшаапшын, сахьныкәашаз сныкәан,
Абри сазхәыцуа саауеит уажә афныка:
Икан, икан икамьызггы аныказ,
Ианыкамьызггы ыкан зны иказ.
2009

* * *

Санаауаз сыццакуан,сгәаҕ-гәаҕуан –
Сназарц сҕахын сара афнынза.
Санцоз ак нықәхауан сҕәаҕәа,
Агәашәаф саагылалон сзымцо.

Итцозеи! Уиаахыс ишпаахәи
Адунеиажә – инхазеи исзалоу!
Амфә сықәгылам сгәы ахәо –
Ипымтәац махәык сахьынхалоуп.

Сышәпыртып, схәеит, исымамкәа исфашәкуа,
Ари ацәхәыра амџан сеилнарџааргы.

Сшырмаабуаз дырны исышыкларыжыыз
Сызхууааны зфәасхаз қыдбажәқәан.
Срызхьампшит ишынсыжыра инсыжыыз,
Иагындхәлеит уахь, сышытахьҕа, агәашәқәа.

Амтәыжәџақәа соузшәа сышытыпрау,
Сгәыргьоит сара уаха акгы ахьахзеилам.
Хзеитцацапхьом шыта ахаангы хыбрак,
Сеидарақәа срытцаланы снеилап.

Снеилап уахь, сызлыцыз адунеиахь,
Избап сара уи еитах иссирзан...
Еилагылан исцәыпсыз гәәтеиуа, –
Сышыта ихуп еибарыџуа, сырдыртын.
2009

ЦХАГӘАНЫ

Исықәзыргаз дарбану сыхыыз,
Сзырфыхазгы абас цхагәаны.
Еилкаашьа сзамто ирыхыыз,
Инеиуеит жәларык еигәаны.

Ирыхьзо, ирхьымзо сылапш,
Еилкаа уара амца дзыркыз.
Инеиуеит амџақәа ирнылан,
Инеиуеит агәаџақәа иртыс.

Дызбоит, ихы атәы иахаргылан,
Иеырџашьан урт дрылоуп цьнышк.

Изҗагылатәу дыфны дырпылан,
Җашнеиуа саргы ситишт.

Азыблара саанакан, срылоуп
Хьатшыа ззымдыруа ицо,
Исоурангы сыказам пыла,
Субом уа җаргы скәаратцо.

Ишпахьтоу угыы, ишпахьта!
Сагоит сара җшак скәйканы.
Стымцрашәа зызбозеи бахтак,
Снахә-аахәуа абра, цхагәаны?

Саҗызаргы саҗымзаргы исусу,
Саазымтәеит, сцоит сеиханы.
Сзыпсахыз дхатцоу дыпхәысу?
Даакәтәазшәа збоит сханы.

Насшәа гәакк сихатәахуп, –
Снапы данхалт чмазафык.
Сызлахаз сызлалцуеи, сызлахәои,
Сеаҗашәа снейлару фык!

Сакуп гәалак сеидгәалан,
Икалап хьаацәгьак сагар.
Иудыруеи, схәыцуеит, җакала
Сәагылар, уахак иаасзыршар.

Иаҗьалу сыздыруам, цәыршәагак
Аагылт абрахь иааигәаны,
Иказгы икоугь сдырхаго,
Сзымио сиоуп цхагәаны.
2009

* * *

Амѡа сықәын сымшқәа ныхуа,
Смыцәазакәа сытхқәа ршо.
Саңхьа ишьтазшәа збон сзыкәгәыгуаз,
Уи акгыи иазмырхәашо.

Амѡа шытан инымтәарызшәа,
Лаңш ахьымназоз иган.
Маҭәакәак сшәын ирысшәа,
Аха усгыи хьта сакуан.

Сақәымшәазо сцон ацашьа,
Аамта цәгьамыз, сыхьнахәон.
Иҕастцон измам ҕацашьа,
Ихәатәымызгыи акы схәон.

Амѡа сықәуп сымшқәа ныхуа,
Смыцәазакәа сытхқәа ршо.
Сахьагаша сеидру исыхан,
Сыргәатеиуа, сеикәыршо.

Ицалааит ус сымѡа саман,
Исцәакаанза саңхьа сышә.
Сымѡа нтәама, са сынтәама
Шәанамхәашеи зны сыфныжә!
2009

* * *

Ирхаштуа хәа егьыҕам, ухәыцыр,
Идырзуа хәа егьрымам иаңсоу.
Уатәызны иҕалап зегь дырҕыцыр,
Сара издыруа мңсыр ишыбзоу.

Ипхьаку рацəоуп иаҭахым хəа,
Иаргамашəа иубогь мазоуп.
Агəаҭақəа иртартцəахт ирзымхəо,
Ицəыргамкəа инхаз лахьынҭцоуп.

Бла иаумырбаша хəа иршьыхуеит,
Гəыбжьыхгақəак хґапхьа иаапшын.
Егьахьыҕам ак ыҕоушəа ипшыхуеит,
Иҕаҭцəҕьоу быжьрабыжьҭцəа иржын.

Уапхьа дангылоу узыпсахуа,
Данықəтəоу хыхь жəлары эжьаз,
Аҭабырг анышьҭартца ихəахəан,
Дырџашьо иуағаз, иуашьаз, –

Аамҭа аатгылоит иҕыҕза,
Кəалапк еипш ахџа лашашəоит.
Сацзам уи уаха, исыцзам,
Харҕьалоит зегьы-зегь, харшəоит.

Аха ицарым, уара, асза,
Ишнеиуа, мышкызны, иаахəып.
Шə-цəак зхарҭазгьы ҕьантазза,
Уи иаанарҭшып – иаалахəып.

Иаацəырҭып амра шеишеиуа,
Саагəырҕьап – лашарак сыхьзан.
Цəахы ыҕам, маза ыҕам ушнеиуа,
Асы ықəҭцуеит, азынра цан.
2009

* * *

Ари адгьыл иахьуеи иазыруеи
Сара исыхьуеит, исылҕьоит ахеипш.

Ари адгьыл макъана иуазыруеит, –
Иаргьы саргьы ихамами цеипшк.

Сгәы каршәны саазымтәазеит уаха,
Нтәара ақәынгы збом сара сус.
Сынхеит Дамокл иахәа схакнахан,
Ахақәйтра зауны хақәйтра змауз.
2009

УАЦӘЫНЗА

Уатцәынза уцсыр калоит, убзахаргьы,
Уаңхьақа ишьтоуп иага ус.
Уаакалар иумамкәа харгьы,
Узтанагалаз агәағагьы утысп.

Абирақ еипш ушьтырхып уатцәынза,
Узвагылан уааиуа иртаххар.
Ушеихо, ушгәақа, уахьцашагьы узымцап, –
Утахаргьы калоит, утахар.

Уатцәынза иуоуп узыпшызгьы,
Иумаз, узықәгәыгуаз уцәызп.
Иңьоушьаша убап уинахысгьы,
Адунеи аахәып, аеарғыцп.

Иага ажәабжь улымхақәа иртасып,
Ушьтырхып, урт уздырхап.
Угәгы ихьааха иага асып, –
Иумахаша аафп, иуахап.

Изакәызеи иухьымзо, узхьымзо,
Иуиааиуа, маңзак уаашәар?

Уңшуп – инеилак уатцэынза!
Егьухьуам уахак иузыршар!
2009

* * *

Схы сыкәәчешәә сахьаатәаз,
Иаасықәпапеит схьаакәа.
Сызлаз акы салыгәгәа,
Саарыдхалейт сгәалақәа.

Нас, схы сааџаханы,
Цьара сдәықәлейт саханы,
Аха исархәон схәыцрақәа
Уахь сахьнеиуа сызрашәа.

Иааиз сымш рашашәа,
Адәы сықәын сџашьашәа.
Уажәы-уажәы скаҳауан,
Сшәазшәа снапқәа сраҳауан.

Иччон ауаа башақәа,
Ицәаз шьоукгы ґыхахуан.
Ғазшаз ґазныкгы сиашьапкуа
Сзымцагылаз ныхахын.
2009

САҒАМЫЗ

Еилыргашьа амоушәа иамамшәа ихароу,
Иґағхьа дахьаатәала даины уи ґымт,
Изымхо акызатцәык ауп – лыпҳароуп,
Ихьаахагы илсует акгы данаґым.

Иҗанеи аамта, иаманеи хәашьа,
Иқышә иқәкын уи ихәатәыз
Уара еилкаа, нас, еилкаам, дзырфашьаз
Уара идыр дахьагаз, дахьатәыз.

Дахьатәытцәкьаз, дназхәыцуеит, ара акәын,
Лааигәа дықан, лара дыхькәыршәан.
Дызлаз пхыззар акәхарын, лакәын,
Игәы атра итазмыргылоз дашәан.

Ихьыз иахьанзагь издыруам ахатца,
Ицаз дашьталар шпеитаху, иааг!..
Ғымт дизыпшуеит Маринагь җара атцахьтә
«Саҗамыз» ахәаха змауз Пастернак.
2010

* * *

Ссарц егьсыгым шыта сладынтцәала,
Исымпытдантцәарц егьагым сапын кыран.
Истахым арахьгьы сцәажәарц цәала,
Иаасхалахьан алахәеипш икыруа.

Гыгшәыгтдас иаасґагылеит ац хырҗаҗа,
Сшааиуаз сшыапы сықәкьангьы сканажыт.
Егьагымхеит кәаракаґ схы арчацарц,
Нымфәхытц сыҗсы штәзгьы сажит.

Аха исымамызт усқан сара аҗсыха,
Сацәгылеит, сгыргыруазаргь ахәыс еипш.
Акы сагон сара арантә исыхан,
Сааагон арахь фәпхьа сус ахь.

Уи иара акәын – уаха саазымшәтаз,
Уи иара акәын – сызтахым анышәаз.

Исзыпшу хәә егыыкамызт аңсрада,
Абартқәа ириааирцаз ирнышәаз.

Акы самгаргы даеакы сагашан,
Даеакы сагашан сара сықәхәан.
Аңсҕазаара абас ихаамзар, иашан,
Снапқәа акәыршан сиоуп, аңәа сықәхан.
2010

* * *

Пхәыск абартца дықәтәан уақа дхахо,
Уажәы-уажә арахыгы иааршәуа лылапш.
Ашәшыраң итәаз ирымазамызт лаха,
Сырзыпшуеит сара урт арантәи, сгылан.

Ибжъазоузеи, усгы, ухәыцыр, уанза
Шақа зни, шақа пхни, шақа аапынреи
Нықәха ицази удыргәыргьо, уагдыргәамтцау,
Урылсны уаазеи шақа қсреи шақа бзареи!

Дара тәоуп иахытәац, нахыхы, ашәшыраң,
Дааччалоит аңхәызба уақа акыркырхәа.
Лычелыргазоит ани аңхәыс, икоугь лдыруеит,
Ллымхә ақынза имааөзаргь уаха ирхәо.

Имгылара ңыылшьоит ыымшгы, ыахагь,
Икам дара рыда уаха азә дыкас.
Дыштәац дтәоуп лара абартцаң, дхахо,
Ғәаныла иагаңьара арантә уи дныкәаз.

Дахыңалакгы урт дырпыртц дызцашам,
Инарықәылкуеит уажәы-уажәгы лылапш.
Афы рмысааит, ирхәо аауахашам,
Сырзыпшуеит саргы урт арантәи сгылан.

Ус арҗыс, җынкылашыа имоуу уаха,
Апҗаызба дааигәызуеит дигәыдыргәгәала.
«Унан!» – лхәоит апҗаыс, ахахатә
Нак инықәцан, абартца даақәхан лхала.

Убаскан ауп уи дангәастаз, сөөтцпан,
Сагьяагылеит сҗыцза уақа, ашәшыраф.
Амш иагахьан саамта зегь җасытцдаан,
Аха уи арҗыс сара шсакәыз здыруан.
2010

* * *

Ихәмарлатәын – ихалымшеит.
Хзаламгылт рансамбль.
Уқьачақьымкәа уқьачақьушәа ахәмарра иапсам.
Хрымтцдамкәашеит, иахҗахым, рҗапхьа хамшәахәеит
Ихәатәыз анҳамаз, ихәатәымыз егьхамхәеит.

Ахамҗақәа хрышьтамызт, иханашьаз реиҳан:
Уафрала, қыарала ихарҳаз зегьы рҳан.
Хақан. Шьҗа хамҗа икам рахь ихоуп,
Хнаскьазго җыцьяқа аацәырҗыр – ихазхоуп.
2010

ИЗЫЗЫЗ ДАНЫКАМ

Апсышәоуп игаша саныкамгыи арақа,
Ашьхақәа ирҗыҗны хара ага иазцо.
Рқьышә иқәку иара акәзааит иангәақуа,
Иангәырҗыо – мҗәыжәада иҗрыртә иказцо.

Арҗашқәа хытцны иахьлеиуа агәгәахәа,
Апсышәан слымҳа иҗарыҗ рыбжьы.

Араҕа аңсҕазаара усҕанҕы сгэы ахэап,
Исхахар, исхытны идэықалап ашэшы.

Агаға иавалан иаиуа аңшалас,
Иалаз ишалац саңсшэа хааза.
Аңсышэала ицэыргоу ахьаи агэалеи
Цсеиқэырхагоуп, ға хэшэыми зынза.

Избап сара ицахьоугы хынхэызшэа
Ианаага ағаақэа ажэытэтэи рбызшэа.
Аңсшэа иалоу, иаламзо пысшэап,
Саргылап сырхатан, цсроуп – санаршэа.

Баша нышэуп ари адгьыл санацым,
Сажэада уи ғаажэп, еиқэыңпап.
Иззыздыз данықам, издызгы бжэзып,
Ихэытқьан иаиуа цшацэгыак иагап.
2010

* * *

...Ус еиңш иага ыкоуп быңсҕазаарағ,
ибхабмырштыша,
Аха уи амш бшатцоу нақ хара бымцароуп.
Ханхықэгылаз цыахшыоит баргы саргы тышак,
Уахь хнеира сара сакэхап усгы изхароу.

Дағаацара ихамыз хамға – дэы иатэак ахь,
Аха аенынтэарак ахэылыҳэа сын иауаз.
Ааигэа иқаз хмаҳазеит, акы ҳардагэан,
Иҳазгэамтеит маза-аргама арахь иаауаз.

Арахь иаауаз ибыбышза илеиуаз сымызт,
Чыхын, цаан, уи ҳабжьара ишъташэуан.

Асы анаахкәа, шәазызаран сара исымаз,
Сықәмыргыло пшакгы сааигәа ишәышәуан.

Унхар – уанызнымхо, уцар – уанзымцо,
Уқәхазшәа угәы иунаҭоит цхатцәрык.
Еиқәыстцарашәа збазма абрақа сымца?
Сәашәама? Иага сыгуп, иага сыг!

Сара исыгу сара ишсыгу исыццәп,
Урт сара исзырҭеиуам – ианцатәха.
Исцәызхьоу зегь иреихәу абрақа исцәызуа.
Сзырбазеи?.. Уеизгы сдәықәлахьеит сеиха.

Сара арақа инсыжьуа исзынмыжьуа ауп,
Исзымго ауп, сыбзәтәуа ауп, сагзышыуа ауп.
Слабжышны ицаз амшқәа срықәтәагәышыоуп,
Гәырҭа нымтцәан зегь уатцәызны исоуп.

Арақа сқаларым уатцәызны, уакагь,
Иниакәкәаз аамта сыбжьанарзп.
Ажәҭан снамтамгылалашеи сгәакуа,
Исзымышьчаз Хазшаз цқа бихьчарц.
2010

* * *

Зегьы ироушам рымәақәа рнысха...
Аамтагь иахарои, акала хмеихәар!
Уңсы тәтцә иреихазар итызхуа –
Ушьапы уқәырқьап, иага ухатца гәгәазаргь.

Скаҳан – срыцәгылеит, узтысрым сахьтысуаз,
Сара сымәа ианыжьлан қыдбажәқәак.
Сыпсҭазаараҭ иқан убас еиңшгы хтысқәак,
Избон сәаңхьа имаатрызшәагьы гәашәқәак.

Сыңсы җызхуаз наскъомызт, исхыртцѳан
Сызларыжыыз сызтахаѳеуаз зыжьзар?
Урт сара сусқѳагъ, сыхъзгы кадырцѳон,
Сыңсы җазцѳоз сынрыжьыр, сынрыжьзар!
2010

* * *

Уҗа дѳагылар уатцѳызны дхѳынтқарха, –
Ари адунеиаѳ зегы урзыпшыз, –
Адуanei уара узыхѳан убас еипш ѳеархаап,
Ахаангы дхаамызт ус уара уңхѳыс.

Иахынхалашт уи ухѳа игѳыбзыгза,
Ухаткы камыршѳуа иаацѳырцып, уарбзап.
Иуҗаххар, шѳоук агап иузаныхзан,
Иаңсоушѳа иаргылап, ишьтнахып иаңсам.

Уҗа дѳагылар уатцѳызны дхѳынтқарха, –
Ари адунеиаѳ зегы урзыпшыз, –
Уара ухъзала ѳеeitцнахып арха,
Уѳуа унықалар – зегы унарацысп.

Удыргылап иахъумамыз ѳеишьѳа,
Ухѳа уакѳушѳа рбап ахѳынтқар.
Иуархѳалап ихазыноушѳа улеишѳа,
Урацѳа, уреис, урхычча, умақар....

Ухарахаңшуа уаақѳар уара арха,
Шѳоук узасыр, еибарччо, атрышѳа.
Еилкаа, наунагза уаѳгы дхѳынтқархом,
...Игылоуп иахыгылац уѳныжѳа.
2010

* * *

Сынтытып, пшаашъа амоушъа исцәызыз,
Инсыжызы пшушъа уаҕа, сахънеиуа.
Изакаызеи, нас, схъаакъак зырҕыцыз,
Псыхъа сымто, исыцу игәәтеиуа?

Нахъхы, ахара, иаатдашәан сылапш,
Сахъақәак ниақъа ицоит сзырхъымзо.
Издыруеит, схыцәза уа цъара сгылан,
Иааиҕаскырцгы сналагон сымца.

Ацстазаара ныхәами, сшахәоз,
Уи шызбоз иреиҕу жәеинраалан,
Исызгәамтеит адунеи ду анаахъыз,
Уи алыра иқәкыан ианталаз.

Сызхынхалаз абацеи, мшәа, исыцмеи,
Иақәтәан идәықәлада сөыхәа?
Сшышлара сышлеит, уара, пхызми
Сызлаз, иахъа дарбан сзырҕыхаз?

Сынтытып, пшаашъа амоушъа исцәызыз.
2010

* * *

Исмахац ак санахәалоит ажәәан,
Акы ытыџуеит адгъыл – исмахац.
Исықәыгәгәо иалагаз саражәуа,
Иакушәагъ збалоит сыпсы ахац.

Ус, схала стәанхалашәа сахъаанхаз,
Иаасықәпапеит схәыцрақәа – ахыцәхәыц.
Исхъаамхартә иказгы анысхъааха,
Исымамшәа збахит сара цәыз.

Еиҥасыхьырц сҥахымкәа исыхьхьаз,
Инахараны, инасыкшәа идыдуа,
Стәоуп схала, схы сымагәыхьха,
Сгәы иҥасмырцшуа сышәгьы изасмыртуа.
2010

* * *

Лхала илшәылхыз ааста илшәырхыз
Анеиҥьызгьы зны ыҥан. Хагаран, хага!
Ацәаҥәеицш уи аалхагылоит аеырхәан,
Аха илнаҥом зынзаскгьы цьрхага.

Уимоу лыцсы ҥанатоит лара, уимоу
Дтәазар – даргылоит, дгылар – дабацо?
Ацхәыс уи ала иарбан илымоу, –
Ацәа изалымцуа илывайоу лхатцоу?..
2010

* * *

Сыбжьы назықәсыргаз арахь датәымызт,
Уи хынхәышья ахьыҥам дагахьан.
Игәы ҥәымыз, рыцха, ицсы ҥәымыз,
Даасҕацшыхт дразза, дааигәахан.

Исхәаз иахаит иаразнак, исымхәазгьы,
Дзымааиуа, дзымцо дааилахеит.
Ибеит гәаҥрак сыман сшеилахазгьы,
Сгәы цашәа сибазу, иааирҕәҕеит.

Шаҥа ихәазеи иаалырҥьан ажәада,
Иаасывагьежыт илацш, иаасхьынхалт.
Адәы сықәны ибаху уи ашәада,
Инаххыкны ааигәа ашәагь халт.

Анкъатәи ашәан уи, аха иҕыцын,
Иҕалома ма зны сгәы ахшәаны!
Аамта иахәхаз сөыза аргама дсыцын,
Сизыңшуан сара уи сшәаны.

Длаңштәшәаран, даазгаз наҕ дагашан,
Ашәа ҕахтәеит, ажәәқәа еиңхыттеит.
Сыблақәа тырхаха сгылан баша,
Слаңштәшәара ңшакгы сыннадеит.

Ақәа кыдтәо саахынхәыхт аҕныҕа,
Схы сацәажәо, исхаргылан сҳаргы.
Изасхәода сара иҕаз шыҕаз,
Агәра згода, изтәхыда уи заҳаргы?
2010

* * *

Уаахьаңшында, еи, уара арҕыс,
Избоит, амҕа умоуп – уццакцәоит.
Иаамтоуп шыта, иухоурштша ухарштыз,
Иухоумырштша ухаштыр – зеггы нтәоит.

Уара уакәым уаңхьа ацҳа хызтцаз,
Уқәлартә иҕоу иҕаму аабеишь.
Ант ашьхақәаг уҕны узырхысзом,
Ахрагь уаҕакнаҳахашт, сыхьөежь.

Удәықәымлан ҕәаңаҕаңа урхыууаан,
Уара уңсаатәым, ңагыарак ааныжь
Уара иутәума уара иухәо, иууа?
Уамырлашәааит умчгы, зны уааңшишь.

Аңша уцасп, имцааит хара уаман,
Зегь уцәызыргь амҕан – ууаҕыз

Иудыркыргы адунеи ду амаа,
Идыр нтѣашъа шамам ауаа рус.

Адгъыл иамкыз, ажѣангъы дакышам,
Избоит, амѣа умоуп – уццакѣоит.
Зегъ ѣаларц идыр ушырзыпшышагъ,
Зегъ ѣаларгъ, мышкызны зегъ нтѣоит.
2010

АЦЫХЭТЭАНТЭИ АРОЛЬ

Етѣри Кѣагѣаниаңха лгѣаларшѣара иазкны

Дхагоушѣа илыхѣапшуа драѣсны, лѣырѣыѣаны,
Аѣара дыѣалан еизылгоит фархмархък.
Дырбоит уи арантѣи гѣырѣацѣгъак лѣыѣаны,
Псы лхазамкѣа лааира угѣы унархъп.

Кдыкгы кажьуп лаѣхъаѣа, лылапш
Анаѣшѣа, уа инышътаѣа лфархъ,
Иазылура лзымдыруа, дахѣапшуа дгылан,
Ихѣархътѣуп, аха иабаѣоу ахѣархъ.

Дабаѣоу ахатѣагъ – дахъышътоу дызгылом,
Ихы хырсап – игылоу данцѣыртѣ!..
Даалаѣѣын, лфархмархъѣа аайдкылан,
Игылан иаапшуаз наѣ днарпъртѣт.

Днарпъртѣт зынза дѣакѣажѣзоушѣа,
Лѣылахѣан, дгѣаѣѣгъаха, лшѣы.
Ари адунеиаѣ, зегъы-зегъ мазоушѣа,
Цѣыргашъа змам акы далан уажѣы.

Асцена даакәлахт, пәсеипш, дышәтышха,
Напеинкәабжықәак ааџт дыдратас,
Дымтказырсырц иааиуаз шыоук рышхәа
Дталан мџа харак днықәлахит нас.

Илпылт, даахьахәын, уи илзынмыжыуаз,
Дааимдырххеит урт, цәгьа даадыргәәкт.
Икәзма еиҫахәашьа аман лыпшышьа,
Цашьагь лымазма дықәха уи нақ,

Ишынлыжьра иныжьны, дыбналан,
Ари ахыбра, ааигәа зны илыџныз.
Иара абракәын дхало нас, дхало,
Дҫьаршь, џеирак уи дахьаҫыз.

Иарбан рольу аинаала илнаалаз,
Жәларык хызхыз, уа хьзы лзыргаз?
Ара икәз пхыз хаак еипш далан,
Дашьуан лара икамыз нас.

Даеа рольын уи уажә илыдыз,
Елылша-иылымша, усгьы инагзо
Издыруада закә тышоу дызтысыз,
Издыруада уажә дықәлан дахьцо?!

Аха дниеуеит даахьапшуа, даатгыло,
Дцоит нахьхьи иааиҫалкырц мцакы.
Издыруеит уатәтәи амш дышзапымло, –
Икагәышьам ара еа мџакы.

Леаалыриашт нас, лхы дџахан,
Ақсра амџала лымала дцоит,

Уи лара лыда уафытәыфса дахәом, –
Илоуз роль дук иахьа иналыгзоит.
2010

* * *

Хаилоуп хшеилац: хшеибадыруагь хзеибамдыруа,
Хабжьара икоугь зегь аргам-имазашәа.
Хааиҕаңшуеит наҕ-ааҕ – зқәак хазрыуам,
Иаабоит хрырыр амуа-иауашәа.

Хаибадырқәар хтахшәа-иахтахымшәа,
Хаизааигәахо, хнеицәгылалоит хара.
Исзеилкаауам ари хгәы захымшәо,
Иҕамлоу ас аaira хазхара.

...Сара уара убас уздыруеит, сөыза,
Сара уара убас уеилыскааит санухьза,
Ишҕабзияз лахь иану ҕакала ифызар,
Ушыздыруа усзымдыруазаргы зынза!
2010

* * *

Уажәоуп уажәы, исхамацәысуа,
Ианкыдхафәо сара сқәа.
Уажәоуп, исзымдыруа иазызуа,
Саамта сағәра наҕакуа,

Санаацәыртыз сгәы саңысуа,
Аа, санарҕыруа сыхшыфгь.
Уажәоуп сымфә сананысуа,
Акы анақәнаршәызгы сөыф.

Уажәоуп исышьтоу санраңысыз,
Дыҕам ңыышьоит исыхьзо.

Иабасцэынхеи уи, исусыз,
Иабыкәу сықәууагь сахьцо?

Аха усгыы сцоит сағалан, –
Сағкьозаргыы сеидру храк.
Адгьыл сықәуп, ажәџан салоуп,
Иасуа идәықәыз зны ашақә.

Стәап схәан, сызлатәозеи,
Сцар, сабацари сыбнал?!
Уажәоуп, нас исылуршозеи,
Ианысхыслак аамтә счалт!
2010

АҒҒЫЦӘА

Иаауеит урт ирызгьычуа гьычуа,
Акрыкоугьы сыздыруам ирцәынхаз.
Иааныркылаз азәгы дтәан дқыцьқыцьуа,
Имаз рытан гьычра дцеит Махаз.

Акәрышь згьычыз амаат дашьтоуп дыџуа,
Амаат згьычыз изирхом зқы.
Еибарцсуа рыбжьоуп џнык иџныџуа,
Пхәыск уака дтәуоит деитцакьы.

Ахатә игьычны иааигаз имазкышаз
Дәәа гьыццәак ус арахь иаацәыртцт.
Ақәацә нзыжьыз рыџн ду иакышам,
Иааидгылашәа рун, аха инеипыртцт.

Дацәымшәазо даакәгылт аңа абахтә:
Дақәгәгыгеит, дҕихуеит иаб-ағгыч.

Иага змах ирҗахаргы, ибахза
Ауаа рахь иаацәырҗуеит, игәагы.

Агыч ихъым, аха дгычуа ддәыкәуп
Душыуазаргы иузахымго зтып,
Иҗаацәа зегь җәыргъарак рҗыкәуп,
Иаргы даргы ирымами насып.

Рмашынакәа рыҗппраауа интыҗуеит,
Уажәы-уажә иааҗаххуеит рхан.
Рыҗсы ршыарҗ рҗанынархо изуеит,
Ахәаа ихыҗуеит, дгыылкәак ргәапхан.

Агычцәа удырҗәажәом, амәа урҗом,
Аҗәәан еипш уадырсышт иааикәашәар.
Уҗы ааихухыр, иадырбоит уҗсырта,
Иааины ухы иаакәтәоит урзыршәар.

Агычцәа рыбҗа рymoуп урҗ агычцәа,
Агычцәа хәа шыоуы ирышыҗоуп иҗкьаса.
Ихагахеит урҗ рхы иахыҗцәан,
Иааиуеит ус, дрыкәымшәац абза.

Урҗ иргычит сара сәызцәа аргам,
Иргычит сашыҗәак, иртәыртәит, уеилагап!
Саамҗа ргычит – иахыҗаз ма избама,
Зыгәра згоз мҗадырст – иацәыскит мап.

Иааныркылаз азәгы дтәам дкыҗкыҗуа,
Имаз рыҗан, гычра дцеит Махаз.
Иааиуеит урҗ ирызгычуа гычуа,
Акрыкоугы сыздыруам ирҗәынхаз.
2010

* * *

Исхынхалоу зегь сычерымхэан,
Снарылтцау пси бзиеи,
Сѡагылт уаха сыѡларым хэа,
Иазхоуп ақбаад иантцоу – сааңсеит.

Сара исзынхап сара исыхуа,
Сгэы исызтымгац уа итѡахыз.
Изѡахыда исцѡыхьцѡыхуа,
Схы соужыуп шыѡарнахыс.

Снықэхан сыцѡап стахѡахаа,
Салцып, салцап сызлашѡаз.
Смааңшыр қалап ѡахагь, хахагь, –
Уи цсыршыагаз, уи ашѡаз!

Сааигѡа иқоу, иқам сыжѡлан,
Сахадыргьежыларым тѡык,
Снеиааиуа срылаз сыжѡлар,
Схы сзааиааир зынзатѡык –

Исызныжыыр арт атзамцқѡа,
Пѡшак саццар сахьаго.
Исқѡысцарын амтцқѡа, амцагь,
Адунеи ду сыгѡра аго

Сналагылар сгѡы рахатѡа –
Зегьы сзеипѡшшѡа, сеикѡышышы,
Амш саццап, атцх саццап,
Исмыргап цьаргыы сыбжыы –

Смааңсахьей – стѡап, сегьгылап
Иаха сгѡы иахьаѡаххаз.

Сшьамхы иаламҗсит исылаз,
Сгәы иҗазгы – иазырхаз! –

Сгәы иҗамҗсит, иҗәҗа-ибзиа,
Изыҗқәеит, акы сҗәқәеит.
Адуinei ду, уа мшыбзиа!
Қәакгы леиуан, уажә ихкәеит.

Лаҗштдашәароу сызлахалоу
Исхәо иҗамлаша атәоуп.
Сшыҗац сыҗоуп сара схала,
Сыстол сқәәцәза сахатәоуп.

Исзеихгом арантә шыаҗакгы,
Царҗа сывазамзаап, дад.
Сыҗсы җырхуеит цәахәқәакгы,
Исзанҗозар урт ақбаад.
2010

* * *

Сахьаднамкылаз сааины сгылаз,
Зхы снызкьо уаҗ дызбом,
Аха игәартом сыздыҗсылаз, –
Ацәҗа рхәом, абзиа рхәом.

Ажәакала, сыҗазамшәоуп
Ишсыхәәҗшуа – ара сатәзам.
Аҗха җхамшәә, аҗа җамшәоуп
Ишсыдыргалало. Сгазам,

Сара издыруеит ахааи ашеи,
Сара иснырт аҗхеи аҗеи,
Аха иҗоу усгы самшеи, –
Зегь еиҗшыртәхьазаап җастеит.

Ара иҥоу иҥамлашоуп,
Иҥоу иҥаз иреицәоуп.
Сара абашаз схы сырғәашоу,
Сагхан сааиу, заа саацәоу?
2010

* * *

Иахагылоу дхыдазар, ақыта
Ахызгы иаҥаауа иладырҥәышт.
Аха ишҥауугәышьари ахыда
Далаимыргылозар ақыта аҥәыш!
2010

* * *

Зегь акака ирышьтоуп ихысхысуа,
Игәаҥцәаҥуа, инасыҥдаха, инцәаха.
Зегь акака ирышьтоуп еишьклахысуа,
Змахқәак рыҥҥажьуа, ихәынцәаха.

Иубахьоума уара асеиҥш ҥсышьа!
Ирбо иааидыркылаз ауп, рхатәоуп...
Ицоит шыоукы шцац, акака ныжьуа,
Акгы рымазамызшәа шыоук тәоуп.
2010

* * *

Днараҥсны дцон уи зегь изеиҥшха,
Инапы ҥяны днарыдцуан изыҥшыз.
Иузымдыруазар еиҥуп нас иҥеиҥшхаз,
Иҥанааиха дамҥьан дахьаҥшыз.

Ибла иаимырбаз ибла инхыслан,
Адәы даақәагәышьеит длашәханы.

Уара иахъа хәлаанза ухысхысла,
Уара цхъақа унеила уеиханы,

Ацстазаара, ушаргәамтра ургәамтц,
Уаннакъаанза урблăкъан атзамц.
2010

СШӘОИТ

Сшәоит избаша савнагар хәа,
Икăмызшәа уи зынза;
Ма исаҳаша смаҳазар хәа,
Абжыи шаагазгыи ицарза.

Сшәыза бзиақ хыдарала,
Сгазарала игәи нсырхар?
Салахар сус ахьалам,
Сара исусны иаасырххар?

Сарпхашьап изур исағәам,
Исымхәаша акы схәар.
Рәыртынчны зегь анаатәо,
Сара сықәгылан сыхәхәар, –

Ауаа инага ирыласыжьыр,
Еиғазыжьуа – иртыстәым...
Инысмыжьша аргама инсыжьыр,
Сыфны сашьталар атәым.

Сшәоит ирбар хәа схагахазшәа,
Зынза иқәкъан схы атып.
Снасыпдан – ашақә сасуа,
Исымоушәа збар насып.

Сшэоит, сакызшэа сара аныха,
Исхаштыр хэа сахьатэыз,
Сшэангы сыңсып, схы сзамыхэо,
Инна слоур рххатэыс.

2010

* * *

Иалахэаахэтхьеит,
иалафеихьеит, – иалаҗаңхьеит,
Иалаҗхэахьеит ицо-иаауа ухьз.
Сара җыстуам, сыдгьыл, сара смаҗхьеит...
Сара уара иумыхьыц акгы смыхьц.

Сдухаргы, уара ушьац сахьхэхэом,
Уи сналазыр иамои гэырз-шашэаз!
Уама сылшаргь, сыкэгыланы сзыхэхэом, –
Ирымбацгы арбан, ирмаҗац.

Ашьтыбжькэа анырацэоу, агэгэхэа
Ирџашха иахьеилаҗэо, абан,
Сара абриада акымзарак сахэом:
Скэарацқан снейуеит, стоумырбан.

2010

* * *

Ихьыз уазтааа, дмақаруеит
Дааин дахьгылоу ауаџаңшь.
Ухы ухаңиҗып, даaikэашэар уи –
Уидымгыло ибар Дадаңшь.

Хаара здым ахара идқан
Акгы ахьыҗазам деихоит.

Уажә дахьгылоу дхәахәакыцъза
Уа уириашарцгы иҭаххоит.
2010

* * *

Дцоит ауафы – инкылашъа сымам,
Дцоит ауафы – имазам мцашъа.
Иҭаалашт нас: «Ишҭа, мшәан, дыңсыма?!»
Адәы дықәын, дыңсызаргы, диашъан.

Изҭадаз, уаахәыцыр, аңсыха,
Иаңхәаҕа иусқәа зегь шыҭамыз.
Дабагеи, дахьынтыцыз, ихан,
Иалеигеит ихы амшгы, саҭамыз.

Ухәыцыр, цқыатцәҕа уаахәыцыр,
Иҕамзаргь акәхап ихараз.
Иҕалон уи иахъанзагы дызыр,
Аха дааиуан дыхәмаруа.

Иҕаитцон имыхьызшәа ихьыз,
Ибон уи наҕ дацәцарызшәа.
Ианаму – иангы дзыргәыҕыз –
Ддәықәлеит ихьыз даңысшәа.

Изымгаша дыфны днарышьҭалт,
Изымбаша дшыфуа ибарызшәа.
Дфагылт егьҕамлазшәа данышьҭас,
Ибеит цсаатәшәа дҕыррызшәагь.

Иҕыблаауп, амцәыжәфәқәа имам,
Ажәфән ду датцәшуеит баша.
Иҭаалашт нас: «Ишҭа, мшәан, дыңсыма?!»
Сара сымшқәа зегь шҭашоу

Цхыраашъа змам сахыгәылоу,
Иахымам идәықәлаз хнырхәышъа.
Сықашәа-сықамшәа сгылоуп,
Исхәогъ, изуагъ стахгәышьом.
2010

* * *

Азқәа хыцран иқоуп: ақәа кыдцәоит, –
Иацаахыс, жәацаахыс иауеит, ихкәом.
Сгәылацәа рхы адәахыы икыдцәоуп:
Индәылқьалоит, иаахынхәуеит. Изтәом.

Абжъааңнеиңш, ирзышьтымхуа иацоуп,
Акы ргоит, акы ааргоит еивас.
Иқәгъежъаауа ашта иқәу дтацоуп,
Аха убригъы акы дахоит хатцатас.

Шьта ирымамшәа сықоуп иахыыџнарцџ
Аидарамџангагақәа ирзааргаз.
џнымаџақәак хаккала абартца
Иқәгылоуп – гартак аазмоуаз.

Иргыланы иаатәақәеит сынтәазны,
Рхан иахыхәхәо, ибаашха даџа ханк.
Иқартцахъеит ипахәза убри азнагъ,
Ирызтода уи азын гәыбған,

Аха ишгъычу здыруеит иаазыхо зегъ,
Ишықамгъы здыруеит рыцсқәа тәуа.
Иртахымгъы ртахушәа изладырххозеи!
Ас – цыцх, ари иаџуп сынтәа.

Арахъ ақәа кыдцәоит, иара хкәапхәагъ
Сықам – азқәа хыцышт шьта...

Азқәа хытцны ирытдалашт агәгәахәа,
Ари ақәа аахкәаргь, дара еиҭа.

Рнышь иақәтәан наҕ зқәак ирхылашт.
Уи харам, уи ааигәоуп, шәыпшишь.
Иарбан ирзынмыжьюа араҕа хыла?
Иазгарызеи, иага агаргь, анышь?!
2010

* * *

Сзидгылаз сыдымгылт, исыдгылаз сеырцәыззеит,
Исхынҳаларц зҭаху рханы сыкнахауп.
Қьаад ианымлашаз сқьаадқәа инарнысцеит,
Уртҭ ирным сара исхәозеи уаха?!

Сатәазбоз аган ахь иаагылан сатәамбо,
Изутцәаз схаштит – акымзарақ хзеилам.
Мпылқәак тасыршәны сҕалахуазар амба,
Анаџстәи аусқәа шәара ишәырҕеиила...

Иҕоу сзеилкаауам, салыџру ажәџан,
Дәҕеа уааушәа снарыхәапшт сзидгылаз.
Апсшәахь еиҭагашья амазам ражәа,
Иагьабаци саахьахәаанза инкылаз!

Уртҭ ари адгьыл иахьюа егьрыхьюам,
Имҭадырсуеит исымоугьы исымамгь.
Инархаҳалт ирхәашьюа хзыхьқәа,
Рангашьясгьы иҕоузеи сымџа!
2010

* * *

Салаҳаит истәымыз амш хәашь,
Исықәҳаит асабеипшгьы аццышә.

Исхысыз хтысқәак сырхәахәан,
Ихәыцѳъаз пшацәгъакгъы саццашт.

Уи сеикәанаргъежъны абгъыжә еипш,
Сықәнакшап, сықәнагап адгъыл.
Схәыцуеит: усгъы сазхымжәеит,
Сгылоуп гәыгъракгъы сәадкыл.

Хыдароу, сшахәәеуа иааиуа,
Иѳоу ашәартә сәанысѳьоит.
Сыѳам уи, иѳоу, саиааиуа,
Аха сатәызар сҭахыцәѳьам.

Иуазыруа, иазыруа иархаго,
Исҭаху арахь аеыснаҭом.
Ҷык сымҭанарсит (сабаго?),
Уи аҭәра сымкыцшәа иахьада.
2010

* * *

...Уара исхәо ааурҳа,
Анцәа уитәыми,
Аәсҭаа иитәу илымҳа ацәа ҭартәоуп.
2010

* * *

Арантә ушынаскьаргарыз...
Уҭсит хәа анраҳа,
Уздыруагъы, уззымдыруагъ,
Адәыгъба иагхо ауаа реипш,
Иццакны арахь рҭәархарын.

«Рыцҳа» рхәарын,
Згәы рацәак уалымсзазгъы,

«Рыцха» рхэарын згэы ҕукааз.
Уртҕы егыртҕы
Укэыба инашьагыларын,
Рыхкэа рыкэае, рылахь еикэца.

Арантэ ушынаскьаргарыз...
Азэыр дҕалонда
Уара уахь уахьнеиуа иуҕыло!
2010

* * *

Иамуит уи иеиреадан:
Аамта зыхэашьха иҕаҕэан.
Усгы иамуит – амцхэ идьырцэан:
Дзымааҕшуа уаха, дыцэан.
2010

* * *

Ииубилеи мѡаҕигоит сѡызак,
Ажэа зтаххаз ирышэҕ!..
Уаѡ иимѡыц уи иѡызаап...
Исылсызшэа стѡоуп арыжэтэ.

Ирхэашазеи, хьуп ирҕыцуа,
Ражэа ахш еиҕш ирыцэхыцт,
Зегы рҕэышуа, зегы рҕыцуа,
Изыхцэажэацэҕьоз дырцэызт.

Ажэа ихэоит ара дѡагылан,
Ахамтакэа кыр зоухьаз,
Изыҕшлоз зны ицэытагылан,
Данизаамхэа дызтихьаз.

Ажәа ихәоит хара ихәыцуа,
Иршо иааиуа шә-маанак,
Сәыза бзиа итәшыцуа,
Ишьклацало дахьцалак.

Ииубилеи мәәңигоит сәыза,
Ажәа зтәххаз ирышәт!..
Уәә иимшыц уи ишызаап...
Исылсызшәа стәоуп арыжәтә.
2010

ИСАЗХӘОДА?

Исазхәода игәәк-гәәкуа идәықәыз,
Дзызгәәкуаз зегь енакала изауз,
Дызшытхәахо абжыи гаанза акәукәу,
Дызнашьтало дыфны даеа уск?

Исазхәода еа цак дзадгьежыло
Лапкәа уаха изтамло зца зыртәыз?
Изуимырқсахуа уи гәыблаак ашыла,
Итәым ихы зыкайтцалогь тәыс?

Исазхәода, өада иөеиз машәыршәа,
Дахырхәаанза итың қха дзахахаз?
Итәшыцыуа аргама ишьа аныржәуа,
Дзышьтымхуазеи усгыи азәгыи қас?

Уск дафүшәа зибозеи уи усда-
Хәысда адәқәа ирықәу ес аашар?
Ламыс рымам зимшуи аламысда,
Ламыс змоу днараөс даатәр?

Исазхэода, шэарта ахыкам иаины
Игылоу дзынапш-аапшуа, дзыршэо?
Ифанынеиха уи зеггы дыриаины,
Ахызатэ еипш, ацсра ихы изташэо?
2010

САНААПШ...

Санаапш – исывагылаз мѳасхъан,
Иаццахъан зѳаазхаз пшак.
Сыхтэеит хэа игылан згэы итасуаз
Ддэықэлахъан дасуа уажэ ашақэ.

Салапшит ацсра иакэшэахъаз рныхэа;
Ачара рун, иқэлан икэашон.
Зычезырхагаз даатэахъан ашышьыхэа,
Азэы ихахэлон, даеазэы изшон.

Ақэацэ хэыч иаазаз, иғарзаз
Дыѳнаеыרבон имыргылаз ханк.
Ипхарташаз идгылан дазхартцон,
Иац игылаз иахъа ахы лархан.

Ихагылан ажэѳан ду шыткэацра,
Икыдгылан адгъыл агэахы.
Санаапш – ихѳаахъан ашьацра,
Ашықэсқэа неиуан еишьтаххы.

Санаапш – салагылан даеа тэылак,
Ишаахэра адунеи аахэхъан.
Сықэха сцон даеа мѳакы санылан,
Сшышлара скэашзагъ сышлахъан.
2010

АЧЫМАЗАФ ИХАНЫ

Угәы кыдгылт, иулсит ухъаакәа,
Утыгга укәлеит – цшшәы ухам.
Иаххәара хзымдыруа, иаауа,
Хәаудхалт – амшқәа хгәарцхам.

Атцхкәа – иҕоу иреицәами –
Хрылоуп уаха имшазо.
Ихацыз хгәыгракәа нтәама,
Исыздыруам сәагылар сахьцо.

Сдәылцрын, ашә снанымкьар,
Скамхар ашәхымс сахкьаша.
Сцар стәхуп цьаханымкә,
Уара цшзала иузырша!

Сара саагылап аганахь,
Сызухәар – иахьатәкьагь сыбжьазп.
Уара, цьым хәыц, макьана
Адуinei узхара иумбац.

Агәәкәра иафыз рыцсқәа фыхын,
Хара хфы ианааи, хәгеиҕа...
Срыцхауп, амарцъа, акы умышын,
Сара уиакара сылазом шыҕа.

2010

* * *

Иубалон зны акгы анзамшәа улахь,
Ункахәыцуа, угәы цаны, уаатәон хазы.
Иуҕаххалон уцарцггы ухәыцра атәылахь
Ишуқәнауаз ахәылыхәа асы.

Уанылон уара уи амѡа ус шыапыла,
Зқәак урыуан, уацәшәалон цхәатәрык.
Уқыңаха, ункахауа асы улан,
Ухәыңра атәыла уналаңшуа ґазнык.

Узымназ аз уара уахь иахьанзагь,
Азынра бааңс – аамта – утанасыз.
Аха аңхара унаґоит уатәи амца,
Ишухац иухоуп уи атәыла цсыс, –

Ухәыңра атәыла!
2010

* * *

Сшаааиуаз ус, исымоу ныхуа, –
Азәы исиґозаргь гәыбған
Дґамлар хәа сшәеит сыкнызхуаз,
Зны сәыкнасхарц сґаххан.
2010

* * *

Ажәѡан цыкка сатцаңшуа сахьгылоу
Схы збоит сара зынза схәыңзаны.
Аетәақәа среиґахан – снарылазт,
Сґынасхеит сара арантәи сыґезаны.

Сахьцалакгы сшыґоу сыґазамшәоуп,
Сыґатәґамзаргь акәхап сара нтәа,
Аха усгы зны-зынла сызламшәо –
Иахагьежьюеит адгьыл ду снацәа!
2010

* * *

Иутәым ахыруаз, ихәатәым ахырхәоз,
Ражәа хы ама, иамам – иахьхәацәаз,
Сара акгы испырмагамхейт исхырхәоз,
Изыкамлейт уаҕа исзеицәаз.

Иркәахаз рзымкәахит – иаарзамуит,
Зхы иқәхаз рхы ишахейт цас.
Иласхазшәагь збейт сара аргама
Исзыштымхуаз – айдара сызтцаз.
2010

АБАЛЛАДА

Итагьежьюа ианаатаха атаба,
Ианеизынха рымала уахык,
Амза аакылцшны еитабан,
Еитаартәейт иацәыхьчаны хык.

Ихысуан ахара агәгәахәа,
Ихарамкәа, рааигәа акы цжәон.
Адгьыл цхыраарак иахәон,
Атаба иацәа ирыцәшәон.

Иаамтоуп, уаха иакышам,
Атцх иналазп лассы.
Ашәацәагь хықәгылан тышак,
Цсәзаарак роуп уажәазы.

Даагылейт ауцшәыл дигәйтцак,
Иблахатц аргьежьюа ишья.
Икаларан иказ даахыццакт,
Уаанфас, уаапшы, уаапхашья!

«Уааңшы!» – лхәеит, лцәа дааҭазызан,
Ҷазныкгы ахысыбжьқәа анааф.
Адунеи ду ачҳара хытуан,
Афҭаацәагь ытцалон аф.

«Уааңшы!» – лхәон атцх ианатцәах,
Амшқәа анцоз еишьтаххы.
Иааңшызтгы, – лҭачкәым хәыцқәа лратцәон, –
Итцәаа-тцәауа иааиуаз ахы!
2010

* * *

Иалызго сыздыруам – атцх салоуп,
Иснаҭо хәа иудыруеи исыршар?
Исырххо хәа иҭахугьы гәалоуп,
Хәаауп сара исылкьало саатәар.

Ирыхьуанда арахь сара исыхьуа,
Ирылкьонда, иарфыхонда уатцәы,
Стәахуп арахь шаанза сцәыхьцәыхьуа,
Иаасылакшар сараапкуа атцәы.

Аетцәақәа кыдышәшәаны иҭалоит,
Схы сазхәыцыр – иҭалоит саашәар.
Иалызго сыздыруам – атцх салоуп,
Иснаҭо хәа иудыруеи исыршар?
2010

* * *

Дрыцхауп уи, исыташьыцуа, ситцашьыцуам –
Игәы ифозар акәхап, дагьагоит,
Сара сыҭоуп, макьаназгьы сызуам,
Сызлагара ахуҳәа илагоит.

Ашыыцра – адунеи иакэлоу, ома зхытца,
Еиҥаацэыртцлоит иарѡаз, афы рмыст.
Саргы исыцраст, адгьыл наӳ ианызаартэ:
Саҥашыыцуа амахэ икэтэоуп ӳарматцыск.
2010

* * *

Избо сѣаасхеит аӳсцэа ӳхызла:
Сӳынхак сгэылак, хатцак, ӳхэыск...
Уфыхар, уқәиан урызхэыцла,
Иӳам ааиращэа урзыӳшыз.

Сӳынха исиҥахуеит ҫыӳныхэак:
«Ухабар ыӳазам, хәицэызт...»
Акы датцоуп сара сгэыла,
Сара сзы акэзаап, афы имыст!

Даасыхьзахуеит амѡан хатцак,
Дыгәрагоуп уи, цъеи уижьап!
«Уӳалама, арахь уабацо?!
Учәхәужәозаап, хәӳсы хьшәп...»

Дааи даасыдтәалоит дгәыбзыгза
Сыззыӳшым, исцэызхьоу ӳхэыск.
«Узыршәазеи, шьта егьухьзом,
Сара еиҥа сухалоит ӳсыс...»

Ассир, срылоуп аӳсцэа ӳхызла,
Игылоуп саӳхьа игәырғьатцэа...
Уфыхар, уқәиан урызхэыцла,
Уцаала: «Иабагеи абзацэа?»

Азә думыхәо, дымѡахымтца,
Дуазымтцаауа: «Ухәра гьоу?»

Икацәахьоу, уара, умцахә,
Уртгыи цсхьоу?!
2010

* * *

«Уаацшы», – рхәеит сахънеиз, иныцак
«Уаацшы», – рхәеит, сандәықәла, җазнык.
Сҗанынасха, сгәаау, сыццакы-ццак,
«Уаацшы», – ихәеит исҗахаз арныгк.

«Уаацшы», – ихәеит кәышк, ицштәымыз,
«Уаацшы», – ихәеит җазныкгыи газак.
Сцон сара исыманы исымаз,
Егьсымамшәа шырбоз зынзак.

Ицшыи – измаз ара ацшыа,
Ианақәшәа иртахымкәа иахьа ас.
Ицшыи, игылан, еилыхон,
Иааиуашәа амш ицахьаз.
2010

УАБАЦАРИ?

Унеир – урымбар, ухәхәар – ирмахар
Уабацари усқан, иургылома ҳар?
Итуркьома агәгәахәа абзарбзан?..
Уаҳа сыламкәа сықәиоуп саацсан.
2010

МАТАНЕИРАК

Ари дсабиуп макъана, данҗыхаз,
Адәы даннықәлаз уажәоуп.

Даахьча, Ҳазшаз, акала усызихәа,
Саргыы сгәәкуп, срыцхауп, сыршәоуп.

Ғәыҕрак сымоуп макъана изаур хәа
Изамур хәа сшәоит, сшәәцәоит.
Агәхьаа скым анахь ауаа ирхәо,
Уара иухәо сырха, исцәынтәоит

Насыңла итәыз сара саамта, –
Иахьнеиуа, аа, итәкәкәаны.
Сазыңшымызт ахаан сара хамтак,
Уи сахәо, саагылт сааигәаны.

Хамтоуп, Ҳазшаз, сара сзыхәа,
Дысзыхьча абри, деикәырха.
Сырхынхә арахь, аңсҕазаара аныхәахь,
Усыцхраа, сматанеиуеит уаха.

Иамуазар уаха, цәхәыракгыы сықәырха,
Аңслымз сҕаңсоз сахьцалак;
Иара изацутто сара иаасыгырхо,
Иҕалозар, ҕа ңытрак дсызнаг.
2010

АҢСУА ҚЫТАҚӘА

Рғәы нсырхар хәа сшәозаргыы аҕараа,
Сара Аҕара мацара сатәзам.
Сара зны араҕа сатқан еидарак,
Сара зны араҕа саргаман, смазан.

Жәабжьқәак ааҕқәан, дыррақәак соуқәан,
Аҕны сындәылтцит ҕенак, шыжьымтан.

Амѡа сықәлеит нас сара Члоуќа,
Пақәашыќа, Ыгьардаќа... Мықәаа сыртан.

Чаракаѣ сажәа сроуцәеит ақытан,
Аха дәрыпшыаа уи сыдмырбеит.
Сымѡахымтцит ѡнатак ахыгы схыдан,
Сарќәышуан, сарпшзон аңсуа идунеи.

Лхаа реыѡ ссир сақәтәазшәа збахуан,
Сымтарсны уи нықәлазшәа адәы.
Калдахәара сынхон даеа ѡаха,
Исзымдыркәа сынхар аеы атәы.

Блабырхәа, Бармышь, Бзыпца, Ешыра,
Кәтол, Аңандара... Иагараангы сцап
Сахьазымдыруа цқыа, сахьадыруа,
Ғыразрала иахьуцылало Хәаң.

Уа сара сатцәца шытыхны саагылап,
Рапсшәа ѡык еипш исылсп, ицқыаза.
Сахьнеилак аңсуа қытақәа спылап,
Сгәы дырфыхалап, сажәа дразап.

Рхьаа схьаауа, реидара сатцоуп,
Рчараѣ сыкоуп, стәоуп рыпсраѣы...
Аңсуа қытақәа аныќам сабацо, –
Аңсыуа қытада ианыќам Аңсны?!
2010

* * *

Аиаша хәа акы дацрыцуам,
Иарбан иашоу, иарбан иаша,

Уи иацрымтца зны ианызуа!
Иарбан иашоу, бзиа збаша!

Иалажътәызар наҥ уи амца?
Иумбазшәа наҥ умнахо,
Амалахәа акруҕананамтцо,
Иара иуфазгы ануҕнахуа!

Ииашамкәа уарлашәызар?
Аиаша ахъзны имцызар?
Амц ушәых ишәны иушәызар,
Иушәынгы рацәак мтцызар.

Уара узыхәан иҥоу иашоуп.
Иҥам, аха иҥалаша
Уи аиаша умшкәа арашоит.
Иарбан иашоу, иарбан иаша!

Иуцрытцаум, узацрытцаум,
Ипцтыхахеит усгы, егысгы.
Сара шыта сызиташыыцаум
Аиаша амцеипш изуркызгы,

Дышпақәурхеи уи дзацәымцо,
Изиҥәымцо, дамгар амуа!
Ишьаусха иапхәа имтцоуп,
Дызцәымцаша шыта дзацәцама!..

Аиаша хәа акы дацрытцаум,
Иарбан иашоу, иарбан иаша,
Уи иацрымтца зны ианызуа!
Изуа роуп хаҕьеиқәзырхаша!
2010

ДТӨУП УИ...

Дтөуп уи дзымгыло, ишьамхы кәадахан,
Ифныжә абартцаҕ, дыкәтәоушәа ахан.
Дтөуп уи Нарцәынтәи даазшәа дгъежыны,
Аҕсы гәырџа ихыганы, абза гәырџа дашыны.
2010

САРА СЫРХАШҢРАН ИКАЗАМ УАКА

Ҥаибадыкт, ихәеит, ианаажә, ҳара усқан,
Иҳашьтит, ихәеит, хыхь иказ җақа.
Убранза инеихьазар акәхарын ҳусқәа,
«Даҳҗәыршьеит, – лхәеит пхәыскгы, – җапқа!..»

Ицламхәа җыстәарц егьсыгымхеит хатқак,
Лнапы җырҗахьан саанызкылоз пхәыск.
Дыфны лҗаалхарц егьлыгмызт аҗаца,
Изамџа анныдшаа лхатца-аҗадхәыс.

Азә дҳалахыст, ианаамуза уаҳа,
Ианаҳҗахха наҕ-ааҕ ҳаибарҗырц.
Ицхраан аарла ддыргылеит икаҳаз...
Ирзызуша рзызун, исыжәлоз снарҗырҗт.

Дысгәалашәом уа раҗхьаза ихәхәаз,
Игъежы-хынхәуа иашьҗаз атәџан.
Дысгәалашәом иааиуаз ирхыхәхәаз,
Уи сишьыҗәҗарц джәылан дауан.

Сымч агарҗа сымамызт усгьы,
Ишьапы дықәсҕьан дышьҗастцеит, санис.
Ихәхәон лаба зкымызггы изкызггы
Исгәаладыршәарц рҗаархан саниз.

Исцәеипшхейт хәсагь хацәагы, сшымыз,
Хәыцгы дугы мчык иасыргон.
Иҕалеит, ихәеит, ара иззыпшымыз,
Наскыа игылан ипшуаз еилагон.

Уаф дысгәалашәом. Жәларык еибаргәакуа,
Ашьяа ицан, уазхәыц – уеилагап!
Сара сырхаштран иҕазам уаҕа,
Рҕацкәым ратцәан иркызаргь ҕалап.
Иахьанзагь!
2010

* * *

Сахьцо сзымдыруа, снапш-аапшуа,
Саакылсит, алакәаф еипш, ҕенак
Хы-мәак ахьеихагалаз. Сыпшын,
Руакы данылан сөызак дааскьоит.
Дкәацәза, ихы ацәы иахаргылан.
Дәыпсшәак ихәеит уи, дааччан.
Сахьцоз дазцаахит нас,
Сышгылаз ибан сыбжыажьо.
«Аа, абри амфала ушиашоу
Унеиуеит, абас, иааихцәаны!...»
Идыруан уи, хымҕада, идыруан
Ари амфа ҕаханымҕа сшагоз.
2010

* * *

Агәашәаф угылоуп мфакы уаныпшыло,
Иузеилкаауам дахьцаз дынзырхаз.
Илыпсахырц днеизшәа агәылара ашыла,
Уажәытәҕкы дааирашәа уҕоуп уи нас.

Ус даацэырцуеит аапынра дацны,
Аштаҕ азаза лышьтақәа ангоуп,
Удунеи даахапхоит дшәахәацны,
Днаскьаргы, дааигәоуп, зегьакоуп.

Дахьцалакгы даатцуршәом улацш,
Ларгы арахь даацшуеит – дузыцшуп.
Ацстазаара азы-мшын ухылан,
Уахьнеиуа угәыргьоит – дымшуп.

Дымшуп уи, днасыцуп дааубазаргь,
Амцәыжәақәа ултеит – уцрып.
Аамталашәа икалап уаргаззаргь,
Уархагашәа уааиуеит насыцк.

Адунеи лаша цхызк еипш ушалоу,
Уаахьацшаанза ацхынра аауеит.
Амцәышә уцго дгылоуп тагалан,
Уара ажь утаауеит, иутаауеит.

Дубоит уи уахьынацшуа, ашәшьыраҕ,
Аутраҕ, абартцаҕ, нас – зегьы рҕы.
Дахьыкоу уздыруам, дахьыкам уздырам,
Иубом уи акы дахьаҕым...

Узгылоузеи зны-зынла аф усшәа,
Убла ак амбо, улахь еикәтца,
Зыда цсыхәа думам дыпсызшәа
Ухахьы ианузаамго зынза?!
2010

* * *

Салтцны сцон акьязыба, –
Уи жәбаларгы уамашәа, –

Адәкәә срықәлон сыџуа-сыңо,
Хара инсыжьюан атызшәә.

Ус ауазар, наӳ сырдырцуан
Сгәы згахьюо, сызлахацәаз.
Иузымпшаауа сышьта сырзуан,
Санияозаргь иреицәаз.

Сцон, ихәеит, саахынхәуамызт
Ас еиңш иӳоу ауаа рахь.
Иуымыз агәхьаа мкыкәә, ихәамыз,
Инакәыстцон сәада акьахь.
2010

СЫҢАМШӘӘ ШӘСЫХӘАҢШ

Сыӳамшәә шәсыхәаңш. Сахьыӳоу шәңдырхагоуп –
Иӳоу, сызлаӳоу, сахьыӳоу жәбазом.
Шәзеигәырғаша сыман сәаасхан, шәархагоу,
Абзиагь шәхәазом шәара, ацәгьагь шәхәазом.

Сыӳамшәә, исыман сәаасхаргьы аңсамшәә,
Аиашеи амци рыбжьара иныбжьарз.
Шәанаатәә, сыблақәә хџоума сара, мшәан,
Сџытхахоит иӳатцәӳьюу схәарц.

Аха уи, иӳоу, захарц зтахыда,
Избарц зтахыда аргам абатәхаз?
«Араӳа ианаалом, – хәә ҟааитыхуеит хыдак, –
Иуртџоу араӳа уи изыхәан абазк!..».

Абазгьы сашьтам, ахыда, аӳәрышьгьы,
Сәаңхьа идхалаз ашәқәә аашәырты!..

Зегъакоуп арт саанрыжыгы инсыжыгы,
Аблақәа тырхырц ианасуеицш аты,

Атцх иалоу, исыкәшало, исхаџо,
Ашара аңылаха сымто ианцәыртц,
Амшгы цәгъахознаап, ажәџан асы аџуеит,
Исзыцшыз, сыззыцшыз зеггы ырз.

Аха усггы сахъақәак ызуам,
Сшәыгақәа сыман арахъ саахынхәуеит.
Сеыџнаскын – уаџ арахъ дымџахыцуам,
Саадәыцын – иааиуаз срымбеит.

«Сыкоуп, уара, шәыблақәа хџоума?
Сшыкоуггы абас ауп...» – сгәы саацаәажәт.
Азә дцаауеит: «Иҳамазкуа иоума?
Ихы итарцазар инаган аатцаажәк!..»

Ари адгыл тбаауп, шәара шәыда
Иагаџ ықәзаап насггы – иншәырха!
Имцеит, уара, адунеи зегъ нашәытан,
Шәыуацәа абакоу? Са соума шәаға?

Сыкоуп, уара, сыкамшәа жәбазаргъ,
Саауеит, уара, сымџала, сшаац.
Икам... Урт ашыыцра иагазар?
Аа, рыгәггы иқәиааит ашыац.

Азә даабжәлеит дақәтәан ичыхәа,
Уи зны аңхәхә имгар қалазом.
Сахыыкоу шәңырхагоуп. Сыкамшәа шәсыхәаңш,
Ускан сшықаз мхәакәа шәызцом.
2010

* * *

Асы анлеиуа, ақәа анхымкәо,
Аңша анасуа, ма җазны,
Санаатәало схы сҗахымкәа,
Сналган сыҗоушәа Аңсны,
Акы сазхәауеит, сгәы сҗаҗоуп,
Сахәаихьоугғы шыҗа исызхоуп.

Анаџс иҗоу сазыңшымкәа,
Сынтыҗыргғы смысҗакзәо,
Саазлагылаз сымш мшымкәа,
Схы сықәыжыны санҗо,
Есааира иагхоит сныҗәашәа,
Избоит сҗаргғы смаарашәа.

Адунеи лухазшәа сатҗоуп,
Ус, ихәан еиңш гагаузк,
Сымшқәа нықәсыңсоит имаҗан,
Иақәшәарашәагҗ збоит атуз.
Адунеи зегҗ ааласхоит,
Зегҗ аасоуеит, иаасызхоит.

Асы леиуеит ахәылыхәа,
Аңша асуеит аҗыргғы.
Амш бзиоуп сара сзыхәа,
Наҗ сынтыңуеит адәахы,
Есааира иагхоит сныҗәашәа,
Избоит сҗаргғы смаарашәа.
2010

* * *

Снаскәаго, смаҗра ак җалхәеит,
Сыкәа ак җалхәеит,

Уахынтәаауа бзиаами, уахыцалакгы
Укьалом шыта, лхәеит.
2010

* * *

Сеитантыцып, сыңсы тоушәа,
Аеыркәышра – уи хадаз.
Сара сыкоуп сыказамкәа,
Шәара шәыказ, шәыңсқәа таз!
2010

* * *

Уатә икәло уафы издырзом,
Уафы издырзом,
Аха усгы сананырхуа,
Санылонда сахьанырцо!
2010

* * *

Иеиликаауеит уи сызғеу иснато,
Иаңхәа иқәца инаган исырхаз!
– Акымзарак, – сара уаха абриада
Хәатә сымазам, иагысхәазом цас.

– Уадызцалеи, уара, ус анакәха,
Уныкәзымго, егъузымто аус?! –
Даадхалеит ара иахаз лакәха,
Арии акәмызт уи дагъыззыңшыз.

Садтәалан сеигәырғо, жәеинраалак,
Сартынчуамызт, саршақьон ажәабжък...
Схаҭагы исыздыруам садызцалаз,
Уи уара иудыруаха, ауаҭаңшь!
2010

* * *

Лаба зку зегь са иансышьтоу,
Ахтыста ихыцны даҭа хтыстак
Инахыцо, ихылан сышьта,
Ианааскьо, ихӕа, дызуста

Агӕашӕафы алақӕа сӕызцо?
Исыхь ибама, иӕоу идырма?
Изыршанхазеи сӕызцӕа рӕызцӕа?
Уртгьы сышьтоу – зык измырма?

Сеиҭаҕагылт сара снышьтас,
Сӕаасыргӕҕеит зегьы рцасгьы.
Лаба зку зегь са иансышьтоу,
Дызбом, дыӕам исыхьзасгьы.
2010

* * *

Баалоупҭа Мадинеи
Пшькьаҕ-иҭа Манча ахатцеи,
Ирымехакны адунеи,
Ақәпарахь, абар, еиҭацеит.

– Ишҭа, уара, ара кашырроуп
Рымхӕаз, ируазеи, нас, асха...
Аҭсны еимызтӕо – Аҭсны зтӕу роуп, –
Рхӕан, хыла адамра инасхит...
2010

АТӔЫ САХОУП

Схы саҭоуп: сгӕы аҭсы анашьашагь, –
Сузеилкаарым, – сгьежьюа атӕы сахоуп.

Избо саҕара иансызнархаша
Сеикәһашоит, – иңьоушыап, – схы саҕоуп.

Амш бзиан, атх ссируп, иашан, –
Иҕоу саргәәтеиуа, атәы сахоуп.
Сыззыпшу лассы арахь исзаашан,
Аха имаара ңыышьоит: схы саҕоуп.

Схы саҕоуп; наҕ снахоит изуа,
Иззархәагы сшәоит – атәы сахоуп.
Иҕыцымшәа збахуеит зны исырҕыцуа,
Санагәтасуагы ыҕоуп – схы саҕоуп.

Схы саҕоуп: сәызак мап иңәыскуеит,
Дсырзуеит сгәы нирхан – схы саҕоуп.
Изыхумтыша дааин, схаңшыа изхыстуеит,
Дсыртәоит, дсыргылоит – тәык сахоуп.

Схы саҕоуп: пхәыск дысыргәыбзыгуам,
Лыда ңсыхәа сымам – тәык сахоуп.
Исоуа сара истәызаргы исызныхуам,
Схазы исызныхуам – схы саҕоуп.

Схы саҕоуп – сзеиҕу раңхәа сгылам,
Снарылхәхәар ңхашьароушәа схы саҕоуп.
Схы шыҕәнышьо сааиуеит, уаха сылам,
Ауаа рахь саннеиуа тәык сахоуп.

Схы саҕоуп: аәны сгәы сызкаршәуам,
Атзамцқәа сычербжьаскит – схы саҕоуп.
Хыдарак санҕажәкуагы зы снаржәуам,
Саваҕежьеуеит арҕаш – тәык сахоуп.

Схы саҕоуп: срыццом сыхзыртәало,
Сгәы ианаднамкыло, – схы саҕоуп.
Сузанымго мѡакы сануп са стәала,
Сахаҕсуазаргь сахаҕсааит, атҕы сахоуп.
2010

* * *

Адәы дықәуп дшықәыц – дтәымкәа,
Зегь имашәа – ауаѡ ҕар.
Даазыҕамлеит уаха дтәымкәа,
Илахәмаруеит – иаартаххар.

Адәы дықәуп дшықәыц – дтәымкәа,
Имтаирсша иман хыс.
Хамтақ имоуп иара итәымкәа,
Иара дитәымкәа димоуп пхәыск.
2010

УАЖӘАДА СЫМПСЫЦЗАР...

Уажәада сымпсыцзар, иаасықәшәан сыпсуамызт,
Сгәы атҕа птәомызт, ижәдыруаз, уажәы.
Сшәа артәахъан зны зызхьапшрагь иапсамыз
Иаасҕагылан уи ааины, еиқәшәы.

Ашта иаатахаит ҕенак сыззыпшымыз,
Ибжызит, сырғәаҕуа инаскьеит сыззыпшыз.
Сымшқәа зегь реиха ихъантаз мшымыз
Сгәы еиқәжәартә аҕынза изыршыз.

Уи сацәынхеит сара, ҕеакгы сацәынхахит,
Агәыр атҕа скылҕеит уахык.

Исгәйдхалан, исмыхәашаз снахеит,
Исхагылазшәагь сныкәеит Ө-хык.

Сгәы тынчмызт: сахыккамгыы сыкан,
Акы саман сахънеик схәаены.
Инаскъазгаз дыхнымхәит аоныка,
Сыршызар калап уи даныршыыз аены.

Сыңсызар калап сара цсык сихагылан,
Сагазар калап сара бзак игәырџа.
Адәышкәағъаз сықәхеит, абнара сылан,
Сырнымскәагь инхеит иага мџа.

Аха убартгыы арантә сырныцшылон,
Сдыркарон сырнысны арахъ саауашәа.
Цхыраарак иахәан Өнык сыӨнашылон,
Схы зжьон, избон иамуа ауашәа.

Снаскьон сара амшмышәла сшацыз,
Исзалгара цъысшьон насыцк.
Исзырхынхәрашәа шызбоз ибжъазыз,
Исмоут абри адгъылаґ тыцк.

Сыңсы тызхуаз ак цәырган аргама,
Сызшыыз ґак сгәатцаґ икан – иззон.
Ахцатәи скыдкьо, сеиґакыдкьо саман...
Уажәада сымцсыцзар – шәышықәса сцон.
2010

* * *

Ихадгылоу закәызеи, уара, иааины?
Ажәлар ацахар, аихабыра аиааины?!
2010

УАЖӘОУП, ИАХЬОУП...

Зегь ыҕан, зегь ҕалоит нас-насыгьы
Иҕоу шыҕоу шызбо уамашәоуп.
Сеаларҕсны исыхуп хара ицазгыы,
Арахь сусқәа аныҕаҕәҕьоу уажәоуп.

Уажәоуп, иахьоуп сара схы ансыхнахуа
Ари амш иалартәо ихәашьза.
Ихынааны исгәйдхалт акы снахан,
Ұак насыҕдас сыҕнарҕьейт шыыжьза.

Аҕх исыман салоуп амш иснаҕо,
Сыҕәа арҕьалоит уи, иззоит, исшәоит.
Амши аҕхи асеиҕш срыҕәзыршәада?
Митә ҕалашоу, еснагь акы саҕәшәоит.

Нахьхьи ҕьара, адгыыл ду аҕыхәан,
Амца акыр, ара икашәоит акәиц.
Иаҕатәуп хәа ҕсыхәа змамгыы ҕсыхәа,
Сара ашҕа саақәгылейт уажә ҕыц.

Ари ашҕа, ари адунеи, ари атәыла,
Зыда сывам, сыҕсы злаҕоу иахьа,
Ирыхьуа сзахәаҕшырма хара сгылан?..
Сгәы ахәра ануп, Зегь зымчу, ирҕьа!

Сшаргәәҕеиуа снафсыр акәхоит Настәи,
Уи ҕамлар ауейтхәагыы сыршәоуп...
Сасцәақәак сырзыҕшуп афәа ҕастәан,
Сара зегьы санырзыҕшу уажәоуп.

Уажәоуп, иахьоуп...
2010

* * *

Аамта, иудыруанда, хаи, шака сымпаз,
Сылапш раатцакха смоу шака цаз.
Исырба сара избаран иказ, исзымбаз,
Испырга сызхымзар еигъны сзыхъаз.

Игәыткъагоуп уатәызны сахънеиуа,
Уахъ инагоу амѡақәа аркыз.
Сырхынхә, иауазар, ицаз адунеиахъ –
Хәыцран урт, ҫаран урт зтәыз.

Сырхынхә, сымчқәагъ ахъныхтәу инысхып,
Исыдхалаз, истәым тазгәап аатцәак.
Иутахызар, иусто сышықәсқәа ирхысхып, –
Исызнымхеит шыта уртгы рацәак.
2010

АУАҪАҪШЬ

Ссиршәа дыкоуп ауаҭаҭшь,
Уидымгыло ибар уи Лацшь.
Аиаша ахъзитцалоит уи амц,
Ианиҭьарын ухгы атзамц, –
Уидымгыло ибар уи Лацшь.
Ссиршәа дыкоуп ауаҭаҭшь!

Ифны искыпхъын ааигәа ажәабжык,
Дтәаны дацхъеит ауаҭаҭшь.
Дхәацәон уи нас, дхәацәа,
Исхухит хәа уаҭа сцәа.
Ажәабжь сҫаҭхъа иаапжәаны,
Дцарц даҫын сагъыршәаны.

Сроман даластан ахабжь,
Игәы ннархеит ауаџаџшь.
Зегъы ирдыруан: Хабжь диџан.
Амџаду аҕны сибан,
Ирҕымҕымит илаба
Ауаџаџшь, ахабжь иџа.

Ашьыжь, саџџәырџын ашәәџшь,
Сгәашә даадгылт ауаџаџшь.
Иааихысхаанза уаҕа сҕы,
Иара итәызшәа ибахит сҕы.
Үемызт иара иҕы, ҕадан,
Җаибаргәааит шыжьымџан.

Сыџхыз далан ауаџаџшь,
Даасгәаларшәо иаб, ахабжь.
Сусқәа дрыџын сахьџалак,
Исыџрымџуа збахуан лак.
Иара иакәын уи ала, –
Дыџџар алшон мазала.

Слымҕа иҗасит жәаха ажәабжьк:
Дыџсит, рхәеит, ауаџаџшь,
Хыдарыла, џәџанк дахахан.
Дышџаџсуаз, схәахит, уаҕа!
Аха иџәыуара сахьнеиз,
Узлажьузеи хәа даасеист.

Дивагылан иаб ахабжь,
Ашџа даакәлеит ауаџаџшь.
Укәаша ихәан, сааилышшеит,
Иара дықәлан дкәашеит.

Дивагъежьюан иаб, ахабжь...
Дыңсуам, дызуам ауаџаңшы!
2010

* * *

Атх иалоу, имџа ркьяџуа,
Даанагоит арахь ашәак.
Игәы итџоуоуп уи, иагъицуп
Иахьантәарак, дахьцалак.

Амш мџасит имбазакәа
Атх иаразнак датәнатәит.
Уи дтанаршәын ларггы акәа,
Адунеи насыңла итәит.

Акы ицрыхон, дааннакылон,
Игәы хьаауан данылңырц.
Дзеитамцрашәа уа даагылон,
Итәхын арахь дыңырц.

Сеидру, уи саниқәлаз акәхап,
Саналаңшуаз уақа ахтыс:
Адунеи аацәырцт илакәха,
Сымџа каххаа сшаныз.

Исымамызт сымч агартә,
Сара убасггы сџан.
Сзышьтагыларымызт сиартаџ,
Исхагылазггы мзаџан.

Изацәын, акырггы иагын,
Иңсеивгаган – избалар.

Истахын уи, даеак акөым,
Снахьынхалан саагбалар.

2010

* * *

Амша ҳақәуп тақәажәык даҳтәыуан,
Быргк анышә даҭан ҳаагьежыт.
Иңсы ихымтыц нахьхьи сара сыуак.
Инаигәйдтан сдырк ааигәа дыршыт.

Изит, иҕам арахь иқәнагалаз,
Раҕьал ааины, имааицкәа рыҕеҳәара.
Инхаз ҳцарц ҳаҕыми ҳацәыбналан
Ҳаңхәа ишьтоу – цәцашәа змам аңсра.

Ҳнапырцызшәа ҳгәы иаҳнаҭоит зныхгьы,
Ҳахәмаруа, алаф алхны, ҳаччаны.
Нас, уңшыр, зегь ҳазҕыц ҳаҕыхуп:
Ҳшеибафац ҳаибафоит җан-җаны.

2010

* * *

Изымдыруоу ихы зқәитцо шбашоу,
Иеалаирпст, уафы ҕадың дышҕашоу!
Дыфуа дшашьтаз, уаҳа илам, дкарахеит,
Данацрымтца, ихарамыз ихарахеит.

Иңсы аавигар – ихы димырдыршеи,
Днартаҳауа даеа зқәак дырмыршеи.
Иҕаитцац ауп, деиҕалагоит, – дгәасталоит, –
Иңсы аавигар – иңсы җызхуа днашьталоит.

2010

АМАЦУРА

Ухэыцыр, рацэакгы ы́кам уи уара иуна́то,
Иуна́то ааста иумнахуа еи́хазар? Уаахэыци.
Иаххэап, унагангы у́карцеит убернаторс,
Иурта́з аты́қан уа́кагь иума́з уце́дырзит.

Раионк зырта́з дахагылоушэа ихэа́пшуеит хаблак,
Иузы́пшуп уа́ка аусқэа хэынтқа́ррак иазхаша.
Ихы ы́кэигеит уантэи, исызшэа адабла,
Уа́пхэа инеиз, згэы нгылалоз ес хэаша.

Амчы́бжь даркарон убас, ашэахы́нза
И́псы мнеирашэа дрылцхы́ан егараан.
Изхара азы́нхагь дзы́еҳэамтэеит амца,
Ита́ацеа рзы́хэа иааимгеит мёы еидарак.

Ихы́тцуазшэа ды́кан дахы́неилакгы а́шарқэа,
Амшце́гьақэа рышы́тахь ацха́қэа хыхын.
Псаи́ткрак иоурашэа ахы́баз, дахы́шаргаз,
Шэ́кы дырта́хыхын, зқы́ы дырта́хыхын.

Данхэы́нтқарха, акыршы́қэса рышы́тахь,
Адэы даа́қэхеит аны́қэиаха имоузо.
Имала агэ́ашэ а́кынза днары́штыуам,
Ииды́руа ихаршты́а, иузы́мдыруа абоуцо,

Ашэ́кэы́пхэаха ану́мам, а́псы́це́кьаха ану́мам,
Ухы ианал́кьо зны́-зы́нла иуархэо.
А́пшеи́пш ухы уа́қэитны ари адгы́л уанума,
Ам́а узта́з аау́кэшан уанфе́архэо!

Акгы́ уафе́ымшэа рбалоит иу́црыхо,
Иу́ман а́кьаф ду, и́калап уеу́рчызар.

Урыхәом, усғы рхәалоит, уара урыхәом...
Ға матурак уашытоуп, иага ихәычызарғы.
2010

* * *

Идмырхәеит уи ажәа иртан,
Рыбла ихыслеит иара цәха.
Ишнеиуаз иакәшәеит азәы иңсырта...
Шыта уабацари – узатәха!

Аха азал ифныџт агәгәахәа,
Анапеинкьябжықәа меиқәтәо.
Идырхәомызт – ажәа дахәон,
Даарҕахеит уи дрызмыртәо.

Ианырмуза, цқяа итахымшәа
Аҕааирхеит... Ибзахәит
Дызмырцәажәоз, раҕәра рымжәан,
Азал ғазныкғыы иааирхәит.
2010

* * *

Уафы издыруам уаазгаз уахьагаша,
Уахькыднакьо аамта ахыңша.
Имацхеит ара зыгәра угаша,
Ғеи ықам уахь, сахьыңшуа.

Уа анапеинкьябжықәа краамта еихсығыуам,
Урт аафлар стахым – исахар.
Аамта аамтацәғьаз, егьсыхьуам,
Иумтакәашо стадырхар, ахәынтқар.
2010

* * *

Цәгъа сымхәеит, цәгъа симуит, машәыршәагъ
Самгеит наӕ, иахьцатәым, сахьатәым.
Шьоук рыламыс мпылк еицш иандыршәуаз
Сахьынҳалан искомызт атәым.

Сымгъычит иандәықәыз зегъ мтцасуа,
Тәа збаз зегъ ианырыхәхәоз тәа.
Сырхыччон иаагылар еизцасуа,
Израаигәоз аргаматцыхәтәа.

Ианыргоз ианыстцызгъы аныхны
Ианшәоз саатәар хәа сытәны,
Скалар стахымхеит стәитәыхны,
Скамлеит сара җенакгъы сытәны.

Сшәон сырбар хәа суафымкәа,
Суафын, суафуп – агәра ргеит.
Инсыжът ак умкәа, ак фымкәа,
Сызхьымзәз цшак исцәагеит.
2010

ИРЫМАЗКУА

Ажәа рымеикуеит – уаф дирцәажәом,
Итихырц егыгым шьоук рыц.
Измеимкыша ирымеикуеит ажәа,
Измеикыша ирзааицо шәазхәыц.

Афны рымеикуеит, данықәтц изыргылаз,
Иақәиршәоит дрыжәлан амыштә.
Ифнам рымеикуеит, ифноу даграгылан,
Ифам ахьыфам инафтоит ахыхь.

Пхэыск дрымеикуеит, ахабла дагәушәа,
Дахушәа, даагылт иеытхәа.
Ибоу нас агәықәха зынза дхыркәыкәушәа,
Днарылтцуеит наӀ акгы мхәа.

Дахънеиуа, дхагоу, амѿа данзалом,
Ианылаз ирымакуа дцоит.
Имхатә налато ицъамгы ахылам,
Дхысхысуа саргы даасыхъзоит.

Исымеикуеит изымдыруа, идырран
ДыӀам уи инитдыргы шәкы.
ДыӀам уи зиасгы дырран
Ак умамк – имхәо цъара ацкы.

Исымеикуеит иѿеиз, илеикәаз,
Салеигаларц дафыхуп тызшәак.
Дизгәааны даацәыртт ауаѿеикәа,
Иқәкны даагылоит ишәақь.

Ана азәы диѿацалоит дыцан,
Дигәыдыззалоит арака ѿазәых.
Даѿеак акәым, ирымеикуеит кәыбак!
Даагылт уи шыоук рацхъа иаафых!
2010

* * *

Схәыцуа саатәеит. Иахъа сабшоуп.
Исаѿсхьоу хтысқәак снарылалт.
Ицаз ашәышықәса сабжоуп,
Сымцхәушәоуп иааиз шысцылаз.

Итцаахуеит: «УтцӀкыан уабацо, –
Иутцыс уабаго угәы ашыра?

Шьоук ааиуеит арахь рёырхатан,
Утәаз уара убрақа, ашәшыраф..»

Сыкоуп, сегыкам арақа,
Санылан сдәықәлоит мөахәастак.
Иарбан усгы сзыргәақа,
Скыдқьо идәықәлаз, иангәаста?

Акым урт, ѿбам, ирацәами,
Исыцрыхо, мцоушәа исыцрасуа.
Гәаѿак илтәхәашоит саман
Срыцхарак... Абас ауп, абас ауп...

Аеҳәа сыеҳәыхоит, санаахынхә,
Мцакы сатцхоит, исцәыцәан.
Аихатә гәашьа санааха,
Издырит: сшааиуазгы сыцәан.

Аамта саркареит, иахарои,
Инеилааит, сыхәрагы арғароуп.
Нас сара арантәи снейхароуп,
Снарылсны ицаз харабғара.

Иааиуа ашәышақәса саңшаап,
Ицаз мариала сацәызыр.
Схәыцуа саатәеит. Иахьа сабшоуп.
Иудыруеи нас зегь сырғыцыр...
2010

САРА, АНЦӘА ИДА НЦӘА ДЫЗМАМ...

Ажәѿан еиңш хан дук уатәцшыхуеит,
Уа дыкоуп, уа дықәтәоуп хәа Сынцәа.

Ибжы иргар, исымам хэа ара аңшыха,
Уфынаухоит, рыцха, угэыргьатца.

Уџноуп амардуан ду ушафало,
Уңсы угэы икылахо, уеиха.
Иимхэашагь ихэалоит уфала,
Иуиркыргы аеит ушнеиуа аиха.

Ишьтоуцар хэа сшэалоит атцла рааны,
Ихужархэагь бзиах ихэдацал.
Даакэтэалоит уи зэырфы дрызгэааны,
Ихабжьеитцалоит хаиниршэошэа асал.

Уара ула ииуз, иихэаз мацым,
Ифаанааих уахаргьежьюа инаца.
Адунеи арака ишэтыкакацым,
Дынцаамкэа, дыцнышзаргы унца?

Даеазэын, исгэалашэоит, дабакоу,
Уажэ ааигэанза иумаз уара нцаас.
Уеикэагьежьюан, иаххэара уаргэакуан,
Иануба уигы иеҳэара шынцааз.

Ари иахь уфеаухеит, иара аригы
Хара дцап хэа уаукаху, енак
Унарыцлап унеи гэыкэагь мригы,
Днашэмыштырц уаха уи шыафак.

Икалап иумоур зынза аңшыха,
Ицукааргы зегь рацхьа ихэдаца
Уанза ахан жэџанк еигш уатцаңшыхуеит,
Уа дыкоуп, уа дыкэтэоуп хэа сынца.

Уеилагап зеггы урызхэыцыр җеишэа,
Улахар узылтцрым ара агэам.
Исымам ахаанггы уааигэа неишья,
Сара, Анцэа ида нцэа дызмам.
2010

ГЭАГЛА АДЭЫ ИҚӘУ ИГӘЫ ИҢАМЗО АЖӘА

Шәыччо шәнеиуеит акәу ақырқырхәа?
Шәыччала, иахья-уатцәы сшәыхьзап.
Ихьырхәо зегь раҗхья шәара шәхьырхәо,
Шәааикәаргыежны, снәшәафсны сцап.

Сцап, аха сцарым сыбналан,
Саашәҗамацәысп, саадыдып шәханы.
Сналалап атҗх шәыцәа ркьало,
Снеилап шәымфәа цысцәарц сеиханы.

Исыреикәатцәап шәыччаңшь, шәаасырфашьяп,
Ианнақәышәкуа шәеицны хара шәцарц,
Сыцкы зхәо ихы анкьяп агәашья,
Дыцәар сымуп, итцастап афәрз.

Ифәа еишьтоу ахаан шәеибасырбашам,
Акәаҗыхәа шәеибасырфап шәләқәа реиңш.
Ишәсырбап адунеи зегь башан,
Пҗхьякәа ишәымамкәанггы ңеиңш.

Шәхы злыжәгаз снеин шәеиталазгалап,
Шәеилацалан шәхәақәоушәа шәсырҗыҗып,.Ғазәы
ихарҗо инаган азәы игәала,
Раҗхья игыла инеиуа дысхәаҗып.

Итасырбап сышнеиуа шәара шәзыхькәа,
Шәақәсыршәап сышнеиуа сара амыхьтә.
Адгьыл сықәзар краамтә акгы смыхькәа, –
Сыңсы тазар, – сшәылгап, шәыңсқәа тысхп!
2010

* * *

Ахахә еипш зыжк иалашәан, изаакәкәала
Инеиуа азәы сышиееипшу анцәиныс,
Амш иараапсаз, атх зыцәа аркьалаз,
Икарахаз ашара ишазыпшыз.

Адуinei ду сагәытцаршәын, сласымыз,
Сама зны ишцацоз, уара, цшак!
Уи иастаргы сылшон сара исымаз,
Адәеиужькәа срықәын сасуа ашақә.

Сызжъаз акы сандәықәнагала исытцас,
Снызкылоз еак ыкамшәа снаскьон.
Снаскьацәар, уажәоуп ианызбо, сызуан,
Адгьыл цысрын, ажәџангы лагон.

Аха сагон хыдарак, җаразу,
Егьахьыкамьз зегь ыкоушәа сырбо.
Ацстазаара атцааршә сықәчаразуа,
Амшын арахь аҗаанахо ицәкәырцо,

Снеиуан неишья ахьыказам ахь иархан,
Зны-зынлагь уи схьидара саршәо.
Смалуаџа саагылон, зны схьынтқарха,
Ажәџан сыңхьо, адгьыл сгәы цнажәо.

Суаџымыз, схь сырғәакит даара,
Сзымгылеит, сзымтәеит иантәатәыз.

Ишьтататәыз сатан сара еидарак,
Исымазгы җыышыет зегь гатәйс.

Схы сгәы ишҗалоу, сгәы ишҗалоу!
Сымға абаха соуаанза саныст
Амш иарааңсаз, атҗ зыцға арҗылаз,
Икарахаз ашара ишазыңшыз.
2010

АГӘЫҚӘХА

Быҗоуп, саргы сыҗоуп, иҗамхаша,
Адунеи хаара-бзаара бзалам
Ибзымдыруа бааиуеит бхы ахьбырхаша,
Былахь сара агәықәха саныззала.
2010

* * *

Җахәмарра антҗәамҗахь инеиуеит, сашья,
Сара адәы снықәыуааит ампыл мҗарсны.
Аха, абар, схы иасуа иалагеит сшыа,
Адъгыл цәсыртәоит, сышнеиуа, сшыамхы арсны.

Җаатгылар руам, хҗаргы еибархәхәоит,
Җаҗашәаран җаҗам ихәхәаңшуа рылаңш.
Ишәоит шыоук анаҗа аңхьахә згар хәа,
Урт рҗачкәымкәа ратҗаны игылоуп.

Ихы дзахыҗара җыишыоит харамхәыцк,
Өраҗа дызнеиуам, дышыҗасуеит атазхәа.
Дзырхәхәо закәызеи анаҗа хы иамхәыц,
Илымҗа иааҗамлазеит уи сара иасхәо.

Ихәә, акрыкоума арака бла иамбо,
Апстазаара иацу, иазымхынхәуа, иагу?
Амца ҳақәуп иаргы саргы амбахь.
Амбахь акәу, ҳахымаарахь акәу?..

Ҳахәмарра антәамтахь инеиуеит, сашьа.
2010

* * *

Сахәшья рыцха са сызфәу абалтаху,
Еилкаашьяггы лзатом уи, сзыдхалаз.
Ари амшггы иацтәи амш иалтаху,
Икамшәа дахәаңшуеит, сеиханы сахьхалаз
Уаха умцан ҳәа дсытцаңшуеит, дсыцәшәазаап.
Сара уаха саамкәышхазеит, аф асааит!

Сықәлацәак адәкәа ирықәуп қыаф уа,
Еихлафуа инеины итәоуп ашәшьыраф.
Сара сымш анхыцуа еибаха-еибафо,
Саанаңш-ааңшлоит, исзымдыруа исзыруа.
Издырырггы икастозеи, ахәаҗыхла,
Узрыжәымлар – баша уаамта ныхла!

Сахәшья рыцха ишпалтаху сырналлар,
Ахаан арахь сымпын иқәсмыжылашагь.
Илзеилкаауам сыезакәсырзуа жәеинраалак,
Сақәтәарц еиғны анылбо дара рлаша.
Схы рыцастар – ихырсарым, уи акәхап
Илтахуггы. Ускан сгәымхан саакәхап.

Сара ари адгьылаф сыказоума усггы,
Сшыказаалакгы аухуама, сцаашан.
Рақхья ишьтаца стәам исымаркызггы,
Сееидыңсалан сара арантә сызцашам.

Изуам сара исыыташлар лакгы...
Сахәшья илтахын сеикәхар сшеикәхалакгы.
2010

* * *

Хазы сыкоуп, азәы ицәаџа сцәаџам,
Адәы саакәхеит, аа, сеихәлахашә...
Ибхәо акәым сара слымха итаџуа,
Ибуз акәым сазыргазгы агәыпжәа.

Ибуз, ибхәаз, бахьану, бахыкоу,
Ирылазамшәа урт зегь сара сус,
Сцоит аџнынтәи, саауеит сара аџныка,
Схы схаштны, зынгы сгәы сацыс.

Схаҗагы исыздыруам сзацәгәәтеиуа,
Ари амш сзако, сзыхнарко.
Изурызей, зегь ззеипшу среиуам,
Схызатәхоуп аамтагь сшытнарко.

Уи здыруада – сахьейкәымшәаз, сахьакәшәаз,
Еибасыркыз, амца зыцрыддыз.
Изызбозей избахьоугы лакәшәа,
Алакә схаҗа сакәхоит анцәиныс,

Ажәџан сара исыртәшәа саналоу,
Адгыл ду сгәыцакны санцо...
Уаџы игәалам, – иара убригы сгәалоуп, –
Уаџы ихьаам хьаауп сызгазо...

Хазы сыкоуп, азәы ицәаџа сцәаџам,
Адәы саакәхахт, аа, сеихәлахашә...

Ибхәо акәым сара слымха итафуа,
Ибуз акәым сазыргазгы агәыпжәа.
2010

* * *

Ишқассирыз сымшқәак! Срылаччо сааиуан.
Сытхқәак сдырпыруа срылан.
Сыриааиуан, зегы-зегь сыриааиуан,
Ақстыхгақәа амған испылар.

Издыруан, саңхьақа ишьтамыз
Сымшқәеи сытхқәеи реихарак.
Цыаракыр исхәама исыхәтамыз,
Цыаракыр изума акы схаран?

Ақша асуан саннықәла, асы афуан, –
Иснарбон алақтацәгыагы ажәған.
Ажәабжь гәытқыагақәак аафуан,
Аамта схафы лаша ашәуан.

Уи ианнатаз зегь аныцуам,
Саршәеит асаркьаф, кыцырак.
Исзымдыруа сгылоуп сахьызуа,
Сызқәызуагы макьана исыздыруам.

Ақстазаара акәхап, уи сныруеит,
Сзааиз арахь иара азакәын.
Инсыжыуа хьааган суазыруеит,
Инсыжыуа цхызын, илакәын.

Игылоуп сызхьымзас сыхьтәыуо,
Срышьтыр ртахым, исхьынҳалан.
Илахь еикәйтцацәеит сыуак,
Уаала хәа ифанынеиха кьалак.

Дѣялам уи, сгәәхәит, даагәастән,
Сымѡа ианхалаз дыңсцәәхауп.
Ииуагы иихәогы хы асѡм,
Дызбаргы сҭахым шыҭа уаҕа.

Исымам сахымаара ацаха,
Сынханда, ҕа пытрак сынханда;
Иҕастанда пытѡыкгы ргәы иахәо,
Уаѡытәыѡса игәы нысмырханда.
2010

* * *

Схызхыз схысхәит, сыҭамхәит ашәшыра,
Инаскәит саргәырҕацәар хәа ишәазшәа.
Иныҭабәит, иамоуит уаҕа нҭыра,
Ишырхәо акәзам ихынхәыр ишәасхәо.

Аха уи иабамоу шыҭа хынхәышәа,
Ицахәит исхысны, сгәы ааҭырзызан.
Сангылахуп амѡа – исхам, исышәам,
Аҭацкәым саргоушәа иҭшәаауп слакыҭа.

Хы зхыз схызхыз рыкәа иҭартәахышан,
Иаашәарын атәымуаа зны ирбар хәа.
Ирыцәтахар уи са сеиҭш атыша,
Ауаа ирылазаарын шыҭа еибархәхәо...
2010

* * *

Иац акәмыз уаргы саргы ханѡыҭшәаз,
Ханѡаҭаҭшыз ажәѡан хшанханы.
Сшьапкәа шҭацо, иараби, исыҭшәаан,
Сахәаатәаз абас схәанҭаханы!

Саналагәырғо иац акәмыз адунеи лас,
Сагәйтцак, маң-маң санатәнәтәуаз.
Ишңеилҳаргеи иаармариан иаҳзеилаз,
Сшыкамыз арака хаҳә ауас!

Санызрылымцуаз иац акәмыз сызлагылаз,
Рыцәқәырңа саргыи санагалоз.
Ишңаңеи, уара, иараби, инкылаз
Еиқәырхашә змам, сеиқәзырхалоз!

Анышәаза иагахәеит сзырғыхаз,
Иңшатлакәха зны араҳь иаауаз.
Сгәи җызңааз, сақәзыртәаз аеыхәа,
Амш иаанагаз, аңх-лашә исңәагаз.

Ишаргылаң аамңа асаба аргылоит,
Уи сықәхауа, сышңеиуа сыхнаңап.
Аңсңәаҳа изымгаз шьоукы сңылоит,
Ирхәо, ируа, излақоу... Уеилагап!

Дәаңәәаңәуа дңеиуеит азә драңызан,
Ишьңа ихылаз нақ азы иагашт.
Уи ииңаху... ихазы иңахызаап,
Ихазы иргылеит ааигәа абааш.

Иқоу сшашьңоу иқам саларыжьуеит,
Шьоук исымхәаз сҳәаңәкьазшәа идырххоит.
Ана исаҳаит... Ара сыҗесырдагәагәышьоит...
Исхәаз раҳап изаҳаша – иазсырххоит.

Адгьыл иқәңәаз цоит ихыләаңсылған,
Қәоу сзамәа иқәсуа, лағырзу?

Антѳамтаһышѳа инеиуеит сара сымѳа,
Сызлагылаз табыргытаѳью, зеггы мцу?
2010

ХАИПЫРТНЫ

Ус атаххазар, ихамчуи, хаипыртчып.
Хазлааз ала цашы ыѳазам усгы,
Сахузымпшааша сышытаѳа сырзып,
Унха уара уа, уахтанасызгы,
Хѳатѳгы хамам, хаипыртчып, хаипырт,
Ихѳаталаанза хшеидгылоу сырзк.

Ускангы аамта ыѳан абасшѳа,
Ишьтан адѳѳа ирыѳзыту асы.
Уаасыдхалеит сшааиуаз умбазшѳа,
Угѳгы аанхашѳа аказы.
Быѳаѳароума уахѳаадѳылт шѳѳѳныжѳ,
Иагѳааѳасшѳахт, иуѳын уа еигѳышѳѳ.

Сакапануашѳа сатѳан са сшѳыра,
Уааччеит уи мгѳалума иѳоу хѳа.
Уѳѳыпѳын, иухѳыз сыздыруам,
Саауѳхраарын, иѳалаз соуѳѳар.
Аха уаагылт, иабоутѳаху, мап хѳа,
Иуѳѳауазар – нас иуѳѳау хѳа.

Ханеипыртѳуаз ѳ-ажѳѳк роуп иухѳаз,
Иаахѳѳаны: «Унеила Кѳыдрыѳа...»
Егьсыздыруамызт уа сызѳаху хѳа,
Нас сѳѳахѳапѳѳагы сыѳам.
Сшынарызхѳыѳуаз усѳан ѳа усѳѳѳк,
Кѳыдры иагеит иалаѳаз усѳан.

Аха усгыы снықәлалон ашьтахь,
Уахь Кәыдрыҕа, сөызцәақәак срыцны.
Станагалеит сшымгәыгуаз шәашта,
Избеит сара уа зегь рҕыцны –
Ламыски уафраки, уафраки ламыски...
Цсахракгы уа амахцә ианыскит.

Уи – нас-насшәоуп. Уанза уафрамыз,
Ламысын хыыңагы хазлааз,
Хайцәхаслар ауазма, саҕамыз,
Цсран хазлақазгы анааза.
Анафс сара сажәақәа сроузом,
Еилукаазар, уахагы соузом...

Ирацәан амфәхәастақәа, саццар –
Акы сшагаша, сшатцәахша здыруеит.
Аха краамта сгылахын сқәацәза.
Кәыдры наҕгы арахьгы сызмыруа.
Мфакы хайцанымлар амуазшәа анызба,
Садыргон шыоук арақа анызба.

Уҕаирхоит хәа сархәеит – унықәлар,
Иацугар – иуаназыжыуа дабаҕоу!
Дыззыразу дыҕамшәа иқәлак,
Салаимыргылазарызшәагы Ақәа,
Ирхәоз лакәын, макьаназ имцын,
Хара айшыцәа хреицшын, хайцын.

Ацәа салазар акәхарын рыцха,
Сәашьазар акәхарын ма,
Ифәқәарц данаалагаз сыцха
Сықәтәан азнырцә атама.
Атрышә дасны, ацшәмацәа ргылан,
Днеиуан уи азиас ду дхылан.

Зтама сықатәаз җраҗа снармышьтит,
Схәычымыз, саатәеит сшәазаны.
Уажәадаггы ххылалон ушьта,
Уағашәеит хәа иаасыкәшеит, тданы,
Хайқәлацәамызт, сырпхашьа испьртцт,
Нас сарггы арантәи сычсырзт.

Абракәхап рапхьа санрьртәз, саныржьаз,
Шьапғаршә ансыртәз зык сазьргаз.
Рапхьа уи дгылан, сақәымшәо идьршьа,
Длакәшьо, деҗаналакәшьо нас-нас
Зегь еилкаан ара, икәзггы хәан...
Дыспьрызгон – сыпшымкәа дхьнхәуан.

Дькахны, дьказамшәа дааныжьуа,
Схы схәыцраха сықәлан сахьцо,
Ирьпсышьахо цьысшьоит ипсышьа,
Згәықәхара уатцәызны изьхьзо.
Саауеит сара уа цьара схы ьрзны,
Хшеипьртцра уарггы саргь хайпьртцны.
2010

АУАХӘАМАХЬ

Акьбазьба уалазыжьыз нцәа дрымам,
Дарггы уарггы уаха шәмеихәама,
Инарьтажьны нак ртәы-рымаа,
Рапхьа уғынаухоит уахь, ауахәамахь.

Аатцрақәа ирывоу рываз атцәыршо,
Уахьхьырхәо иахаггы уаргәғәама,
Умчқәа җбазтәуа шыкоу рьздыршам,
Уаннеиуа уара уахь, ауахәамахь.

Иудырбарц акэын ажэѡан хэашьзашэа,
Зынгы адгыл цэхэыраха инхама,
Уқэзырхэашарц иаиуа уазцасшэа,
Ухы хоуп уара уахь, ауахэамахь.

Ауахэамахь! Уцсы ааивцахазаргь,
Иааласхап адунеи аргама,
Узхьынхалашэа уаиуа цахазаргь,
Уааиднакылап уака ауахэама.

Анцэа ажэѡан далазам усгьы,
Уи дахьыкоу, аа, угэафеми,
Иузыцшызгьы убоит, уззыцшызгьы,
Уахьыѡнагылоу унеин ауахэама.

2010

* * *

Ацсы хьшэашэакэа урылахар, уаргьы уцсызшэа
Угэы иунаҭалоит. Харцырга хара урт!
Дачеак зуа сыкам шыҭа, дачеак цысшэо,
Аха унаскьарц наҕ бжыы-мшынк урырп.

Урылыууап агэыптэагақэа, иаанужьып,
Ныжышыа змоугьы измамгьы неидкылан.
Ғбам амшын узлахыло, иагынышьым,
Адунеи ду уапылап гэаныла.

Гэаныла уабамцо, уабақам, уаахэыци,
Хадгыл уакэшап, ажэѡан ухалап.
Иузеипгалар цьара ажэи аҕыци,
Ухьзи ужэлеи хсаалак ианхалап.

Уара уакэушэа Васко да Гама,
Магеллан уара уакэушэа, иашан,

Ушътпаа неишья ахыкамгы уагама
Ухшыѳ цар? Ихэлама, иагышама,

Ушырныз уара умѡаѡа нымтѡо?
Уцала, иазхѡаштѡым узѡыртуа.
Уаарылахар урт ауаа – уагхымтѡо,
Анѡаггы идырааит уахѡдырзуа.

Апсы хышәашәакәа урылахар, – урылцаан
Ухшыҥ уанамга, иаарнычхала саанза.
Аха уара иутәуп уара ухылца,
Ухгыы уара иутәыми үдсаанза.

Унеила уи шыдыхны!
2010

AKΘA

Сыпстазаара аиҳарак схызгеит сара абраќа,
Сќылазшәа, снацшааґшуа умәакәа сшырныз.
Уара уәаґхәа сышлеит сќәашза, Аќәа,
Уара уәадаґ псырта сымам, анцәиныс.

Уныжыны сцалон, сгэы арахь ишсыхоз,
Дэыгбақәак снарталон, артдәаа ихәхәо.
Сахьцалакгы исыцыз, сахьцалакгы исыхәоз,
Адәы сықәын, сахьнеилакгы уәәхәы хәо.

Уара сыбла ухгылан ажәдан салан,
Сгәы акы итнарзызон – смаауашә.
Амур ахықәан аңсышәала ажәеинраалак
Санырзаңхьоз, зегъы ирнаалеит убызшәа.

Ѓбагы сақәтәан зны Дунаигыы схылан,
Сдыртдысуан умшын Еикәа ацәкәырпақәак.
Варшава пшза салапшуа уахынла,
Уаасхьызсон, аґаанахазшәа қәак.

Адгьылбжьаха Маргит саднакылан,
Ахы сыдцан, Ақәаґа сарпшуан.
Краков саныхнахуаз схәыцуа сгылан,
Ақәа аацәырцын, схы-сґы лашан.

Сеитәахынхәыр, Ақәа ґыц избазшәа,
Амґақәа снарнылон сґәы пшаауа.
Идунеиуп, ахы-атдыхәа абасшәа,
Исґәытцамзо, исґәытцакуоуп сшаауа.

Сазыпшзамкәа, пшшәы ахазамкәа изгазеи!
Аибашьра ду, арыцҳара ґежыит!
Са сґәы иқәхаит Ақәа иалаҳаз зегь,
Сара араґа шәынтә сырхәит, сыршьит.

Ақәа бзиа! Ақәа – са сзыргәаґуа,
Псґазаарала ара икыдцоуп сыпсаґа.
Уара уґны сышлеит сқәашза, Ақәа,
Уара уґадаґ псырта сывам шыґа.
2010

* * *

Шәа сызхәом, сушьуазарґ, шәа анысзымхәо,
Исызкәтәом сґырцәыуо лаґырзык.
Исызрытом ирго мчыла, исымхәан,
Аиаша сзахтынтаґәышьом мцык.

Сыхьжәаны сышьтарцарц баша исымхо,
Сылахаран сыґам, срыхәо, рышә.

Ирбо, ирымбо, ирахәзи
Ирмаҳәзи цқәа инеипшыа,
Цхәыс қадыць даазыниазеи, –
Иартәоит саамта уи лшыа.

Исхәаз лаҳаит, исымхәазгы,
Убри, исымхәаз, дашьуеит.
«Хьаа ҳамам зеггы рцасгы», –
Лхәан, даалаган, сылжьеит.

Арахь хьааны, гәыхьны, хыхьны,
Иахзынхеит ҳазго – ҳцызшәаз.
Дәагылт иҕам сақәыргәығны,
Инна игәалтазар сышшәаз?

Изакәызеи уи, сзыршәахуа?
Рееишыа уаҳа иаазмауз!
Иахасыршәуам сыхәда ашаха,
Зыдгыл гәаҕран изауз, –

Зеггы иреипшым – зеггы ззеипшым,
Акгы зламзо, зегь злазо,
Цәгьа зымуц цәгьагы иңеипшым,
Сымға иашоуп, сызлацо.

Сыңсы тоуп – саахьадырүазар,
Сгәы еиҕәызжәо сырцәынхарц,
Уатцәы зынгы, исзауазар,
Сыхь саргәамтцларгы – саахәмарп.

Ажәак назгоит Инна илымдан,
Цқәа исызхәозар – зны шәарцхап.

Мышқәак сымоуп Инна илымтан,
Мәсшә змам роуп – сеикәдырхап.
2010

* * *

Сныкәашә есааира инаццо
Снеилап, исышкәлацало зеггы рцас.
Избахәдаз аңша ахьасуа саццо,
Уажәгы аццашә сымам, хатцтас
Снеилап, исышкәлацало зеггы рцас, –
Урт ааныжны ишцара ицазас.

Амра зәаццо ахра садыңшылоит,
Арәашкәа рыцыпхкәа сәәтәо.
Схы шытыхуп, сара ара сдыңшылам,
Тыпкағгы сыкам сузыртәо, –
Хракы снағысыр, ға хракы,
Снацагылап, ухатцоуп, сағакы.

Сыштахыкә инсыжыыз хәаас исымам, –
Сынтахәуа саауан сара азмах.
Уахь инхаз рызынтәыкгы цсыма, –
Сылаңш уә даатцамхеит еиҥах.
Рхы иәахаргь – шәахтас ишәтабашт.
Саңхыкә игылоуп даҕа баашк.

Сыззаауаз ауп, уи абааш згароуп,
Ианаҳауеиңш әәтцыс хәың атра,
Сара стыңангы абра ңара исҳароуп,
Саңыларцаз иара абрака аңсра.
Арантә избап адунеи ду лашаза,
Сазхәыцуа, сеиҥазхәыцуа слахыынца.
2010

* * *

Бзиарақәак зухъан сара, изызуз
Ирхаштхъазар акәхап – кыргыи цуеит.
Исгәалашәоит сыңсҭазаара зызнысхыз,
Сыззыкәыи, ихәеит, сықәнатц адунеи.

Шьҭа исымчым ыкоуп, истаххаргыи,
Изыхьзатәу, сабакоу, сызрыхьзом.
Исымамшәа збалоит сара харгыи,
Аха, снықәланы, ахара сызцом.

Сеимырцәазшәа сынкахәыцуа сгылоуп,
Изызбалои зегь агазшәа афурт?!
Ааигәа икоу ытымшәанда сылацш,
Бзиарақәак сызрызунда урт!
2010

* * *

Уи дысшызан – иацгыи дсыцын,
Иахьа дгылоуп иезаны,
Иааикәшәацәгыеит сышәкәык ҭыцын;
Даатәеит илахь еикәҭцаны.
2010

* * *

Амза аныкам, атц цәгыа еимахауп,
Уацхьа ишьтоу амәа узаныцшылом.
Уаацсеит ура, укарахеит, уаха
Улагышьям, уеилизкаауада, уаха улам!

Умашьына меимышәшәац макьаназ,
Игәкылцәагаха иудхалт ушацрыхоз.
Иацтәи амш уңырызгаз уахь иамаз,
Иабоугари иахьатәи угәҭыха?

Иабоухэари ихэатэу хэашьа анамам,
Иабоугари иаины арахь иџнаҳаз?
Мши тџи узеилмырго убама,
Иулымшо уатэама ура уаҳа!

Сара шьта сымчыдахоу – сажэымашь? –
Усызгомеи ари аамта уалџаан.
Схьаа анаџс уаҳа акгы ансымам,
Сеиџаагылахп амардуан ду слалбаан.

Сџаџаџшып ажџџан, уи лаџэызшџа,
Илаџџазшџа, схы аџыгџџа иџаџасп,
Сеиџазхџџуа амџан баа шсызхымжџаз,
Уеидарагы сеидараха саџаз.
2010

* * *

Неси свой крест и веру.
А. П. Чехов

Аамта неиуеит иахџлаҳауа азмырсо,
Инхоит уи ус, иурџхџа-иурџьаргь...
Голгофаџа днаргоит Иаса Қырса,
Изышьтымхуа, изышьџамџо иџьар.

Аџџьыргара иџахшџа, иџахымшџа,
Дгыл дықџымџо, дықџызгаша иџџџ,
Аха усгы дақџџыџ ихџа шхымжџо,
Иус еиқџџџа днашьџагылт Пилат...

Иџџозеи, анаџьалбеит, нас, уиаахыс,
Дыџоуп Иаса Қырса дахьатџыз.

Саргы, сшыа сьлархьхьо исаахаз,
Голгофака исымоуп сцъар гатэыс.
2010

* * *

...Иагынылашэеит уаҕа,
Дахьзаанза ахьахэра,
Исыларҕацаз тэымыгк
Акарахэа ахахэра».
2010

УАРА САНУҚӘЛАЗ, ИХӘЕИТ...

Уара сануқәлаз саргы исхәаз хәамыз:
Истахымызт азәы исабжыгоз, ихшыф.
Сцатца самызт усқан, сыхгы хәамызт,
Сақәкьакьан ғәра зәамыз җыфк.

Атыпқацәа зегь збон сара истәызшәа,
Сахьцалакгы сахьаалакгы ауа,
Срылагылан, сымлашьуазаргь, стәызшәа,
Амфадуқәа ирнылаз ибҕаауа.

Уара сануқәлаз саргы сцагьан, схаган,
Сааннакыло збомызт цъара гәашәк,
Исыцасуаз цшак сатәын, сабагеи,
Сабаанагеи, сшәазцаауеит, санажә?

Уара сануқәлаз, саб рыцха ихтарцажә еипш,
Аамта сара исытан, уи цоу –
Аехәа сыехәатәоуп, алфак сашәуа...
Сажәра саргазоу...
2010

* * *

Уара еилкаа ауааы иңеипшу, изаауа:
Анышә даҕан, дтәоуп иелыхшыаауа.
2010

* * *

Арт амшқәа сытаәеит исырзны,
Амға сшықәыз кыргы сеилыңсаит.
Сааскьеит сара арахь сөызцәак ырызны,
Сыззыпшымыз тыңқағ сықәха саит.

Дарбан уи иаразнак иарлахғыхыз,
Зхы иоахо – зыңсы ааҕанатаз?
Сара штақағ исзыпшуп аеыхәа,
Сымцанарсырц нағ уи, зеггы рцас, –

Снықәкәашарц дәы иатцәакгы цәыртцәо,
Амцәыжәоақәа сызто снахыпшырц.
Изыхьзам шыта сзахьзо сыздырцәом, –
Ишсытаәеац исытаәеит асырз.

Аха ажәа сахәап, уи рмаҳаргы,
Иаахьаңшуеит, ашытыбжь ҕара игар...
Исхагылоуп ажәоан цыкка аҳаргь еиңш,
Усгы схәыцуеит: иудыруеи иаахкәар?
2010

* * *

Снарылаңшлоит сус сағәыцны,
Зеырғашьашәа ихалоу –
Зегь иреиңгу иатцашыыцны
Иреицәоу ианахынхалоу.
2010

АЖӘАХӘ ИАЦУ

Иага хәатә умоуп уахьаатәаз, афызә, –
Уахьаанхаз хәатә умамшәа ақьаад уаныңшыло.
Ихәа, нас, ихәа, иухәарц утахызар,
Ағьара иқәрыңсаз аартә еиңш ишылам.

Сыңшын, арантәи избоит дыргантцыхәак,
Уи иацәынхазгыы инықәлан ичалтым.
Иқәхтәп хәа иахзамур җәа цсыхәак,
Изарақәа кны даагылахит галтәык.

Сеитәңшын, нахьхьи аандагь аандамеи,
Башаза еилараа ишьтартәхит алқәа.
Иңьаршьартә иқоуп Евей Адами:
Узаарым хдунеиахь урхысуа анышәгәалқәа.

Хыбрақәак алҗәа рхылцуеит макьана,
Аштә хәың дықәым, иабақоу, иабацей?
Икны дышгылоу ахатә имагана,
Ағьҗәа аарылгоит анхәеи аҗәцей.

Хәамтә иатәушәа збоит, иагьатәымшәа
Сахьақәак, арахь еишьталан иаацәыртцуеит.
Имцарсны иргаз ргазаанза инарымжәан,
Шьоук арантәи иаразнак рычедырзуеит.

Иуоуаанза урт ауаа ртәы ахәаха,
Ишеибарцсра ана шьоук еилалоит.
Еилазтәз иоуп еиқәызкуашәа хаха,
Урт ирыбжәагьежьуа, – данзымца дыбналан.

Ишңеиқәымшәо иихәалои ииуеи,
Ишьтәгьежьуа ишьтоуп шьоук рышәи.

Уңшыр, зны, дасны хәлаанзагы джиуеит,
Иага еихалых ирххоит уи, изрыжәуеит.

Ихәамкәа инхеит уи итәы, җәзәы итәыкгы,
Хәашыа змамгы, хәашыақәак змоугы.
Тәы даныказам дцәырызгоит тәыкгы,
Рацәак ыкамкәа уи дызмароугы.

Атәы дтәуп дахьугалак усгы,
Уатәызны даауңылоит, рыцқа, дтәйтәыхны.
Измауз дубап нас ара, иззаузгы,
Игылоу субап сызныртцаз саныхны.

Хаизараҗ дтәоуп, ажәагы дахәоит, –
Зегь ирдыруа усуп, – хзыпсахыз.
Җыңыҗак дгылоуп иахьутаху сга хәа,
Лгәы кыдгылеит, азацәра дахәом.

Гмыги гмыги убас еиңш еидхәалоуп,
Уеушьыргы, ирымам еидыхшыа.
Җасашәа зны лабахыла еилалан,
Аныха иеибәтеит, ирымам хҗыхшагь.

Ишааиуаз иааидтәалеит – Анцәа дыржыхуеит! –
Иаахдырбалоит рнапкәа еикәыршоушәа.
Җәйжәлацәгьак рҗыңагь нышьтаца иржыаҗуеит,
Изацәцар уи – икалаз соухәап.

Игәы дафеит ирышыклахәло рыцҗак,
Атың дашытан, даақәдырхеит тыңда.
Ддәықәуп уи исҗаҗәахуеит хәа рыцқа,
Дрышыклахысуа иҗәаихалоит... тыңла!

Дцэажэалоит имоушэа ѿ-гэыкгы,
Зэырхатцашэа иқэтэоу қыдбажэ дук.
Дицны дааит уи арахь даеа арныгкгы,
Исыздыруам уи дгэашэымтоу, дгэашэтоу.

Ажэахэ иаархазар акэын лабак еицш,
Зэыриаашашэа иааз хэахэакыыцгы.
Аихац итэктэу иоуп, уихэацш, дабакуеи,
Ламыс имам, имазам цыынцгы.

Ицьюушьаша, аратэқэак аратэқэам,
Ирлагашан ҳадгыл иахаанхар.
Еиханакшоит урт ргэымхара ацқэа,
Даҳзынижыит азэ иабхэаггы дхэааха.

Иара арақа дтэами, дмахэыми,
Ихы дѡахартэ дықам иахьанзагь.
Изынижыыз дарцхакшам, длахэыми,
Ишынаицранарслагы иқалаз амца.

Уи еицхэашьа змам ауп, аѡыза,
Анышэ иамоуп – иамам цэахышьагь.
Иаатсырқьашан сара ара, иутахызар,
Аха нас... ихшара сахыршьаап.

Иара усгы уаҳа дааибамгеит,
Уи еицш, фашьа змам шақа ифазеи!
Ақазаара аницххх зны амгэаз,
Азмах дыштэхара дтэахит, аф исит.

Сацхьа дтэоуп уажэ арақа дхырсысуа,
Ацэа дакызаап – сажэахэггы сроуцэеит.
Исыргэааз рахьтэ дарбану исысуа, –
Усгы арақа исыдгыло соуцэом.

Акы сарцэажэар, еакы сазырцэажэом,
Сгэы акы асуеит сышнеиуа, схы акы асуеит.
Цъара иахьыркыафэтугы ы́кхаап сажэахэ,
Аха ихэамкэа арагы ша́ка нхазеи!
2010

* * *

Сыцакуп аамта ахьшыцба бла,
Сышыта́кэа ирхуп сахьцалак.
Саауеит салыхэхэа хаблак,
Исмоуа, саргэа́куа акы атак.

Еилкаам уи иахьзуггы иажэлоугь,
Еилкаам сза́кыз, сзыхнаркыз.
Арахь уи ахьзала сажэлоит
Баагэарак, сшааиуаз сзынкыз.

Сымфа иангылоуп, игам ауп,
Сызкэызуоуп, издыруеит, уатцэы,
Аха схьатцны, сгэамгэа́муа,
Сиеицшхар калом сара азэы.

Дахьааиуаз уи хэыкгы дызхымцит,
Зыкгы дызмырит, дацэшэоу.
Изеефамкуа, нахьхы цъара, имца,
Ихьыз анибо уажэоуп.

Ихыччап дхынхэырггы ахаблахь,
Илыцсаашт – аразкыцэгъара! – идак...
Сыцакуп аамта ахьшыцба бла,
Сышыта́кэа ирхуп сахьцалак.
2010

* * *

Ақәа ауеит, ихкәом, хаха-хымшуп,
Итацәоит, абар, есааира афар.
Дабацари арт атцқәагы анымшо,
Ианамуа, аф асыртә, дымгәырфаргы!?

Атцх иалоуп амш ду ицнагалаз,
Ифәнажыыз, дызмыргылаз, дызмыртәаз.
Атцх иалсуеит уи ихъаа, игәала,
Ицәа зыркъалаз уаха абас.

Арахь ақәа хкәом, икыдхаеахуеит,
Аңенцъыр иаднаҳәалан, иахыкәкәоит.
Деитаныкәлеит амфә, иеирфәахуеит,
Ихы ижъан – убри цхъақа дагоит.

Ифыкьасоит, ишифыкьасоз иацы,
Аамта иалыкәкәа илеиуа ақәазы.
2010

* * *

Хәатә ыкам шыта, уи азакәхап,
Ғымт ҳааилатәеит иахъазы...
Дышҳамаз аадырит данҳагха,
Дшықаз аабеит даныцсы.
2010

* * *

Ицаз цеит, икам ашыта схылом,
Инхаз сацхъа ишытоуп, акгы иацсам.
Еимак ҳамам, уаҳа ҳааидыххылом
Уареи сареи, аамта; саацсан,
Шәшъырак сытаиами, сгәы фарха,
Дсымамкәа ара ыза, ға.

Пшак аасыр, саашытнахып абгыц еипш,
Сеитаргыежып, сеитархынхэып, сагап
Сахымаара, – наӳ ыара сагызуеит, –
Схы сѳахар амуагы иаасхацап,

Акраамтаза сшыкоу уахы сыбжъазны,
Сѳагылахыр зны хаштаѳ... сшыацны!
2010

* * *

Адунеи ду дыкѳахазшѳа деитымха,
Зныхгы дташѳазшѳа иѳо аӳарс,
Ана ицшаалон уи араӳа изымхаз,
Ара изымхаз ана игон дымтцарс.

Деихон уи иблаӳа аш рхылан,
Зегъ зышьтаз ссирк еипш дазыцшыи.
Цыаханымӳа амѳа иӳѳыз дрылагылан,
Рацхѳа днеирц аӳѳара даѳын.
2010

* * *

Ацстазаара акгы иацсам ламыс аныӳам,
Ауаа узрылагылом иуныззала адамыц.
Уѳыцѳахны утѳаз уа, уцар аѳныӳа,
Уацсуа маӳа ушѳызаргы иааушѳых.

Аламысдара цсыуа маӳа анаалом,
Дѳыцсшѳала иуцѳахуа тѳаахым.
Аха хауп, атѳа ахаан иѳалом,
Еиӳырѳаѳеѳу еилиѳруеит, азѳгы иӳахым.

Рацхѳа дгылан днеиуеит аламысда,
Ламысуп хѳа иӳоу деиханы.

Афны идәйлтыз деітаһынхәуеит афнықа,
Дшыһынхәуоуп иухәаша, ных, ных...
Аңстазаара акгы иаңсам ламыс анықам,
Ауаа узрылагылом иуныззала адамығ.
2010

Аиһабыра рѣпхъа ицѣа дыштатцѣиуаз, дхан,
Уи дазхѣыцуа иѣааихан, уажѣы ихы даған.
2010

Сгәы кылыртдәит иҗаз, иҗамлашаз,
 Сыңсы тыхуа исышътәз сахьцалак.
 Исымагәышьям иахъанзагъ сахъашшуа,
 Аамтәуп зегъ зхароу, аха, иааг.

Уи сзырхынхѳуам, иара иахъанзагъ,
Санааларц саѳуп исызнауа.
Исырцаанза саѳхъа еитѳцкьоит амца,
Исыкъмакаруа идѳыкѳуп сахъауа.

Икӑз шыкӑз хӑлатӑуп, ихӑкми,
Акгыы сзавагылом сахьцалак:
Иахьанзагыы сгӑы иӑацсоит, илакӑми,
Анасыӑ иацу лагьырзқӑак.
2010

Лабѣабоу, уара еилкаа, лапшцашэароу,
Сзалымтца салазоуп дунеик.

Сацəызхьеит, сацəцароуп, сацəшəароуп,
Сшəазызоит ааигəа саннеи.

Ус хара сан сналхьыпшыхуеит,
Уи арахь дааскьоит хəыц-хəыцы.
Нас схы лнапгьы ныкəылшьыхуеит
Ишышлара ишлаз, иажəыз лхəыцы.
2010

СХЫ САЦƏАЖƏО

Уаазкəышымхеит уаха, Никəала,
Узымцеит арантə зегь ахьцо.
Цəахышьа ааузамтеит угəала,
Шьоук хьужəарц уафуп уахьрыхьзо.

Анака иухəеит ихəатəымыз,
Иумуит аракагь иутəыз.
Зускəа зырчьеиуаз шьоук тəымыз,
Укамлеит уара ускангьы тəыс.

Уажəгьы, уашьтангьы, нак-накгьы
Утацəилар улшом уцəа.
Уи азакəхап урт уздыргəагьы
Илс ианаауаз ахəынцəа.

Уи краґахызма, унарыцлар,
Ирхəаз узхəар, иузур.
Иубарымызт урт уара пхызлагь,
Иахьа узымцəыуо уцсыр.

Ицааит, ицозар, иупыртцны,
Талашьа умам рызмах.

Уаауеит иурзша зегъ ырзны,
Иумамкәа арахъ азэгъы игәағ.

Рееишьа змам зегъы рееила,
Измам... Акоуп уи – аңсра.
Ухъатдыр – ҳаилызааит, унеила!
Ушәашъам збароуп сара.

Адгъыл уқәымзар, ажәәан
Уеалапқа уцап зны сыңшыр.
Инужьуеит усгъы ара уажәа,
Уахъ, ажәәан агәыштцахъ, уңрыр...

Ҳаилызаап – уңрыр.
2010

ИҶАХАЗ

Сара сҶахеит сызлаз сышрылагылаз,
Аенышьыбжьон, жәларык рыгәта,
Сыҕамызшәа санныҗдыршәа рылаңш,
Сыҕазар сҶаххеит сара еиҶа.

ИсҶаххеит ирасҳәарц исымҳәаңыз, –
Идсырҳарц иахъанзагъ исмаҳаз.
Саңыз, сгәахәит, ари амшгъы саңыз,
Сеигәырҕап җазныкгъы иахъазҳаз.

Иага сҳәап, иага зуп мышкалагъ,
Сахъымназас шыҕоу саахынҳәып.
Ихъааха ишсылҕьо җаңхъа сгәалак,
Адунеигъы сгәы аҳәар, иаасырҳәып.

Иаахьасырпшып извыстәымкәа сызвысыз,
Итсырқыап, саагәаар, сызкәахаз.
Рхы ахьыргара роурым урт, аф зысыз,
Ирхаштны иахьцоз ма иахьауаз.

Иранажбу уаха иранамыжбуа,
Ирызгәамтоз алакта итарпшны,
Сгәы рхымкәа рааигәа саатәагәышыап;
Уи сылшашагы сеидру шақа мшы.

Аха мыш затәык сазырхынхәызар, –
Ирзынсыжырын ирхамыштүа мышны.
Дыказамшәа нас арақа сөызак,
Срыхқыарын игылоу қәаршафны.

Иабаздыррыз сышцарыз сынкылаз,
Аха ирдыррын усгыы уинахыс:
Сара сҕахеит сызлаз сышрылагылаз,
Ихьаңшаанза, иҕыхаанза, афы рмыст!
2010

* * *

Нцәа дызмам саарылахан сышнеиуаз,
Даҕазныкгы ажәфәан ахь сеихеит.
Сықәнамыргылт адгьыл сзыргәәтеиуаз,
Избеит иаахәрызшәа адунеи.

Арантә пта кәашқәак сырхынхалон,
Снаниаларц сашьталеит уархалк.
Иеырмаалықыны цынышк арақа дхалан
Афыстаацәақәак ҳафнқәа ирыфналт.

Нцәа дызмам рчара сзахатәомызт,
Сталаларгы сҕахым ргәашә.

Иабарымаз саха – сырбазомызт,
Сышпашэи сҕаргэар хэа раатцэажэ!

Рдунеи санзалпах зны срашьха, –
Сеанырцэызга мчыла Нцэа дызмам, –
Сшыѳуазгыы схаларын сара ашьха, –
Сара ахаан сышьтахьҕа схынхэуам!

Адгьыл санатэымха – ажэѳан салаз,
Ицхыраара соуп хэа Хазшаз.
Дгыыли жэѳани рыбжьарашэа схала
Санаанха, ѳаатит исзыпшуаз:

– Икалазеи, уазхьапшуамеи уаха,
Идэықэзаргыы иушьтагыежыуа аңша?!
Уизгэатарым ажэѳанаѳ дуѳахар,
Уара Анцэа зны Адгыылаѳ дыпшаа...
2010

* * *

Шаҕаѳ наскьазгахьада ацыхэтэантэи рымѳахь!
Схэыцуа сѳаасхан – сеилагар хэа сшэоит.
Ацлақэа гылоуп рымахэқэа рымѳаан,
Рнаѳс, сыпшын, быгьѳежьқэак ѳышэшэоит.

Сѳымшэац, – махэык сахьынхалоуп сыбгьыцха,
Сыѳшэарц краҕахума, уажэытцэҕьа аңша асп.
Ари адунеиаѳ са сзыхэан егьѳыцхом,
Унхьапшны уаахьапшит – сыҕам, сымѳаст.

Уанза срызхэыцлоит ицази инхази,
Срыбжьарцалан, сызѳу ѳырххароуп.
Егьа схэаргыы, ицеит, зегьы мѳасит,
Бжыкгыы ааѳуеит: «Иазхоуп, дад, иазхоуп!..»

Саңхъа иааиа́суеит а́тыхэ́тэ́антэ́и рымѡахъ
Инаскъазгаз зегъ – ихароуп рцѡахѡа.
Саагѡыргъахт: исѡымлар ада мѡа рымам,
Абар иахъгылоу нахъхъи, акгъы мхѡа.
2010

* * *

Исыхъша сыхъны, издырша дырны,
Сырзыѡамцалакѡа хъыс раѡа аѡ,
Шѡышықѡасак азымшын ду сырны,
Саахықѡылт егъи ашѡышықѡа аѡаѡ.

Сеаласыжыит, сыруоу сызмыруоу
Сзымдыруа, амшын – даѡа аамѡак.
Иалыздазшѡа нахъхъи ѡъара аѡыруа,
Сышъѡа схыѡшылоит иахъак.

Схы хам макъана сызгашахъ,
Аха издыруеит усгъы, сгазам,
Ѣа кѡарак аѡынза сназашам,
Уа сара шъѡа исзыѡшзам.

Аха усгъы, ижѡба, аха усгъы
Снеиуеит жѡаѡыхла сызсо,
Идырны иахъанза сзызкызгъы,
Идырны исзынхазгъы зыѡсоу.
2010

* * *

...Иааиз аамѡа иааиз далаблызаап,
Дыѡѡышѡа аѡауа далоуп, дшѡымбазо.
2010

* * *

Дырхаштхъан, зегъы ркъышә иаакәыркит ихъыз,
Иааидтәалт инаңш-ааңшуа нас.
Икәыртдоит, икәырхуеит, иазцаауеит ихъыз,
Еилкаашъа рзәтәом ахатца дызгаз.

Ирхәац еитәрхәоит: «Усгъы дызгазеи?..»
Дышьтамызт, цсракаф дырбон ааигәаза.
Икауцарызеи, рхәоит, зегъ хамфасуеит,
Аранза хааскьеит хәгәгәаза.

– Харак хадзар? Изхарада хәуа?
Газарак дшадыргаз, анцәиныс...
– Изымхагәышьеит дахьхалаз ахәуа,
Идмырхәеит, иага иунда, ихәатәыз...
2010

* * *

Атцх салатәоуп, ихәеит,
Амш алазган сымш.
2010

ИУЗЕИТАМХӘО ЦХЫЗҚӘАК

Икоу мырзуа, ицазгъы рфыцуа,
Сырмышьтуа, исыхьзаргъы сыршыуа,
Срылахеит иузеитамхәо цхызқәак,
Хгартәкгъы сашьтоуп сгьежьуа.

Даасыдгылоит сфызак... еикәада!
Икьәфгәығәза ишәыхуа харпък.
Даауазар калап афы иеәтан,
Лтцыхәагъ икыхуп кахпък.

Дызлакоу цъеишьом акала,
Дырхыччошәа дгылоуп дызбаз.
Дцанда аасгәахәуеит дыбналан
Нак уи, иаңсамхаз абазк.

«Гәыга дыңсызаап, – даацәажаоит, –
Дрымоуп арахь дтәахны!..»
Алгаха имтакәа иажәа,
Сдәықәлоит сара сеиханы.

«Уабацо?.. – смахәар днахьынҳалан...
Уимоу, Шьыбгагь дыңсит...».
Ащыцагь иахьанзагьы иҳалан
Рыңсқәа тазшәа. Зны Сит

Имзакәа иҳаихәан ирыхьыз,
Иухаштма, иаабан излашаз,
Гәыга иакәмыз игәығьыз...
Шьыбга даанхеит дышлахшаз:

Хьаасгьы имоуит аргама
Дахьрылаҳаз дцәыршәагаха ченак.
Уи ашьтахь изгашаз иагама,
Иҳацны ицон ҳахьцалак.

Уимоу, цәгьа ирбомызт, иңхамшьа,
Ҳаңхьа иаагыларгьы, Сит
Уи дахыңсаахит, сиефамңшаит...
Уажә дара нкаҳан иңсит.

Аха илакәу, иузхамцо,
Ирыдтәалоуп, уаҳау, итәахны!..»
Иалаҳаз сиеиңшхарын амца,
Исзымхәеит ажәакгьы гәағьны.

Дцэажэон дахыглаз ажэадагь,
Амѡа ианхалаз кахпык.
Дсыдгылан сѡызагь еикэада,
Икьяѣгьыгэза ишэыхуп харпык...

Срылахеит иузеитамхэо пхызкэак.
2010

АФНЫКА

Санцоз испырхагаз рацэан, исыцрыхон,
Схьыржэон амѡан, сымцарц сдыркэыкэуан.
Ицатэын, сара исымамыт пшыха,
Иагынасышьтаххт зѣаазхаз неигэан.

Сцон сара хашта сахтытцыз стахымшэа,
Мчыла инеихызго шыаѣак, ѣа шыаѣак.
Сѡеидасхьан шыта, сымахэқэа хымжэар,
Атлеипш схьыдхэа саагылашэа ѣенак.

Арақа адгьыл иаларсын сдацқэа,
Иага снаскьаргьы, самадоуп сцашэ.
Мѡадук ахь скылсит нас зны имшацкэа,
Сшынахыѡрызгьы сахьынтытцыз бажэк.

Игамыт настэи сымѡагьы каххаа,
Иќалон сшаныз уажэ ацхьа сажэыргь:
Исымто иаацэыртцит исхэаша ахэаха
Илхо илаз иахьанзагьы ажэырт.

Ирбеит урт исзыруа лассы сагарызшэа,
Исхадырцеит, ианаму, катак.
Нас еилагьежьюан рызегь аф рысшэа,
Рызегь иагыртыан атак...

Уаффа ахыыкам дгылк аҕны сыҕан,
Уа уаффы имахаит сара суаз.
Сеихеит сара араһы, аффыка, хаффыка!..
Үынгыла сымымкэа саауан санаауаз.
2010

* * *

Ахада ихаҕа иҕахзамхаргы,
Дааургэаар, имацуцаа уицаыршыуеит.
Ихэатэым рхэоит, рҕы иамхэаргы..
Анасыпдакэа, уи ала дхырхуа цыыршыоит.

Ахыхразы уи зынгы даахырхуеит,
Ифаҕхыа реанааитцырхлак уархалтас.
Игэы иахэаша, иамыхэаша рдырхуеит,
ҕаҕы рзымдыруазаргы, иҕалзаартэ!

Ус анакэха, аус ахьумоу Ахада иҕаҕы,
Игэы уақашэа, ухы уахэа, аффыза.
Уҕстазаара уаҕхыа ишытоуп, уҕаҕы,
Уеумырцаахэын баша, ухы уҕахызар.
2010

ИХЭАТЭЫЗ

Ихэатэыз аҕхыа иргылан уа ихэатэымыз,
Икҕарцалан, азэҕы ихэоымызт ихэатэыз.
Иҕаз ныжыны, иҕазамыз шыоук атэымыз,
Реааидыркылт урт, аиаша анартэ аус.

Акраамтэ идырбылгэон уа ихэатэымыз,
Ихэатэымыз, иаҕахымыз дырххацаэон.
Ирымамшэа ицаажэон уаҕа ирымаз,
Зык иацакны асапын еицш индыртээон.

Ара иҥан, иҥамызшәа наҥ инахон,
Уажәы-уашьтан иалгон, уи рыжуан.
Аиаша гәаҕуан, сара сеицш агәы ахьуан, –
Еиҥәыржәарц ахахә еицш идыршуан.

Иахьаныз ианырхит зны ианымшәа,
Бла иамбо уи мѡақы ианыст.
Нас, изыниаз ҕьаргы ианымшәа,
Аҕаанахеит сыҕсатҕәацран ихәатәыз.
2010

* * *

Уҕсы ааивыган адгьыл ду уанума?
Зегь иреицәоу уарымхәои ауаа:
Ухы уақәитны ахақәитра анумам,
ҕьаргы уанзымцо уахьцалакгы ауа.
2010

СЛАРЫШЬТЫРЦ ИАҒУП

Избахьыз дарбан, иараби, сѡеицәан:
Исышьклато рҕаархеит еиҕах лапҕьақәак.
«Иаачха, – рхәоит, – уусқәагы ҕеицәам...»
Иҕеицәам, акалашәагы сыҕоуп иахьак:

Еиҕьу сашьтоуп, еицәоу сазыцшуп.
Сларышьтырц иаҕуп!

Сыбзиа мбакәа, иашьталеит сыцәгьа,
Уи цшаатәуп, иҕамларгы ирхәыцп.
Сықәгароуп рхы иҕымцуа уажәыцәҕьа,
Рықәцара – рхыдара – рҕыц.

Анык илыхшазшәа, рызегь еиңшуп.
Сларышьтырц иафуп!

Ирбеит хәа сыкоуп ракара рыцла,
Тыша дук слалажь иаатәар, –
Сара исхароушәа иахьеилџаауа рыцла,
Иахьырхацеиуа аҫакар...

Рысесышкларыжын, сымџақәа куп.
Сларышьтырц иафуп!

Рақхәа даагылеит, иеытәахшәа дшықаз,
Ызбахә хәатәу, ихәам еиҫабык.
Днеины дықазар акәхап атықәаф,
Ибоит дамазар еиғны хаҫык.

Аха уанза сығғы леихактәуп.
Сларышьтырц иафуп!

Азә дгәыҫеит ирҫап хәа ахыбжа,
Даамтәит уи – иоухьоу изхом.
Иуардын амџа иқәуп иҫыжуа,
Иихәо дахьнеиуа – сыхжәоуп, сигәақхом...

Аҫандрахқәа ҫытџык ихьыңшуп.
Сларышьтырц иафуп!

Иаапкит урт, хгарҫа хәа рымам,
Егьшалымтцуа анырба изҫыз.
ҫьара ак илшо шыҫа дҫаларыма
Баша аҫәа ахызхызггы зеҫыз.

Ари амшггы исырымҫо мшуп.
Сларышьтырц иафуп!

Иҗамлар хәә сшәоит сара җеира,
Ахәәқәә хуп, иааиҗакшар...
Сылбаархәоит – саҗуп сара аҗеира,
Сшәызнеиуеит уа уатә аашар...

Ак кәыкыуп ара, ак таҗеуп.
Сларыштырц иаҗуп!
2010

СХЫНХӘНЫ САНААУАЗ

Сызрылымтца, мчыла снарылтца сызлаҳаз,
Издырша дырны, схынхәны санаауаз,
Илаҗш саатцакуа дсыштыан аҗсцәәха,
Изысмаҳазгыи уи ауп азәи иуаз.

Сара саауан акаршәрақәә срықәлан,
Исыштыагыҗежыуа ишсыштыаз аҗша,
Дырзны саауан сара сықәлак,
Иара уажәгыи дсыштыан дашшуа.

Сара сааскьон шыхақәакгыи сырхытцны,
Саҗакнахан акраамта цаҗыак.
Исҗылоггыи инсыжыуагы срызхәыцны
Иҗастцон шыаҗак, җеа шыаҗак.

Сызтымсрашәә збеит сылталоны гәәақ,
Сызмырра җыысшыеит сынхықәгылан рәашк.
Амш бааҗс сықәшәан, ажәәан асы аәуан,
Самтагылан исзымгацыз баашк.

Аха саауан иныжыны исыхтысыз,
Сәара атан аамтак афыртын.

Асаба аныѡѡылон амѡа сызнысыз,
Иќбаќыза агѡашѡќагъ артын.

Сцомызт, саауан аамта азлагара
Салаган, иубахъаз сакѡымкѡа шыта.
Исахауан агѡыдыхѡа итцысуазшѡа агара,
Избон уи сгарцырц сафызшѡагъ еиѡа.

Сахынхалар сѡахын сханы ажѡѡан,
Снантѡалон цѡа кѡашќѡак руархал.
Адунеи ду салацшуан сѡажѡкуа,
Исахашаз быжъќѡак ансмаха.

Урт атѡазхъан ажѡѡан, адгъыл иахашѡхъан,
Урхъымзо, иќѡган цшак иагахъан.
Сара слымха иѡѡѡуан урт, сѡацхъагъ
Иаагылан схѡыцѡаќѡа ирылаз иахъа.

Амѡа саныќѡлоз исыцны зѡаазхаз
Ракѡын дара зегъ, са сеипш иѡѡѡѡан.
Уртгъы ираахеит, иззом, сара исаахаз,
Ианныќѡла, уртгъы рымѡѡ ѡѡѡѡан.

Хамтѡагѡышыеит иѡахъит хѡа иѡахъыз,
Хагааит хагозар хѡа хацымцеит зык.
Иќан хабжъара агѡагъ хаѡа згѡагъыз,
Икамцсазакѡа иаауаз лагъырзык.

Ирхадыдит урт, ирхамацѡыст амѡѡан,
Иага ицѡгъахазаргъ, аамѡак иамыршѡаз.
Ирбон, ирдыруан акырцъара ишамуаз,
Аха ирымхѡеит урт нас ѡакы ашѡас, –

Ирхэац акэын, ахатцара иашэан,
Икахар – иаргылон, уахьзымцо иагон.
Сгэыргэоит иахьрылаз урт сара сажэагь,
Урт сара схеицш рыгэра згон.

Зыгэра згоз сагон, сананыла
Ари амѡа, арахь сызлаауа.
Ицэыртцээз ашыацгы мац-мац инеинылон,
Уи иқэлан инеиуеит ауаа.

Сара саауеит исыламкэа уаха,
Мѡакы санызлашэа – усгы саауеит.
Сзымгылар алшагэышыоит санкаха,
Исзаур ауеит, шыта исзамургы ауеит.

Саатэарын зны сахьааиша санааилак,
Исхэарын дача ашэак, дача уазк.
Избаларын изгазшэагы иааирак
Схынхэны сара арахь санаауаз.
2010

УСКАН

...Сагацэа ирашэымхэан сшыкам,
Сѡызцэа ашэацыхэацэа рышэт!
2010

ИЦХАДЫРСЫЗ ИАЖЭАБЖЬ

Сыкан сара исхэо рахарызшэа,
Аха уи захашаз ирмахаит.
Дтэоуп ана пхэыск лыцкы рысшэа,
Аа иалхэогь дахьиацэажэо Махаид:

«Иара иакәу, ахацәа зегь абас шәы́коу –
Навалашьа амазамшәа ражәа п́коуп;
Уасамырхәыгоуп арахь дахьрылоу дны́кәо
Ауаа иреихәо – ирхататәу а́кә́кәоуп.

Уаха ирымазамзаап ауаа нкылашьякгы:
Ахәақәа реипш ианақәырк, иаша ицеит.
Убас ды́коуп иара са сашьякгы:
Ифәшәаз ихәеит – иааи́таху кәи́тцеит.

Иубахьоума, п́хәыс дааигом ахатца,
Арахь дузадго ды́кам ахәса ркал́т.
Длапшықәйтцашәа димоуп шьоук р́тацагь,
Уа́кагь и́калазаап нас гьалпалк.

Исумырхан уи иихәо, исумырбанда
Иара ииуагь, – мзышәароуп, – усты́хә.
Дахьугалак дынхоит ахатца д́цандан,
Исалхәало уи ауп сгәылагь, Хәы́хә...»

Дара егыртгьы щәажәало абас ауп –
Хәсаггы хацәагь – иухәо рахауам.
Изыдтәалоу хатала ирзы́калз ауп,
Да́еакгы рнаалом урт, иауам.

Сызфүзеи, нас, сара азы стахысуа,
А́пша иакәтәан иандәықәзоу на́к егырт́!
Сы́пшын, иргәа́пхахуам сара изуа,
Исы́кәйтцом уаха азә ха́тыр!

– Аз иагаша, измоуша арахь фәахәыра! –
Рхәы ры́стеит ры́бзацәеи ры́псцәеи.
Уи ра́хан, иаал́цит шьоук ахәира,
Иха́гақәоуп, исы́хьзар – сы́нтцәеит!

Сакзамызшәа сахыууаит саңхәа ахтыста,
Сцоит сышиашоу сасырц фасарак.
Ауаа сара срабжәахуа сызуста,
Исмыхында, анаңалбеит, газарак!
2010

ИЗМЫЦӘО

Аңсәә урылоуп, абзаәә узрылцуам уанызмыцәо,
Уанызмыцәо – иҕаз, иҕоу уанашьуа;
Азқәа зегьы хытны уара иухытәоит,
Аңсра уаңәцазаргь – улаңшуеит ашьа.

Зәырмаалықны иаины уааигәа итәахда,
Цәгьаңәыңхамшьа, улакта дтаңшуа?
Утақызар еиғын уара бахтак,
Уқәнатәхәар бзиан наҕ аңша,

Уи уицзар ааста – цәгьаңәыңхамшьа,
Дгьылк шәықәзар ааста шәеибатәшәа.
Дуваңало иҕааихахуеит шарамшак,
Иҕырахто, арахь, уихәаңшыр, дьтәшәа.

Дтәума уи агәаҕ, дшәитәыхуп,
Дхырхәа-хырхәо дшааиуаз иҕеиңыыҕәт.
Уи уара убғьыцқәа зегь дырныхуп,
Аха, аа дахьааңәырт, даңықәңықә.

Атқ иалоуп умш изаламгыло,
Уцә рҕьало, иңо-иаауа ибжәхеит.
Избан уара аҳәаҕыхла узырңыло
Урт араҕагь? Рахьырхәра уҕаххеит!

Иауам, аламала иузахьырхэышам,
Хазшаз ибароуп – иахьирхэып ианахьырхэтәу.
Ухыкәгылоуп, уанызмыцәо, унеины атыша,
Ара иҕам ҕа дунеик уатәуп.

Унарылымтыр – иргап ухы ухаңыххаа
ҕа мзышәақәак, уабацо урыхҕашо?
Уцәазаргы ҕа гәтыхақәак удырҕыхап...
Ибаргәузеи уи, уахакгы иззыршо!
2010

* * *

Уоны уамкуа уашта утагыежьюазар,
Ацарахәа агәашә аарты – унтыцп.
Агәарабжьара мәа дук ахь игазар,
Уи уанылап, унаскыап, уеурзп.

Уцала, амәа уқәыз мааңсарада,
Иеанимыжьлар иара убригы гәамк.
Уабацари, ихәа, уара атынхада,
Адуinei ду – Адуinei! – уанамк?!
2010

* * *

Сыцәахуп. Рыцхақәак,
Сыцәазар хәа ишәоу,
Ирыманы ркәыцхақәа
Ианаасхаххыз уажәоуп.

«Уҕыханда» рымшушәа,
Быжьқәак аагалоит.
Сыцәоуижьҕеи хымшушәа
Цлакаҕ сгәалоит.

Ауаргъала нгылахуам,
Ицоит, иаауеит, ицоит.
Хәсақәак, ашә инылаххуа,
Ражәақәа аасыхъзоит.

– Дыцәама дымфыхазо?!
Ииуеи агаза!.. –
Сара сыцәоуп, сыцәазам,
Зегь шәыспыртцны шәца!

Ус даацәажәоит, дхахаза,
Арахь иааиуа пхәыск:
– Ацәоуп, еакы дахәазом,
Дыцәааит шытарнахыс.

Псшьарахәоуп дықәланы
Уи арахь дагъзааз... –
Дфәшәа, дагъсықәланы,
Дцәажәон уи абас. –

Дкарахеит, дхатцахеит,
Уи дышгәақуаз нырцә.
Уахь, дахьықаз, датцахеит,
Дшәырцә, шәуаами, дшәырцә!..

Сыгәгы даара ибжыхуп.
Салахеит ашәшы.
Сан рыцха илыбжыхуп,
Исхагъежьюа абжы.
2010

* * *

Иныхәафа нкылан дгылан,
Даапшуан уи дызтцаараны

Арзынба ду ивагылаз, –
Иһаз зны дызтираны.

– Уара уоуп, уара, – ихәахуан, –
Иахьаггы, уатцәггы, нас-нась
Хаңсы ғызхуа, ҳадгыл иахәо,
Иһалаша Аңсны ахадас...

Узлажьузеи, ихәазар акәхап,
Ишыһазггы ибоу иһаф,
Иара иатцәцаг арахь даахан,
Дыччо дгылан Владислав.
2010

* * *

Усггы азә дықәуп адгыл гәыраз –
Аңсҗазаара угәы ахзыршәо.
Уһагәышьян зны дудыруас, –
Унаидтәалон умшәо, –

Иоухәон уи имзакәа, аргама,
Угәы иҗаз, уеиҗазыргәғәаз.
Аңсаатә еиңш акы уаман
Ажәџан иалалалон нас.

Адунеи уакын уагәыҗак
Унацәызыр хәа ишәошәа.
Адгыл ықәк унапсыргәыҗа,
Ухы ужьон уңыррашәа.

Иузыразза гәын, игәашәын
Уахьнеилакгы иузаатуаз.
Амч аман уара уашәа, –
Игәыҗшьяаган уажәа ууаз.

Есышьжымтан, уахынтыцуаз,
Иуңхахалоз җаран.
Иабоудыруаз ирхаз шызуаз,
Ушаҗьозгы җаңара.

Җаңыаракәны, аха аракәны,
Адунеи анаахәза җенак,
Иубагәышьеит узлаз лакәны,
Пҗхызны иуңылон уахыцалак.

Иабаацәыртц еихыс-еиңысуа
Зыхәашык наҗ уазыргарыз?
«Иумбари уатәы иузызуа!..» –
Имшын җызак, уаниаңыс.

Рмаҗахы данадырхәала,
Ууси уажәеи удиргон,
Баша изукит уажәеинраалак,
Игәрагь башаза иугон.

Ах, дагазтгы зык дшыруаз,
Аха иахъанзагь узыршәо:
Дшықәыц дықәуп адгьыл гәыраз
Аңсҗазаара угәы ахзыршәо.
2010

* * *

Беда стране, где раб и льстец
Одни приближены к престолу,
А небом избранный певец,
Молчит, потупя очи долу.
А. С. Пушкин

Ирыцҗахәха, икагәыгәны
Иаатәаз срылам – җаибатәзам.

Иааиуан урт шыоуы ирнықаны
Ианакөзамыз, ишакөзам.

Иртысгәышьеит амған змахкәак,
Итыркъеит кырынтә ахәынцәа,
Идыршақъеит, рыцқа, гәақкәак,
Инаидынцәалт рынцәа.

Ихо-игәо уи данфарга,
Дңыцза рақхәа дандыртәа,
Изықалан рызегь хәмаргас,
Изырхуан, еицлаб, атәа.

Насың рымахызгьы цыыршьон
Ичуан атәа аарығығыар.
Иңыоушьаша, рыңсы аныршьоз
Итәан изасуа атамғыар.
2010

* * *

Ицаз ааста еиғьзар акәмыз иааиз,
Истахын саңыларгы снапкәа рхахан,
Аха изакә мчузеи, мшәан, исиааиз,
Исызымто ирәеишәа сажәа ахәахагы?

Ишсыңхәац исыңхәоит сгәы зыдхалаз,
Иабыкәу ашьта схылангьы сахьымцо,
Аха мфакы санхалазашәа схала,
Сашьуеит пхәақа избо сахьахьымзо.
2010

* * *

Итахзоушәа бзиақ сақәшәар,
Дагазахуашәа сгәырфәа,

Даасыдгылоит иеырхэаңшэа,
Снаихэаңшыр – деилааа.

Даангылалоит уи сымаа
Иеыркэыш-иеыргаза,
Ишитэхугы снапы сымаар,
Иааникылахеит «дразза».

«Уабацо?» – дцаауеит иаразнак,
Иус шаламгы сахьцо,
«Зегь ахьцо» сымхэар ауазма,
Сара уи игэы катцо.

«Уаамыццакын», – ихэахеит хэылак,
Днаыызхэыцызгы аңсроуп,
Сара уахь идэыкэло срылам,
Пхьака избогь аапынроуп.
2010

* * *

...Иңсра цсразма уи ахэылак,
Данырцэуашаз дыңсыр!
2010

АИҘЫРЦРА

Иңсыз роуп изңырцуа,
иңсыз роуп инрыжьуа,
Ихьаауга, ихьааумга,
ихынхэгэышьом иңсыз...
Дарбан инеины
инақэтэаз анышь уа,
Амшын ихызарц
зтаху шытарнахыс?

Аңсҕазаара мшынми,
хамцанда, хай, ххызла,
Ааигәоуп ҳақәтәан
хәғанааххаз анышь.
Аха иаабазшәа
иаабоз зегь пхызла
Хабла инытшәан
ишҕацо, уҕшишь.

Хгәамтцит
амшын гәааны ианхатас,
Ханеиннаҕьа –
цәгьа ханаршәа.
Дынхар акәын
ахатца дышхатцаз,
Ибар акәын
дышзымцоз дшәышәуа.

Еиҕырцтәыс иҳауит
уаргьы саргьы амҕан,
Амшын агәаҕы,
ианакәым, ишакәым.
Иуҕаххеит
ари хнышь хәычы уаман
Инеиларц... Сара?
Исхәом иҳәатәым,

Исхәо: еиҕырцтәын,
аамҕала хайцәыззаргь,
Иҳахьыз – иухьыз –
Цәахтәын зназы.
Амшын дхызлеит
дшааҕшуазгьы ссөыза,

Иңсы штазгы,
хъзыс иҗтеит «аңсы».

...Аңсызқәа срызныжыны
ихынхәышан анышь уа.
Ех, уи азхьаңшра
аҗахым, афы умыст.
Иңсыз роуп изңырҗуа,
иңсыз роуп инрыжыуа,
Ихьаауга, ихьаааумга,
ихынхәышам иңсыз.

2010

* * *

Аңсҗазаара абас санаргәамҗуа,
Сшаҗьо санрыбжыоу ладеи җадеи,
Ихьааха исымоуп сгәатҗа иахьҗамзо
Сыбжа сымхны изгаз адунеи.

2010

* * *

Җсра рықәым сара сыңәгьа иашьҗоу,
Сара абзиа сзызхашаз җсхьеит.

2010

ИАНСЫГӘҖАС...

Изларылшоз ала иансыгәҗас –
Сусқәа еиҗаст.
Аханы инаган исыртәаз
Атрышә дысзаст.

Сагьааҗыхеит усқан, иансыгәҗас,
Снарҗаңшқәеит.

Инагзатәымыз ргәы иҗаз –
Инеигәеит.

Уҗаслымхар уҗахызар,
Рәаҗхә, уеыргаза.
Иҗсырганда сгәахәит сәызак
Апҗаца.

Уи дсыҗатәан дыбҗаҗуа,
Анышә ижуан.
Дсымбацшәа иахәада,
Сгылан сизыҗшуан.

Сиҗихән уажәадагь,
Даҗатәан нышәгәалк.
Дагьаҗсоуп, хәарада,
Ирҗаргьы медалк.

Дыҗшын рышә ихы ылак:
Цәгьахәаран дызҗыз
Даагылазаргь ахәылак,
Дцәыргоуп шыҗарнахыс.

Иара усгьы иарбан
Ирҗәахзас – иааҗшуеит
Иаҗыҗаркызгьы ауарбажә,
Сгылан сазыҗшуеит.

Сырзыҗшуеит, сырхыччо,
Исыгәҗасны иҗо.
Сычхарагьы хыҗеоз,
Сыҗазам срыхьзо.

Урт ахьцаша рымам,
Уахь мѡа газам.
Сара сусқәа рымѡаан
Снеилароуп – сгазам.

Избоит шыта сшынрыжбыз,
Ишнеиуа еигәаны
Иршәны ирымцарыжбыз
Баѡқәак еимакны.
2010

* * *

Еилатәан аамтәк иарѡашьан,
Ихыѡшыло хара амшын.
Ихәатәыз ирзамтѡ хәашьа,
Матцурақәак ирхыѡшын.

Урт ирылшон удмырцәажәар,
Ихәатәыз аргама ирхәар;
Аха ирѡадырбан зегь ражәа,
Иртахын гәаныла ихәхәар.

Ишәон наӑ инымѡахыцыр,
Иагазар хәа иахьакәым.
Уеилагап унаизхәыцыр
Еиха згәагьуаз, итәцкәым

Тәкны имазан, иратәан,
Иѡыба – акыргьы ихахьаз.
Иалаз далан усгьы ацәа,
Аха егьырт, араӑа инхаз,

Хаала-мчыла инеивысшәа,
Иаауан ак шаѡо уаѡраны;

Ргәы ирнаҗон иҗамызшәә
Рыҗба шкәәкәагь хынхәраны.
2010

* * *

Дшыҗац дыҗоуп ус, имыхәашала,
Пхьаҗа шьоук аннеиуа ихырхәә-хырхәә,
Идирбоит аргама рхеилак дшалам,
Иагышыҗаимтцо ахаан урт ирыхәә.

Дрыламкәә дрылан, дрывагылан,
Дықәха дааит уи арахь акыргыи.
Дәыңсшәак иархәалон дырңылар,
Иҗан уа иқәызтцоз ҳаҗыргыи.

Драҗарамкәә, дааиуан драҗаразшәә,
Дхытцлон зегьы шхытцуа ахтыста.
Дахыууарц шңейтаххалоз цасшәә,
«Дабаанагеи, – иңьаршьалон, – дызуста?!»

Бзиа урт дызустаз шырдырузыгы,
Дызлашоу деицәартәырц рҗахымкәә,
Иара иеиңш, иара даргыи цасыгы
Иааиуан ак тәахны, итәахымкәә.

Еибашьрак иаҗымыз урт ажәала,
Рацәазакгы рыгзамызт еидысларц.
Ианеицгәартә зынза дшырзыманшәалам,
Ишеицәахозгы рбазаап зегь аусқәә.

Хыхь итәазгыи зынза баша итәамызт,
Ианааилагәамтц арахь тәҗа игылаз,
Аеңәырнагеит иззыңшыз ишазыңшымыз,
Иаарнырыртә цша хьшәашәак аарыласт.

Иалагахт ирмоуа еиҗаңшышыа,
Зыҗыртҗаахәыз ддәықәлеит иеыртҗаахәзо.
Иргәамҗхеит иныкәашыа, иңшышыа,
Иаакалеит даатәахызшәа иеырхәаңзан.

Иара тәахагь имамызт, җырчыхагь.
Дызлакамыз далакан даацәыртцыр,
Дақәдыртәаргыы каларын аеыхәа,
Насшәа уи наитцырцааргь – ицәырзаргь...

Ирахалон харантә иааџуашәа ахәхәабжь,
Икәхон ргәы рхымло русгы-рхәысгы.
Инеиуан ивагылоушәа рҗыркахәшәа,
Пҗхәака уаха царта шрымамызгы.
2010

ШҖАПҒАРШӘ

Азәы иаирбахыан сыңсыртагь...
Самгазаргы ижәбоит сахьаршә.
Иңьасшьом уи, шыапҒаршә ахьсыртәз,
Иңьасшьо исызтәз иоуп шыапҒаршә.
2010

МАЗА-АРГАМАК

Зегы ирдыруан: икалон дихнахәааргы,
Аха иааиуан урт макьана усшәа –
Уҗы цыржәо иакәымшәа акы ухәаргы,
Лара, асеипш, иахьа җыц даузшәа;

Хазшаз дисасушәа, есышыбжышытахь
Италахуашәа рашта лара илышытоу.

Даамтадмырсыр амуа ишыкоу шыта уи,
Ускан даеазныкгы ахәатәи рышәтап.

Хәсагь хацәагь – имѡашьо икоу здыруа.
Дѣышәхып ускан ґыхшыа иоур амахә,
Даақәлалоит уанза иблақәа цырцыруа,
Ианхәыпґагьы димбалар ауама.

Егьырт анибо; рызегь ныхәаныпґхьан,
Ақәаґа иґанынеихо, «Саргы!» лхәахуеит
Ианхәыпґа хазына, иара агәықәхагь
Иеыццышә агәра кны арахь даахоит.

Уи аеыццышә анкьатәи «Победа» ауп,
Итцозеи дагоижьтеи дырхәархәаруа!
Дцарц лґахзамзаргы – илхәеит ауп.
Иара лмахәар ааникылоит дыхәмаруа.

Ари смашынажә сеигзо сыґахума
Санхәыпґа лзы, Ақәа моу, лгәы ахәар,
Парижынзагь сназап уи дсыман!.. –
Иажәақәа нкаґсеит акара-акарахәа.

Ирбеит ара арт ажәақәа мыцхәызшәа,
Аха знык ианихәа, ирыдыркылан,
Арахә еиґш шыацрак аґы дхәызшәа,
Дхызазозаргь, дышнацґьара дгылан.

Настәи насгы ирдыруан, иухәансхәанха
Ақыта иазынхеит уа, иаартәахқәазаргь.
Ипылалар рґахымызт нан хәа
Уи арахь данаақәлалоз, аф асааит!

Ирзымдыруашәа иҗаз зеггы ирдыруан,
Ирҗахымызт лара шыҗа дырбарггы.
Диртеит ашыҗахы, ианнықәла, агыруак,
Иагьяаҗамлеит уаҗа ара лхабарггы.
2010

* * *

Адгьыл тдысыр, ажәған сахьынхалап,
Аха сабацо ажәған бгар?
2010

* * *

Сааихьазар акәхап шыҗа сахьааиша,
Уацәы исзыңшу Анцәа иоуп издыруа.
Исзымтац иааишыа змам аиааишыа,
Уара еилкаа амған сзыруазыруа.

Уи җазшыазар акәхап, иагарыла
Сеиқәнаршәазггы аамта, сгәы акы алоуп.
Субап исҗагылам саҗагылангь,
Нкылашыа змамггы сахьынхалоуп.

Сара схагам, сара сҗагьам, сҗәышцәам,
Сара схыдам – зынзаггы сгазам.
Аамта схызгом срылатәан афьжәцәа,
Исхымыччац – ачамгәыр сантдам.

Ауаа шыкоу сыҗами, иагышыҗам,
Сара схьаа иацуп даҗа хьаакәак.
Ахәылбыҗеа схынхәуеит сара афьныҗа,
Сыҗамижыҗеи краатцуашәа, зегь гәхьааган.

Санаатәалак схәышҗаара амца сәәтан,
Сғынаскоит гәаныла зқәак срыруа.

Скамлац цыушьо сара ас ухада,
Издыруада сахтәоу сзыруазыруагь.
2010

* * *

Ибеит азәы иңсҭазаара ауцәоушәа
Егы ахьаңшха иоуаанза инцәеит.
Нырцә еиңьушәа, аарцәҕа еицәоушәа
Еилыхо еилоуп аңсәеи абзацәеи.

– Арахь акрыҕазар усгы иҳамдыруеи, –
Псҭазаарас иршьо агәкәа пнацәеит! –
Абас нарылажыны зиас дук дыруеит
Инархыҳәхәо аңсәеи абзацәеи.

– Араҕа уалгеит – узит ауп узыр, –
Уазыңшзамкәа иаахәыр ууардын.
– Бзиароуп иҕоу уахь, уназхәыцыр,
Цәгыаразар – арахь шьоук хынхәрын.
2010

* * *

Инхагәышьеит ирасхәаша шсымаз инсыжьуа,
Уафы ирҳазамкәа, – қбаадгы ианцам.
Сгәы итаңсыз... Урт хәам, иҳәагәшьам,
Мәақы ианыңсалоуп, изт, ирыхзам.

Сагхеит, рцәыргаха смоуит исылаз,
Издыруеит, сымч рықәхон еихау.
Абриоуп сгәы иалоу сцаанзагь сынкылаз:
Изғыз иаңхәама? Исхәаз раҳау?
2010

САРА СЫҢОУП

Сара ахаанггы, иудыруаз, сумцахырхэом,
Аха снейны судгылоит азэыс хэа.
Ухьчатэызар, сара сеипш узыхьчода уцэа анухырхуа,
Ихэатэызар, дарбан сара сеипш ашэа узызхэо.

Сталом сара амахэ бгык еипш самшэан,
Сырфагыларашэа сгэы иснатоит аргы.
Сара сыґоуп, иудырбарггы сыґазамшэа,
Сара сгылоуп, скахазшэа удырбарггы.
2010

* * *

Санаартэа иснатоаша снатан,
Сыззыпшымыз аныснарба, санахьнагза,
Исзынхазеи уи ашэа азхэарада
Сара саамта, саамта слахьынта!

Аха, исгэыташэазеи, сыпсы тнахуеит, –
Сыццакны смаауаз усгы, – сназафсыз.
Иаауа ґыышьоит уи грапарак иахо,
Инхаз ґыышьоит зны сахьтанасыз.

Иара акэызтгы сыда псыхэа змамыз?
Ифызхыз иара акэызтгы сыпсы?
Саґамыз, схэоит, сахьаатэаз, саґамыз,
Схатацэґыагы исзымдыруа изакэазы.
2010

* * *

Аеыхацэа мчыла ифаргаз
Дырлатэоушэа збоит хэынцэак.

Инаганы абахта итаркыз
Хара идымзаап рацәак.

Аган давоуп ирызтамкуа,
Дырзахыго рбом итып.
Адәы дықәуп азәгы амгәаз, –
Иахьа ишцаймоу насып!

Иеытцакны дук ишәшыра,
Дгычуа дааиуеит атцандрах.
Дфагылар – цәгыак иршароуп,
Имагәышыоуп зеггы ргәаг.

Аишәа дахахейт итәымыз,
Уи дахамлазейт итәыз.
Премиак има дцеит изтәымыз,
Дыччо дгылоуп иара зтәыз.
2010

* * *

Иааилахейт сшааиуаз сусқәеи схамтеи,
Саагылейт исызгәамто арахь исцылаз.
Азы иагейт сцабаа, акгы снамтеит
Егьсымамкәа зеггы змаз сахьрылаз.

Инаган дара рыхьз анырзахымта,
Ирлагарц иафын урт сыздынтәалоз.
Амра збашаз дәықәыргалан рымцахь,
Руардын ианыжылан иара шцәалаз.

Уажәы-уашьтан ифшәархәагы ишәахуан
Изыкәгәыгуа итәаз ахьғаз икәамқан.
Ахьта иакыз ажыирафы аға дахон,
Дузнагомызт уантәи уи еак амқан.

Аапынразар – иззыпшыз пхынрамыз,
Апхын цаанза итатэан ашэшшыра.
Излацэажэоз идырзхьаз ауафрамыз,
Утарцон иааузгэаар наф ахшыра.

Аехэа иехэатэан ахацэа кьаф уа,
Сара сускэа срышьтазан схабыхац.
Иаахэлаанза шьоук апшахэа ианаваз,
Самтагылан снейны сара аныха.

Анцэа сихэон: усхылапш, сумырфашьан,
Еилаумырпцатан схамтаз сускэа.
Азэ дазкылымсыр, еазэ дазкылсып иашак
Еидара дук ыкэыгэгацэоит сызкэа.
2010

* * *

Дсышьтагылан дааиуан знымхак,
Схырцэара акэын имаз хыс.
Сникиларашэа днасымхар,
Иеысхыгзон уи дхысхыс.

Саахьаирпцшлон нас дгэыбзыгза,
Ажэакэакгы ихэон хьырвыр.
Сара исыхьуа усгы ихьзом,
Лагыз кайтэашам сыпсыр.

Аха уажэы, уажэазытэфьа,
Иеысирбарц дафын дтахны.
Иахьихэара дашьтан сыцэгьа,
Зынза сыкэгара итахны.

Днаскьаны анахь ак реихэон,
Еак ихэон арахь даахэны.

Иара атх далоуп дшалац,
Дшалац далоуп ашәеикәа.
Итахушәа дцарц дыбналан,
Ифыкәкәоит дахьнеиуа ақәа.

Дахьынапшуа иҥахыда,
Дибом иуагь иаҥагьы.
Аҥны дыҕазам ахыда,
Дыҕам уахагьы!

Апхәыс баша лхы лыргәаҕуеит,
Зынза башагь игәра лгом.
Ара бзиабара абаҕоу!
Иҕам иҗхьан дазаагом.
2010

* * *

Изатәу ҕара акы аасzymзo,
Саргамаха, интәартә бкәыкәылах,
Сынхар амуа, сцаргьы сzymцo,
Саины бышә сеиҕаалагылахт!
2010

* * *

Шәысҗырхагамхан, истахуп иахьак саашьар, –
Схы сыхьуашәа, сгәы сыхьуашәа шәызжьар,
Хаала, мчыла суада сөыҥнакы,
Сазымхәыцлар иахьа хәлаанза акы

Исхасырштын, срылтцны сызлахаз,
Саатәап рыҗсқәа тоушәа иҕахаз;
Ара сыҕан, сыҕазамшәа сызп,
Сазхьапшрын ажәытәтәи, сашьтамлап аҕыц.

Сеалагзан сеиҗаатәап исзынхаз,
Снарылапшып исфызцәаха исағаз, –
Саргәтеирым сахьаатәаз азәгы игәә,
Зыгәрагара сцәызыз рыгәра згахп.

Адгьыл сара истәушәа сназыпшып,
Инатцызбаап ажәәан ду насып.
Сышьтнаңаап арантәи сара пшак,
Сахьнапхьамгы сықәлан саакәашап.

Шәыспырхагамхан, сыҗаз схазы.
Итҗыхит зегь рзыхәа иац сыпсы.
Шәыспырхагамхан, истәхуп иахьак саашьар, –
Схы сыхьуашәа, сгәы сыхьуашәа шәызжьар.
2010

* * *

Скаҳар – сышьтызхуа сказыжьуа иакәхом,
Ма схала сгылап, ма җәзә даацәыртп.
Ахтыс ажәабжь җафызоп, илакәхом,
Иахәоит иара уагь ишсытцалаз сырзк.

Мап, сырзым, сырз, зыхәашь хышхытцәоуп,
Иагоит уи амшын ахь қыдқәак неидыкшал.
Иҗоу шыҗоу зызгәамтақәаз ыцәоуп,
Ицәоуп, уасла, уеитасла асаркьал.

Ашәи иаафуа иаҳахызшәа шәоушәа,
Иацырғызуа дтәоуп ана агәыпхт.
Дыҗоуп уи уажә тып хәычык иоушәа,
Инаҗазаргь акәхап насып,

Алада дыфәуеит, ағада дыфәуеит,
Шьоукы дрыбжьоуп ахатәы ихәуашәа.

Атцең итарыжбыз ибжы ацахытэ итыџуеит, –
Дхатџу дыңхэысу? – сџаахуеит саншэа.

Ари ахаан ирхамыштџа хџысхап.
Абжџ иааџыз агашьала иснырт...
Ус анакэха, саагэаџит, дыңхэысхап,
Иакэым импыџџеит, сгэахэит, џалтырк.

Харамхэыџк, гэрамгак, ианыхтэыз,
Зыхъз карџэатэу хатџак, гмыгк.
Ианаараџа иџалаз шмышьтэыз,
Ахэса рышэи аагеит даџазнык.

Сара сусџэа усума, илакэхом,
Иажэабжыны иаџџап ааџынха сырзк.
Сџахар – сышьџызхџа сџазыжыџа иакэхом,
Ма схала сгылап, ма џазэ дааџыртџ.
2010

* * *

Слымџа иџахэхэоз ражэа сџахэџызт
Сара ахаангы – џырдагэа џасџон.
Сыџуа сашьџан ирымхэаз – иаџыз
Ахыџџаз џџаатэын, сыџэланы сџон.

Сыбла иамбашаз сыбла џырхаха,
џас изуазшэа, еснагъ сџазыџшуаз,
Сара исылшон сџыџэаргы хаха,
Аџэаб аџнеиџш, ихэартаз анышуаз.

Анышэ иџысхырџ, сашьџан аџџэах,
Быжырабыжыџэагъ нышэк аасырхэуан.
Ахэса рышьџахь иангылаз ахаџэа,
Урт аиџџаџа шрыџатэыз хэан.

Ихэан ихэатэымыз, араҕа иатэымыз,
Уи сара шэынтэ сахырҕыан.
Стэышшэа ауаа срылан сантэымызгь,
Аҕаҕа анысҕала, – тэыкгы санҕыан.

Аха исымхэеит ахаангы ихэатэымыз,
Сыҕсы ишатцаз инхеит итэахтэыз.
Иахьатэиқэа шыбжыаанзагь сыртэымызт,
Таарыхк сартэит, самаз, сатэыз.
2010

* * *

Уаҕ дысхагылам, уаҕгы сихагылам,
Стынчуп – сеитцбым, сеихабым.
Аҕсшэа нарасхэоит испыло,
Иҕастом араҕа иаҕым.

Издыруеит амҕан сахьааихьоу,
Сгэы цқыамы, сыхгы цқыаханы,
Исгэаларшэо сааиуеит сызиааихьоу,
Цьаргы сцазом сеиханы.

Азэгы сижэлом гэшпыла,
Исыжэлан саргы сырпыҕым.
Уаҕ дысхагылам, уаҕгы сихагылам,
Стынчуп – сеитцбым, сеихабым.
2010

* * *

Сааҕсахьеит сара сыҕстазаара азхэыцха
Сымамкэа аҕынза – убас сааҕсахьеит.
Стэоуп уажэы исымазамшэа гэытцха,
Арахь, уаасыхэаҕшыр... сыҕсхьеит:

Ацәажәара сҭахымкәа, сшәа схы иасшәа,
Сышьтартҭазшәа, шәа ишәызгәамтә, сырҭганы,
Шьоук сыхәацшуеит слакәшьо, уажә сырбазшәа,
Инасцырҭдынҭы наҕ инеиуеит еиханы.

Ианрымамызҭы ыҕан сыда цсыхәа,
Ҕба шахак еицш исхынҳалан зны.
Сақәтәамшәа анырба иахьа сөыхәа,
Сышьтоушәаҭы рбоу абра сыцсны.

Архәара инавалеит рҭынапхьакуа,
Ирбаз рымбеит, ирахаз рмаҳаит.
Урт ас ианыҕалаз иахьа акәым,
Иацҭы рыеқәа аасывалан ирҳаит.

Ма иргеит дәык ахь, ицҳадырсын,
Ҷыкәбалла инеиуан шьоук еиваџ.
Урт ирҳахаз рымгәацәақәа ирзырсом
Урт урзытцкьар – ицоуцалашт аџ.

Аха раха сымам, саацсагәышьеит,
Иааивызгароуп иахьа-уатцәы сыцсы,
Снараџкьан, нас зегҭы аансыжьуан,
Сынкылахәаша сызуазарҭ лассы.

Сара арахь саауан Ҷа мџак ала,
Сыцсы ааитаскыргь – Ҷа мџак ала сцоит.
Сызнымаало шыҭа ахаан санаалом,
Сара истәу ахьцалак сахьзоит.

Уажә снатәазарҭ цьашьатәым – сыркароуп,
Исықәхазҭы ураа идыр, сыхәжәоуп.

Аха сымѡа наѣ хара сагароуп,
Уажѡоуп ианызбо уахь сшатѡу, уажѡоуп.
2010

* * *

– Дызгыланда, даагѡагѡанда, дныѣѡанда,
Дныѣѡларын уахь, аѣшаѣахьы.
Дшыѣазаалак, даѡа ѡытрак дыѣанда,
Акы изымгѡаѣ, гѡаѣ, ѡак игѡаѣы.

Еилыѣзаргы, иамоузеи, еилыѣыз,
Дааигарын дышнеиуа даѡа ѡѣѡыск.
Дигѡаѡхон ѣѡа сыѣоуп уи илыѣыз,
Иара убригы лакѡзааит, анѣиыныс,

Ари леиѡш дыѣамыз, дыѡшзамыз,
Аѣызшѡагы лыѣыз, иѣѣарын.
Абжеиѣан аѡнгы дыѣазамыз,
Дабаѡарыз, дахьыѣаз раѣарын.

Дагѣтакында, даѡак акѡым, Дранда,
Дѣыѣрын – иааирын иѣѣѡара.
Дахьыѣазаалак ѣѡара иѣсы ѣанда,
Агѡы сыѣѡымхакѡа идамра...
2010

* * *

Сахыууаан сынѣаѣеит ахѣыста,
Шѣакы саѡагылт, иѣѣаза.
Сабаѣаз, сабанѣѡаи, сызуста?
Уѣаа, уара, усгы, уѣаа!

Уаѡ дыѣам ара, иѣаауада,
Ашѣа шыѣоуп иѣыкка.

Нахъхь, абар җара ауадахътә
Пҗхәыск даапшуеит сыгәра мга.

Иҗалап сҗычушәа лбазар,
Сыбналан саахуашәа лбоу?
Чкәын хәычык дцәырцит, дылҗазар?
Схәыцуеит: дылҗаму, дылҗоу?

Дылҗаз аҗахызар, дылҗамыз,
Датәымыз зынзаск афнәта,
Иаб дибазшәоуп, саҗамыз,
Арахъ уи дшааҗшуа еиҗа.

Дсышьҗалоит, хымҗада, схыцыр
Сышьҗахъҗа ахҗыста. Стысуам.
Сызыр стаххеит сара, сызыр,
Аха изымушаҗгы зуам, –

Сақәымшәо исхәара, изуа,
Иастаанза уа ак ҳасаб,
Ибжы адунеи зегь иахыфуа
Ғааиҗит аҗкәын хәыҗ: – Саб!..
2010

* * *

Сара зны арахъ сымфәхыҗҗхан.
Саакылсит уи сгәаларшәо ғыҗ.
Сымфәҗ иагаҗьара сызҗхан,
Сшызра абраҗаҗгы сызт.

Сизымдырит аҗшәма даадәылҗын,
Лыбла цазазаап иҗхәыс,
Иааизҗгы ицазҗгы лыздырзом,
Сҗьашьо дааҗылт, афы лмыст.

Исхаштит усқан сызцызгы,
Ҳахыҕаз акәу пытдык.
Исхаштит баацсыла сшашызгы, –
Ирыман убас еипшгы дык,

Иумжәыр каломызт, аиашаз,
Ҡытцәһан, иухәозар аһақ.
Исгәалашәоит уггы сымґашьо
Ҳаматц шылуаз тытцхак.

Аамтәк пхасырсуан даушла,
Исиааирц акыр иааскәһан.
Сгылан снацш-аацшуа, сеиқәышла,
Ашәқәа адыркуан, иадыртуан.

Ссар стәхымызт афныка,
Саагәырғеит бжык ансаха.
Дытцхашәацхатц дааирашәа сықан
Зны хаматц зуаз атытцх.
2010

ИРЫЛЦЫЗ

Срылоумгалан ант русқәа.
Изулакгы санызрылт,
Исхасырштует нақ сыхтысқәа,
Уахь дагысымазам ахылт.

Уара идыр сахьрыднагалаз,
Усс исымаһыз, сзышьтыз,
Аха рышхәа знык сантала,
Рашәа схәар акәхеит, аф аст!

Сааскыацэеит дара санрыцла,
Саҕыацэеит амшын сызхаз,
Истахын уи наҕ сегьхызлар, –
Исымазз уи акэын хыс.

Сгэы тыфаан, сықәһан сышхэа,
Истэым салажын дунеик.
Изааҕарылар бзиан сышхэа, –
Сгэы уи убас иагеит.

Аха ашхэа амшын ихзоума,
Ианаадгыла арахь сқалак,
Схы сахэеит, – шыта имазоума, –
Сцарц сдэықэлеит сахыцалак.

Сапхыаҕа избоит ҕа хтысқәак,
Иааскыацэаргы – хнеиҕагылт...
Срылоумгалан ант русқәа,
Изулакгы санызрылт.
2010

* * *

Илтахым ауаа рахь дынтытыр, –
Ашта дықәхеит, аҕны дыһнахеит.
Иҕалап уи агэыр еиҕш дырцэызыр,
Днарықәлар зны наҕ геи рхеи.

Дагырхаштхьеит: иааида ма ицада,
Дарбан ма ҕсышэа зызхэаз?!
Ацақәа зегь тәуп уи лцада, –
Тәа збаз роуп ана тәа зыхэхэаз.

Даргэырҕом итахэаҕеза иаауа,
Адуinei хэашь амш лнарбом.

Ақәа анкыдхаёо ма асы анаџуа,
Дхахом дахьаатәаз, дагыџом.

Имшазо атцхқәа дахьрылоу,
Иҕам шьоукы дырхьыџшеут.
Ус, ишылхабго зегь рыла,
Ишеит, Анцәа ихәозар, ишеит!

Пшьаала дахьлалбаауа абартца
Лҕыналхоит уахь лычезаны, –
Лыцкәын дахьыцәоу дылбарцаз,
Цкык еипш лгәырџа лышәцаны.
2010

* * *

Ашә аатуеит хәа уџны уахьнеиуаз,
Уажә ашә аатыр хәа уахьшәо,
Цасгы зҕыныџназыжьуа уреиуам,
Уи зыгәгы мацк иҕнажәо.

Иумбац акрыкоума уахь уара унеизаргь,
Иумахац уаҕа акгы рхәом.
Излацәажәо ухәансхәануп ианеиза,
Уа ак латцам, акгы ххәом.

Ишьтоуп ари аҕара шышьтац,
Инхоит ицәағәамкәа ус сынтәагы.
Ианитцазшәа рбазаргь азә ишьта,
Уи дузыргылом зны дантәагы.

Урылаџшеут арантә зегь еикәыцәашь.
Уахь уара умџа газам.

Аңсрахы унеиуашәа унеирын уажәытәкыагь,
Аха аңсы дыржхьейт, дыкҕазам.
2010

ИААҔУА (II)

Сара ирыцымкәа ирыцу соуп, рыцха.
Сара ирбо соуп сымбара иашьтаз.
Итадыртәаз соуп, сырцаажәзаап, акәыцха.
Сара срыцхара ахара иашьтуам.

Ғәкылтәаган са сиаша ахьроуз,
Раңхьа ишгылаз ибатәыз ахьырзымбаз,
Зымшқәа хыдарала изроуз
Ирызтамыршәит мпыл затәык сымба.

Иаанагаз соуп арахь зны машәыршәа,
Иаанагаз, арантәи иагъымцо.
Иаасывагылаз шхамын исдыржәуаз,
Иеҳәытцрангы икам шыта сымца.
2010

АХҚӘА

Суасиат зѡаанза исхѡо.	3
«Угѡы цеит хѡа...»	4
Апѡақѡа	4
Алхазур дкѡашон.	6
Иахъанза сызлааз	7
Иааит хара хѡамта!	9
«Сышьтахъѡа схѡаңшыр, избо гѡытшьаагоуп...»	10
«Сара шыта сзыцѡшѡаша хѡа акгы сымам...».	11
Ацхыраара иахѡо ибжы	11
«Имариазшѡа збан, аха имариамхеит...»	13
«Сымтѡыжѡақѡа еитцысхырц сѡеихахуеит...»	13
Ацаѡъа садгылоуп садхо	14
«Зыехаршалан ауаа ирылаз...»	14
«Уцыхѡакцѡа, рыпсы рыграмзо...».	14
Иажѡыз саарывагыланы.	15
Аѡыжѡцѡа аңсраѡны.	16
«Їсрак ахъ дцан, хан макъана дмаацызт...».	18
Ацандаратѡи аѡы.	19
«Дилгеит рхѡеит – данырцѡылга...».	20
Алаѡъала	20
«Исытѡаеѡо зыхѡашыѡ сзацымцѡо...»	21
«Дырхыынхѡало зажѡа еицѡамкуа...»	22
«Абзиа ибзиам ахъахъзу...».	22
«Ихы дахѡаңшуа иѡѡаихан – имбазеит...».	23
«Ашѡ нкыдѡъан, уѡеыргѡѡаны...».	23
«Агѡарахѡа асаркъал иасуеит...»	24
«– Уарцысра абаѡоу, ахатѡ?...»	25
«Иаахымкѡѡзо, ақѡабаа-сабаа рылаѡѡо...»	26
Аңхызқѡа.	26
«Арахъ шѡмааин шѡак хазхѡа хѡа...»	27
Сыцѡап хѡа сыѡоуп.	28

«Исгәләшәо тың аасыртом, сықарыкшоит...»	29
Ирхамыштуа	31
«Саргәәфуан ааигәазны исхытдыз...»	31
«Салазуеит, салыжәга...»	32
«Ари адгылаф исхызгаран иказ...»	33
«Дыздыруз дырдыруан, дагыңаршыон...»	33
«Сахынтытуа саламхарц...»	34
Сара сызпырхагоу	35
«Хәашья змам санаадхала – сгәы танарҗылон...»	36
«Иурымто уашталоит, иумазкуагы ирузеи...»	37
«Сгәысеанылтон иаха пхәыск, сахышыҗаз...»	38
«Сыңсы быстан зны...»	38
Ақәра иацу хәыцрақәк	38
«Сара исхәау уара иухәахо...»	39
«Ублақәа шааңшуа уахырышыа...»	39
Салам шәкәык атак	40
Иржъаз	43
Иқан, ихәеит, иансааз...	43
«Снапсыргәытца ианшәалаз ас-цыра, иаразнак...»	44
«Аенышыбжьон, инаигәыдтца ақәкәахәа...»	44
«Уааңшыроуп, уааңшыроуп – исымам ушәшыра...»	45
«Зегъ зырҗаз җенак зегъ ицәызуеит...»	46
«... Даацәыртцит, рхәеит, айбашья ашыҗахь...»	47
«Пардак кнашәха арахь шәаахан...»	47
«Икылпшкылзырәуа, ишәцәыстәахыз арбан?...»	49
«Иаасҗагылт ицаз хынхәыхын...»	50
«Сындәрлтуеит, саафналоит, схынхәыхуеит...»	50
Сызлааиуа	51
«Ажәк ауп иихәазгы: «Сыбдырма?...»	52
Сара сықа, сыкам...	52
Амған, зны...	53
«Амға ҳзанылар мышкызны уи рыцқан...»	54
«Саңхәака ишытан урт, исқыларан иказ...»	55

Зөүззышытымхыз	106
Атоурых ахтә.	107
Сымцсит, ихәеит, усқан... ..	108
Ишқахахы усгы... ..	108
«Аус дартеит. Азы дартеит...».	109
«Зны-зынла сара аратәзам...»	109
«Зегь цеит сара сапхьақа иниас...»	110
«Арақа иркъалоуп сара сыцәа...»	110
«Угазамзар ари адгылаҕ ушпамшәо!..»	111
«Амҕа сшықәыз схы сахымзо...»	111
«Ирзышытымхуа-ишытырхуа, ирылымшо-ирылшо...» ...	112
Иааиз	113
«Иааикәтәахьазар акәын шыта саркъалқәак...»	113
«Аамта нкылашы анамам...»	114
Аеыбгақаза	114
«Иаанаго сеидру ақбаадбгыц ианысто...»	114
Ацх иалоу	115
«Дәык ҳаицықәын. Мышқәак ҳрылан...»	116
«Ахьта алалашәа, ахәарахәа...»	116
«Дыршызар, иқазар акәхап дызхыршыааз...»	117
«Сапхьақа ишытаз зегь сышытахьқа иныжыны...»	118
«Зегь стаххазар акәхап сажәымтыҕа...».	118
«Иагашы ирышыклахьеит, сара сыдагь...»	119
«Сакит, ихәеит, сшааиуаз, амла...»	119
«Аибашьрақәа аанышәкыл, иауазар...»	120
«Есыуаха, дкъалашәа, лымала дшааиуа...»	120
«Сара аиааира згеит, ихәеит...»	121
«Са сызмырцәаз иамырҕыхаз...»	121
«Зегь зыцрыхоз, зегьы змырхыз...»	122
«Икоу шыкоу ныжышы анамам...»	122
«Сышцара арантәи санца, ҕақхьа аранза...»	122
«Исықәхаз шытызхуа са сыда...»	123
«Абрахь сықәзар ааста ҳаиҕыхо...»	124

«Иаххаштзар акәһап хани хаби...»	124
«Ари ақалақь, сара сеипш, иагаф наскьаган...»	126
«Сызтиуаз дахьашшыз срыман иахьнеиз...»	127
«Сахьынтытыз зны, санмачыз...»	128
«Сара исыхьуа уара иухьуам...»	129
«Исыхәоит сафаччарц, санааларц...»	129
«Ишдәхьаагатәу уи, – аамта иахцәтцәахт...»	130
«Иац еипш, жәац еипш, есымшеипш...»	130
«– Баша азы утахысуеит, – рымшуп...»	131
«Сныкәнагом сара сзыхалаз...»	132
«Иаагоит хәа ижәылан ахан ахь ианеихо...»	133
«Аиаша ухәар – цьеи угәра ргап!...»	133
Абжьы	134
«Сыкәзар стахуп макьана...»	134
Афстаацәа рпарад	135
«Чаракаф снейн, игәастеит, изаацәан...»	136
Ашәт еипш	136
«Досу дызцацшуа иара ихроуп...»	138
Апоезиа ахәылқаз	138
«Дкәыпшуп. Лыпшзара сыхнахуеит...»	139
«Итыцны ицахьеит, ицахьагәышьеит...»	139
«Ацқа хыртап итабгар...»	140
Ғәажә Мирод дааҳалагылан	140
Ажәа зырғаз	140
«Узлоу уанызрыламгыло...»	141
...Сыхәрак ғыан	141
Диоген	142
«Избаз сыблақәа ирхаҳалт...»	142
Исзынмыжьуа ныжьуа	142
«Ирейғыыз сымшқәа ныхуа, иныхуа...»	145
Пхыз	146
«Аапын илыхьыз хьаахеит тагалан...»	147
Апсҗазаара ауцәоуп цак анамам	148

«Сшыапкәа хырҕыаҕа, санхэычыз еипш...»	150
«Ус, сшааиуаз сыҕсы аавыызган...»	151
«Итабаар акэмыз схы акэара, сыштыэымыз...»	151
«Уи арахь дыҕазам, аиаша уасхэап...»	152
«Стартахт исеихсны – сымтэыжэақәа еитдысхын...»	153
«Ифытшэаанза аҕэрышь иашыталт рызегь...»	154
«Знымзар-зны скамлац хаибабанда...»	154
«Цыаханымҕа инеиуаз цыанатҕа хэа рахэан...»	155
Аргылараҕе	156
«Цыаханымҕа инеиуа амша сыртоит...»	156
«Иахыатэи мариам, дад, даара-даара...»	157
«Кыр ҕалахуама сыҕсыр хэа...»	158
Сырҕха, ихэеит, сырҕха!	158
«Ишэымкэа, ихамкэа, дтэымкэа...»	159
Аҕсха ихаан	159
«Саауеит сара ари рахэо, еиҕахэо...»	161
«Саргыы аҕстазаараҕе исымами пышэак...»	162
«Ицоит сара саамта, ихышхытэаны, саман...»	163
«Сара стыҕ аҕны, – уатэы, ма уатэашытахь...»	164
«Ирымам идырзуа...»	164
Рыцхақәак	165
«Сыҕэнаха зкэызтцаз дабанзазцо дықалан...»	166
Абырг ишыжь	166
Иаххазырштран иҕада!	167
«Жэеинраалақәак сцэызит, имачызшэа сцэызкэа...»	168
«Сара сеипштэҕа изеикэузеишь алахь...»	168
«Аҕстазаара, мшынцэқэырҕаны саршэын...»	170
«Ирымхэаша еиҕархэахт...»	170
«Дыпшзан, дгэыбыгыгын, дагыҕиан...»	171
«Сғапхыа бцэыртцыр шҕастахыз бшамшамуа...»	172
«Ачараҕы снейн – иҕам сдырцэа...»	173
«Иахынашэа, иҕахэаеҕа иҕоу, инашэом...»	174
«Сықәха саауеит сара антэамтахь...»	175

«Изакэызеи ухаггы сызмырцэо...»	175
«Иҕамхаша! Иҕамлаша!...»	176
«Урыламзырц утахызар узлагылоу...»	176
«Адуней ду иаакэлашеит амра аацэыртдын...»	176
«Бзия иубаша шбакэмызгы дырны...»	177
«Рыбзиак ыҕазаргы ухнашам...»	177
«Аамта цоит асаба ргыла...»	178
«Умѡахыт арахь, акака еицаажэып...»	178
«Иҕалом, дад, ас гэырѡала утэызар...»	179
«Ргарта сывам сара араҕа исоуа...»	179
«Зыҕстазаара мѡасыз амал ду ишашьтаз...»	180
«Избаз схарштѡа, исхаштхѡу сгэаларшѡ...»	180
«Ҕааины ҕаҕоуп, ихэеит, сѡыза, ҕааины...»	181
Хатҕак иашшыҕхыз	181
Зыерызтаз.	182
Ҕстазаарак	182
«Наҕ-ааҕ еиужьзар – еибарҕсыхуа...»	183
«Исзымдыруа аҕкэажэҕ (дзахэшьада, дзыпҕхэысда?)...»	183
«Амал иарлашэыз сшэызхэыцуеит...»	183
«Исылуршозеи шыта, саахьаҕшаанза сажэитеи...»	184
Абарт зегь анызба....	185
«Исышэмырҕатоз зегь ҕастеит...»	186
Коломбина	187
«Венеция збар стыхын сара даара...»	188
«Иупылада уахынтытыз?...»	188
«Снарыханы аган ахь ишытастеит сыбгыцҕэа...»	189
«...Сара исхароу ус инхоит исхаран...»	190
Ашьыжь	191
«Адэы сыҕэуп ауаа сзымхо...»	192
«Амш кьаѣцэоуп. Сыҕстазаареипш. Сыццакцэеит...»	192
«Шэышықэса зхытыз Иуа дырхаштын...»	193
«Абри акэара хэыцы снырыр...»	193
«Узгаз ацэа уартыслап агареипш...»	194

«Сара сзыхэан дыкамижьтеи краатцуан...»	195
«Уи ахатца ихьтэыуа даныһаз игәтасуан...»	195
«Сапхьа игылаз дхэычын, дегхэычымызт...»	196
«Ұынтә уафы имоузац, усгыы аңстазаара...»	197
«Ицеит, хшааиуаз, зегь леилаха...»	198
«Абзиабара иарлашәыз аҭаца...»	198
«Сара сзышза, уаргыы узышза...»	198
«Ашәа рхәеит, еибарччеит, ихәмарит...»	199
«Амш акгыы ззалам – аҭх азынхап...»	200
Иңшыз	200
«Саҭацәа снаскьаргап – сахьымаара сцозар...»	201
«Сара макьана иагараан шәсыргәамтып...»	201
«Сыхьз зхым мфакы данылан...»	202
«Иһалон сара избоз сахыңсааргыы...»	203
Кындыгтәык	204
«Зегь анызбашаз сыблақәа хызфаз...»	205
Абыргцәа	206
«Зны, иңсы анилаз, ахара дгылан...»	207
Сыңшымыкәа	208
«Дааирашәа дыһан. Иааирашәа дыһан...»	209
Исыванхаз	210
Җакәажәык	210
«Дыҭхықәтәаларц дағәышьоуп уи аарла...»	212
Аамҭа, аамҭа бзиазар акәхап...	213
«Хашҭа санаакәла, саашьтнахит хәыцрак...»	215
Хаха иажәабжь	216
«Уажәеинраала иалоуп лахәак кыруа...»	216
Ахаңшыа хызтыз	217
«Аамҭа цашт, аамҭа нкылашьа амам...»	217
Җаицым	218
Ахьааз	219
Сара уара сануқәлаз	220
«Саднамкылозшәа ақыҭа ба быда...»	220

«Сахынхалейт сара мап зысцәыркыз...»	221
Аепитафия	222
Аибашьра	223
«Иац акәым хара ханықәнагалаз...»	223
Ашәара	223
Сыхшыѡ санаргәакуа	223
«Лапшқәак саргы инасьхысуейт...»	224
«Саргы иахьатәизам, анацьалбеит...»	225
«Игазараны имбеит уѡыза...»	225
«Ицьасшьом афырхацәатцәкьа рфырхатцара ахьырзас...»	226
Лахьыцәгьараан	226
Зыпсы штәз иахцәыршыыз	227
Икам иажәа	228
Хара иахтәым	229
Идыдмырхаит	230
Ицази иааизи	231
«Дхашьтыхуам хәа ацхақәа хышәхит...»	231
Уаатгыл абра	231
«Исзеилкаауам, зегь схаршт, абри сзәзхәыцуа...»	233
«Аранза сызлаазу? Ицьоушьап, ицьоушьа...»	233
«Амал даццеит пхәызбак ааигәа хатца...»	234
Ариосто	234
«Иацызны угәгәан аха, иацызны уґан аха...»	236
Ныкәаѡык	237
Сыбла иабаз зегь урхыхәхәоит	237
Дызтәыда?	240
«Сгәашә илахаз, умааиндаз сашьтахь...»	242
Апсымтә	243
«ґазныкгы сынкылсит уа, схәыцра атәылаґ...»	243
«Апхынха, дахьнеиз, дрылахаит дсушәа...»	244
«Пхашьбарамы дшыиуа дыпсыр, пхашьбарамы...»	245
«Сара иѡаргаз азәырѡы сырхаануп...»	246

«Быкагәышьам, ихәеит, быкам, быка...»	246
«Хатыр ақәдан, пату ақәдан...»	247
Зык наиржәуа, ыык иафыхәо...	247
«Исылшом хәа сшааиуаз уаха...»	248
Ацх аагон...	248
«Ари амәа зыхыз ахыз...»	249
Ирдыруа, ирхәац – даҕазныкгы...	249
«Чаихыхра еиҕаакылсыхт ахалдабаа...»	250
Дызбахан сара Одесса принцессак...	251
«– Ишыкоу укам уара ахацәа...»	252
«Ажәа цыбаран исхәаз, рхы рыхнахуан...»	252
«Аетымцәа рҕацта рҕызцаауаз...»	253
«Иснарбон сара аамта ахаҕ-еикәа...»	253
Ғыцныхәак...	253
Уи нкылашыа амазар...	254
«Зхы зтәу дпоетым, ихәалахуан...»	254
Базала иахь...	255
Ғраҳак...	255
«Икам, исымам уаха исырҕыцуа...»	255
«Саацәыртцит аапынра сацны...»	255
«Агәнаха иқәдан, дыцәеит дынтахан...»	256
«Иаазымхазеит уаха адгыл иахьыз...»	256
Еиҕеизан...	257
«Сызтәу сатәуп, сызтәу сылтәуп...»	260
«Уара умшәан, акгы ухьуам...»	260
Сан днаскьаго...	261
«Сани саби! Сацьал ааиу...»	262
«Абзацәа уанзрыламгыла...»	262
«Зегь азәазәа иртәуп, сызтәыда...»	263
«Ашықәсқәеи ахтысқәеи нақ даҳцәырзеит...»	264
Икоуп икамхаша аныкоугь...	264
«Иарку агәашә ауп ифыржәо...»	266
«Иснымаалт исшәыртцаз. Исшәысхын...»	266

Амч!	267
«Уи зегь рацхьаггы икалаз гәалтеит...»	267
«Дысфызашәа дықан, маза-арзама...»	268
Ахтыс	268
Ижәны	271
Жәындәрыпшь, цсракаф	272
Барцьеирак	273
«Сахәшьа рыцха дшыкам хаихәарц...»	274
«Ифыцшәаанза зыезырызыз абарбо...»	276
Икоу	277
Сара исыцу	278
«Сивамгылац исашьам дсашьоушәа...»	279
«Иажәымтычеха ипхьеит дызлыцыз...»	279
«Дықәиоуп, дкараханзаггы акәым...»	280
«Хара хаамта цазшәа, цасшәа...»	281
«Атхара-атхарахәа ишпеисуеи, ахауа азымхо...»	282
«Исыздыруам, иашан, зхьышьаргәытца...»	283
«Узцәыуо думоуп, қәра дуззак...»	284
«Иаргәыргъаз ирылоуп, иудыруаз, иаргәыгъыз...»	284
Хаиламлап шырхәоз	285
«Сцоит, ихәеит, шыта сымфасны...»	286
Зағәлеи Кәакәлеи	287
«Хазшаз иситаз аамта сәалак...»	289
Ацсилаа рах	289
Спадагә	290
Сқыапарна	291
«Ирзаауз сыздыруам, хартыхзахым...»	292
«Аханатәггы цлак хатәымыз, хаицгәылтын...»	292
«Дамхны дрышьтит наф инаигәтасны...»	293
Сыпсы штәз	293
«Изфыз сарцәом, исзымфыз сыцрыхоит...»	296
«Ианбақастеи сара абас еипш агха...»	296
«Анаңалбеит, нтәара ақәму амфә...»	297

Сара амѡа сықәуп уахь.....	298
«Шәызлацәажәо закәызеи шәцәытатәан шәарт уа...»	298
«Исызпымжәац жәеинраалақәак...»	299
«Амшқәа сзымхеит, атцхқәа сзымхеит...»	299
«Изымдырша здырцәан...»	300
Сара уи сыхъзеит дуафны	300
«Зцәа италаз ус ианталатәымыз...»	301
Уабарго?	302
«Рхы дадырхәеит абензин еицш...»	302
Егъызлымтцыз	303
«Хыдарала ухы умыргәақын...»	303
Ҳабаго?	304
«Уызыхәыцуазеи уахъылатәоу ашәац уа...»	306
«Шәара сышәтәым, – уи ауп исхәо...»	306
«Амци Аиашеи еидыслан...»	307
«Саргы арақа сықан усқан...»	308
«Данааѡнала ашә еимылцаан...»	309
«Иаагылазар амѡақәа ирықәзоу...»	309
Зеыѡназкыз	310
Аѡстаацәа ирфаз	311
«Икоу здыруеит, аха исырзом...»	312
«Иаакәибахит, итцхәа икажъуа рдац-цашә...»	313
«Иалазоз алазом уаха...»	314
«Сара сакәушәа збахуеит инарго...»	315
Аѡны снеиаанза	316
Иаха сыцсыр ауан	317
Сара исыцыз	318
Чараз	319
«Итыкъьқарц иалагеит атыцқәагь...»	320
Тамара Шәақрылцха лгәаларшәара иазкны	321
«Сгъежы-хынхәуеит сара, сыбла ак амбо...»	322
Ачархәаѡ	323
«Илызхаит. Илдыруан лгәы иалазгы, залаз...»	324

«Сахзызо иаазгоит унап ианысто...»	324
Иахъа чароуп	325
Ирхаштуам, ихъеит.	326
«Исцъыцсыз дысцъыцсгъышьеит, дызит...»	326
«Срылахаит, сшааиуаз, машъыршәа...»	327
«Исмаҳаша санавсуа сёырдагәан...»	328
Аибашъра анеилга.	328
Абналаџ.	330
Ирымаз	331
Ҫыцныхәада.	332
Изаџсыз.	332
Ауараш.	332
«Угәы ишааҭаху, инеикъырҭшьыхаа, инеимырџызаа...»	333
«Акы шыҭахеит, акы шытысхын...»	333
Икыдхалаз.	334
«Ари амш сара истәым зегь рыла...»	336
«Исзырхынхә, мышкы иадамхаргы, исзырхынхә...»	337
«Шәа сшәырхәарц шәеазышәымкын ианамуа...»	337
Аиааира згаз хъзы анизымго	338
«Амшын ихыз сыҭба шкәакәа анхынаа...»	339
«Адуinei иакәшаз имбац даҭа тәылак...»	339
Ашышкамс.	339
«Сангәырҭо сзыцгәырҭо, сангәакуа сзацәажәо...»	340
«Даатәанда, дабацо дыргәйдлан...»	341
«Философк иеипш, схы сацәажәоит сықәиан...»	342
«Иааҭынчхарын иахьатәикәак, схы инагәйдцан...»	343
«Икәз ззымдыруа икәцәкьоу издырзом...»	345
«Исышыклахаз сышыклахаит, ишҭазуаз...»	346
«Салагылоуп ари амш сахзызо...»	347
«Уаха злоу ипсра убеит хәа, укыҭаха...»	348
«Лабҭабазар еигъгәышъан, ушызбаз цхызлоуп...»	348
«– Римнтәи саауеит, сара саурымуп...»	349
Верлен иеипш.	351

«– Исылшаз мацшьо игылаз дызуста?..»	352
«Исышыклахәа сыфны сцар хәа ишәама...»	352
Сынаур.	353
«Иага шытоуп сацхьаҕа сызхьымзо...»	354
«Сышътахьҕа схьацшыр, ацаҕа садыфр...»	355
В. Арзынба ипатретк аҕацхьа	356
Ацсра иазымхәыцуа – изхәыцуа	356
Пцхәыск.	357
«Иахнарцаз зегь ахаштит хәа сыкоуп...»	357
«Ицәҕагәышьоуп...»	358
Хазҕыц	358
Царцу.	360
«Адгьыл инықәшәаанза иныскыларц сашьтоуп...»	360
Сахьаҕыхык	361
Аибашьра алакта хәашь сҕацшуа	361
Ақара	362
«Ацәыуацәа талоит ашта...»	362
«Дабаҕаз усқан уи, зегьы здыршаз...»	363
«Уара ушьапы уаақәиргылт дуыхан...»	364
«Сфызак данфаргоз...»	364
«Мап ацәыскуеит, наҕ иумаз...»	365
«Сахьцо сзымдыруа, санрылоу...»	365
Ахьта.	366
«Сымтәазеит жәеинраалак зфып хәа...»	368
«Иахьыкәу уара идыр, цьара скыдлон...»	368
Сара стәқәа.	369
«Ацстазаара шкьаҕцәоу удыраанза ибзиоуп...»	371
«Абыҕьқәа кыдыфрны идәықәлеит, ацша асын...»	372
Ижәбагәышьоит сара инсыжьуа шәмыхәо.	373
«Еинышәашьа рымам – ажәа еимаркуеит...»	373
«Зус зтахцәамкәа иафү реипш...»	374
«Ашта сықәлеит сан слымпыцҕьан...»	375
Уазк ацынхәрас	376

«Зны, саңхьаҕа зегь анышьтаз...»	377
«Сышьтахьҕа иҕоуп, сылапш иаатташөо-итцшөо...»	378
Аконтрабандист	378
Иҕалаша аныҕала ашьтахь	380
Саар стахымызт, ссар стахым	382
Ицшу	383
«Амшқәа шҕацо, атцхқәа шҕацо?..»	383
Схақьым иахь	384
«Ишьклапало ицым лакгы...»	385
«Сухоумырштзан!...» – аафит ажөџан атцахьтө...»	385
«Асоура иаџуп аҳәылыхәа...»	386
Гәалашәарак	387
Амонолог	388
«Никәала хәа дықан зны Кәытцниак...»	388
«Саныҕоу сыҕамшәа сгылом...»	389
«– Рацәа ухатдан – уус усмыз...»	390
«Деихыкка ауаа дрылам...»	390
Ауаџы дажәгәышьеит, дад!	390
«Уцәыртц, – инаухарштны уеытцәахшәа уштәазгы...»	391
«Аҕаацәа иршәеит баапсыла...»	392
«Иага схәаргы, шәара шәыда...»	392
«Иқәха идәықәлоит зегь антцәамтахь...»	392
Лапшы зхым	393
«Иазхоуп, иазха! Хара иахусзам...»	394
«Иргарын баагәарак иажәлар...»	395
«Ахаҕы азхымтуа ажөџан амш иахахан...»	395
«Исзыпшу харам. Исхызгаз акрахытцуеит...»	396
«Абракәын хәхьгылаз хәитамтцуа...»	396
«Снапшаапшын, сахьныҕәашаз сныҕәан...»	396
«Санаауаз сыццакуан,сгәаҕ-гәәҕуан...»	397
«Испырцуам ишсывагылаз исцәыпсыз...»	398
Цхагәаны	399
«Амџа сықәын сымшқәа ныхуа...»	401

«Ирхаштуа хэа егыыкам, ухэыцыр...»	401
«Ари адгыл иахуеи иазыруеи...»	402
Уатэынза.	403
«Схы сыкэаешэа сахэаатэаз...»	404
Саґамыз.	404
«Ссарц егысыгым шыта сладынцэала...»	405
«Пхэыск абартца дыкэтэан уаґа дхахо...»	406
«Ихэмарлатэын – ихэлымшеит...»	407
Иззызэыз даныґам.	407
«...Ус еипш иага ыґоуп быґсґазаараґ...»	408
«Зегы ироушам рымѡақэа рныха...»	409
«Упа дѡагылар уатэызны дхэынцарха...»	410
«Сынтыцпы, цшаашыа амоушэа исцэызыз...»	411
«Исмахац ак санахэалоит ажѡан...»	411
«Лхала илшэылхыз ааста илшэырхыз...»	412
«Сыбжы назыкэсыргаз арахь датэымызт...»	412
«Уаахыаґшында, еи, уара арцыс...»	413
Ацыхэтэантэи ароль.	414
«Хаилоуп хшеилац: хшеибадыруаґ хзеибамдыуа...»	416
«Уажэоуп уажэы, исхамацэысуа...»	416
Аґычцэа	417
«Исхынхалоу зегь сыґерымхэан...»	419
«Сахэаднамкылаз саины сгылаз...»	420
«Иахагылоу дхыдазар, ақыта...»	421
«Зегь акака ирышьтоуп ихысхысуа...»	421
«Днараѡсны дцон уи зегь изеипшха...»	421
Сшэоит.	422
«Иалахэаахэтхэеит...»	423
«Ихыыз уазцааа, дмақаруеит...»	423
«Дцоит ауаѡы – инкылашыа сывам...»	424
«Азқэа хытцран иґоуп: ақэа кыдцэоит...»	425
«Сзыдгылаз сыдымгылт, исыдгылаз сывырцэыззеит...»	426
«Салахаит истэымыз амш хэашь...»	426

«Уара исхәо ааурха...»	427
«Арантә ушынаскьаргарыз.....»	427
«Иамуит уи иеирдадан...»	428
«Ииубилеи мѡаѡигоит сѡызак...»	428
Исазхәода?	428
Санаапш.....	430
Ачымазаѡ иханы	431
«Иубалон зны акгы анзамшәа улахь...»	431
«Сшаааиуаз ус, исымоу ныхуа...»	432
«Ажәѡан цыкка сатцапшуа сахьгылоу...»	432
«Иутәым ахьыруаз, ихәатәым ахьырхәоз...»	433
Абаллада	433
«Иалызго сыздыруам – атх салоуп...»	434
«Дрыцхауп уи, исыташьыцуа, ситдашьыцуам...»	434
«Избо сѣаасхеит аѡсцәа пхызла...»	435
«Уаапшы...», – рхәеит сахьнеиз, иныттак...»	436
Уабацари?	436
Матанеирак	436
Апсуа қытақәа	437
«Аиаша хәа акы дацрыцуам...»	438
Дтәоуп уи.....	440
Сара сырхаштран иказам уака	440
«Сахьцо сзымдыруа, снапшы-аапшуа...»	441
«Агәашәаф угылоуп мѡакы уаныпшыло...»	441
«Салтны сцон ақыбазыба...»	442
Сыкамшәа шәсыхәапш	443
«Асы анлеиуа, ақәа анхымкәо...»	445
«Снаскьаго, смагра ак талхәеит...»	445
«Сеитантыцып, сыпсы тоушәа...»	446
«Уатцә икало уаѡы издырзом...»	446
«Иеиликаауеит уи сызѣу иснаѡо...»	446
«Лаба зку зегь са иансышьтоу...»	447
«Баалоупца Мадинеи...»	447

Атдэы сахоуп	447
«Адэы дыкэуп дшыкэыц – дтэымкэа...»	449
Уажэада сымпсыцзар.....	449
«Ихадгылоу закэызеи, уара, иааины?...»	450
Уажэоуп, иахьоуп.....	451
«Аамта, иудыруанда, хаи, шафа сымпаз...»	452
Ауаѡапшь	452
«Атцх иалоу, имѡа ркьаѣуа...»	454
«Амѡа ҳақэуп такаажэык дахтэыуан...»	455
«Изымдыруоу ихы зкэитцо шбашоу...»	455
Аматцура	456
«Идмырхэеит уи ажэа иртан...»	457
«Уаѡы издыруам уаазгаз уахьагаша...»	457
«Цэгьа сымхэеит, цэгьа сымуит, машэыршэагь...»	458
Ирымазкуа	458
«Схэыцуа саатэеит. Иахьа сабшоуп...»	459
Сара, Анцэа ида нцэа дызмам.....	460
Гэагла адэы икэу игэы итамзо ажэа	462
«Ахахэ еипш зыжык иалашэан, изаакэкэала...»	463
Агэықэха	464
«Ҳахэмарра антэамтахь инеиуеит, сашьа...»	464
«Сахэшьа рыцха са сызѣу абалтаху...»	465
«Хазы сыкоуп, азэы ицэаѡа сцэаѡам...»	466
«Ишпассирыз сымшқэак! Срылаччо сааиуан...»	467
«Схызхыз схысхьеит, сытдамхеит ашэшьыра...»	468
«Иац акэмыз уаргыы саргыы ҳанѡытшэаз...»	468
Ҳаипырцны.	470
Ауахэамахь.....	472
«Апсы хьшэашэакэа урылахар, уаргыы уңсызшэа...»	473
Акэа	474
«Шэа сызхэом, сушьуазаргь, шэа аныссымхэо...»	475
«Мышқэак сымоуп Инна илымтан...»	476
«Сныкэашэа есааира инаццо...»	478

«Бзиарақәак зухъан сара, иззызуз...»	479
«Уи дысфызан – иацгы дсыцын...»	479
«Амза аныкам, атх цәгъа еимахауп...»	479
«Аамта неиуеит иахәлахауа азмырсо...»	480
«Иагънылашәеит уаҕа...»	481
Уара санукәлаз, ихәеит...	481
«Уара еилкаа ауафы иҗеипшу, изаауа...»	482
«Арт амшқәа сытәҗеиит исырзны...»	482
«Снарылацшоит сус саҕәйтны...»	482
Ажәахә иацу	483
«Сытакуп аамта ахышыцба бла...»	486
«Ақәа ауеит, ихкәом, хаха-хымшуп...»	487
«Хәатә ыҕам шыта, уи азақәхап...»	487
«Ицаз цеит, иҕам, ашьта схылом...»	487
«Адунеи ду дықәхазшәа деитымха...»	488
«Аҗстазаара акгы иаҗсам ламыс аныкам...»	488
«Аихабыра рҗаҗхәа ицәа дыштәтәиуаз, дхан...»	489
«Сгәы кылыртәиит иҕаз, иҕамлашаз...»	489
«Лабҗабоу, уара еилкаа, лаҗштәшәароу...»	489
Схы сацәажәо	490
Иҗахаз	491
«Нцәа дызмам саарылахан сышнеиуаз...»	491
«Шаҕаә наскызгахәада аҗыхәтәантәи рымәахы!..»	493
«Исыхыша сыхыны, издырша дырны...»	494
«Иааиз аамта иааиз далаблызаап...»	494
«Дырхаштхъан зегъы рқьшә иаакәыркит ихыыз...»	495
«Аҗх салатәоуп, ихәеит...»	495
Иузеитамхәо пхызқәак	495
Аәныҕа	497
«Ахада ихата иҗахзамхаргы...»	498
Ихәатәыз	498
«Уҗсы аавыган адгыл ду уанума?...»	499
Сларышьтырц иафуп	499

Схынхэны санаауаз.....	501
Ускан	503
Ипхадырсыз иажэабжь	503
Измыцэо	505
«Уфны уамкуа уашта утагыежьюазар...»	506
«Сыцэахуп. Рыцхақәак...»	506
«Иныхэаға нкылан дгылан...»	507
«Усгыы азэ дықәуп адгьыл гәыраз...»	508
«Ирыцхахэха, икагәыгәны...»	509
«Ицаз ааста еиғызар акәмыз иааиз...»	510
«...Ипсра псразма, уи ахәылак...»	511
Аипыртца	511
«Апстазаара абас санаргәамцуа...».....	513
«Псра рықәым сара сыцәгьа иашьтоу...»	513
Иансыгәтас.....	513
«Еилатәан аамтақ иарфашьан...».....	515
«Дшықац дыкоуп ус, имыхәашала...»	516
Шьапғаршә.....	517
Маза-аргамак.....	517
«Адгьыл тдысыр, ажәфан сахьынхалап...».....	519
«Сааихьазар акәхап шыта сахьаиша...»	519
«Ибеит азәы ипстазаара ауцәоушәа...»	520
«Инхагәышьеит ирасхәаша шсымаз инсыжьюа...»	520
Сара сыкоуп	521
«Санаартәа иснаташа снатан...».....	521
«Аеыхацәа мчыла ифаргаз...».....	521
«Иааилахеит сшааиуаз сусқәеи схамтеи...».....	522
«Дсышьтагылан дааиуан знымхак...»	523
«Ара даныкоугь ара дыкам...»	524
«Изатәу җара акы аасзымзо...».....	525
«Шәыспырхагамхан, истәхуп иахьак саашьар...»	525
«Скахар – сышьтызхуа сказыжьюа иакәхом...»	526

«Слымха итаҳәхәоз ражәа смаҳацызт...»	527
«Уаф дысхагылам, уафгы сихагылам...»	528
«Саапсахьеит сара сыпстазаара азхәыцха...»	528
« – Дызгыланда, даагәагәанда, дныкәанда...»	530
«Сахыууаан сынқаеит ахтыста...»	530
«Сара зны арахь сымѡахыцхьан...»	531
Ирылцыз	531
«Илтахым ауаа рахь дынтыцыр...»	533
«Ашә аатуеит хәа уфны уахьнеиуаз...»	534
Иааѡуа (II)	535

КӘЫТЦНИА НИКӘЛА ҘАРАШЬ-ИҘА

Аҕымҗақәа реизга

Ажәипшьтәи атом

Ажәеинраалақәа

КВИЦИНИЯ НИКОЛАЙ ТАРАСОВИЧ

Собрание сочинений

Том четырнадцатый

Стихотворения

На абхазском языке

Аредактор И. Аҳашба
Компиутерла аиқәыршәә С. Аргәын

Аформат 84х108/32. Атираж 300.
Иқатә. акь. бғы. 17,5. Инықә. акь. бғы. 29.
Ақатқәка №

